

KADUSHI'S PRIKKELEJAAR 2023

Samenstelling:
René Zwart

Dit is de plek waar een verkooppraatje hoort te staan. Maar 'Kadushi's Prikkeljaar' is niet te koop. Uitsluitend ten behoeve van intimi is slechts een bescheiden aantal exemplaren gedrukt. Andere geïnteresseerden kunnen de bundel als e-boek gratis van de website downloaden.

DossierKoninkrijksrelaties.nl is een initiatief van oud-journalist René Zwart die de samenwerking tussen de landen van het Koninkrijk beroepshalve ruim 30 jaar op de voet heeft gevolgd en daar nu zijn hobby van heeft gemaakt. Zwart is o.a. oprichter van het Antilliaans Dagblad en was uitgever van de Caribische edities van het Algemeen Dagblad en de Telegraaf. Ook is hij mede-samensteller van 'Koninkrijk op Eieren', met ruim 50 reflecties op de staatkundige hervorming van 2010. In 2013 verscheen van zijn hand 'Visie, passie en lef', een portret van toenmalig minister-president van Aruba Mike Eman.

DEN HAAG
7.796 KM

KADUSHI'S PRIKKELJAAR 2023

Samenstelling: René Zwart

53 stekelige columns over de koninkrijksrelaties

Waarin opgenomen 'Berichten uit Aruba, Bonaire,
Curaçao, Saba, Sint Eustatius en Sint Maarten'

In 'Kadushi's Prikkeljaar' zijn de columns gebundeld die in 2023 onder de titel Kadushi (Papiaments voor cactus) op de website DossierKoninkrijksrelaties.nl zijn gepubliceerd. Deel 2 bestaat uit 'Berichten uit...', een estafetterubriek waarbij columnisten uit de Caribische delen van het Koninkrijk bij toerbeurt de kanten van hun eiland belichten waarvan zij vinden dat die de aandacht van alle koninkrijksburgers verdienen. Eerder verschenen Kadushi's Prikkeljaar 2021 en 2022.

Colofon

Uitgave: ADCaribbean BV

Vormgeving: Berend Veldwijk

Drukwerk: Printweb

15 januari 2024

Copyright©2024 - Bijdragen in deze uitgave mogen niet worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, e-boek, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteurs.

Alle rechten voorbehouden.

*Voor iedereen aan beide zijden van de
oceaan die zich inzet voor een Koninkrijk
waarin welvaart en welzijn eerlijker
verdeeld worden.*

Inleiding

Prikkelrijk jaar

Door René Zwart

Het is alweer de derde keer dat een complete jaargang van Kadushi's op DossierKoninkrijksrelaties.nl gepubliceerde columns gebundeld wordt uitgegeven, samen met bijdragen van correspondenten op Aruba, Bonaire, Curaçao, Saba, Sint Eustatius en Sint Maarten. Met elkaar bieden ze een inkijkje in het Koninkrijk en de koninkrijksrelaties.

2023 belooft voor het Koninkrijk een zonnig jaar te worden. Het begon met een zegetocht van kroonprinses Amalia langs de Caribische eilanden. De hartverwarmende ontvangst bevestigde het gevoel van de eilanders dat het Koningshuis hun hoop in bange dagen is.

Positief was ook dat het neokoloniale gedrocht van een Caribisch Orgaan voor Hervorming en Ontwikkeling bij het afval werd gezet. Op 1 juli bood de koning excuses aan voor de misdrijven die Nederland tijdens de slavernij heeft begaan. Laat, dat wel, maar beter dat dan nooit. Té laat, maar daarom niet minder welkom, besloot de Tweede Kamer voor de bijzondere gemeenten Bonaire, Sint Eustatius en Saba een leefbaar sociaal minimum vast te stellen.

Met zo veel goed nieuws begon columnist Kadushi zich al zorgen te maken: blijft er nog wel iets te mopperen over? De staart van het jaar bracht echter het spreekwoordelijke venijn: de grote winst van een partij waarvoor het woord koninkrijksrelaties een vloek is. En

al hoort de ‘West’ langer bij Nederland dan zijn eigen Limburg, het is Wilders diepste wens de Caribische eilanden te lozen.

Wie de koninkrijksrelaties een warm hart toedraagt – of een beetje fatsoen in zijn donder heeft - houdt de adem in. Gelukkig staat het Statuut niet toe de koninkrijksbanden eenzijdig te verbreken, maar van koningin Wilhelmina’s woorden “Steunend op eigen kracht, doch met den wil elkander bij te staan” zal onder Wilders als minister-president weinig terechtkomen.

Vanwege de kabinetsval waarvan je wist dat die zou komen, waarschuwde Kadushi al ver voordat verkiezingen in beeld kwamen voor een “erg rechtse dus niet Caribenvriendelijke” coalitie. Als het daar werkelijk van komt, zal er inspiratie te over zijn voor columns met een hoog pika gehalte.

2023 werd zo toch nog een prikkelrijk jaar dat het scherpst wordt samengevat in het volgende citaat: “Zo blijft de weg die de koninkrijksdelen verbindt er een van gemiste afslagen.” De harde kern van ruim 45.000 lezers van DossierKoninkrijksrelaties.nl weet dat Kadushi zijn gemene stekels in het achter ons liggende jaar nogal eens naar staatssecretaris Alexandra van Huffelen heeft uitgestoken. Des te meer waardering voor haar van sportiviteit getuigende bereidheid het voorwoord voor deze bundel te leveren.

Oud-journalist René Zwart woonde en werkte tien jaar op Curaçao. Hij was uitgever van de Caribische edities van het Algemeen Dagblad en de Telegraaf en richtte in 2003 het Antilliaans Dagblad op voor welke krant hij als parlementair verslaggever in Den Haag vijftien jaar lang de politiek/bestuurlijke schermutselingen in het Koninkrijk op de voet volgde. Als actieve gepensioneerde lanceerde hij in januari 2021 bij wijze van vrijetijdsbesteding DossierKoninkrijksrelaties.nl. De website heeft een vaste lezerskern van 45.000.

Voorwoord

Oprechte zorgen

Als ‘D66-soffie’, die ‘liever de uitschuifbare tenen van de zittende premiers zalft’ dan ‘de democratie op Aruba te herstellen’ en ‘het slagveld beziet met knalroze bril’, vrees ik iedere week weer de toorn van Kadushi, ook wel bekend als Antilliaans Dagblad-oprichter en professionele luis-in-de-pels René Zwart. Elke week weer kan ik, tussen de Rijksministerraad en een werkbezoek door, lezen hoe het anders en beter kan - democratischer, gelijkwaardiger, beter geïnformeerd, eerlijker, daadkrachtiger - in columns die scherper zijn dan een gemiddeld commissiedebat. En niet alleen scherp voor mij; voor bepaalde politici op de eilanden zou bijvoorbeeld gelden dat men ‘handen tekort komt om alles door de vingers te zien’.

De komende plus minus driehonderd pagina’s zult u nog op veel van dit soort vondsten worden getrakteerd (overigens heb ik mij voor dit voorwoord beperkt tot citaten uit de bundel van 2022, want ik wil deze nieuwe bundel niet voor u verpesten). Genuanceerd of fijnbesnaard is het zelden, maar vaker dan prettig is wordt de cactusstekel genadeloos in de zere plek gestoken. En terecht, want er staat veel op het spel: ‘een dag minder loon betekent in Caribisch Nederland doorgaans een dag minder eten’. De Koninkrijksrelaties verdienen scherp en inhoudelijk commentaar.

Ondanks dat de kritiek van Kadushi zich geregeld op mijn beleid richt, mag ik mij blijkbaar wel rekenen tot de ‘intimi’ die het voorrecht heeft één van de fysieke exemplaren van deze bundel in mijn voor Caribische literatuur en poëzie gereserveerde boekenkast te plaatsen. Waarvoor dank. Bijzonder fijn ook dat ik deze unieke kans krijg mij te verweren, in de vorm van het onderhavige voorwoord.

...Maar ik hoef deze pagina's daar niet voor te gebruiken, want het beste verweer komt van Kadushi zelf, in de column van 2 december 2023: 'Hoe anders zou het Koninkrijk er voor hebben gestaan als de stemgerechtigden in Europees Nederland even wijs hadden gestemd als hun landgenoten in Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Dan had er al voor de Kerst een kabinet Jetten op het bordes gestaan...'

Daar zou ik, uiteraard, voor tekenen. Hier, aan 'de kille kant van het land', heeft de kiezer zijn vertrouwen geschonken aan partijen die beduidend minder hart hebben voor de Koninkrijksrelaties; een minder 'Cariben-vriendelijke regering' ligt voor de hand. Dat is bijzonder spijtig, juist omdat we nu echte vooruitgang boeken op het gebied van bestaanszekerheid.

Bijvoorbeeld met het verhogen van de uitkeringen en het wettelijk minimumloon, naar uiteindelijk 1750 dollar, en het verhogen van de belastingvrije som. En ook op het gebied van identiteit en onze omgang met het verleden, met het herdenkingsjaar slavernijverleden en de rehabilitatie van Tula. We hebben gedaan wat we hebben beloofd. En dat terwijl er, zoals Kadushi vorig jaar schreef, 'Niemand, zelfs geen straathond, loslopende ezel of zwerfgeit op het eiland haar (mij dus) nog gelooft'.

Dat de partijen die zich tot de winnaars van deze verkiezingen mogen rekenen voor elkaar gaan krijgen wat zij nu beloven, valt nog te bezien. En toch maak ik mij oprecht zorgen over de toekomst van de Koninkrijksrelaties. Graag had ik op deze plek een geruststellende boodschap gedeeld, maar de waarheid is dat ik die niet heb. Waar ik wel alle vertrouwen in heb, is dat Kadushi ook in 2024 de Koninkrijksrelaties van messcherp commentaar zal voorzien. Ik kijk er naar uit.

Alexandra van Huffelen
Staatssecretaris Koninkrijksrelaties en Digitalisering

DEEL 1

1 | Falen als verdienmodel

In het Caribisch deel van het Koninkrijk heeft de politiek veel weg van een werkgelegenheidsproject voor mensen voor wie, wegens de afwezigheid van talent, in het echte leven de carrièrekansen niet voor het opscheppen liggen. Ben je veldwachter op Bandabou, maar je droomt van het inkomen van een minister-president? Wat je kan telt niet, als je maar loyaal partijlid bent. Flink flyeren in verkiezingstijd en voor je het weet zoef je in een dienst-BMW met chauffeur door de residentie. En als alle ministersposten verdeeld zijn, zijn er altijd nog tientallen beleidsmedewerkers nodig. Politieke partijen zijn steeds meer verworden tot banenmotors waar *roeping* heeft plaatsgemaakt voor eigen belang. Elke vier jaar mag degene die het succesvolst is in het bedenken van loze beloften de meeste (overbetaalde) functies uitdelen, waarbij family & friends uiteraard niet worden vergeten. Het verklaart waarom op Curaçao, Aruba en Sint Maarten grote maatschappelijke problemen op het gebied van onderwijs, zorg en veiligheid niet worden opgelost. Want daarvoor is engagement nodig dat verder reikt dan de eigen zakken.

Neem bijvoorbeeld de raffinaderij op Curaçao. Het was Tweede Kamerlid Remi Poppe (SP) die in 1995 alarm sloeg dat de grootste giffabriek van de wereld in het Koninkrijk stond: de Isla. Zijn we toch nog ergens koploper in, heeft iemand in Willemstad misschien nog gedacht... Schriftelijke vragen leidden niet tot enige actie, want (jawel, daar heb je de smoes aller smoezen weer!) het betrof immers een verantwoordelijkheid van het land Nederlandse Antillen en het Eilandgebied Curaçao waar Den Haag zich niet mee te bemoeien

heeft. Ook toen al werd artikel 43 lid 2 uit het Statuut (“Het waarborgen van de fundamentele menselijke rechten en vrijheden, de rechtszekerheid en de deugdelijkheid van het bestuur is aangelegenheid van het Koninkrijk”) veronachtzaamd.

Na Poppe deden zijn partijgenoot Harry van Bommel en later ook Ineke van Gent (GroenLinks) pogingen om gedaan te krijgen dat de omwonenden van de raffinaderij in bescherming zouden worden tegen de letterlijk adembenemende troep die de verouderde en door de exploitant – het Venezolaanse staatsbedrijf PDVSA – zwaar verwaarloosde Isla jaar in jaar uit over o.a. Buena Vista uitbraakte. Met jaarlijks, naast vele buurtbewoners met luchtwegaandoeningen enkele tientallen voortijdige overlijdens als gevolg. Het is nog een godswonder dat geen Amerikaanse toerist die jaren na een vakantie op Curaçao kanker kreeg het land heeft *gesued*...

De achtereenvolgende regeringen keken, met instemming van de Staten, weg. Gegijzeld door vakbonden gaven zij tegen beter weten in voorrang aan het behoud van het laatste verschrompelende restje werkgelegenheid boven volksgezondheid. Voor een door een groep betrokken burgers aangedragen alternatief om de verroeste stapel schroot inclusief de van zware metalen doordrenkte grond op te ruimen en daar een Green Town te stichten had men geen interesse. Zelfs niet nadat de Isla door toedoen van de sancties tegen Maduro’s boevenbende in Caracas in 2019 op zijn gat kwam te liggen.

Alle kaarten werden op een heropening gezet. Een *mission impossible*, want vindt maar een (bonafide) partij die zo knetter is meer dan een miljard dollar te vergooien aan een toekomstloze operatie. Maar ja, voor zo’n zoektocht heb je wel een *taskforce* nodig die uiteraard bemenst wordt met partijvrienden die daarvoor een riant vergoeding krijgen toebedeeld.

Als eerste werd onderhandeld met een Chinees staatsbedrijf dat na een geldverslindende verkenning en wat fraude links en rechts werd ontmaskerd als een lege huls. Een Amerikaanse gegadigde haakte af nadat Curaçaose onderhandelaars steekpenningen verlangden.

Vier jaar speuren verder is het voor de gelegenheid haastig opgerichte Caribbean Petroleum Refinery (CPR) de preferente kandidaat. Al drie keer is de aangekondigde feestelijke ondertekening uitgesteld. Kort voor de jaarwisseling werd bekend dat de bankgarantie waarmee CPR opschept de Isla tot de *milieuvriendelijkste* raffinaderij op aarde en ver daarbuiten om te toveren vervalst is, evenals tientallen andere documenten. Alle seinen dus op rood, maar in plaats van aangifte te doen wegens oplichting geeft minister-president Gilmar 'Pik' Pisas CPR het voordeel van de twijfel.

Hoe ongeschikt ook om een land te leiden, sommige Caribische bestuurders zijn er buitengewoon bedreven in om van voorspelbare mislukkingen een businessmodel te maken. Waarom je in het zweet werken om je bevolking uit de armoede te helpen als falen uit oogpunt van persoonlijk gewin veel lucratiever is. Hoe langer de onderhandelingen gerekt kunnen worden, des te hoger de verdiensten voor de taskforce en de uit de kring van partijsympathisanten ingehuurde advocaten en accountants. Een donatie aan de partijkas verplicht.

2 | First things first

Het heeft er veel van weg dat wat achter Ruttes komma moet komen de bevolking in het Caribisch deel van het Koninkrijk koud laat. Terwijl aan Europese kant de *Hollanders* in de slipstream van de door de premier voor het slavernijverleden aangeboden excuses hun favoriete tijdverdrijf (polariseren) fanatiek uitleven in tv- en radioprogramma's en opinierubrieken van de landelijke kranten, lijken de inwoners van de eilanden de *betekenisvolle boodschap* slechts voor kennisgeving te hebben aangenomen om snel weer tot de orde van de dag over te gaan. Tenslotte zijn er belangrijker zaken die om aandacht schreeuwen, als we *minfin* Sylvania mogen geloven.

De per facebookdecreet regerende roerganger van het kabinet Pisas waarschuwde zijn Curaçaose onderdanen voorlopig niet te veel van hem en zijn collega's te verwachten. Alle bestuurskracht wordt opgeslokt door de voorbereiding van het Carnaval met een grote C en de viering die tot ver in februari duurt. Na het sluitstuk, de verbranding van koning Momo, kost het de ministers vast nog enkele weken om voldoende op krachten te komen en hun bestuurstaken weer op te pakken.

Dat het belang van Carnaval niet te onderschatten valt, wordt nog eens onderstreept door het plan van de regering op Sint Maarten de verkiezingen van volgend jaar te verzetten. Terwijl carnavalsevenementen en verkiezingscampagnes toch volstrekt uitwisselbaar zijn: de essentie van beide is je anders voor te doen dan je bent en je rivalen te bespotten. En zowel na het Carnaval als na de verkiezingen blijft het publiek achter met een flinke kater.

De kwartiermakers van het door Rutte beloofde Nationaal Slavernijmuseum, Peggy Brandon en *good*, maar nog lang niet *old John Leerdam*, hebben er verstandig aan gedaan hun rondje langs de eilanden te doen voordat het carnavalsgeweld losbarst. Maar niets wijst erop dat hun komst het door Nederland beoogde publieke debat over het (achter de komma komende) helingsproces heeft aangewakkerd.

Het zijn vooral de *usual suspects* die naar de komst van de kwartiermakers hebben uitgekeken. In veel gevallen gaat het om activisten die zichzelf hebben aangewezen als woordvoerders van tot slaaf gemaakten en meer interesse hebben voor herstelbetalingen dan voor een museum. Misschien is het ook wel te veel gevraagd van de man/vrouw/hen in de straat van wie er veel vanwege de dure boodschappen vooral bezig zijn met overleven.

Intussen heeft de Tweede Kamer in potlood een debat met Rutte en minister van Binnenlandse Zaken Bruins Slot over het vervolg op de gemaakte excuses op de agenda gezet. Het is te hopen dat de Kamer niet de fout maakt het gras voor de voeten van de parlementen van Curaçao, Aruba, Sint Maarten en Suriname en de eilandsraden van Bonaire, Sint Eustatius en Saba weg te maaien.

Haast is er tenslotte niet, de excuses waren toch al 160 jaar te laat en de reactie van het kabinet op het rapport 'Ketenen uit het verleden' van de Dialooggroep Slavernijverleden liet ook nog eens bijna anderhalf jaar op zich wachten. Dan kunnen die paar maanden die de andere kant nodig heeft om te reageren er ook nog wel bij. Daar op wachten zou niet alleen galant (of zo u wilt respectvol) zijn, maar is ook inhoudelijk waardevol. De inbreng van de gekozen vertegenwoordigers van degenen die het aangaat, de nazaten van tot slaaf gemaakten, kunnen Kamerleden al naar gelang hun fractie bereid is rekening te houden met de

gevoelens van koninkrijksgenoten, voorhouden aan Rutte en Bruins Slot. En als de Kamer het helemaal goed wil doen, wordt ook de staatssecretaris van Koninkrijksrelaties verzocht aanwezig te zijn. Niemand in het kabinet die zich het afgelopen jaar zo geïnteresseerd heeft getoond in hoe de slavernij tot op de dag van vandaag doorwerkt in het leven op de eilanden.

Nog beter zou het zijn geweest als Den Haag de Commissie Democratisch Deficit serieus had genomen. Die adviseerde in 2009 om, bij gebrek aan een Koninkrijksparlement dat de wèl bestaande Koninkrijksregering ter verantwoording kan roepen, jaarlijks in de plenaire zaal van de Tweede Kamer een debat over de *Staat van het Koninkrijk* te houden waaraan als bijzondere gedelegeerden aangewezen Statenleden deelnemen om de *koninkrijksministers* kritisch te bevragen.

Dat had het podium kunnen zijn voor een Koninkrijksbrede gedachtewisseling over de route van een verdeeld verleden naar een gedeelde toekomst. Goede adviezen worden in het Haagse wel vaker in de wind geslagen, want gedoe. Zo blijft de weg die de koninkrijksdelen verbindt er een van gemiste afslagen. Tot na het Carnaval!

21 januari 2023

3 | Van een koude kermis...

Als *in je eigen voet schieten* een Olympisch nummer wordt, gaan Curaçao, Aruba en Sint Maarten er geheid met goud, zilver en brons vandoor. Geen ander land ter wereld kan bogen op politici die zo bedreven zijn in hun

eigen glazen ingooien. En ze hebben het zelf niet eens door. Anders valt niet te verklaren dat het ten grave dragen van het Caribisch Orgaan voor Hervorming en Ontwikkeling zo uitbundig wordt gevierd op de eilanden. Evelyn Wever-Croes, Silveria Jacobs en Gilmar Pisas zijn door hun parlementen als helden binnengehaald. Ze hadden toch maar mooi Nederland in het stof laten bijten! Tijdens vierlandenoverleg op Sint Maarten kregen zij gedaan dat staatssecretaris Van Huffelen de ontwerp-rijkswet COHO bij het afval zet. Het wordt *geframed* als een overwinning en dat is het ook. Maar dan wel een pyrrusoverwinning.

Het afknallen van COHO is geen verrassing. Het was vanaf het begin – juli 2020 – niet levensvatbaar. Los van de vraag of het deugde, werd het door Knops en zijn staf buitengewoon slecht verkocht, onaantrekkelijk verpakt en op een verkeerd moment in de markt gezet. Het heeft bizar genoeg nog eens 2,5 jaar aan ambtenarensalarissen gekost, voordat de stekker eruit ging. Marketeers zullen de casus gretig gebruiken als voorbeeld van een productlancering, waarbij niets is nagelaten er een mislukking van te maken.

De partijen zijn overeengekomen dat de COHO-wet wordt ingeruild voor onderlinge regelingen tussen Nederland en de afzonderlijke landen. De door Den Haag gewenste hervormingen blijven echter recht overeind; aan de zogeheten landspakketten wordt niet getornd. Het mes dat in de zorgkosten moet worden gezet, is nog even scherp en de verhoging van belastingen is allesbehalve van de agenda, net als de eis de inning ervan te verbeteren.

Wat verandert er dan wel? COHO was vooral bedoeld om er op toe te zien dat de landen de in de landspakketten vastgelegde afspraken nakomen. De veronderstelde aantasting van de autonomie van de landen is inderdaad van de baan. In plaats daarvan gaan de landen elk voor zich nieuwe afspraken maken

met Den Haag. Maar uitsluitend over de werkwijze, de manier van rapporteren, de duur van de regeling en de ondersteuning door Nederland. Dat kan voor Curaçao, Aruba en Sint Maarten wel eens heel onvoordelig uitpakken.

Waar een bataljon Nederlandse ambtenaren nu nog als Tijdelijke Werkorganisatie hun collega's in de landen heel veel werk bespaart, zullen die zonder COHO de handen meer zelf uit de mouwen moeten steken en hun denkvermogen aanspreken. Op beide terreinen blinken de overheidsapparaten op de eilanden niet uit, dus dat wordt nog peentjes zweten. Maar het linkste is dat er opnieuw onderhandeld gaat worden over Nederlandse steun. Daarvoor waren tientallen miljoenen euro gereserveerd. Zonder keiharde garanties over en controle op een correcte besteding blijven die (terecht) op de plank liggen.

Wat het bereikte hoofdlijnenakkoord pas echt de spreekwoordelijke *voor een ander gegraven kuil* maakt, is de keuze van de CAS-regeringen voor een onderlinge regeling op basis van artikel 38 in het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden. *Eef*, *Sil* en *Gil* hebben dat bekokstoofd tijdens een triootje voordat *Alex* mocht aanschuiven. De feestende Statenleden hebben er kennelijk geen idee van dat ze daarmee vakkundig buitenspel zijn gezet.

Geen rijkswet kan zonder de instemming van de Tweede en Eerste Kamer worden ingevoerd. Statenleden kunnen aan de debatten daarover deelnemen en de praktijk leert dat de Eerste Kamer meer nog dan de Tweede bezwaren van overzee zwaar laat meewegen. Daarom is de Geschillenregeling in het zicht van de haven gestrand. Bij een onderlinge regeling hebben de parlementen het nakijken en zijn ze volledig overgeleverd aan de welwillendheid van hun regeringen of die inspraak dulden. Een *onderlinge* regeling is immers, anders dan een rijkswet, een

regeling tussen twee regeringen *onderling*. Misschien dat Kadushi Caribische politici grof onderschat en is dit scenario van tevoren stap voor stap uitgedacht. Want het uitoefenen van je controlerende taak als volksvertegenwoordiger kost tijd en energie. Je moet ingewikkelde ambtelijke teksten tot je nemen, je verdiepen in mogelijke consequenties, slimme vragen stellen, je achterban tevreden houden, en – het allerlastigste – soms zelf met verbetervoorstellen komen. En dat voor een armoedige 15.000 *pietermannen* per maand, terwijl er zo veel leukere dingen te doen zijn.

En staatssecretaris Van Huffelen? Die zal niet ongelukkig zijn met de uitkomst van het vierlandenoverleg. De ogenschijnlijke nederlaag voelt vast als een overwinning. Voor een D66'er is het altijd leuk een wetsvoorstel van een CDA'er te laten sneuvelen, zeker als dat bovendien een hoop gezeur scheelt. Er kan weer conform de Haagse mores (wie betaalt bepaalt) gestuurd worden met de hand aan de geldkraan.

28 januari 2023

4 | **Chip er niet in!**

In Europees Nederland loopt op dit moment een publiekscampagne tegen polarisatie. Sommigen vinden dat je zo'n vredestichtende boodschap niet op het voetvolk moet richten, maar op Tweede Kamerleden die het verkeerde voorbeeld geven. Zoals *treiterkoning* Martin Bosma (PVV) deze week nog deed door de Curaçaose verzetsheld Tula voor ordinaire moordenaar uit te maken die de door premier Rutte toegezegde rehabilitatie niet verdient. Of JA21'er Joost Eerdmans (ex CDA, ex LPF, ex EénNL, ex Leefbaar en ex FvD) die

een motie indiende niet toe te geven aan *wokisme* en tot slaaf gemaakten voortaan weer “slaven” te noemen. Feit is dat in Politiek Den Haag de aandacht in plaats van op de bal steeds vaker op de achilleshielen is gericht. Je zou bijna denken dat het moederland zich qua politieke mores – of beter gezegd: het ontbreken ervan – succesvol heeft aangepast aan de Caribische delen van het Koninkrijk. Het tussen rivaliserende partijen uitdelen van stoten onder de gordel is daar immers tot kunst verheven.

Op de eilanden lijkt het ultieme doel van besturen het van achter onderuit tackelen van de concurrent. Of zoals een premier ooit sprak: “In ons werelddeel wordt regeren gezien als een hinderlijke onderbreking van verkiezingscampagnes.” Wat dat betreft kunnen politici vooral op Bonaire – op Sint Eustatius en Saba gaat het er wat minder grof aan toe – met de eilandsraadsverkiezingen van 15 maart in het verschiet - hun hart ophalen. Ook dit keer zullen PDB, MPB en UPB elkaar weer flink in de haren vliegen over de verdeling van de 9 zetels.

De kans dat een nieuwkomer een plekje in *Passangrahan* kan bemachtigen, lijkt op voorhand verwaarloosbaar klein. Daarvoor is het wachten tot de Eilandsraad in 2027 en 2031 stapsgewijs naar 19 zetels groeit. Toch schrikt initiatiefnemer Carlo Schneider van het onder de kerstboom opgerichte *Belang Van Bonaire* niet terug voor een om meerdere redenen schier kansloze missie.

Voor verreweg de meeste kiezers zal de lijsttrekker van BvB een onbeschreven blad zijn. Maar wie een rondje over het *world wide web* surft, leert de uitdager van doorgewinterde rotten als Kroon, Abraham en Tjin Asjoe beter kennen. Schneider heeft na een studie aan het prestigieuze *Nijenrode* een degelijke carrière doorlopen in de financiële sector. Hij is thans op freelance basis als arbiter/mediator werkzaam voor het

Instituut voor Vennootschapsgeschillen. In 2011 was hij medeoprichter van *Café del Mar*, een in Amsterdam gevestigde handel in fair trade koffie.

Een cv dus waarmee je voor de dag kunt komen. Maar kennelijk heeft er zich in het leven van de politicus-in-de-dop iets voorgedaan dat hem tot nieuwe inzichten heeft gebracht. Schneider verhuisde middenin coronatijd naar Bonaire om het naar eigen zeggen relaxter aan te doen. En hij begon op LinkedIn commentaren te plaatsen waaruit je kunt opmaken dat hij zich vereenzelvigd met *wappies* en *complotdenkers* die corona een onschuldige griepje vinden en de vaccins niet vertrouwen. Een ommezwaai die wel meer brave burgers, vaak tot schrik van hun omgeving, hebben gemaakt.

Schneider deelt gretig posts die bol staan van de desinformatie, betuigt steun aan het fascistisch gedachtegoed uitventende Tweede Kamerlid Gideon van Meijeren (Forum voor Democratie), steekt het voor corruptie terechtstaande oud-Kamerlid Richard de Mos een hart onder de riem, prijst de als charlatan en bedrieger ontmaskerde Rainer Fuellmich aan als “waarheidsvorser” en zal niet aan boord stappen van een vliegtuig dat bestuurd wordt door gevaccineerde piloten, want dan kun je zomaar uit de lucht vallen. En wat te denken van zijn reactie op het besluit van de Nederlandse regering een *chipplicht* voor katten in te voeren zodat weglopers weer snel kunnen worden herenigd met hun baasje? Schneider ziet het als een opmaat naar de *totale surveillancemaatschappij*, suggererend dat ook wij gewone stervelingen aan de chip moeten zodat bestuurders (tenslotte *reptielen*) ons overal kunnen volgen. Hij heeft het uiteraard evenmin op de *main stream media*, want die schetsen “het eenzijdige beeld dat Rusland de oorlog in Oekraïne is gestart.”

Niet verrassend dus dat Schneider zich verwant

voelt met een politieke spookrijder als Wybren van Haga, de uit de VVD-fractie verbannen *drinkebroer* en *huisjesmelker* die na het imploderen van het de rechtstaat ondermijnende Forum voor Democratie onder de naam Belang van Nederland zijn eigen dwaalweg is ingeslagen, vermoedelijk omdat zelfs de bestaande eng-rechtse partijen zich niet als schuttersputje willen lenen van waaruit de handelsreiziger in toxische prietpraat de stemming in het land vergiftigt.

De vraag is wat Van Haga met zijn exotische *dependance* Belang van Bonaire wil bereiken. Uit zijn optredens in de Kamer is niet gebleken dat hij enige sympathie heeft voor de Caribische delen van het Koninkrijk. Het verkiezingsprogramma van BvB, waaraan nog wordt gewerkt, moet vooral Europees Nederlandse immigranten op het eiland verleiden. Onder hen bevinden zich vast een aantal ultrarechtsdenkende *pensionado's*, maar dat zullen er niet genoeg zijn een zetel in de eilandsraad te bemachtigen. Bij de Kamerverkiezingen in 2021 haalden op Bonaire in volgorde van kwaad tot erger PVV, JA21 en Forum voor Democratie bij elkaar opgeteld slechts enkele tientallen stemmen. Kadushi waagt zich als *onafhankelijk observator* uiteraard niet aan een stemadvies, maar kan het niet laten een reactie die Schneider kreeg op een van zijn feitenvrije posts met u te delen: “Kan iemand de directeur-geneesheer bellen en zeggen dat de deur van Paviljoen 3 weer open staat en de complotdenkertjes van hun kamer zijn?”

Nb. Op het laatste moment heeft Belang van Bonaire afgezien van deelname aan de eilandsaadsverkiezingen. Beoogd lijsttrekker Schneider heeft dat besluit niet nader toegelicht.

5 | Ben ik in beeld?

Het Koninklijke Bezoek! Daar kan zelfs uw niet-zo-heel-erg-monarchiegezinde stukjesschrijver niet omheen. Hij heeft vooral te doen met de kroonprinses die als 19-jarige wel leukere dingen kan bedenken dan twee weken lang in marstempo van het ene naar het andere hoogstandje van de Caribische delen van haar Koninkrijk te worden gedirigeerd. Als het aan haar had gelegen, was ze vast liever een beachbar te hulp geschoten om in alle anonimiteit haar reputatie als onovertroffen Cocktail Queen – zo staat ze aangeschreven op het strand van Scheveningen – waar te maken. Beter dan voortdurend onder schot te worden genomen door tientallen opdringerige fotografen.

Het moet gezegd: Amalia kwijt zich met een voor een tiener voorbeeldig geduld van haar aangeboren taak. Maar wat zal ze gelukkig zijn met staatssecretaris Alexandra van Huffelen als ongekroonde schaduwkoningin op haar hielen. Die is zichtbaar behept met het Syndroom van Hekking, een aandoening die vernoemd is naar de wethouder uit Juinen die zichzelf belangrijker vond dan burgemeester H. van der Vaart.

Het barst in de wereld van de *Hekkings*. Voorlichters en woordvoerders van bewindslieden die zich, zodra ze een lens in de smiezen krijgen, strategisch posteren zodat ze beter in beeld komen dan degene die ze dienen. Ook de staatssecretaris van Koninkrijksrelaties en Digitalisering heeft de niet te bedwingen drang voor blikvanger te spelen. Haar omvangrijke, inmiddels met een partij uitbundige Caribische lawaaijurken verrijkte garderobe was de makers van televisiekijkcijferhit *Even tot hier* al eerder opgevallen.

Na het falen in het kindertoeslagenschandaal kreeg Van Huffelen een tweede kans op een dossier waar vanuit Haags belang bekeken geen olifant op klompen schade kan aanrichten. En zo kan het gebeuren dat zij het koninklijke bezoek begeleidt. Vanuit Europees Nederland zijn tientallen royalty verslaggevers en paparazzi meegereisd. Een buitenkansje voor iemand die zich graag wentelt in aandacht, maar in eigen huis met anderhalve correspondent van Caribische media niet echt aan haar trekken komt. Een uitdaging is het wel, want de camera's zijn verliefd op Máxima en dan is het ook nog eens de eerste keer dat het *journalle* de kroonprinses zo dicht op de huid kan zitten. En dat twee weken lang.

Dus moet er een tandje worden bijgezet. De *stas* vertrouwt deze keer niet alleen op in het oog springende *kleedjes*, maar gooit ook een reeks museumwaardige *hoofdfrutsels* in de strijd. Ze schrijdt en poseert alsof er blauw bloed door haar aderen stroomt en doet er goed aan de *recensies* op social media aan zich voorbij te laten gaan. Kadushi ziet het al voor zich: de koning, koningin en prinses die na alweer een dodelijk vermoeiende dag veinzen het reuze naar hun zin te hebben, terug op de hotelkamer nog even de minibar plunderen en een weddenschap aangaan: wat zal *die kleine* verzinnen om ons morgen weer naar de kroon te steken?

Het staat iedere burger uiteraard geheel vrij zich naar eigen smaak te kleden, maar sommige functies en rollen vereisen bescheidenheid. Of zou mevrouw Van Huffelen met haar outfits stiekem een statement willen uitdragen: "Mensen, dit koninklijke bezoek is één grote clowneske vertoning." Het zou kunnen: de autoriteiten doen er alles aan om hun eiland van zijn niet bestaande beste kant te laten zien door jarenlang verwaarloosde wegen plots te asfalteren of een gifbelt aan het zicht te onttrekken en *gewone burgers* die

worden geselecteerd voor een ontmoeting met de koninklijke gasten strenger te screenen dan politici voor een ministerspost.

Het lijkt een stilzwijgende afspraak: de gastheren/vrouwen halen alles (behalve lokale LHBTI'ers) uit de kast om de werkelijkheid te verdoezelen door de Oranjes met zang, dans, muziek, zang, natuur, kunst en eten zand in de ogen te strooien, terwijl die als wederdienst acteren dat ze enorm genieten. Om het vooral maar niet te hoeven hebben over de wijdverbreide armoede, de extreme kloof tussen rijk en arm, het rampzalig slechte onderwijs, veelvoorkomend huiselijk geweld, het tekort aan betaalbare huizen, de zorgelijke staat van de volksgezondheid en de corruptie onder bestuurders.

En als er al iemand op staat om de vinger op een zere plek te leggen, wordt die snel de mond gesnoerd. Want het moet wel gezellig blijven, zo'n koninklijk bezoek.

11 februari 2023

6 | Dikbetaalde boodschappers

Voor de gevormachtigde ministers van Curaçao, Aruba en Sint Maarten vormt de maandelijkse Rijksministerraad hun *finest hour*. Bij wijze van spreken dan, want doorgaans wordt de agenda, de koffie met koekje meegeteld, er in een stief kwartiertje doorheen gejast. De Nederlandse bewindslieden hebben immers ook nog echt belangrijke zaken te doen in de aansluitende ministerraad. Voor hen is de RMR een ware verzoeking, zo blijkt uit een column van de

politiek commentator van de Telegraaf Wouter de Winther.

“Sommigen spreken niet eens Nederlands. Ze rijden in grotere auto’s rond dan het Nederlandse kabinet, werken hooguit een dag per week en lezen teksten voor uit de eilanden die ze voor het eerst zien als ze hem uit de envelop halen,” klaptten Nederlandse ministers uit de school tegenover de journalist voor wie de Haagse wandelgangen weinig geheimen hebben.

“Nadat voorgelezen vragen of statements zijn geadresseerd door de andere ministers, gebeurt het nogal eens dat die opmerkingen door de gevolmachtigd minister voor kennisgeving worden aangenomen en er niet een reactie op komt van de Caribische collega. De tekst is voorgelezen en daarmee zit het werk er kennelijk op”, vervolgt De Winther. Over de *optredens* van gevolmachtigde ministers doen al jaren tamelijk ontluisterende anekdotes de ronde.

Zoals over de eerste *gevmin* van het nieuwe land Curaçao, Sheldry Osepa. Volgens de overlevering heeft die het zwaar te verduren gehad als boodschappenjongen van het boevenkabinet Schotte. Vooral de ministers Donner en Kamp zouden Osepa met satanisch genoeg stevig op de korrel hebben genomen vanwege de strapatsen van zijn broodheer die zijn land in ruil voor een miljoen aan steekpenningen aan de Siciliaanse maffiabaas Corallo verkwanselde. De jonge, politiek onervaren advocaat zag er in de aanloop naar elke RMR uit alsof hij nachtenlang had liggen woelen. Hij trof het niet: de zorgen over het naar een bananenstatus afglijdende Curaçao waren zo groot dat werd besloten de vergaderfrequentie van de RMR te verdubbelen. De ontmanteling van de criminele organisatie in Forti moet de nachtrust van Osepa zeer ten goede zijn gekomen.

Na het demasqué van bendeleider Schotte keerde de rust in de Trêveszaal niet terug. Marvelyne Wiels

lanceerde zichzelf, zwaaiend met een vermoedelijk vervalste voordracht en een bij elkaar gefantaseerde cv, tot gevmin. De voormalig postkamermedewerkster werd dermate gewantrouwd door RMR-voorzitter Rutte dat staatsgevoelige documenten over o.a. internationale verdragen buiten haar zicht werden gehouden. Het ontging haar geheel, want ze vatte haar functie vooral op als een vrijbrief om er op kosten van de Curaçaose belastingbetalers op los te reizen, uiteraard per businessclass en in de duurste hotels. Ondanks een zeer belastend accountantsrapport over haar financiële handel en wandel (waaraan ze de bijnaam *Fraudelyne* overhield) hebben de Staten het nooit aangedurfd aangifte te doen.

Het Nederlandse smaldeel in de koninkrijksregering sloeg de schrik vorig jaar opnieuw om het hart toen het kabinet Pisas een politieke junior - muzikleraar Carls Manuel - naar Den Haag afvaardigde. Na de tweede RMR die hij bijwoonde, vroeg een ambtenaar zich hardop af “uit welk circus ze die clown hadden gehaald”. Premier *Pik* verzocht om clementie: gun de jonge Carls de tijd het vak onder de knie te krijgen. Dat het na ruim anderhalf jaar *oefenen* nog niet zo goed lukt de instructies uit Willemstad helder over te brengen, is niet verwonderlijk. *Zijne excellentie* Manuel verjoeg de doorgewinterde staf uit het Curaçaohuis en bereidt zijn optredens in de RMR voor met zijn broer, dj The King.

Niet alleen Curaçao vaardigt rare snoeshanen af. Van Guillfred Besaril (Aruba) wordt gezegd dat hij weliswaar verbaal zijn mannetje stond, maar ook dat hij zijn hand nogal eens overspeelde: “Een praatjesmaker die dacht in zijn eentje slimmer te zijn dan hele RMR bij elkaar” vat een getuige samen. Zelfs zijn collega-gevmins vonden Besaril maar een opschepper. Zijn plotselinge vertrek werd dan ook door weinigen betreurd. De oud-politieagent verdween

als een dief in de nacht nadat zijn beschermvrouwe annex premier Wever-Croes hem als een baksteen liet vallen. Zelfs zij kon niet langer de berichten over financieel gesjoemel op het Arubahuis negeren. Van het merendeel van de tien vertegenwoordigers van de Sint Maartense regering vraagt menigeen in Den Haag zich nu nog af wat de strategie achter hun benoeming geweest zou kunnen zijn. Ze hadden geen flauw benul van hun rol.

Uiteraard waren het niet allemaal stoethaspels. Er zijn er wel degelijk die zich naar behoren hebben gekweten van hun (bescheiden en zeker niet-dagvullende) taak. Een paar onderscheidden zichzelf zo positief dat ze er een mooie promotie aan overhielden. Zoals de bedachtzame Paul Comenencia die van het ministerie van Buitenlandse Zaken de eervolle uitnodiging kreeg consul-generaal in Rio de Janeiro te worden. En wat te denken van de niet op haar bekkie gevallen Jorien Wuite. Van haar acte de présence op het hoogste *koninkrijkstoneel* raakte D66-leider Sigrid Kaag dermate *impressed* dat ze bij de Tweede Kamerverkiezingen van 2021 een verkiesbare plaats op de kandidatenlijst toebedeeld kreeg.

Dat de landen doorgaans *kneusjes van de zalm* naar de residentie uitzenden is misschien niet geheel onbegrijpelijk. Zolang Nederland in alles het laatste woord opeist in het Koninkrijk is de Rijksministerraad een poppenkast, precies zoals politiek commentator De Winther raak typeerde.

7 | Blij met een half ei

Als het aan de Tweede Kamer ligt kunnen de KLM en de hotels in Caribisch Nederland op aardig wat extra omzet rekenen. Naast bewindslieden en leden van de Tweede en Eerste Kamercommissies voor Koninkrijksrelaties staan ook de andere, zogeheten vakcommissies te trappelen om werkbezoeken aan Bonaire, Sint Eustatius en Saba af te leggen. Dat klinkt goed, want buiten het hooguit handjevol parlementariërs dat zijn/haar gezicht laat zien bij de debatten over de eilanden, is nauwelijks iemand in politiek Den Haag zich bewust van wat er speelt op de drie tropische aanhangseltjes.

Publiekelijk toegeven ergens geen verstand van te hebben, hoor je een politicus zelden doen. Kennelijk in een onverhoedse aanval van eerlijkheid deed VVD-Kamerlid Ingrid Michon dat onlangs wel. Als lid van de commissie Justitie en Veiligheid stelde zij voor voorafgaand aan een commissiedebat met minister Yesilgöz over de rechtshandhaving op de BES-eilanden er eerst een kijkje te nemen, want dan “weten we waar we het over hebben”. Alsof je na een rondje langs de lokale, mooi weer spelende bobo’s meer te weten komt dan *hoe warm het is en hoe ver*.

Dat het uitgerekend een VVD’er moet zijn die ervoor pleit dat meer gereisd moet worden, is opmerkelijk. De liberalen staan immers vooraan als het er om gaat Caribische politici – overigens niet ten onrechte – onbegrensde reisdrift te verwijten. Het zal de KLM en de hotels worst wezen. Twaalf, al gauw tien deelnemers tellende extra delegaties - zoveel vakcommissies zijn er die bewindslieden met verantwoordelijkheid voor een stukje kabinetsbeleid op de eilanden controleren - is toch mooi meegenomen.

De gedachte is aantrekkelijk dat er straks misschien wel meer dan honderd Kamerleden zijn die in elk geval met eigen ogen hebben kunnen zien hoe stiefmoederlijk zij hun overzeese landgenoten behandelen. Maar de praktijk heeft geleerd dat dit geen garantie is dat er iets verandert. Hoe veel bewindslieden waren niet tot tranen toe geroerd bij de confrontatie met de wijdverbreide armoede om bij terugkeer onder de Haagse kaasstolp het alleen te hebben over ijkpunten, verkenningen, stippen op de horizon, puntdoelen, referentiepunten etc.

Nu al worden de eilanden zodra de 'r' in de maand is, overlopen door bestuurlijke en ambtelijke hordes. Lokale bestuurders en ambtenaren zitten er echt niet op te wachten nog meer van hun dure tijd en energie te besteden aan het voor de zoveelste keer moeten uitleggen dat een airco even onmisbaar is als verwarming in *Holland*. Of dat een auto voor een alleenstaande moeder met twee banen geen luxebezit is zolang openbaar ontbreekt.

Het belangrijkste argument om thuis te blijven, is dat het averechts werkt als de aandacht voor Caribisch Nederland wordt versnipperd over dertien commissies die misschien veel weten van onderwijs, zorg of veiligheid, maar geen snars van het leven onder de Caribische zon. Dat is in het eerste jaar na 10-10-10 gebleken. De Kamer leek het een goed idee het BES-dossier over de vakcommissies te verdelen, maar al snel werd duidelijk dat de eilanden bij gebrek aan kennis en (dat vooral) betrokkenheid aan de aandacht ontsnapten. Dus kwamen vanaf 2011 BES-aangelegenheden weer onder de hoede van de commissie Koninkrijksrelaties.

Het collectieve geheugen in Den Haag heeft echter een levensduur van maximaal acht jaar. In al haar wijsheid heeft de in 2021 aangetreden nieuwe commissie Koninkrijksrelaties besloten zaken af

te schuiven naar de vakcommissies. Inmiddels heeft dat al tot enkele bedrijfsongevallen geleid. Zo beweerde de *onderwijsexpert* van de VVD dat je je als Papiamentstalige niet kunt redden op Bonaire aangezien “de overheid en andere officiële instanties uitsluitend in het Nederlands communiceren”. En deze week betoogde minister Dijkgraaf van Onderwijs dat hij Caribische studenten geen eerlijke kans op een studieplek kan bieden, omdat dit in strijd zou zijn met de gelijkebehandelingswetgeving. Geen van de aan het debat deelnemende *specialisten* was zo bijdehand om de bewindsman voor de voeten te werpen dat het kabinet zich geen zier van diezelfde wet aantrekt als het om het vaststellen van een leefbaar sociaal minimum gaat.

Deze dubbele moraal wordt gelegitimeerd door de uitzonderingspositie die Caribisch Nederland in de Grondwet is toebedeeld. Zoals het desbetreffende artikel – verkocht om maatwerk mogelijk te maken vanwege de ligging in een ander werelddeel en sterk van het vasteland afwijkende omstandigheden – sinds 2010 voortdurend in het nadeel van de BES-burgers wordt uitgelegd. Alleen enkele leden van de commissie Koninkrijksrelaties verzetten zich daar wel eens tegen, helaas met weinig succes. Maar een half ei is nog altijd beter dan een lege dop.

25 februari 2023

8 | Een stinkend zaakje

Oh, oh, wat zullen Gilmar Pisas, Evelyn Wever-Croes en Silveria Jacobs in hun piepzak hebben gezeten. De *minpres* en *-pressinnen* moesten er niet aan denken

dat de motie van afkeuring die staatssecretaris Van Huffelen aan een van haar geruchtmakende gewaden kreeg het zou halen en hun maatje het veld had moeten ruimen voor een minder buigzame D66'er. Bijvoorbeeld Tjeerd de Groot die ervan overtuigd is dat Caribische bestuurders in ruil voor steekpenningen bereid zijn *ecocide* te plegen door geldbeluste projectontwikkelaars *carte blanche* te geven natuurgebieden, inclusief koraalriffen, om te zetten in klinkende munt. Die zal heus niet zomaar de in oktober aflopende coronaleningen kwijtschelden.

Van Huffelen zelf lag geen seconde wakker van die motie. Wat viel haar nou helemaal te verwijten? Ze had de in twee moties uitgesproken wil van de Tweede Kamer naast zich neergelegd en in één moeite door de grondwet geschonden, was het verwijt. Spijkers op laag water zoeken om haar daar op aan te vallen. Zout op slakken! Bovendien: de fracties van de coalitie zouden haar echt niet laten vallen. Als je bewindspersonen voor elke *faux pas* – zoals de dienstauto met chauffeur gebruiken voor 5.000 kilometer aan privé-uitjes - wegstuurt, wordt Rutte IV een *duiventil*.

De *stas* was zo zeker van haar zaak dat ze de stemming niet eens bijwoonde. Dan had *Premier Pik* het heel wat benauwder bij de gedachte zijn *dancing queen* misschien wel te moeten missen. Hij dagdroomt vergaderinglang van haar schuddende billen, netkousen en stilettohakken. Gespannen zat de veldwachter *van Barber* dan ook voor de tv, met een bonnenboekje op schoot en potlood in de aanslag om de stemmen voor en tegen te turven. De schrik sloeg hem om het hart toen bleek dat de meeste partijen voor de motie stemden. Ze heeft met 12-8 verloren, jammerde de premier. 'Stomme buriku die je er bent, het gaat om het aantal Kamerleden!', reageerde steun en toeverlaat/minfin Sylvania, die zich even had losgerukt van Facebook.

Pisas heeft nog genoeg andere zorgen. Hij stak zijn hand in het vuur voor de betrouwbaarheid van Caribbean Petroleum Refinery, de *ghostfirm* die doet alsof het de Isla-raffinaderij wil reanimeren en, om de kredietwaardigheid aan te tonen, vervalste documenten waaronder bankgaranties heeft overlegd. De Centrale Bank heeft aangifte gedaan, maar dat is voor de regering nog geen reden CPR definitief af te schrijven als overnamekandidaat. Het is dus uitkijken naar de uitkomsten van het onderzoek dat het Openbaar Ministerie doet.

Oud-minister en voormalig *Interpol-agent* Rutsel Martha nam er alvast een voorschot op door te beweren dat Pisas en de door de Veiligheidsdienst niet-ministeriabel geachte minister Charles Cooper er door hebben gedrukt CPR tot *voorkeurskandidaat* te verheffen en andere bidders af te serveren. Het zaakje stinkt harder dan de Isla zelf ooit heeft gedaan. Intussen zijn officieel (dus exclusief van wat onder de onderhandelingstafels van hand tot hand is gegaan) tientallen miljoenen in rook opgegaan aan de speurtocht naar een uitbater/koper van een industrieel lijk waarin alleen nog een oudroesthandelaar brood ziet.

Weggegooid geld dat bijvoorbeeld ook in het onderwijs gestoken had kunnen worden. Deze week kwam het onderwijsveld in opstand tegen MFK's overlevingsstrategie de bevolking dom te houden. De verzamelde schoolbesturen zijn een petitie gestart om van onderwijs een koninkrijksaangelegenheid te maken en zo de kwaliteit naar een redelijk niveau op te krikken. Minister van Onderwijs Sithree van Heydoorn ziet dat niet zitten, want zijn partij heeft het niet op goed opgeleide burgers annex mondige kiezers en weigert daarom – ondanks een verloren rechtszaak - scholen voldoende budget toe te kennen. Ook Den Haag staat niet te trappelen. Het is

dan immers Nederland dat de rekening betaalt. Kortzichtige kruideniersgedrag. Het moederland draait nu ook al op voor de gevolggkosten van slecht onderwijs aan de overzijde. Denk aan de toestroom van kansloze drop-outs die gedoemd zijn eeuwig op de bijstand te teren, aan het roven slaan of, erger nog, voor een habbekrats in opdracht van de *Mocromaffia* huurmoorden plegen, waarna ze 20, 30 jaar kost en inwoning van de staat genieten.

Het knappe staaltje waarmee het Nederlandse ministerie van Onderwijs – in samenspraak met schoolbestuurders en docenten – het belabberde onderwijs op Bonaire tot een dikke voldoende heeft opgewerkt, kan één op één op Curaçao worden toegepast en uiteraard ook op Aruba en Sint Maarten. Nederland verzekert zich zo van arbeidspotentieel dat de eigen door personeelstekorten vastlopende economie en maatschappij voor verder verval kan behoeden.

Maar van een generatie politici die de jeugdzorg, de geestelijke gezondheidszorg en andere cruciale maatschappelijke voorzieningen kapot heeft bezuinigd om de aandeelhouders van multinationals te behagen, kun je niet het inzicht verwachten dat kosten voor de baat uitgaan.

4 maart 2023

9 | Miljoenenbal

Wat hebben de Caribische delen van het Koninkrijk toch met het Nederlandse profvoetbal? Waarom zou je als eiland waarvan een groot deel van de bevolking in armoede leeft schaars overheidsgeld

steken in volgevreten miljonairs van wie de benen beter functioneren dan hun hersens? Anders zouden ze wel nuttiger dingen doen met hun makkelijk verdiende poen dan tien, twintig of meer klokjes van tienduizenden euro's per stuk aan te schaffen. Dus: waarom water – waaraan je al een tekort hebt – naar een overvolle zee dragen? Aruba, Bonaire en Curaçao hebben er geen moeite mee.

Het kabinet Mike Eman I had nog maar net - met dank aan de kiezers die het potverteren van Oduber III en IV zat waren - de MEP uit het pluche gewipt of het ging een liaison met Sparta aan. De oer-Rotterdamse club uit de roemruchte wijk Spangen met twee jonge Arubaanse talenten onder contract had er wel oren naar tijdens winterstops een trainingskamp onder de Arubaanse zon op te slaan en een voetbalacademie op het eiland te beginnen. De sponsordeal mocht uiteraard geen sponsordeal worden genoemd: het was tenslotte een *maatschappelijk partnerschap*.

Arubaanse bobo's wisten niet hoe snel ze de dagen van de thuiswedstrijden in hun agenda moesten blokken om zich te laten fêteren in de *business seats* van het Kasteel. Maar dat feest ging niet door. Na de ondertekening van de overeenkomst bakten de Spartanen er in het veld helemaal niets meer van om enkele weken later af te dalen naar de kelder van het betaalde voetbal, de eerste divisie. Iemand van het Arubaanse onderhandelingsteam bleek nog wel zo goochem te zijn geweest een clause op te nemen dat het contract per direct kon worden beëindigd indien Sparta zou degraderen. Zo hield Aruba een paar ton op zak voor verstandiger dingen.

Een flirt van Bonaire met PEC Zwolle liep uit op een blauwtje, maar vorig jaar toverde het toeristenbureau PSV uit de hoge hoed. Ook uit de provincie, maar wel met een verleden als topclub en een jaarbegroting die vijf keer groter is dan die van het openbaar lichaam.

Ook deze verbintenis werd om de criticasters op voorhand buitenspel te zetten overgoten met een maatschappelijk sausje: de High Tech Campus in de lichtstad zou de rode loper voor Bonaire uitrollen. We hebben er weinig meer over gehoord, maar de directeur van de eilandelijke VVV heeft er wel een PSV-shirt aan overgehouden, met zijn naam op de rugzijde. Curaçao kon natuurlijk niet achterblijven. Het pakte groots uit met een miljoenendeal met het beursgenoteerde Ajax. Kadushi snapte er geen biet van waarom een land dat op het voortbrengen van honkbaltalent na nergens in uitblinkt zich wil spiegelen met de godenzonen van een meervoudig landskampioen, winnaar van drie Europacups en de Wereldbeker. Curaçao is toch een beetje het lelijke eendje van de Cariben dat – niet zonder reden - gebukt gaat onder een minderwaardigheidscomplex. Terwijl het de Ajacieden bepaald niet aan zelfbewustzijn ontbreekt.

Zelfs als het tegenzit en een wedstrijd – zoals vorige week tegen een Duits middelmaatje - kansloos verloren wordt, blijven ze zonder gêne zwelgen in eigen roem. Het huwelijk van Ajax en Curaçao heeft alles in zich van de perfecte mismatch. Voor twee miljoen euro per jaar staat het logo van het land onleesbaar op de mouw van de wedstrijdshirts. De enige die zijn voordeel met deze versie van de *Beauty and the Beast* heeft gedaan is minister-president Gilmar Pisas.

De premier heeft gezien dat Ajax er dit seizoen helemaal niks van bakt. Als Volendam er in de Arena een gelijk spel uitsleept, hoeft zelfs FC Barber zich niet de underdog te voelen. Maar ondanks een reeks zeperds blijft het verwende Amsterdamse vreemdelingenlegioen in zichzelf geloven, onder het motto: *Eens de beste, altijd de beste!* Met als toppunt van arrogantie gouden rugnummers. Eureka, moet voetbalkenner Pik hebben gedacht. Als iedereen je

wegens uitblijvende prestaties met de grond gelijk maakt, moet je jezelf maar op het voetstuk hijsen. En dus maakte hij op Wikipedia een pagina aan en begon te tikken:

“Zijne Excellentie de heer Gilmar Simon (Pik) Pisas is de huidige premier van Curaçao (sinds 14 juni 2021). Pisas is geboren en getogen in het landelijke Bandabou, in het dorp Soto. Zijn verhaal is het verhaal van een hardwerkende en eerlijke ambtenaar met sterke familiewaarden en het vermogen om mensen te verenigen rond een politiek van doel. Als toegewijde vader is hij vooral gepassioneerd over het versterken van de jeugd door middel van sport.

Hij begon zijn carrière bij het korps politie en sloot in 1993 zijn opleiding aan de politieschool als best geslaagde af. Zijn eerste stappen in de politiek zette Pisas bij de PNP; later sloot hij zich aan bij de MAN. In 2010 stapte hij over naar de nieuwe partij MFK, waar hij zich wist op te werken tot tweede man na Gerrit Schotte.

Pisas werd bij de verkiezingen van 5 oktober 2016 gekozen als lid van de Staten van Curaçao. Op 17 februari 2017 werd hij ook gekozen als voorzitter van de Staten. Begin februari 2019 werd hij MFK-fractievoorzitter en de opvolger van Gerrit Schotte. Hij heeft twee termijnen met trots het parlement van Curaçao gediend. Premier Pisas ligt op het verder verstevigen van de rol van Curaçao als (logistiek) knooppunt binnen de regio en het versterken van de regionale samenwerking.”

Staatssecretaris Van Huffelen is gewaarschuwd: Pisas is een niet te onderschatten tegenstander.

10 | Schotte's eliteklasje

Het ontslag van mevrouw Dorothy Pietersz-Janga als minister van Volksgezondheid, Natuur en Milieu wordt door een lokale, naar Caribische maatstaven serieuze krant uitgelegd als een hoopvol signaal. De conclusie dat minister-president Gilmar Pisas zich plotsklaps zou hebben bekeerd tot volgeling van het genootschap van integeren door een partijgenote uit zijn kabinet te *bonjournen*, getuigt van een wel erg rooskleurige, in elk geval naïeve kijk op de Curaçaose politiek

Als met lof geslaagde leerling van de *School van Schotte* is het onwaarschijnlijk dat de premier uit vrije wil heeft besloten Pietersz af te danken. Meer voor de hand ligt het dat hij door een appje uit Den Haag op die gedachte is gebracht: “Jaag haar weg Pik, anders kun je het schudden dat we nog eens gaan dansen. En kan die facebookverslaafde hofnar van je een deal over de herfinanciering van jullie schulden op zijn buik schrijven.”

Loyaliteit heeft zijn grenzen. En dus offerde Pisas de prominente mede-MFK'er van het eerste uur - die zelfs nog enkele jaren partijvoorzitter is geweest - op. Na de glasheldere hint de eer aan zichzelf te houden, verzocht de minister om drie dagen *bedenktijd*. Binnen een etmaal drong het tot haar door dat er weinig te bedenken viel. Pietersz leefde tenslotte al meteen na haar promotie naar het Kabinet Pisas in reservetijd. Eerst adviseerde ze, nota bene van beroep huisarts, de bevolking in plaats van het coronavaccin kruidendrankjes te drinken en anders het (letterlijke) paardenmiddel ivermectine te slikken. Het werd haar vergeven.

Toen vorig jaar aan het daglicht kwam dat ze de

rechtsgang tegen twee voor wanbestuur bij het voormalige Bureau Ziektekostenvoorzieningen vervolgde *partijlakeien* trachtte te beïnvloeden, hield Pisas haar opnieuw de hand boven het hoofd. Zoals hij ook de miskleunen van andere bewindslieden met de mantel der partijliefde toedekt. En Den Haag dan? Dat keek weg, hetgeen wel vaker gebeurt als het de eigen portemonnee niet raakt. Maar nadat het Hof vorige week nog eens in niet mis te verstane wijze op die kwestie terugkwam, was Pietersz' lot bezegeld.

Curaçao zou Curaçao niet zijn als ze geruisloos via de achterdeur de aftocht had geblazen. Ze weet immers als geen ander dat een zwak ontwikkeld gevoel voor goed bestuur binnen de MFK niet als een tekortkoming wordt opgevat en dat een groot deel van de fractie haar niet in het minst kwalijk neemt te hebben geprobeerd *partijmaten* voor een schadeclaim van vier miljoen te behoeden. Dus legde ze een bommetje onder de positie van *Big Boss Pik*. Ze zwaaide af met de mededeling de partij te willen behoeden voor een “kernsplitsing” door er vanaf te zien de vertrouwensvraag aan de partij voor te leggen.

De roemloze afgang van mevrouw Pietersz legt pijnlijk bloot dat de leerlingen uit Schotte's klasje de lessen van hun meester goed in de oren hebben geknoopt. Het Hof vatte dat vorige week treffend samen. Voor de grondlegger van de MFK was bij het verdelen van baantjes deskundigheid “van ondergeschikt belang”. En de aangestelden (veelal family and friends) ontbeert het aan “inzicht in de eigen onbekwaamheid.” Een rakere recensie van het door *minfin* Sylvania geleide Kabinet Pisas kun je niet bedenken.

Eigenlijk is goed bestuur teveel gevraagd, niet alleen op Curaçao, maar net zo goed op Aruba en misschien nog wel meer op Sint Maarten. Deze week stuurde staatssecretaris Van Huffelen de uitkomsten naar de Kamer van onderzoek naar de effectiviteit van de 30

miljoen euro die Nederland steekt in het versterken van de rechtstaat in de CAS-landen door goed bestuur te bevorderen. Die hulp is hard nodig, want de landen kunnen het niet zelf, stellen de onderzoekers. Of willen het niet, zou je ook kunnen denken...

Nog opmerkelijker aan hun rapport is dat de Nederlandse regering aan die dertig miljoen geen meetbare doelstellingen heeft gekoppeld en met de uitvoerende diensten (Recherche Bijstandsteam, Team Bestrijding Ondernijning en de Koninklijke Marechaussee) geen prestatieafspraken heeft gemaakt. Dertig miljoen per jaar uitgeven zonder af te spreken wat je daarvoor terug verwacht, lijkt Kadushi bepaald niet het geven van het goede voorbeeld aan Willemstad, Oranjestad en Philipsburg hoe je goed bestuur praktiseert.

Dan was er ook nog het IpKu, de wintereditie van het Interparlementaire Koninkrijksuitje. Wat putten de delegatieleiders zich na afloop weer uit in loftuigen over het voorzitterschap, hoe openhartig van gedachte is gewisseld en hoe goed het toch is elkaar daarbij in de ogen te kunnen kijken. Figuurlijk gesproken dan, want dankzij de gelivestreamde beraadslagingen was te zien dat de ogen vooral op de mobieltjes waren gericht. Ook dit keer – op Curaçao – lieten de Kamerleden zich in ruil voor een weekje wennen aan wat de klimaatverandering voor Nederland in petto heeft, schofferen door Statenleden die zeer bedreven zijn in het trekken van de grens tussen eigen en algemeen belang. Om de schijn op te houden dat dit soort ontmoetingen zinvol zijn, wordt traditiegetrouw aan het slot een zogenaamde afsprakenlijst ondertekend. De enig meetbare concrete afspraak is dat de volksvertegenwoordigers elkaar deze zomer opnieuw zullen ontmoeten. De rest is blablabla.

Het IpKu bestaat bij de gratie van de door de Hollandse gasten als plicht opgebrachte beleefdheid aan te

horen dat Nederland geld mag overmaken, maar zich niet moet bemoeien met de besteding ervan. Het halfjaarlijkse ritueel heeft nog nooit iets opgeleverd waar de bevolking baat bij heeft gehad. En dat zal ook nooit gaan gebeuren.

18 maart 2023

11 | Té ongeloofwaardig

“Het eiland is dankzij de bijna altijd schijnende zon, een heerlijk verkoelende passaat en de vijftig tinten blauw gekleurde zee populair bij toeristen die weinig geven om cultuur, natuur en klimaat. Het beroerde serviceniveau – van onvriendelijke immigratie-beambten op het vliegveld tot en met de onbeholpen bediening in restaurants door brutale stagiairs uit het *moederland* – ontging ze volledig, want van huis uit waren ze gewend aan horkerigheid. Als de zon maar schijnt, het bier koud is en door de boxen van de strandbar André Hazes of Wolter Kroes schalt. Niet bepaald de om hun volle portemonnee geliefde *high end* toeristen dus; die laten zich liever *pamperen* op buureiland A of B.”

Zo begint de synopsis van een nog in de steigers staand boek die Kadushi van een bevriende auteur kreeg toegestuurd met het verzoek om feedback. Ja, geloof het of niet, maar er zijn er die het oordeel van uw stukjesschrijver waarderen. Voor lezers die in die eerste alinea een specifiek eiland denken te herkennen, benadrukt de auteur dat eventuele gelijkenissen met werkelijke gebeurtenissen, locaties en personen op louter toeval berusten. Jammer, want een boek dat het echte (tragische) verhaal van niet-zo-Dushi Korsow

vertelt, zou meer dan welkom zijn geweest. Boeiende schrijfstof genoeg voor een geheide *bestseller* onder de titel *Piks Paradijs*.

“Wat de zanaanbieders bradend op een ligbedje ook ontging, was dat het eiland in de wurggreep van de gokmaffia zat. Vijf ogenschijnlijk keurige ondernemers hadden de overheid met medewerking van corrupte politici ooit zogeheten *masterlicenties* ontfoetseld om webcasino’s te mogen exploiteren. Dat deden ze niet zelf: ze beperkten zich tot het verkopen van *illegale sublicenties*. Want met handel vul je je zakken zonder dat je je in het zweet hoeft te werken en je handen in onschuld kunt wassen. De sublicenties vonden gretig aftrek bij internationale criminele organisaties die hun winsten uit drugs-, wapen- en mensenhandel wilden witwassen. Ze vlogen dan ook als warme broodjes over de digitale toonbank, met duizenden tegelijk.

Het eiland zelf verdiende er geen cent aan.

Belasting werd niet afgedragen, dankzij schimmige offshoreconstructies via trustkantoren die van de toezichthoudende Centrale Bank niks te vrezen hadden.

Ook het Openbaar Ministerie stak de kop in het zand.

Want de masterlicentiehouders waren door het doen van strategische donatietjes aan goede doelen in de armen gesloten door de plaatselijke elite en zodoende graag geziene gasten bij officiële gelegenheden waar steevast een plek op de eerste rij voor ze was gereserveerd. Als nette mensen onder elkaar.

De enige politicus die een einde aan deze praktijk wilde maken, werd op brute wijze geliquideerd.

Een eenzaam opererende blogger werd doelwit van *consiglieri’s* van de gokmaffiosi en moest onderduiken.

Geen wonder dat lokale media het liever bij veiliger onderwerpen houden; voor je het weet, word je straatarm geprocedeerd. En zo verwierf het eiland de bedenkelijke reputatie van *worldcapital of the gambling mafia*. Oftewel *meetingpoint* voor de

nietsontziende onderwereld en een gewetenloze bovenwereld waar miljarden worden witgewassen. Maar plotsklaps was daar een minister die aanvankelijk door niemand voor vol werd aangezien. Hij beledigde voortdurend zijn collega-ministers en schoffeerde de onder hem vallende overheidsdiensten. Juist hij besloot de slapend rijker en rijker wordende masterlicentiehouders een hak te zetten. Dat had hij overigens niet zelf bedacht: een onbekende had hem uitgenodigd naar Malta te komen en deed daar een lucratief voorstel: ‘Je kunt de rest van je leven 24/7 facebooken terwijl je tot aan je dood twee keer zo veel gaat verdienen als dat schamele ministersloontje van je.’

De minister kreeg een kant en klare online gambling-wet in handen gedrukt, inclusief een niet van echt te onderscheiden positief advies van de Raad van Advies. Het enige dat van hem verwacht werd, was zijn premier mee te krijgen (geen probleem, die had het veel te druk met zijn nieuwste buitenvrouw die – hoe toevallig – een hoge positie bekleedde bij een van de wereldspelers in de online gaming-industrie) en de rest van de Raad van Ministers (ook geen probleem, want die waren gefocussed op het vergroten van hun bijverdiensten en het bedenken van baantjes voor *family & friends*). ‘En over die dwarsliggers bij jullie coalitiegenoot hoef je je ook geen zorgen te maken. We hebben wat compromitterend beeldmateriaal van ze.’

De masterlicentiehouders verzetten zich er met hand en tand tegen dat zij buitenspel werden gezet, maar de nieuwe gokwet werd met alleen de stemmen van de oppositie tegen aangenomen. 31.454 kilometer westwaarts, op Malta, knalden de champagnekurken. De buit was binnen!”

Kadushi heeft na drie keer lezen de auteur afgeraden het boek uit te geven: het verhaal is té ongeloofwaardig. Zoiets zou zich zelfs op Curaçao nooit kunnen voordoen...

12 | Makke schapen

Acht jaar lang heeft Politiek Den Haag zich doof gehouden voor de wake-up call van de Commissie Spies, maar nu lijkt het alsnog tot een deel van de Tweede Kamer te zijn doorgedrongen dat inwoners van Caribisch Nederland als tweederangs landgenoten worden behandeld. En dat de elkaar opvolgende kabinetten Rutte lak hebben aan de grondwettelijke plicht burgers gelijk te behandelen. Het is D66 die – eindelijk - de vraag opwerpt of sprake is van *gemakzucht* of mogelijk zelfs van *discriminatie*. Het één sluit het ander niet uit, Bonairianen, Statianen en Sabanen zijn slachtoffer van de optelsom van een onverschillig parlement, een onkundig ambtelijk apparaat en een onwillige regering.

Op weg naar 10-10-10 leek het alle betrokkenen een goed idee niet in één keer alle Nederlandse wet- en regelgeving uit te storten over de bijzondere gemeenten. Hun kwantitatief goed, maar kwalitatief onderbezette overheidsapparaten zouden dat niet aankunnen. Bovendien wilde niemand de eilanden opscheppen met zaken die er helemaal niet relevant zijn, heette het. In het Statuut en later de Grondwet werd een artikel opgenomen om te rechtvaardigen dat er in het rijksbeleid rekening wordt gehouden met de lokale omstandigheden. Dat leek mooi, maar is door ministeries vooral aangegrepen om de openbare lichamen van bijna alles wat in Europees Nederland vanzelfsprekend is uit te sluiten.

In 2015 adviseerde de Commissie Spies het kabinet de Haagse bril af te zetten. Toenmalig minister van (of tegen?) Koninkrijksrelaties Ronald Plasterk – tegenwoordig als columnist van de Telegraaf

spreekbuis van bekrompen rechts Nederland – heeft het vuistdikke rapport vol wijze lessen waarschijnlijk nooit opengeslagen. Hij had evenmin boodschap aan de alarmerende uitkomsten van onderzoek van het Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting Nibud naar de onder Hollands bewind om zich heen grijpende armoede op de BES-eilanden.

Plasterk en zijn partijgenote staatssecretaris van Sociale Zaken Jetta Klijnsma wezen de roep om in navolging van Europees Nederland voor Caribisch Nederland een leefbaar bestaansminimum vast te stellen resoluut van de hand. Met heel veel pijn en moeite waren ze nog net bereid tot een ietsiepietsie kinderbijslag. Rutte II ging vloeiend over in Rutte III. Ook Raymond Knops weerstond de roep om een sociaal minimum. Hij en staatssecretaris Tamara van Ark gingen niet verder dan een lichtjaren van de realiteit verwijderd ijkpunt. Ze sloten tevens de ogen voor meerdere schokkende rapporten van Nationale ombudsman Reinier van Zutphen.

Met een grotere D66-stempel op Rutte IV zou een einde komen aan de *systematische taakverwaarlozing* jegens Caribisch Nederland, beloofde het coalitieakkoord. De werkelijkheid: staatssecretaris Alexandra van Huffelen en minister voor Armoedebeleid Carola Schouten doen niet meer dan ver onder de armoedegrens levende BES-burgers geheel naar koloniale traditie zoet te houden met spiegeltjes en kraaltjes. “We doen al heel veel”, klopte de *stas* zich onlangs op de borst in reactie op kritiek van het College voor de Rechten van de Mens. Overigens: van wat D66’s ongekroonde modekoningin uitgeeft aan haar Caribische reisgarderobe kunnen heel wat gezinnen het jaar rondkomen.

Inmiddels is Den Haag tot inkeer gekomen: al het nieuwe beleid geldt voortaan automatisch voor het gehele land, tenzij er gegronde redenen zijn

een uitzondering te maken. Maar dan moeten bewindslieden het waarom wel overtuigend duidelijk maken. In de praktijk komt er van dit zogeheten *comply or explain-principe* helemaal niets terecht. D66 verwoordt dat nogal eufemistisch: Caribisch Nederland wordt “nog te vaak vergeten”. Nee, het is niet *vergeten*: sommige ministeries hebben – om het op zijn Hollands te formuleren - schijt aan de eilanden. Dat zelfs Van Huffelens eigen partij openlijk twijfelt aan de intenties van het schandalen verzamelende kabinet een einde te maken aan het al ruim twaalf jaar consequent achterstellen van de openbare lichamen wil wat zeggen. Maar als de stoere woorden zoals gemakzucht en discriminatie niet door daden worden gevolgd, zal er niets veranderen. Tot nu toe heeft de Kamer zich keer op keer als een kudde makke schapen in de luren laten leggen met onderzoek op onderzoek op onderzoek. Op 13 april kan D66 de daad bij de woorden voegen. Dan staat er een debat met de staatssecretaris op de agenda.

Dé kans om – indien nodig in een motie verpakt – te eisen dat per direct een realistisch sociaal minimum wordt ingevoerd en voor het einde van het jaar (wets) voorstellen voor WW en gelijke behandeling etc. etc. ter vaststelling aan de Kamer worden aangeboden. Of voldoende fracties ongevoelig zijn voor het arsenaal aan kabinetssmoezen is zeer de vraag. Het verleden leert dat de commissie voor Koninkrijksrelaties wel eens gromt en soms zelfs blaft, maar nooit doorbijt. Daarvoor zijn er kennelijk te weinig kiezers in de drie tropische achtertuinjtes van het land.

13 | 12 ambachten...

Goed nieuws: Bonaire krijgt een kwaliteitskrant. Een initiatief van Arjen de Wolff. Bepaald niet de eerste de beste! Hij kan immers bogen op een imposante en veelzijdige internationale carrière. Een kleine greep: directeur van het Perzischtalige multimediabedrijf Radio Zamaneh, directeur van de vereniging van regisseurs Dutch Directors Guild, politiek adviseur van Tweede Kamerlid Boris Dittrich, directeur van hulporganisatie Cordaid, coproducent van de film *The Last Schnitzel*, redde – naar eigen zeggen – D66 van de ondergang, werkte en woonde in het Midden Oosten, de voormalige Sovjetunie en Latijns-Amerika en streek tenslotte neer op Bonaire.

Wat heeft iemand met zo'n indrukwekkend ogende staat van dienst in vredesnaam te zoeken in het *Urk van de Tropen*? Hij werd er o.a. directeur van natuurorganisatie STINAPA. Na zijn plotselinge, met vage redenen omklede ontslag werd hij op Curaçao met trompetgeschal binnengehaald om als directeur de Nationale Bibliotheek in de vaart der volkeren op te stoten. Zoals De Wolff wel vaker is overkomen, kon hij daar na korte tijd wegens teleurstellende resultaten met de staart tussen de benen de aftocht blazen. Terug op Bonaire wachtte desondanks alweer een volgende directiefunctie. Dit keer van zijn eigen bedrijf *Konsiliare Ltd* dat van bijna alle markten thuis is, want staat op LinkedIn te lezen: Advies voor non-profits, politiek advies, project-, programma- en interim-management, public relations en affairs, training en coaching van executives, sollicitatiegesprekken voorbereiden, onderhandeling, spreken in het openbaar, copywriting, legal services, schrijven en

vertalen plus editor van Bonaire Bulletin. En dan is De Wolff ook nog columnist van de zieltogende dorpsbode Amigoe. Een bezig baasje dus met een schier grenzeloos geloof in eigen kunnen.

Vorige week voegde de onvermoeibare generalist aan zijn lange palmares toe dat hij door zijn maatje Clark Abraham gepromoveerd is tot “informatuur van het nieuwe Bestuurscollege” waarvan diens PDB uiteraard de fiere vlaggendrager moet worden. Dat lijkt gezien De Wolffs *track record* van 12 ambachten en 13 mislukkingen de goden verzoeken. Dikke kans dat rood zich de komende vier jaar verder mag bekwamen in het voeren van oppositie. En onze duizendpoot alle tijd heeft voor het lanceren van zijn *kwaliteitskrant*.

“Een krant die serieuze, verdiepende verslaggeving doet over maatschappelijke en politieke ontwikkelingen op Bonaire, niet jachtig en gehaast, maar juist na enige reflectie; Een krant die de verdieping zoekt, op economie, cultuur, levensbeschouwing, en de grote vraagstukken van onze tijd: goed bestuur, eerlijke en gelijke behandeling van burgers en ondernemers, klimaat, armoede, de toenemende drukte; Én een krant die de wereld naar Bonaire brengt, in samenwerking met grote, eerbiedwaardige internationale publicaties; met nieuws, verdiepende verhalen en analyses over wat er om ons heen gebeurt: in de regio, in Den Haag, in de Verenigde Staten en de rest van de wereld”, belooft de uitgever/hoofdredacteur in spe op zijn facebookpagina. “Een krant, ongebonden aan een partij of een ondernemersbelang. Strikte scheiding tussen redactie en uitgever, strikte scheiding tussen nieuws en opinie. Een krant kortom die de democratie helpt versterken door beter geïnformeerde lezers. Bonaire heeft weinig inwoners en weinig serieuze lange termijn adverteerders; dus de prijs van de krant zal iets hoger liggen dan normaal. Zou je bereid zijn een abonnement te nemen? Zou je, als adverteerder, je voor langere

tijd durven verbinden aan zo'n initiatief? Want zonder financiële steun van vrije mensen bestaat er geen vrije pers", gaat het verder.

Het plan kan, getuige de reacties op Facebook, op veel bijval rekenen. Begrijpelijk, want als Bonaire – naast een sociaal minimum, betere wegen en een hoge zeekering – iets nodig heeft, is het wel een nieuwsbron die de journalistieke grondbeginselen eerbiedigt.

"Eén die de politiek en mensen in het algemeen niet behandelt als een soap en object van roddel", zoals De Wolff de bestaande media genadeloos afserveert. De vorig jaar gehouden en door Den Haag ruimhartig gesubsidieerde *Journalism Week BES* en *Media Pressure Cooker Marathon* hebben kennelijk niet bijgedragen aan de beoogde professionalisering van het journaal.

Derhalve ligt er een gat in de markt te gapen: de lokale media zijn – vanwege chronisch gebrek aan vakmenschap dan wel budget – in geen duizend jaar in staat te doen wat zij zouden moeten doen: het onbevooroordeeld informeren van burgers over wat er in de samenleving speelt. Kadushi hoopt daarom in alle oprechtheid dat binnenkort de eerste *NRC van Bonaire* van de drukpers rolt en de krant niet gebeurt wat de Dutch Directors Guild enkele maanden na de aanstelling van De Wolff als directeur is overkomen:

„Het is anders gegaan dat wij hadden gehoopt”, aldus het bestuur van de regisseursvereniging. “Ondanks ettelijke voicemailberichten en mailtjes liet hij niets meer van zich horen. We hebben hem per aangetekende brief uitgenodigd voor een bestuursvergadering. Toen hij daar ook niet verscheen, hebben we het contract ontbonden. Het is heel frustrerend, we zijn een kleine vereniging, waren blij met een directeur die met veel grote woorden en plannen is binnengehaald. Nu voelt het alsof je iemand een dienblad met veel kopjes en schoteltjes hebt gegeven, die hij zomaar uit zijn handen laat vallen.”

14 | Theater van de Traan

Oh, oh wat deden ze blij! De ministers-presidenten Pisas, Wever-Croes, Jacobs en staatssecretaris Van Huffelen. Het ten overstaan van Nederlandse (dus echte) journalisten opgevoerde sprookje dat de ‘Onderlinge Regelingen’ een keerpunt in de Koninkrijksverhoudingen zijn, was geslaagd. De door de premiers meegetroonde slippendragers onder wie hun *gevmins* beloonden de acteurs nog net niet met een staande ovatie. De plankenridders zelf vielen elkaar tussen de coulissen opgelucht in de armen. Het ontbrak er nog maar aan dat de (voor haar doen opvallend ingetogen geklede) *stas* en *Pik* een vreugdedansje deden.

Het feestgedruis was nog niet verstomd of de naar hun redactie gesnelde recensenten hielpen het publiek uit de droom: Nederland deelt 120 miljoen uit aan regeringen die ongeëvenaard bedreven zijn in het niet nakomen van afspraken. Geld waarvan je bovendien op je klompen aanvoelt dat het niet terecht komt op plekken waar de gewone Curaçaoënaars, Arubanen en Sint Maartenaren – van wie velen sinds corona afhankelijk zijn van de voedselbank – er iets aan hebben.

Gelijkwaardigheid, eigenaarschap en gemeenschappelijkheid vormen het fundament onder het nieuwe Koninkrijk van Vertrouwen, werd de goegemeente in een als persconferentie verpakt volksbedrog voorgespiegeld.

Hoezo gelijkwaardig? Nederland schenkt jaarlijks dik 30 miljoen euro zonder er iets voor terug te krijgen. Dat lijkt niet heel erg gelijkwaardig. En was het niet zo dat de per 10-10-10 gesaneerde Antilliaanse

miljardenschuld de Nederlandse belastingbetaler werd aangesmeerd met de belofte dat er nooit meer een rooie cent begrotingssteun naar de overzeese autonoom landje spelende bodemloze putten zou gaan? Waarvan de regeringen bovendien plechtig beloofden voortaan de eigen broek op te houden.

Maar vanaf *nu* erkennen ze eigenaarschap, moeten we geloven. Waren ze dan niet al sinds 1954 eigenaar van hun onderwijs, gezondheidszorg en belastingdienst, om een paar zwaar verwaarloosde ‘eigendommen’ te noemen. Ter illustratie: deze week werd bekend dat Curaçaos minister van Financiën Sylvania 6 miljard gulden aan openstaande belastingaanslagen door de versnipperaar heeft gehaald, vast in het *vertrouwen* dat je altijd bij het moederland kan aankloppen als de kas leeg is.

En dan de derde pijler. Op het moment dat premier Jacobs als een aan de theaterschool cum laude geslaagde de *gemeenschappelijkheid* bejubelde, benoemden de Staten van Sint Maarten, haar eigen fractie inclus, een commissie die de voorbereidende stappen gaat zetten voor een referendum over het uitroepen van de onafhankelijkheid. En de staatssecretaris? Die kwam veren en pluimen tekort om de premiers te prijzen voor hun commitment.

Bijzonder was wel dat de gastvrouw haar ambtenaren gelijktijdig een brief naar de Tweede Kamer liet sturen waarin ze haar eigen geloofwaardigheid onderuit haalde. Want daarin bekende ze zich zorgen te maken over de uitvoering van de in de landspakketten vastgelegde afspraken. De landen – met hoe verrassend Curaçao voorop - schuiven besluiten voor zich uit en houden relevante informatie achter, schreef ze.

“Ik ben verbijsterd” nam CDA-Kamerlid Joba van den Berg een voorschot op het debat over Van Huffelens vrijgevigheid waarvan je weet dat het gaat komen.” Roelien Kamminga (VVD) is sceptisch: “Eerst zien,

dan geloven”, zegt ze over het *commitment* van de premiers. In de Eerste Kamer reageerden Alexander van Hattem (PVV) en Toine Beukering (JA21) vol afgrijzen. Zelfs D66-senator/partijgenoot Boris Dittrich uitte zijn zorgen: “Is er een plan B als de uitvoering niet loopt zoals we hopen?”

Ook oud-parlementariërs die hun Caribische pappenheimers kennen, uitten hun bedenkingen. Ronald van Raak (SP) weet al waar de Nederlandse donatie terecht komt: “In de verkeerde zakken.” Zoals het bijna altijd is gegaan in de achttien jaar dat hij woordvoerder Koninkrijksrelaties was. Voormalig Kamerlid André Bosman (VVD) hekelde de naïviteit van de staatssecretaris: “Blijft eenrichtingsverkeer. Vooral geld die kant op..... we leren het nooit.”

Op Curaçao gingen de nabeschouwingen vooral over hun minister-president. Niet omdat hij de volle zaal liet wachten (dat is immers *cultureel* bepaald), maar vanwege zijn ontboezeming dat hij “Nederlands kan praten” om vervolgens de hele *persco* lang geen woord Nederlands meer *te praten*. Na de commentaren op social media te hebben gezien, verklaarde Pisas dat te hebben gedaan omdat zijn via de livestream meekijkende landgenoten het Nederlands niet machtig zouden zijn. Een nogal doorzichtige smoes: zelfs de simpelste in Jip-en-Janneketaal gestelde vraag moest voor hem worden vertaald. Hetgeen oud-directeur van het Curaçaohuis Ann Philips de kans bood te schitteren in de bijrol van tolk.

Het grootste verdichtsel van het theaterspektakel is dat de Onderlinge Regelingen het leven van de inwoners van de CAS-landen beter gaan maken. Waar hebben we dat eerder gehoord? Oja, bij de staatkundige hervorming van 10-10-10. Die was, zo werd de burgers op de mouw gespeld, bedoeld om het bestaan er voor hen beter op te maken. Dertien jaar na dato weten we dat de armoede (ook zonder de effecten van de

coronacrisis) om zich heenslaat en het met onderwijs, zorg en veiligheid beroerder is gesteld dan voor 2010. De landen kunnen – zoals Van Huffelens voorganger Knops hardop durfde te zeggen – hun autonomie niet aan. Elkaar opvolgende regeringen doen vuile zaakjes met de maffia, verdienen onder tafel bij of bezorgen *family & friends* een riant inkomen en als ze wel van goede wil zijn, lijden ze aan een chronisch gebrek aan daadkracht. Decennialang aanhoudend wanbeleid meent de staatssecretaris te moeten honoreren met een vette premie. Daarmee is ze het enige lid van het in vergaande staat van ontbinding verkerende kabinet Rutte dat tenminste nog ergens in het Koninkrijk waardering oogst. En dat mag kennelijk wat kosten.

15 april 2023

15 | Je moet maar durven

Zo veel lof over haar gewaagde garderobe staatssecretaris Van Huffelen uit de modewereld op haar palmares mag bijschrijven, zo kritisch wordt zij beoordeeld op haar functioneren op het dossier Koninkrijksrelaties. En terecht: Ze beloont wanbeleid van de regeringen van de *autonome* landen Curaçao, Aruba en Sint Maarten met 120 miljoen euro om in één moeite door te verdedigen dat de regering de armoede in de bijzondere *gemeenten* Bonaire, Sint Eustatius en Saba voorlopig nog een jaartje of meer in stand houdt. Want zij en haar collega-bewindspersonen hebben immers al “heel veel stappen gezet” om het leven van duizenden door de elkaar opvolgende kabinetten Rutte onder de armoedegrens gegijzelde BES-burgers een beetje minder onleefbaar te maken. Je moet maar durven.

We zijn pas halverwege de maand en Den Haag heeft al zo'n 6 uur weggedebatteerd over de eilanden. Kom daar eens om als Klazienaveen of Terschelling. Aan in tijd gemeten aandacht valt er niet te klagen. En, zo moet worden erkend, begint elk debat hoopgevend met stoere woorden van de Kamerleden. De anders zo bedaagde Senaat kwam zelfs met een heuse *deadline*: voor de zomer een sociaal minimum! De Tweede Kamer toonde zich deze week wat bescheidener en dorst niet meer te vragen dan een paar extra druppeltjes op de gloeiende plaat. De helft van haar spreektijd spendeerde mevrouw Van H. met te pochen hoe veel het kabinet al heeft gedaan. Hoe waagden de Kamerleden anders te suggereren, reageerde ze pinnig. Je moet maar durven.

De smoes om recht te praten wat niet recht te praten valt: eerst moet door de Commissie Thodé worden vastgesteld of er een kloof is tussen het minimumloon en de kosten van levensonderhoud. En zoja, hoe groot die kloof is. Het is al heel wat dat mevrouw Van H. het waarschijnlijk acht dat er überhaupt een kloof is, maar zolang niet vast staat hoe groot die is, kan ze "geen verdere stappen zetten" om de armoede te verlichten. En als de kloof groot blijkt, dan kan die, zo gaf mevrouw Van H. alvast maar een voorwaarschuwing, niet in één keer worden gedicht. Dus: hoe alarmerender de armoede, hoe meer tijd het kabinet wil nemen om de nood te ledigen. Je moet maar durven.

Met alle respect voor de leden van de Commissie Thodé: verrassend zullen de uitkomsten van hun onderzoek niet zijn. Al in 2014 heeft het gezaghebbende Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (NIBUD) berekend wat je op Bonaire nodig hebt om rond te komen. In 2019 deed Regioplan het dunnetjes over. Maar het *Kabinet van de Gelijkwaardigheid* vindt nieuw onderzoek nodig. Terwijl het ook consumentenbond Unkobon

zou kunnen vragen. Die kan tot achter de komma vertellen wat per type huishouden de kosten van levensonderhoud zijn.

Van Kamerleden heeft mevrouw Van H. niks te vrezen. De Senaat – rustoord voor politici die het tempo niet meer kunnen bijbenen – was na twee uur ‘debatteren’ al weer vergeten de staatssecretaris een deadline te hebben opgelegd. En de Tweede Kamer dan? Daar ebt de interesse voor Caribisch Nederland steeds verder weg. Van de twintig fracties namen er donderdag slechts vier deel aan het BES-debat. Nog één keer verkiezingen en de commissie voor Koninkrijksrelaties moet wellicht bij gebrek aan leden worden opgeheven... Voor de Bonairianen, Statianen en Sabanen zal het niet veel uitmaken. De twee recente BES-debatten hebben het sociaal minimum geen hap, zelf geen hapje dichterbij gebracht. Er komt nog een vervolg in de vorm van een tweeminutendebat, bedoeld om moties in te dienen. Wonderen zijn de wereld niet uit, maar de kans dat binnen afzienbare tijd een einde komt aan een schandaal dat volgens senator Jeroen Recourt niet onderdoet voor de toeslagenaffaire, is verwaarloosbaar klein.

Van Bonaire, Statia en Saba is het maar een kleine stap naar Schiermonnikoog, constateerde Kadushi deze week bij het inlossen van een jarenoude belofte aan Ineke van Gent. De huidig en zojuist herbenoemde burgemeester was van 1998 tot 2012 woordvoerder Koninkrijksrelaties voor de Tweede Kamerfractie van GroenLinks. Ze toonde in die jaren een warmer hart voor de bevolking van de Caribische delen van het Koninkrijk dan hun eigen bestuurders. Die betrokkenheid is niet verminderd.

Pratend over het uitdelen van 120 miljoen aan de CAS-landen en het vooruitschuiven van het sociaal minimum voor de BES-eilanden drong zich de gedachte op: wat zou Ineke van Gent een goede

staatssecretaris van Koninkrijksrelaties zijn! *Streng en rechtvaardig*. Precies waar het al jaren aan ontbreekt.

22 april 2023

16 | Boerenbedrog

Nee, deze column gaat niet over Hollands populairste politica van het moment *Kerrolain*. Na eerdere stokers Fortuyn, Wilders en Baudet is zij het nieuwste lievelingetje van de Nederlandse media dat bijkans vaker alternatieve feiten verkondigt dan het aantal koeien en varkens dat jaarlijks bij stalbranden omkomt en zich tomeloos inzet de wereld natuurvrij te maken. De titel van deze column is ingegeven door het optreden van staatssecretaris Alexandra van Huffelen deze week op Bonaire. Zelf deed ze weer heel blij voor de tigste keer op het eiland te zijn, al was het naar haar smaak veel te kort. Dus verheugt zij zich al op een volgende visite.

De staatssecretaris is waarschijnlijk – samen met haar meereizende hofhouding - de enige die ernaar uitkijkt. Pr-bezoekjes aan o.a. de voedselbank en de bibliotheek konden niet voorkomen dat zij op de *socials* hoon oogstte door in een radio-interview te verkondigen aan een “compleet pakket van maatregelen” te werken om de als een virus rondwarende armoede in Caribisch Nederland de kop in te drukken. Niemand, zelfs geen straathond, loslopende ezel of zwerfgeit, op het eiland die haar nog gelooft.

Het kan niet anders dan dat ze de vernietigende commentaren heeft gelezen en gehoord. Maar het spreekwoordelijke bord is kennelijk zo groot dat ze een dag later bij de persconferentie aan het slot van

het volstrekt inhoudsloze, maar naar eigen zeggen “intensieve” bezoek schaamteloos stond op te scheppen over de vele goede dingen die zij en haar collega voor (geen) armoedebeleid Schouten hebben gedaan voor straatarme BES-burgers.

Ze zei geraakt te zijn door de verhalen die ze had gehoord bij de voedselbank van mensen die zelfs met een baan niet kunnen rondkomen. “Fijn dat er een voedselbank is, maar het zou niet nodig moeten zijn.” Dat laatste waren de weinig ware woorden die we uit de maar doorratelende mond van de *stas* konden optekenen.

Een wakkere verslaggever vroeg haar waarom het minimumloon en de uitkeringen per 1 juli met 3,13% worden verhoogd in Europees Nederland, maar niet in Caribisch Nederland. En ja hoor, na eerst weer zichzelf uitgebreid te hebben gecompimenteerd met “de grote stappen die zijn gezet”, wees mevrouw Van H. erop dat het minimumloon en de uitkeringen op de eilanden reeds per 1 januari jl. flink zijn verhoogd. Dat klopt als een zwerende vinger, maar wat ze er niet bij vertelde, is dat dit ook in Europees Nederland is gedaan.

Bovendien zijn er vanwege de hoge inflatie allerlei subsidies verstrekt om de kosten van levensonderhoud voor de BES-burgers te verlagen, probeerde ze de scepsis bij het journaal te elimineren. Opnieuw een halve waarheid: dat is ook in Europees Nederland – waar sowieso al veel meer sociale toeslagen gelden – gebeurd, dus dat is geen steekhoudend argument om per 1 juli het minimumloon en de uitkeringen in het rijke deel van het land wel te verhogen en in het arme deel niet.

In een ultieme poging dat te rechtvaardigen, putte de bewindsvrouw ook nog uit het Haagse smoezenboek dat het rapport van de Commissie Thodé moet worden afgewacht om te weten wat het sociaal minimum moet zijn. Tot dan is – haar eigen woorden – sprake van een

“vermeende” armoedekloof. De in het regeerakkoord van Rutte IV gedane belofte de overzeese landgenoten gelijkwaardige(r) te behandelen blijkt niets anders dan *boerenbedrog*, om niet te zeggen een glasharde leugen. Een simpele vergelijking tussen het minimumloon in beide landsdelen per 1 januari 2022 en 1 januari 2023 maakt duidelijk dat de achterstelling alleen maar verder is toegenomen en niet een klein beetje. Voor Europese Nederlanders steeg het minimumloon in dat ene jaar met 270 euro. Voor Bonairianen was dat slechts 190,82 dollar, voor Statianen 180,69 dollar en voor Sabanen 187,76 dollar. Tis maar wat je onder *gelijkwaardig* verstaat.

Bedenk daarbij dat het minimumloon in Europees Nederland in combinatie met toeslagen voldoende is in de noodzakelijke kosten van levensonderhoud te voorzien en voor het huishoudbudget van minimumloners op Bonaire, Statia en Saba de maand al gauw een week te lang duurt. De staatssecretaris zou zich in een klein hoekje diep, heel diep moeten schamen. Met de leden van de Tweede en Eerste Kamercommissie van Koninkrijksrelaties – toch echt *volksvertegenwoordigers* – erbij, want die laten het gebeuren.

Ondanks dat het uitstapje naar de voedselbank mevrouw H. diep had geraakt, had ze wederom met volle teugen van haar verblijf op Bonaire “genoten”. Met misschien wel het onbetwiste hoogtepunt bij LVV getuige te zijn geweest van de geboorte van een geitje. Hoewel het bezoek nog geen twee etmalen duurde, had ze “ongelooflijk veel kunnen doen” en was het “ontzettend fijn weer zo ongelooflijk veel mensen te hebben gezien”.

Des te groter de domper die ze bij het aanvaarden van de thuisreis moest incasseren: wegens leveringsproblemen verwelkomde de KLM haar *frequent flyers* in plaats van met Champagne met

ordinaire Spaanse Cava. Jaja, het leven van een staatssecretaris van koninkrijksrelaties gaat niet alleen maar over rozen.

29 april 2023

17 | SXMexit

Eindelijk is het ook tot Nederland doorgedrongen dat de Staten van Sint Maarten een commissie hebben ingesteld die de mogelijkheden verkent voor het organiseren van een referendum over de vraag of het eiland..., excuus, Kadushi bedoelt natuurlijk het *autonome land* het Koninkrijk de kont moet toekeren. Dat nieuws is lang onderweg geweest, maar deze week maakte het niet zo wakkere Radio 1 Journaal er alsnog melding van. Dus als ze op Sint Maarten uit de noordoostelijke richting gejuich over de oceaan hebben horen aanrollen, weten ze nu waarom.

De verslaggever van dienst temperde wel meteen de vreugde. Hij zag het er niet van komen, want bij het laatste referendum stemde slechts 14% van de bevolking voor onafhankelijkheid. En ook nu zal een overgrote meerderheid, zo voorspelde hij, er geen biet voor voelen de banden met het *moederland*, hoe wurgend die ook worden ervaren, te verbreken. Sint Maartenaren vertrouwen hun eigen politici immers nog minder dan die op en rond het Binnenhof huizen. Bovendien zijn maar weinigen bereid de voordelen van het Koninkrijkspaspoort op te geven. Met eentje van Sint Maarten kom je, op hooguit een enkele boevenstaat na, geen buitenland meer zonder visum binnen.

De stelling dat het zo'n vaart niet zal lopen, is de

Goden verzoeken. Dat dacht het intelligente deel van de Britten ook toen een als prime minister vermomde clown mede dankzij een professioneel misleidende marketingcampagne het Verenigd Koninkrijk Brexit aansmeerde. Dus als de gangmakers van een *independent* Sint Maarten het een beetje sluw aanpakken kan een volksraadpleging zomaar uitdraaien op een *SXMexit*.

Als er tenminste nog een referendum voor nodig is. Want als het aan de VVD ligt, wordt die eis uit het Statuut geschrapt en worden voor alle zes eilanden ook andere drempels het Koninkrijk vaarwel te zeggen verlaagd. Een ooit nog door de illustere André Bosman ingediend, maar nog te behandelen initiatiefwetsvoorstel maakt de weg vrij om de Staten van Curaçao, Aruba en Sint Maarten en de Eilandsraden van de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba met slechtst de kleinst mogelijke meerderheid de al dan niet gedroomde soevereiniteit uit te roepen.

Misschien dat er al een appje vanuit Philipsburg naar Bosmans' opvolgster Roelien Kamminga is verstuurd. Die heeft immers laten weten het wetsvoorstel tot de haren te maken en deze dus te zullen verdedigen in de Kamer. Daar is het sentiment over de Caribische aanhangsels de afgelopen jaren gekanteld van *onverschillig* naar *diepe* afkeer. Zeker ten aanzien van Sint Maarten waar inmiddels een compleet elftal kan worden samengesteld van voor corruptie vervolgd en veroordeelde ministers en parlementariërs.

Ondanks een geheugen als een gatenkaas zal Rutte niet aan zijn belofte herinnerd te hoeven worden dat een belletje naar hem volstaat om welk eiland het maar wil het Koninkrijk uit te helpen. Toen – in 2013 – werd daar in het weldenkende deel van Den Haag en omstreken nog schande van gesproken, anno 2023 ligt dat wel anders. Het zal niet verbazen als

na de uitzending van het Radio 1 Journaal de rode loper naar de uitgang van het Koninkrijk alvast uit de mottenballen is gehaald.

Als de *exiteers* het helemaal goed uitspelen, vinden ze Nederland ook nog wel bereid een forse *transitievergoeding* mee te geven. Of de bevolking van Sint Maarten – 40.000 van wie de helft witgewassen illegalen plus nog eens 20.000 verse *ongedocumenteerden* – gelukkig wordt zodra de politici zich van aan het Hollandse juk hebben ontworsteld, valt te betwijfelen. De kans is groot dat het land hetzelfde lot treft als bijvoorbeeld Haïti of Suriname. Met enerzijds een onder hongerarmoede zuchtende bevolking en anderzijds een met de politiek samenspannende elite die zich in een uitdijende (crimineel verkregen) rijkdom wentelt.

Nederland zal het worst wezen. Eindelijk verlost van een *partner* die om de haverklap de middelvinger van de ene hand opsteekt naar het moederland en de andere hand voortdurend bedelend ophoudt. Een lonkend perspectief voor het groeiende populistische deel van de Tweede Kamer dat de *Bosmanwet* daarom graag aan een meerderheid zal helpen. Totdat krapuul als Wilders en Eerdmans zich realiseren dat aan de vooravond van het moment suprême duizenden Sint Maartenaren een goed heenkomen zullen zoeken, richting Nederland.

6 mei 2023

18 | Ereschuld

“We kunnen niet terugdraaien wat sinds 10 oktober 2010 mis is gegaan. Maar we zijn wel vastbesloten

het anders te gaan doen. In nauw overleg met de mensen hier. En dat betekent een commitment van jaren. Wat in twaalf jaar is misgegaan, is niet met een pennenstreek opgelost. En ook niet met een papieren kabinetsreactie. En nu hoor ik de Bonairianen, Statianen en Sabanen hardop denken: ‘Nog meer mooie woorden, nog meer goede bedoelingen.’ Ik snap het wantrouwen. Ik realiseer mij: we moeten het niet alleen zeggen, maar laten zien. Het gaat over toekomstperspectief voor de mensen die hier wonen. Het perspectief dat er zo lang voor zoveel inwoners niet of onvoldoende is geweest. Dat is de ereschuld die we moeten inlossen.”

Het kan misschien nog even duren voordat minister-president Mark Rutte deze tekst zal uitspreken, maar nu hij, inmiddels over zijn houdbaarheidsdatum heen, met *oprechte excuses* en *herstelbetalingen* strooit alsof het pepernoten zijn, zou hij er goed aan doen ook een *chefsache* te maken van het leed dat inwoners van Bonaire, Sint Eustatius en Saba door vier naar hem vernoemde kabinetten is aangedaan. Als de premier deemoedig de verre reis naar het Groningse Garmerwolde (waaraan de tekst in de eerste alinea op de verwijzingen naar de BES-eilanden na is ontleend) kan maken om een pleister van 22 miljard op de aardbevingswond te plakken, zou je toch mogen verwachten dat hij het ook wil goedmaken met landgenoten in Caribisch Nederland die slachtoffer zijn van de voor het publiek in Europees Nederland stilgehouden armoedecrisis.

Voor wie het overdreven vindt de ellende van door de aardgaswinning gedupeerde Groningers te vergelijken met het lot van de BES-burgers: Eerste Kamerlid Jeroen Recourt hield onlangs staatssecretaris Van Huffelen voor dat het ontbreken van een bestaansminimum voor de bijzondere gemeenten qua ernst niet onderdoet voor het

kindertoeslagenschandaal waarvoor Rutte eveneens sorry heeft gezegd en miljarden compensatie heeft uitgetrokken.

Zowel aan Groningen als de kindertoeslagen werd een parlementaire enquête gewijd. Vooralsnog klinkt in Den Haag niet de roep om zo'n onderzoek naar wat de regering overzeese landgenoten heeft aangedaan. Dat komt mede omdat de landelijke media al even weinig boodschap hebben aan de mensonterende situatie waarin velen op de eilanden leven. Geen Bonairiaan die wordt uitgenodigd om – ondanks chronische gastenarmoede - in een talkshow te vertellen dat het minimumloon en de uitkeringen tientallen procenten te laag zijn om rond te komen. Illustratief voor de solidariteit vanuit Europees Nederland is dat slechts 3 van de 342 gemeenten de oproep van consumentenbond Unkobon hebben verhoord door het kabinet te vragen een leefbaar minimum in te voeren op de eilanden.

De BES-burgers zijn na het formele einde van de koloniale overheersing in 1954 van de regen in de drup gekomen. De honderden miljoenen die Den Haag tot 2010 jaarlijks overmaakte om het land Nederlandse Antillen te stutten, bleven grotendeels in Willemstad steken. De andere eilanden werden met wat wisselgeld en *left overs* afgescheept. De Nederlandse regering was al die jaren via haar *gleufhoeden* van de Vertegenwoordiging in Willemstad precies op de hoogte van die praktijken, maar deed waar het erg bedreven in is: weggijken.

In 2010 kwam er een einde aan die stiefmoederlijke bedeling door de centrale regering in Forti. Maar voor Bonaire, Sint Eustatius en Saba is de directe band met Nederland op een desillusie uitgelopen. Onderwijs, gezondheidszorg en veiligheid zijn er op vooruitgaan, maar de armoede is toegenomen. Bijna vier van de tien inwoners zijn afhankelijk van hulp van familie en burens om te overleven of lijden honger.

Met de publicatie vorige week van de Voorjaarsnota liet het kabinet alweer een kans voorbij gaan om zijn verantwoordelijkheid te nemen. In die nota wordt met miljarden gesmeten, maar geen cent is voor armoedeaanpak in Caribisch Nederland bestemd. Het sociaal minimum is een sinds 10-10-10 steeds verder achter de horizon verdwenen stip. Het is te hopen dat Rutte naar de podcast van koning Willem-Alexander luistert. Het staatshoofd laat daarin doorschemeren te snappen dat de inwoners van Caribisch Nederland zich niet gelijkwaardig – in gewone mensentaal: als tweederangs onderdanen - behandeld voelen. Dus misschien moet de premier volgende week op weg naar Brazilië een tussenstop maken om in Kralendijk, Oranjestad en The Bottom excuses aan te bieden en 68 jaar grove *taakverwaarlozing* recht te zetten. Bonairianen, Statianen en Sabanen zijn bescheiden mensen. Die nemen vast genoeg met 1 miljard, minder dan 0,3% van wat het Rijk dit jaar uitgeeft. Daarmee kun je met gemak niet alleen een leefbaar sociaal minimum inclusief WW invoeren, maar ook basale maatschappelijke voorzieningen financieren zoals betaalbare woningen, kinderopvang, openbaar vervoer, ouderenzorg, bibliotheken en berijdbare wegen.

13 mei 2023

19 | Goede intenties

Er gaat veel niet goed in de samenwerking van ministeries met de bijzondere gemeenten Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Dat is niet een bewering die als “ook maar een mening van een narrige columnist” terzijde

kan worden geschoven. Wat tekende oud-minister Ed Nijpels deze week op in zijn advies hoe Den Haag ervoor kan, nee: moet zorgen dat Bonairianen letterlijk het hoofd boven oprukkend zeewater kunnen houden? “Het is bestuurlijk ongezond dat een veelheid aan departementen zich direct verhouden met de openbare lichamen met respectievelijk 24.090, 3.293 en 2035 inwoners.” Er is volgens hem sprake van “bestuurlijke congestie, bestuurlijk toerisme en een bestuurlijk fata morgana.”

Van zo veel stekeligheid kan een zekere columnist nog wat leren! Nijpels haastte zich te benadrukken niet te twifelen aan de goede bedoelingen van de ministeries. Toevallig of niet, dat was ook een van de onderwerpen van gesprek toen Kadushi weer eens een rondje door de Haagse wandelgangen deed. Tijdens een allerplezierigste kennismaking met de woordvoerder van minister Carola Schouten (Armoedebeleid) ging het er over hoe Nederlandse bewindslieden in deze column door de mangel worden gehaald om wat ze de inwoners van Caribisch Nederland aandoen of juist niet doen wat ze wel zouden moeten doen.

Inderdaad, de pen is geslepen en ook de stijlform iets *vet aan te zetten* wordt niet geschuwd.

Dat laat onverlet dat Kadushi het gelijktijdig bewonderenswaardig vindt dat er nog altijd mensen zijn die bewindspersoon of parlementariër willen worden, terwijl ze in een *functie elders* een veel comfortabeler (en waarschijnlijk beter beloond) bestaan kunnen leiden. En dan te bedenken welke bagger ze op social media over zich uitgestort krijgen, om nog maar te zwijgen van doodsbedreigingen. Petje af voor de opofferingsgezindheid. Maar dat terzijde. Ter voorkoming van misverstanden: het was geenszins de missie van de woordvoerder in kwestie – want op en top professional – uw stukjesschrijver *in te pakken*, of jegens haar minister milder te stemmen. Integendeel:

dat het optreden van ministeries effectiever kan, wordt ruiterlijk erkend. Maar, was de boodschap: “Twijfel niet aan de intentie concrete stappen te zetten om zaken ten goede te veranderen.” Dat doet Kadushi niet, althans niet bij iedere bewindspersoon. Voor Caribische politici ligt dat uiteraard weer heel anders, gezien de frequentie waarmee ministers wegens corruptie achter de tralies verdwijnen.

De meeste leden van het kabinet Rutte IV hebben vast het beste voor met de openbare lichamen die onder hun verantwoordelijkheid vallen. Maar om in de terminologie van de minister-president van de *BV Nederland* te blijven: het gaat niet om de input, maar om de output. Juist daarom stemt de opbrengst van de 10-10-10 operatie na ruim twaalf jaar zo treurig. Departementen steken jaarlijks enkele honderden miljoenen en onvoorstelbaar veel mensuren in het vooruit helpen van de eilanden. Alleen merken de bewoners daar in hun dagelijkse leven bitter weinig van.

Zo lang dat niet verandert, blijven er zonder aanzien des persoons op deze plek steken uitgedeeld worden. Natuurlijk, sinds het aantreden van dit kabinet wordt er meer voor de BES-burgers gedaan dan Rutte I, II en III bij elkaar. Maar het is te weinig en gaat te traag. Niet voor niets gingen Bonairianen gisteren na een oproep van de overkoepelende vakbond USIBO de straat op om te demonstreren voor de invoering van een leefbaar sociaal minimum en ziet consumentenbond UNKOBON zich gedwongen om dezelfde reden een rechtszaak tegen de Staat der Nederlanden te beginnen. Met goede bedoelingen vul je immers geen magen.

Daarom alle lof voor Nijpels dat hij het kabinet indringend heeft aangeraden de huidige samenwerkingsrelatie heel kritisch tegen het licht te houden. Het alternatief lijkt zich al aan te dienen.

In het IPO, het overlegplatform van de twaalf provinciebesturen, is bereidheid uitgesproken de eilanden te ondersteunen bij het wegwerken van de ontwikkelingsachterstand die zij nu nog hebben op gewone gemeenten, iets dat ministeries ondanks alle inspanningen maar niet voor elkaar krijgen. Niet zozeer omdat de wil zou ontbreken, maar bovenal doordat de BES-eilanden *ondersneeuwen* in de opeenstapeling van – door het kabinet deels zelf veroorzaakte - nationale crises, van kindertoeslagen, stikstof, Groningen, woningbouw, asielzoekers tot en met de impact van de oorlog in Oekraïne die een door onderlinge achterdocht toch al hinkebenende coalitie boven het hoofd is gegroeid. Daarom is het aanbod uit de hoek van de provincies even welkom als nodig.

20 mei 2023

20 | Sinterklaas bestaat

“Sinterklaas bestaat en daar zit ie”. Iconische woorden van toenmalig VVD-leider Hans Wiegel tijdens een verkiezingsdebat terwijl hij wees naar zijn rivaal, PvdA-leider Joop den Uijl. Het is alweer eventjes geleden (1972), maar Kadushi (ook niet meer zo piepjong) moest er aan denken toen het kabinet Rutte deze week bekend maakte 200 miljoen dure euro’s cadeau te doen aan Curaçao, Aruba en Sint Maarten: *Sinterklaas bestaat* en is lid van D66. Eerst was het staatssecretaris Van Huffelen die zonder voorwaarden 120 miljoen transfereerde naar diepe zakken aan de overzijde en nu doet minister voor (niet *van*, want een beetje pret-minister) Klimaat en Energie Jetten daar nog een schep van 200 miljoen bovenop.

Het door de Nederlandse belastingbetaler zuur verdiende geld is bestemd voor *versterking van de economie en de energietransitie*. Zijn dat niet typisch landsaangelegenheden waarvoor de eigen regeringen en parlementen zelf ruimte horen te maken in hun begroting? Want roepen ze niet te pas en nog veel vaker te onpas: “Wij zijn autonome landen en dus hoort Nederland zich niet te bemoeien met onze landsaangelegenheden!” En gelijk hebben ze: het is nogal *koloniaal* om honderden miljoenen op te dringen voor iets waar de politici in Willemstad, Oranjestad en Philipsburg zelf geen cent voor over hebben. Minstens zo *koloniaal* is het om als land dat zo trots is op zijn autonomie die miljoenen wel te accepteren. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat de cheque van 200 miljoen niet alleen door Jetten is ondertekend. De echte minister van Economische Zaken en Klimaat Adriaansens heeft mee getekend. Dat is opmerkelijk, want de dame in kwestie is van de VVD. Die partij plaatste onlangs nog grote vraagtekens bij de 120 miljoen waarmee de *stas* strooide. Het is ook niet zo dat de Nederlandse overheid zwemt in het geld. Na vette jaren (volgend op een periode van kaalslag met dank aan de *firma Rutte en Co* die de sloopkogel los liet op tal van sociaalmaatschappelijke voorzieningen) wachten nieuwe bezuinigingen. Terwijl schuldhelpverleners nu al overuren draaien. Natuurlijk is en blijft Nederland *poepierijk* vergeleken met veel andere landen. En natuurlijk is vrijgevigheid een mooie eigenschap. En natuurlijk ben je niet barmhartig omdat je een bedankje terug verwacht. Maar om dik 300 miljoen in een *black box* te stoppen? Daarvoor moet je een wel heel rake klap van de molenwiek hebben gehad. De regeringen van de CAS-landen hebben zelden iets nuttigs gedaan met Nederlandse giften. In elk geval niet op een manier waarvan de burgers hebben meege profiteerd. Tenzij het family & friends waren.

Het kabinet Rutte breekt een belofte die het in 2010 deed aan de Nederlandse bevolking. In ruil voor het kwijtschelden van enkele miljarden aan Antilliaanse overheidsschuld, zou de geldkraan richting de autonome landen dichtgaan, behoudens wat nodig is voor defensie en rechtshandhaving om het boeven niet al te gemakkelijk te maken. En voor noodsituaties, zoals na orkaan Irma en de pandemie. Maar ook zonder de coronacrisis hebben de landen zich alweer diep in de schulden gestoken. Veel dieper overigens dan nodig omdat lokale belastingen selectief worden geïnd. Kennelijk wordt er op gezinspeeld dat Den Haag toch wel weer bijpast.

Alsof dat nog niet reden genoeg is voor Nederland de hand een keer op de knip te houden, moet het zich ook laten welgevalen vanuit de Cariben met regelmaat voor alles wat mooi en vooral lelijk is te worden uitgemaakt. En ervan te worden beticht zich met landsaangelegenheden te bemoeien. Geld geven is ook bemoeien, maar dat wil vooralsnog niet tot D66 doordringen dat last lijkt te hebben van een schuldgevoel over een tijd toen de partij nog helemaal niet bestond. Terwijl de democraten er wel bij waren toen de Nederlandse politiek in 2010 nog iets anders plechtig beloofde.

De nieuwe landgenoten in de bijzondere gemeenten Bonaire, Sint Eustatius en Saba mochten rekenen op een gelijkwaardige behandeling. Daarvan is, weten we bijna dertien jaar later, bitter weinig terechtgekomen. Als je als Rutte IV dan kennelijk toch geen raad weet met 300 miljoen, besteed het dan waar het noodzakelijk, nuttig en verdiend is: aan de invoering van een sociaal minimum in Caribisch Nederland en het wegwerken van andere urgente achterstanden. Voor een kabinet van twintig (!) ministers en negen staatssecretarissen, dat leunt op 140.000 rijksambtenaren, een horde consultants en nog wat

slimme onafhankelijke raadgevers zoals de Nationale Ombudsman en de Algemene Rekenkamer, mag het toch niet te veel gevraagd zijn om voor zegge en schrijve 30.000 niet veeleisende landgenoten een fatsoenlijk sociaal vangnet te bedenken. Maar *La Huffelen* vindt dat te simpel geredeneerd, want *oh wat is het toch complex*, verzette ze zich deze week in de Tweede Kamer tegen een motie van GroenLinks waarin gevraagd wordt de Caribische landgenoten per 1 januari een bestaansminimum te bieden.

27 mei 2023

21 | Wiens brood men eet...

Kadushi moest het even laten bezinken: gokken via online casino's van nietsontziende criminelen heeft een *sociale functie* en bevordert de *saamhorigheid*. Dat betoogt althans ene 'Rudsel J. Lucas TEP, principal van Sadekya Trustees Curaçao'. Je zou denken: dat moet wel satire zijn. En anders is Rudsel J. Lucas TEP vast een verzonnen naam, waarachter een vazal van de Curaçaose gokmaffia schuilgaat of iemand die heel erg rijp moet zijn voor de longstay van de Caprileskliniek om te beweren dat online casino's een platform zijn voor *ontmoetingen van gelijkgestemden waaruit vriendschappen kunnen bloeien*. En te stellen dat je goeie geld weggeven aan via Willemstad opererende internationale misdaadsyndicaten *een vermakelijke manier is om in je vrije tijd je passie voor sport uit te leven*.

Rudsel J. Lucas TEP blijkt, hoe onwaarachtig ook, echt te bestaan. De toevoeging TEP staat trouwens voor *Trust and Estate Practitioner*. Tis maar dat u

weet dat we hier niet met een simpele sterveling van doen hebben. Onze TEP wordt gerekend tot de *inner circle* van ondernemers op het eiland die diensten verlenen aan wie vanuit Willemstad wereldwijd illegaal online kansspelen wil aanbieden. De sector wordt in de media vaak aangeduid als *gokmaffia*. Tot woede van de eigenaren van trustkantoren, accountants, advocaten en de masterlicentiehouders die een met driedubbel kaviaar belegde boterham verdienen aan de groothandel in *fakelicenties*.

Telkens als er kritische media-aandacht is, komen ze in het geweer om te benadrukken dat het journaal weer eens ten onrechte fatsoenlijke entrepreneurs in het boevenbankje plaatst. Dit keer was het Rudsel J. Lucas TEP die zich geroepen voelde (of naar voren is geschoven) om per ingezonden brief in een respectabel lijkende krant weerwoord te leveren. Als we hem mogen geloven is de sector onschuldiger dan een pas geboren lammetje.

Veel landen en dienstverleners, schrijft hij, erkennen de (verzonnen) *sublicenties* die onder auspiciën van de Curaçaose overheid door de vijf lokale masterlicentiehouders voor grof geld worden verkocht. Vanwege de “gevestigde reputatie” van Curaçao worden deze licenties als “betrouwbaar” beschouwd. Bovendien worden aanvragen bijna per omgaande gehonoreerd en is de belasting laag, ratelt TEP-mans door. Het eiland biedt een “gunstig regelgevingsklimaat voor online casino’s die hun bereik naar internationale markten willen uitbreiden, terwijl ze gelijktijdig de lokale wet- en regelgeving naleven. Online casino’s hebben strikte anti-witwasprocedures ontwikkeld om illegale activiteiten te voorkomen, op te sporen en te rapporteren.”

Het lijkt wel een sprookje, zo voorbeeldig als Rudsel J. Lucas TEP ons argelozen de branche voorspiegelt. En dat is het ook. Onder het motto ‘wiens brood men

eet...' bazelt hij erop los. Dat je snel aan een licentie kan komen klopt, omdat de masterlicentiehouders hun klanten maar al te gretig op hun spreekwoordelijke blauwe ogen geloven en de overheid stelselmatig weigert toezicht te houden. Het naleven van regels is simpel, want die zijn er niet of worden niet gehandhaafd. Het kan zijn dat exploitanten een "strikt antiwasbeleid" hebben, maar dan uitsluitend om de schone schijn op te houden.

De vanuit Curaçaose opererende aanbieders van online *gambling* zijn onder meer Russische criminelen die zich niets aantrekken van God noch gebod of de megaboetes van de autoriteiten van landen waar zij illegaal de markt betreden. Ze worden uit de wind gehouden door ogenschijnlijk fatsoenlijke zakenlieden, eigenaren van trustkantoren, accountants en advocaten in Willemstad. Die zijn het die bezitters van een Curaçaose neplicentie faciliteren om via online casino's hun miljardenopbrengsten uit drugs-, wapen- en mensenhandel wit te wassen. Een uiterst lucratieve business voor de betrokkenen, maar niet voor de bevolking van Curaçao. Die ziet geen cent van de vele miljarden die gewetenloze boeven aan het eiland verdienen. Met dank aan hun lokale slippendragers, een heulende overheid en een Openbaar Ministerie dat er de vingers niet aan durft te branden.

Onder druk van Nederland werkt *minister van alles* Javier Sylvania aan 'regulering' van de online kansspelsector. Dat was een voorwaarde om tijdens de coronacrisis in aanmerking te komen voor Nederlandse liquiditeitssteun. Dat de bewindsman uitgerekend zijn licht is gaan opsteken op Malta geeft te denken. De voormalige Britse kolonie lijkt als verschafter van 'gouden' EU-paspoorten aan foute niet-EU-burgers niet de aangewezen plek waar je vrienden moet *zoeken*. Wat nog meer te denken geeft is dat Sylvania de (inmiddels voormalige) CEO Jessica Davis (ook bekend

onder de schuilnaam Paris Smith) van een van de grootste online gokimperiums van de wereld Pinnacle laat meedenken over zijn nieuwe gokwet. De dame in kwestie is in de VS veroordeeld voor internetfraude en andere bezigheden die het daglicht slecht verdragen. In 2006 vestigde ze zich op Curaçao waar ze met online kansspelen miljarden omzet maakte zonder lastig te worden gevallen door de belastingdienst.

Je vraagt je af waarom uitgerekend zo iemand door het kabinet Pisas wordt betrokken bij de in de maak zijnde landsverordening voor het vanaf Curaçao exploiteren van internet gokken. Of zou het komen omdat, zoals de Amigoe in een zeldzaam moedige bui durfde te onthullen, Davis/Smith een stelletje vormt met minister-president Gilmar Pisas?

Doorgaans betrouwbare bronnen weten te melden dat ons aller *Pik* eerder deze maand naar Dubai is gereisd om ten behoeve van Pinnacle een online kansspelvergunning voor de Verenigde Arabische Emiraten los te praten. Hij werd er – naar eigen zeggen – ontvangen als een sjeik. Kadushi is benieuwd of Rudsel J. Lucas TEP binnenkort komt vertellen dat er helemaal niks achter gezocht moet worden.

3 juni 2023

22 | Haagse zakkenrollers

Dat veel burgers in het Caribisch deel van het Koninkrijk geen greintje vertrouwen hebben in hun regeringen is geen stop-de-persen-nieuws. Ze hebben daartoe natuurlijk ook alle reden. Maar nu blijkt dat de lokale bestuurders er ook bij rechters gekleurd op staan. Die houden bij het spreken van recht rekening

met de onbetrouwbaarheid van Caribische politici. Dat kan worden opgemaakt uit het vonnis in wat ‘Klifgate’ is gaan heten: het openbaar lichaam Sint Eustatius werd niet alleen veroordeeld tot het veiliger maken van de door erosie ondermijnde klif tussen Oranjestad en Lower Town, maar kreeg als stok achter de deur een dwangsom opgelegd als daar niet binnen drie maanden mee zou worden begonnen.

Hoewel ieder zichzelf respecterende homo sapiens zich kapot zou schamen door de rechter voor nalatigheid te worden veroordeeld, is hoger beroep aangetekend en in afwachting van de behandeling een kort geding aangespannen om de dwangsom geschrapt te krijgen. Argument van de namens het openbaar lichaam optredende advocaat (ook dat is een beroepsgroep die zich niet gauw ergens voor schaamt): “Aan overheidsinstellingen behoren geen dwangsommen te worden opgelegd omdat die rechterlijke uitspraken nakomen.”

Die bewering keerde als een boemerang terug: “Dat geldt misschien voor Nederlandse overheidsinstellingen, maar niet altijd voor de overheden in de Cariben”, riposteerde rechter mr. Luijks met veel gevoel voor eufemisme. Publiekelijk zo te kijk worden gezet is het verdiende loon voor Caribische politici voor wie geen afspraak of belofte heilig is, ook al prijkt hun handtekening eronder, zijn er getuigen en staat het op video. En toch behoeft het verwijt van mr. Luijks nuancering. Want dat zijn vonnis geadresseerd is aan het openbaar lichaam Sint Eustatius, is puur een formaliteit.

De echte kwade genius is de Nederlandse regering. Die en niet de lokale bestuurders op Statia heeft klifgate op haar geweten. Het waren de door Nederland aangestelde regeringscommissarissen (onder wie CDA-prominent en huidig staatssecretaris van Financiën Marnix van Rij) die alarmerende rapporten

over het instortingsgevaar van de klif wegmoffelden en daarmee het risico op schade aan gebouwen en persoonlijk letsel voor lief namen. Nederland maakt sinds het de gezaghebber, gedeputeerden en de gehele Eilandsraad op 7 februari 2018 verving voor een regiment rijksambtenaren, de dienst uit op het eiland. Geen gummetje mag ook maar een millimeter worden verplaatst zonder dat Den Haag toestemming verleent. Toch is het kabinet zo kinderachtig om zich er achter te verschuilen dat het openbaar lichaam eigenaar is van de klif. Het eigen falen – het bewust uit Hollandse gierigheid verzwijgen van een volgens de rechters levensgevaarlijke situatie – wordt het openbaar lichaam in de maag gesplitst. Kan het laffer? Nee, maar wel gekker. Want hetzelfde bataljon rijksambtenaren heeft bij het opstellen van de begroting voor 2022 een blunder van een miljoen dollar ten nadele van het eiland gemaakt.

Tweede Kamerlid Joba van den Berg vindt dat het ministerie van BZK de rekenfout voor eigen rekening moet nemen, maar staatssecretaris Van Huffelen piekert er niet over. Want, zo ‘redeneert’ ze, het jaar is toch nog zonder tekort afgesloten. Ja, omdat de stommiteit is weggepoetst door het mes te zetten in reguliere uitgaven en reserves aan te spreken. Het is dus de toch al niet overbedeelde Statiaanse burger die de rekening betaalt voor het Haagse gestuntel omdat het kabinet Rutte er de rijksbegroting van 395 miljard niet mee wil belasten.

Intussen is de financiële schade voor Statia flink opgelopen. Want de opeisbare dwangsom (duizend tot vijfduizend dollar per dag dat het verantwoordelijke ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft gewacht met het overmaken van het geld om de klif veilig te maken) komt rechtstreeks uit de eilandskas. Zo worden de zakken van de Statianen voor de tweede keer in korte

tijd gerold door een rijksoverheid die vijf jaar geleden de lokale democratie afschafte onder het motto wel eventjes te laten zien wat goed bestuur is. Je zou bijna hopen dat Statianen tractoren hebben en Den Haag niet zo ver was.

10 juni 2023

23 | Geven en nemen

Het kost geen bomen, dus toch maar iets over het Interparlementair Koninkrijksoverleg. De *meerwaarde* is immers groot, probeerde de aanvoerder van de Nederlandse delegatie Paul – *good old* – Rosenmüller de criticasters de mond te snoeren. “Je moet er niet aan denken dat er geen IpKo zou zijn. Het zou tot een enorme verschraling in de relaties in ons Koninkrijk leiden.” Dus maar gauw de (ten overstaan van de met anderhalve man en een paardenkop vertegenwoordigde media) ondertekende *afsprakenlijst* erbij gepakt. Wie denkt daarin, zoals de titel belooft, te vinden wat de bijna vijftig parlementariërs uit de vier landen hebben afgesproken, komt bedrogen uit.

Bij gebrek aan eensgezindheid wordt al jaren niet eens meer gepoogd afspraken te maken. Hollandse bothed en Caribische tenen vormen immers een licht ontvlambare cocktail. Dat er toch wordt vastgehouden aan een niet de lading dekkende vlag is illustratief voor het IpKo: de belangen liggen zó ver uiteen en de verhoudingen zijn zó scheef dat de halfjaarlijkse ontmoeting in geen eeuwen een concreet resultaat zal opleveren. Op die ene keer na dan toen de delegaties het in 2015 per ongeluk eens werden over de contouren van een eerlijke geschillenregeling. Prompt veegde de

Nederlandse regering het akkoord zonder pardon van tafel.

Het IpKo is een geldverslindende poppenkast: onderwerpen die er echt toe doen worden vermeden als de pest, omdat het vooral gezellig moet blijven. Zo is bijvoorbeeld het thema integriteit geheel uit beeld verdwenen. Terwijl de aanwezigheid van nogal wat *ervaringsdeskundigen* daartoe wel uitnodigde: twee deelnemers worden door het Openbaar Ministerie verdacht van ambtelijke corruptie, een ander wordt ervan beticht geld uit de kas van het parlement te hebben misbruikt en een vierde heeft zijn veroordeling al op zak. Omwille van de lieve vrede werden ze niet met de nek aangekeken, zoals *Team Holland* zich ook *westindisch* doof hield voor de gebruikelijke schofferingen uit het Caribische kamp.

Dat parlementariërs van het Koninkrijk elkaar af en toe diep in de ogen kunnen kijken (“de nieren proeven” heet dat in politiek jargon), kan nuttig zijn. Maar houd alsjeblieft niet de schijn op dat het tot concrete resultaten leidt waar burgers iets aan hebben. Daarvoor lopen de opvattingen van wat *goed bestuur* is onoverbrugbaar uiteen, maar zijn ook de culturele verschillen te groot.

Dat bleek nog maar eens bij de presentatie door klimaatpaus Ed Nijpels over zijn ervaring als kwartiermaker van de Klimaattafel Bonaire. Op de vraag van de Caribische delegaties wat de landen moeten doen om zich tegen de gevolgen van klimaatverandering te wapenen, vroeg hij wat ze zelf al hebben “geagendeerd”. Dat viel helemaal fout: hoe *respectloos* om de *hooggeachte afgevaardigden* publiekelijk te confronteren met hun eigen onvermogen! Natuurlijk hebben ze niets geagendeerd, want dat vraagt om visie en ook nog eens daadkracht. Hoe durft die vlegel van een Nijpels!

Tragikomisch verliepen ook de *beraadslagingen*

over het uit de mottenballen gehaalde idee voor een jaarlijkse Koninkrijksconferentie. Niemand die zich kennelijk herinnert hoe grandioos een eerdere versie is mislukt. De regeringen slaagden er niet eens in een zinvolle agenda op te stellen die uitzicht bood op enig resultaat. Na drie inhoudsloze - dus geen ruzie! - afleveringen stierf het na 2015 een stille dood. Nu is op voorhand de *tentatieve* datum al een splijtzwam: op 14 en 15 december staat de campagne voor de Statenverkiezingen van gastland Sint Maarten in de hoogste versnelling, dus resteert er geen energie om zich ook nog eens met koninkrijksaangelegenheden ledig te houden.

De gewenste aanwezigheid van minister-president Rutte – tenslotte opperhoofd van de Rijksministerraad – bij de beoogde *Koninkrijkstop* zal daar geen zier aan veranderen. Als de man al geen vezeltje gemeente empathie in huis heeft voor de gedupeerden van de gasbevingen in Groningen en het leed dat ouders in het toeslagenschandaal is aangedaan omdat zij een Antilliaans of een andere *buitenlands* klinkende naam hebben, is het ijdele hoop te denken dat de recordverzamelaar van moties van wantrouwen de ambitie heeft iets voor de eilanden te willen betekenen. Het is pure volksverlakkerij te doen alsof het Koninkrijk meer is dan een gekunsteld staatsrechtelijk verzinsel. Het is niet uit wederzijdse aantrekkingskracht voortgekomen, maar ontleent zijn bestaan aan een van de grootste misdaden tegen de menselijkheid in de geschiedenis. Het Caribische en het Nederlandse deel van het Koninkrijk zijn niet uit liefde samen, ze zijn door een heel erg fout verleden tot elkaar veroordeeld. De een kan er – al wil die dat maar al te graag – niet vanaf, de ander heeft evenmin een vrije keuze. Want Curaçao, Aruba en Sint Maarten hebben zich ondanks hun zogenaamde *autonomie* volstrekt afhankelijk gemaakt van het *moederland*.

Zonder Koninkrijk dalen de landen in duizelingwekkende vaart af naar het niveau van derdewereldwergen. Geen vangrails van het Statuut die voorkomen dat lokale bestuurders al te ver uit de bocht vliegen, betekent nóg meer corruptie, een nóg slechter functionerende overheid, nóg slechter onderwijs, nóg meer armoede, nóg gebrekkiger zorg, nóg minder borging van mensenrechten en nóg minder onafhankelijke media etc.

Geen IpKo of Koninkrijksconferentie zal de werkelijke verhoudingen ooit kunnen veranderen: het is en blijft een Koninkrijk van aan de *ene* kant geven en aan de *andere* kant nemen.

17 juni 2023

24 | Reisdrift

Qua inkomende *werkbezoeken* kan geen stad of dorp in Europees Nederland zich meten met Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Zelfs 020 wordt niet zo intensief gefrequentieerd door bewindspersonen als de BESjes. En welke andere gemeenten kunnen zich verheugen in zo veel koninklijke aandacht? Dat klinkt mooi, maar is het dat ook? Vorige maand hekelde kwartiermaker van de Klimaattafel Bonaire Ed Nijpels het *bestuurlijk toerisme* en deze week waarschuwde de Inspectie Leefomgeving en Transport ervoor dat de openbare lichamen zodanig worden *belast* door werkbezoeken, stuurgroepen en taskforces dat hun eigenlijke werk er bij inschiet.

De *dienstreis* wordt door velen gezien als een bonus op het bestaan als bestuurder, parlementariër, ambtenaar of (door de overheid ingehuurde) consultant. Kadushi ziet de lol niet in van al dat heen en weer gevlieg.

Ook al kunnen de bevoorrechten via de VIP-room alle ongemakken op de luchthaven omzeilen, de vlucht zelf wordt er – zelfs in de businessclass - niet minder eindeloos en ongezond door. De jetlag, het vreemde bed, de brommende airco en al die verplichte beleefdheden moeten worden getrotseerd om vervolgens te constateren dat er sinds het vorige bezoek weinig vooruitgang is geboekt.

Alweer een jaar of vijf geleden beloofde het kabinet een rem te zetten op het gereis naar 's lands zonovergoten achtertuintjes. Aanleiding was het na een beroep op de Wet openbaarheid van bestuur (de WOB die inmiddels is vervangen door de WOO, de Wet open overheid) vrijgegeven overzicht van wat het rijk sinds 2010 had gespendeerd aan *tickets to the tropics*. Het ging jaarlijks om miljoenen. Als *bijvangst* werd duidelijk dat de hand werd gelicht met de regel dat je alleen businessclass mag reizen als je meteen al op de dag van aankomst aan de slag zou moeten. Dus ontsnapt menig ambtenaar er aan tien uur tussen het voetvolk opgevouwen te zitten door een voorbespreking bij een beachclub te agenderen.

Het voornemen kritischer te kijken naar de noodzaak van werkbezoeken bleef, zoals veel in Den Haag, een voornemen. Pas na het uitbreken van corona kwam er een gedwongen einde aan de jacht op *Flying Blue-punten*. De efficiency van het videovergaderen werd alom bejubeld. Bovendien deed het fenomeen *vliedschaamte* zijn intrede. De veronderstelling dat het virus korte metten zou maken met slechte gewoonten, bleek wensdenken, zo onderstrepen de observaties van Nijpels en de ILT. De ene minister heeft zijn/haar/hen hielen nog niet gelicht of de volgende staatssecretaris is al onderweg. Rijksambtenaren met de BES in hun portefeuille hebben meer kans elkaar op de eilanden tegen het lijf te lopen, dan in Den Haag.

De belangrijkste vraag is natuurlijk: schieten de

eilanden er iets mee op? Of om preciezer te zijn: hebben de burgers er iets aan? Hoe veel airmiles er ook gemaakt zijn ten behoeve van bestuurlijke afspraken, ambtelijke overleggen, stuurgroepvergaderingen, consultaties, verkenningen en onderzoeken, de sociaalmaatschappelijke *ongelijkwaardigheid* tussen Europees en Caribisch Nederland is nog altijd beschamend groot. Je zou bijna denken dat die louter en alleen in stand wordt gehouden om een excuus te hebben voor een volgend werkbezoek.

Overigens: ook Caribische bestuurders lijden aan grenzeloze reisdrift. Dezer weken vertoeven de Eilandsraden en Bestuurscolleges van Bonaire, Sint Eustatius en Saba in het kille deel van het land, officieel om deel te nemen aan het VNG Jaarcongres. De exotische gasten worden met alle egards ontvangen door de Tweede Kamer, de Raad van State en andere instituties waarvan de deuren voor *gewone* gemeenten niet zo makkelijk openzwaaien. Het enige tastbare dat deze ontmoetingen opleveren, zijn de overdadig op sociale media geposte selfies om voor de achtergebleven sponsors de schijn op te houden dat men zich een slag in de rondte werkt.

Voor de Bonairiaanse delegatie was een retourtje Den Haag kennelijk nog niet genoeg, want die knoopte er een uitstapje naar het Finse Åland aan vast om zich te laten informeren over de vergaande autonomie die de eilandengroep geniet. Alsof je met het opgraven van een reeds in de aanloop naar de staatkundige hervorming van 10-10-10 niet levensvatbaar verklaard bestuursmodel de rammelende magen kunt vullen van de 40% Bonairianen die onder de armoedegrens leven. Begrijpelijker was het bezoek aan Schiermonnikoog. Bij afwezigheid van een vliegverbinding maakte het gezelschap de overtocht naar het Waddeneiland per veerboot. Na het warme welkom door burgemeester Ineke van Gent (voormalig woordvoerder

Koninkrijksrelaties van de Tweede Kamerfractie van GroenLinks en trouw lezer van deze column) werden ervaringen gedeeld hoe als klein eiland *uitdagingen* het hoofd te bieden zoals bereikbaarheid, gezondheidszorg, (betaalbare) huisvesting, toerisme en verduurzaming. Dat kan nuttig zijn, mits er iets met de opgedane kennis zou worden gedaan.

Echte *frequent flyers* vind je overigens op Curaçao. Bij wijze van spreken dan, want de ministers zijn vooral *uitlandig*. Onder het motto 'niet voor, maar van het volk' reist *Piks* vliegende brigade alle records aan flarden naar plekken op aarde waar ze weinig te zoeken hebben, althans niets dat in het belang van de bevolking kan zijn. Regeringspartij MFK heeft bedacht ministers voortaan bij elk tripje een betaalpas met 25.000 gulden saldo mee te geven zodat ze onderweg niet op een houtje hoeven te bijten.

Ooit beschikten globetrottende Curaçaose bestuurders over een credit card van de zaak. Daar kwam, aldus de overlevering, een einde aan toen de echtgenote van een net van een dienstreis teruggekeerde minister tussen diens vuile was aankoopbonnen aantrof van sieraden en dure lingerie die hij voor zijn *buitenvrouwen* had meegenomen.

24 juni 2023

25 | Te weinig geleerd

Het lijkt wel een revival van de in de vorige eeuw veelbekeken tv-spelshow *Doet-ie 't of doet-ie 't niet?* De vraag of koning Willem-Alexander volgende week zaterdag excuses aanbiedt voor het Nederlandse slavernijverleden houdt de Afro-Caribische

gemeenschap in spanning. De meeste *makamba's* zal het een biet wezen. De rechtstreekse uitzending van de nationale herdenking zal het qua kijkcijfers niet halen bij dat (overigens stupide en daarom wellicht zo populaire) tv-spelletje van toen. Dat komt mede omdat er sinds de *Komma van Rutte* een overkill aan aandacht is.

Inflatie van een belangwekkend thema als het slavernijverleden ligt daardoor op de loer. Nog voordat het herdenkingsjaar op 1 juli wordt afgetrapt, dreigt het zelfs Kadushi te veel te worden. Nationale media hadden tot voor kort nauwelijks oog voor de gitzwarte episode in de vaderlandse geschiedenis, maar nu lijken kranten, nieuwssites, radio, tv, blogs en - de nieuwe leuterplaag – podcasts dat verzuim driedubbel in het kwadraat goed te willen maken.

Het collectieve schuldgevoel is kennelijk zo groot dat wetenschappers als Piet Emmer en Aart G. Broek, die kunnen bijdragen aan een minder eenzijdige weergave door het zwartwit-beeld van dader-slachtoffer van een nuance te voorzien, niet aan het woord worden gelaten. Hun aanwezigheid is evenmin gewenst bij de tientallen slavernijdialogen, -tafels, -debatten en -voorstellingen die deze tot Keti Koti uitgeroepen week worden gehouden.

Intussen buitelen steden en organisaties over elkaar om het sorry van de minister-president na te papegaaien. Uiteraard allemaal heel erg *welgemeend*. Zo'n beetje alles en iedereen van wie de voorgangers mogelijk een rol hebben gespeeld in het Nederlandse slavernijverleden of er tenminste passief van hebben geprofiteerd, haasten zich om nog even snel voor 1 juli excuses te maken. Alleen de koning dus nog niet. Het leek erop dat het staatshoofd het door hem gevraagde, nog enkele jaren durende onderzoek naar de rol van het koninklijk huis wilde afwachten. Maar na de verschijning van het boek 'Slavernij en Staat'

weten we dat de voorgangers van Willem-Alexander omgerekend naar nu een half miljard euro hebben verdiend aan de slavernij. Iets minder dan de helft van het huidige vermogen van de koninklijke familie. Dus het - bij wijze van herstelbetaling - teruggeven van die crimineel verworven vijfhonderd miljoen, zal de Oranjes niet veroordelen tot de voedselbank.

Jarenlang weerstond de Nederlandse overheid de almaar luider klinkende roep om excuses voor de van staatswege gepleegde gruweldaden. Rutte vreesde dat verontschuldigen niet tot meer begrip leiden, maar juist de bestaande tegenstellingen verscherpen. Dat is meegevallen: alleen de beroepsproleten van eng rechts – PVV, FvD, JA21 en Groep Van Haga - hebben wat tegengesputterd, maar het is pas verdacht als die ergens wél voor zijn. Nee, de verdeeldheid tekent zich vooral af onder degenen aan wie de excuses geadresseerd zijn.

Zo eensgezind diep Nederland door het stof gaat, zo verdeeld zijn de organisaties die de belangen van de nazaten van tot slaaf gemaakten zeggen te behartigen. Ze maken bonje over wanneer de slavernij is afgeschaft, de naam van de herdenking en wie er wel en niet mogen worden herdacht. Extra ongemakkelijk is dat de onenigheid min of meer langs etnische lijnen loopt: Antillianen vinden dat Surinamers de herdenking hebben gekaapt en op hun beurt willen Surinamers niet dat ook Indonesische slachtoffers van het koloniale schrikbewind worden herdacht.

De eerste animositeit kwam aan de oppervlakte nog voor Ruttés als *historisch* gespinde *kommarede* van 19 december. In de *West* is de slavernij in 1863 afgeschaft (drie jaar na Nederlands Indië) met het van kracht worden van de Emancipatiewet, maar Surinaamse kringen en zelfbenoemde kwaliteitsmedia als de Nederlandse Publieke Omroep en de Volkskrant houden het tot ongenoegen van Antillianen op 1873,

omdat in Suriname tot slaaf gemaakten nog tien jaar verplicht werden onder staatstoezicht als loonarbeider te werken.

Gedoe is er eveneens over hoe de herdenking moet heten. Surinamers hebben het over *Keti Koti*, op de Bovenwinden is het *Emancipation Day*. Dat laatste verwijst naar de titel van de wet die een einde maakte aan de trans-Atlantische slavernij, maar dekt de lading niet. Tot op de dag van vandaag heeft de voormalig kolonisator nagelaten de emancipatie (het beëindigen van de achterstelling van de koninkrijksburgers in de Cariben) af te ronden. Ruzie wordt er, uiteraard, ook gemaakt over de verdeling van het door het kabinet beschikbaar gestelde *bewustwordingsfonds* à 200 miljoen euro. En dan is er nog onmin over de plek en inhoud van het Nationaal Slavernijmuseum.

Het gesteggel leidt de aandacht af van waar het achter de komma eigenlijk om zou moeten gaan: het gegeven dat het buitensluiten van bevolkingsgroepen om afkomst, kleur, sekse en/of geaardheid ondanks al die *oprechte* excuses voor het slavernijverleden in het heden onverminderd doorgaat. Onder de gedupeerden van het kindertoeslagenschandaal bevinden zich veel Caribische Nederlanders omdat de Belastingdienst ze vanwege hun niet-Hollandse naam wantrouwt. En deze week kwam aan het licht dat DUO studenten met een migratieachtergrond op voorhand als potentieel fraudeur beschouwt.

Pijnlijk is dat institutioneel racisme en discriminatie ook post hebben gevat in de voormalige koloniën. Hoe wrang is het dat samenlevingen waarvan de voorouders slachtoffer waren van georganiseerde dehumanisering, anno nu zelf groepen medeburgers als minderwaardig wegzetten? Zo wordt de *LHBTIQ+ers* op Curaçao, Aruba en Sint Maarten door hun regeringen ontzegd te zijn wie zij zijn. Wat te denken hoe voor het regime Maduro gevluchte Venezolanen met name op Curaçao

door werkgevers worden uitgebuit of zich uit pure wanhoop prostitueren omdat ze medische zorg zelf moeten betalen? En deze week nog werd het kabinet Pisas internationaal te kijk gezet omdat het zich onvoldoende inspant mensenhandel tegen te gaan. Zolang het systemisch schenden van basale mensenrechten - om het even waar in het Koninkrijk - niet met kracht bestreden, is er te weinig geleerd van het slavernijverleden. En valt er op de oprechtheid van excuses en het debat achter de komma nog wel wat af te dingen.

1 juli 2023

26 | Van de wal in de sloot

Caribisch Nederland is soms net Limburg. Met een bestuurlijke moraal van ons kent ons en lekker ver van Den Haag. Dat beeld bevestigde de Inspectie Leefomgeving en Transport nog maar eens in haar rapport over de vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) op Bonaire, Sint Eustatius en Saba. De uitkomsten van de *doorlichting* liegen er niet om. Wettelijk verplichte adviezen worden lang niet altijd ingewonnen, ambtenaren worden door hun leidinggevenden of bestuurders geïntimideerd bepaalde besluiten te nemen of juist in te trekken, gehandhaafd wordt er nauwelijks en illegale situaties worden achteraf gelegaliseerd. Dat kan allemaal omdat *checks and balances* ontbreken. In plaats van rechtszekerheid heeft willekeur ruim baan. Het wordt door de onderzoekers niet met zo veel woorden gezegd, maar neutrale waarnemers – en zeker enkele vooringenomen Tweede Kamerleden –

zullen al snel concluderen dat corruptie en nepotisme hoogtij vieren in de bijzondere gemeenten. De bekende eilandelijke *azijnpissers* zagen hun kans schoon, zich verschuilend achter de eerbiedwaardige ILT, rekeningen te vereffenen met lokale bestuurders onder het motto: “Ik heb al zo vaak gezegd dat die lui in het Bestuurskantoor niet deugen, dus eigen schuld, dikke bult dat ze publiekelijk te kakken worden gezet.” Nergens anders in het Koninkrijk staan zo veel stuurliu aan wal gefrustreerd te wezen als op Bonaire. Het gemakkelijke is dat de situatie die de ILT heeft aangetroffen sterke gelijkenis vertoont met de VTH-praktijk in continentaal Nederland van pakweg vijftien jaar geleden. In 2008 bracht de gezaghebbende Commissie Mans aan het licht dat gemeenten er op los sjoemelden met de verlening van vergunningen, het toezicht en de handhaving. Om daar een einde te maken, werd de *omgevingsdienst* uitgevonden. Daarvan zijn er inmiddels 29 die met elkaar de *vereniging* Omgevingsdienst NL vormen. Twee jaar geleden werd het nieuwe VTH-stelsel door weer een andere commissie – geleid door VVD-prominent Jozias van Aartsen – geëvalueerd. Conclusie: “Het stelsel functioneert niet goed en voldoet niet aan de bedoeling. Het wordt - nog steeds - gekenmerkt door fragmentatie en vrijblijvendheid.” Er was onder meer geconstateerd dat “de onafhankelijkheid van de omgevingsdiensten ondergeschikt is aan de nabijheid van het bevoegd gezag”, dat “een handhavingstrategie niet van de grond komt” en het “toezicht op een behoorlijke en rechtmatige uitvoering over de gehele linie zwak is”. De Commissie Van Aartsen had maar één woord nodig om het treffend samen te vatten: er is sprake van een “toezichtsgat”. Het fenomeen omgevingsdienst heeft kennelijk niet kunnen voorkomen dat gemeentelijke bestuurders en ambtenaren ongehinderd hun gang zijn

blijven gaan met het uitdelen van vergunningen en het selectief uitoefenen van toezicht en handhaving. Een praktijk dus die verdacht veel gelijkenis vertoont met wat de ILT heeft waargenomen in Caribisch Nederland. Het lijkt erop dat de dienst het rapport van de Commissie Van Aartsen niet kent. Hoe anders valt de aanbeveling te verklaren de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving op de eilanden uit te besteden aan de Omgevingsdienst NL? Het onderstreept nog eens dat de openbare lichamen er verstandig aan doen kritisch te blijven kijken naar Haagse oplossingen. Zeker met een kabinet dat maar één missie heeft en dat is zijn al bij de formatie ingezette val zo lang mogelijk uitstellen.

8 juli 2023

27 | Let's party

Zes jaar en negen maanden nadat orkaan Irma in de nacht van 6 september 2017 ongenadig huishield op Sint Maarten viel er deze week eindelijk weer eens wat te vieren. Niet omdat de wederopbouw klaar is – verre van dat – maar vanwege de opening van een representatief kantoor van waaruit de Wereldbank het *Emergency Recovery* programma (die titel moet wel bedacht zijn door een onverbeterlijk optimist) nóg professioneler kan *managen*. De staatssecretaris van Koninkrijksrelaties leukte het bereiken van deze *mijlpaal* op met haar aanwezigheid. Dat de riant betaalde consultants van de Wereldbank na jaren behelpen een fatsoenlijk dak boven het hoofd hebben, is tenslotte wel wat feestgedruis waard. Een hoopvol moment ook voor de Sint Maartenaren

die gelaten wachten op de reparatie van hun uit elkaar gewaaide huis en de scholieren die uitkijken naar het herstel van hun school. Want nu zal er wel meer vaart komen in *Build Better Back*, zou je denken. *Helaas pindakaas*: de Wereldbank verwacht nog zeker 5 jaar nodig te hebben voor de klus geklaard is. Nu maar hopen dat er in de tussentijd niet nog eens zo'n uit zijn krachten gegroeide orkaan op bezoek komt. Het nieuwe ziekenhuis en de luchthaven zijn immers nog lang niet uit de steigers, om van de gevangenis maar te zwijgen. Dat het zo lang heeft geduurd voordat de ingevlogen *regelfetisjisten* van de Wereldbank een eigen werkplek op het eiland hebben gekregen, is illustratief voor de ramp na de ramp: na de orkaan sloeg de bureaucratie minstens zo meedogenloos toe. Het wantrouwen van Den Haag in de bestuurders van Sint Maarten had in 2017 dermate groteske proporties aangenomen dat men het niet aandurfde de wederopbouw gezamenlijk ter hand te nemen. Om geen gebakkelei te krijgen over de definitie van *zorgvuldig, rechtmatig en doelmatig* werd voor de besteding van de donatie van 550 miljoen euro de tussenkomst van een onafhankelijke organisatie noodzakelijk geacht.

De keuze viel op de Wereldbank, maar niet voordat die zijn aanvankelijk verlangde fee had gehalveerd naar 10,4 miljoen dollar. Of het afpingelen er de oorzaak van is dat na een jaar nog geen dak was gerepareerd met geld uit het trust fund, is lastig bewijzen, maar al heel snel werd duidelijk dat de afhandeling van projectaanvragen tergend traag verliep. In zijn verantwoordingsonderzoek over 2019 drong de Algemene Rekenkamer dan ook aan op een "substantieel andere en versnelde aanpak" van het herstellen van huizen, scholen en andere vitale voorzieningen.

Probeer maar eens zo'n moloch in beweging te krijgen. Daarin zal het nieuwe kantoor geen verandering

brengen. Dat ligt overigens niet alleen aan de pot stroop die Wereldbank heet. De achtereenvolgende regeringen hebben flink dwarsgelegen, want die vonden het maar neokoloniaal dat ze niet naar eigen gelieven mochten graaien uit het trust fund. En dan is er nog het tekort schietend uitvoerend vermogen waar overigens – maar dat terzijde - de overheden in alle delen van het Koninkrijk (inclusief het moederland) aan lijden.

Dat laatste valt de ambtenaren minder te verwijten dan bestuurders die geen verantwoordelijkheid durven nemen en liever werkbezoeken afleggen – bij voorkeur in een zo ver mogelijk buitenland – dan te doen waarvoor ze veel te goed worden betaald: besluiten nemen. En dan vooral besluiten in het belang van de bevolking. Neem Curaçao dat op de Caribische ranglijst van landen die aantrekkelijk zijn om te investeren naar de kwakkelende middenmoot is gekukeld. Omdat het kabinet Pisas niet de ballen heeft de noodzakelijke hervormingen door te voeren die het land weerbaar maken tegen een volgende crisis. Of Aruba waar de economie na corona weer als een tierelier gaat, maar de tweedeling tussen rijk en arm zich steeds scherper aftekent.

Dan heeft Sint Maarten – je zou het een geluk bij een ongeluk kunnen noemen - het nog getroffen: het trust fund houdt de economie kunstmatig overeind. Dus misschien is het juist wel prettig dat de boekhouders van de Wereldbank niet vooruit te branden zijn: daardoor is het moment dat de economie het weer op eigen kracht moet doen tenminste tot 2029 uitgesteld. Terug naar het openingsfeestje dat plaatsvond daags nadat de Daily Herald het schrijnende verhaal vertelde van een bejaard echtpaar dat bijna zeven jaar heen en weer gestuurd tussen kastjes en muren nog altijd in een ruïne moet zien te overleven. Want rechtmatigheid verdient in *kruideniersland* uiteraard voorrang boven

rechtvaardigheid. Had de staatssecretaris, die prat gaat op haar *culturele sensitiviteit*, de bobo's van de Wereldbank niet kunnen influisteren een betere aanleiding voor een party af te wachten? Bijvoorbeeld het moment waarop de leerlingen van de Sister Marie Laurence Primary School eindelijk naar hun oude plek terug kunnen. Of de bibliotheek weer operationeel is...

Nb. Weinigen zullen treuren om de voortijdige val van het vooruitschuifkabinet Rutte IV. Er is werkelijk waar helemaal niets aan verloren. Toch kan het voor de Caribische delen van het Koninkrijk vervelend uitpakken. Het is nu aan de Tweede Kamer aan welke dossiers het demissionaire kabinet mag doorwerken. Het kan zomaar gebeuren dat de herfinanciering van de coronaleningen van Curaçao, Aruba en Sint Maarten controversieel wordt verklaard. Dat lot kan ook de invoering van een sociaal minimum voor Caribisch Nederland treffen. Verder kijkend: met een groeiend deel van het Nederlandse electoraat dat zich in desinformatie wentelt, kan er wel eens een erg rechtse dus niet Cariben-vriendelijke coalitie uit de bus rollen. Staatssecretaris van *mooie praatjes en weinig resultaten* Van Huffelen heeft laten weten zich tot die tijd "onverminderd in te zetten voor de inwoners van het Caribisch deel". We zullen zien.

15 juli 2023

28 | Saved by the bell

Met de kletspraat om maar te rechtvaardigen dat de beloofde verlaging van de ouderbijdrage voor de kinderopvang in Caribisch Nederland tot zeker

2027 wordt uitgesteld, was het grote smoezenboek op. De bewindspersonen die een zorgtaak hebben voor hun landgenoten op de BES-eilanden hebben de val van Rutte IV vast als een geschenk uit de hemel verwelkomd. Want nu hoeven zij zich, met de staatssecretaris van Koninkrijksrelaties voorop, niet langer in steeds Houdini-achtigere bochten te wringen om recht te praten wat krommer dan krom is: het van staatswege discrimineren van Nederlandse burgers louter op grond van hun woonplaats.

De demissionaire status verschaft deze regering het ultieme excuus al bijna dertien jaar falen jegens Bonaire, Sint Eustatius en Saba tot in 2024 te rekken.

Ook al adviseert de Commissie Thodé straks nog zo klemmend per 1 januari een sociaal minimum voor de bijzondere gemeenten in te voeren en zal de staatssecretaris zeggen dat ze niets liever wil, het gaat niet, want demissionair. WW of betaalbare verbindingen, ze smacht er net zo hartstochtelijk naar als een zwoele pas-de-deux met de *minpres* van Curaçao, maar helaas: demissionair.

En oh, wat had ze graag de eilandbesturen wat meer autonomie gegund door het uit Hollandse benepenheid ontsproten wantrouwen uit de wetgeving te snijden. Maar de modernisering van de WolBES en Finbes zal toch echt moeten wachten op het aantreden van een nieuwe regering. Die kan - moet worden gevreesd - wel eens zo rechts zijn dat er helemaal niets meer terecht komt van het wegwerken van de lange lijst onrechtvaardige verschillen tussen Caribisch en Europees Nederland.

Zelf wil de staatssecretaris ons doen geloven dat ze de val van het kabinet “ontzettend zuur” vindt. “Niet in de laatste plaats voor de inwoners van de Caribische eilanden”, postte ze. Hoezo *ontzettend zuur*? Als er ooit een kans was een einde te maken aan de stelselmatige achterstelling van de BES-burgers

had Rutte IV die, met een overtal aan bewindslieden van de niet-dikke-ikkerige partijen D66, CDA en ChristenUnie en een goedgevulde kas. Van schone beloften in het coalitieakkoord (“gelijkwaardigheid”) hebben zij teleurstellend weinig waargemaakt. Het gevoel op de eilanden tweederangsburger te zijn is nog even groot als onder Plasterk, de meest mislukte portefeuillehouder ooit.

De huidige staatssecretaris denkt er heel anders over. Net als alle andere demissionaire collegae berichtte ze op social media zich tot aan de komst van haar opvolger te blijven inzetten. Nogal wiesde als je vier keer zo veel vangt als het gemiddelde loon in het Koninkrijk. Maar de dame in kwestie, die zich nooit heeft laten betrappen op bescheidenheid, kon het niet laten zichzelf nog even uitgebreid te bewieroken. “Met voldoening kijk ik terug op wat wij de afgelopen anderhalf jaar hebben bereikt voor het Caribisch deel van het Koninkrijk”, fabuleerde ze er op los. “Zoals het betaalbaarder maken van de kosten voor levensonderhoud op Bonaire, Sint Eustatius en Saba.” In wat voor een parallelle wereld moet je leven om zoiets met droge ogen te durven beweren? Wat heeft de staatssecretaris al die keren dat ze op de eilanden was gedaan? Was ze zo verblindt door haar eigen lawaaijurken dat ze de sinds 10-10-10 alleen maar verder om zich heen grijpende, steeds schrijnender wordende armoede niet zag? Oog voor de camera had ze overigens wel: geen voorganger die zo’n stroom pr-foto’s en filmpjes heeft laten rondsturen. De *stas* mag nog zo ongegeneerd opscheppen over haar vermeende prestaties, de werkelijkheid is een andere.

“Maar het werk is nog niet klaar. Ik wil - ook in een demissionair kabinet - nog veel dossiers vooruit helpen. Want de inwoners van de Caribische delen van het Koninkrijk en de uitdagingen om iedereen mee te laten doen in de digitale wereld hebben geen tijd om

te wachten”, schreef de staatssecretaris. Alsof je lege magen kunt vullen met *bits and bytes*. Rutte I en II hadden geen interesse voor de BESjes, III besteedde de energie vooral aan het trekken aan dode paarden zoals de geschillenregeling en COHO en IV werd gekenmerkt door het met mooie praatjes maskeren van de onwil het bestaan op de eilanden daadwerkelijk te verbeteren. “Met Curaçao, Aruba en Sint Maarten hebben we met de onderlinge regeling, een nieuwe en gelijkwaardige vorm van samenwerking”, snoeft mevrouw de staatssecretaris voort, alsof met die onderlinge regelingen niet op slinkse wijze de parlementen buitenspel zijn gezet. Nee, zo blij bijna heel Nederland is met de val van een kabinet dat er moreel gezien nooit had mogen komen, zo weinig reden is er in de Cariben om te treuren. Als de afgang van Rutte IV al voor iemand zuur is, is dat wel voor premier Pik Pisas nu die zijn dansmaatje zal moeten missen.

22 juli 2023

29 | Komkommertijd

Het heet komkommertijd te zijn, maar ook al ligt de halve wereld te verschroeien op een ligbedje in een oververhit vakantieland, nieuwsluw is ons Koninkrijkje allerminst. Zo houdt de roemloze afgang van Rutte IV de gemoederen flink bezig. Het is in demissionaire staat *not done* over het eigen graf heen te regeren, dus gaan er tot ver in 2024 geen GROTE besluiten vallen. En zitten ze daarom op de eilanden in hun piepzak: hoe moet het nu met de op 10 oktober aflopende coronaleningen van Curaçao, Aruba en Sint Maarten? Verdwijnt de invoering van het sociaal minimum op

Bonaire, Sint Eustatius en Saba weer verder achter de einder? En kijkend naar de verkiezingen: dwaalt het op hol geslagen stemvolk nog meer naar rechts of slaat het linksaf? Oftewel: gaat het nog harder vriezen of treedt de dooi in?

Als het aan de Curaçaose minister Charles Cooper ligt, keert de huidige staatssecretaris van Koninkrijksrelaties terug, zo liet hij op Facebook weten. Met zulke vrienden heb je geen vijanden nodig. De in het klasje van maffia-adept Schotte bijgeschoolde Cooper kreeg immers vanwege duistere akkefietjes door de Veiligheidsdienst het stempel ‘niet-ministeriabel’ opgeplakt. Wie van hem beslist niet mag terugkeren, is André Bosman die zich een paar dagen lang opwierp als kandidaat-opvolger van Rutte. Begrijpelijk, want het oud-Kamerlid behoort tot de laatste generatie Haagse politici die zich niet in de luren liet leggen door in mooipraterij bedreven Caribische bestuurders.

Coopers baas, minister-president Gilmar – “Zeg maar Pik” - Pisas, deed ook van zich spreken. In reactie op het pleidooi van Statenlid Gwendell Mercelina de controlerende rol van het parlement serieuzer te nemen, las de premier hem de les dat de Staten het niet moeten wagen op het *pluche* van de regering plaats te nemen. Wat achter gesloten deuren met de staatssecretaris van Koninkrijksrelaties wordt bekokstoofd, gaat de Staten *nada-niks* aan, luidde de boodschap. Niet verrassend voor wie zich herinnert dat Pisas als roerganger van een interim-kabinet in 2017 door de Kroon moest worden teruggefloten omdat hij reeds uitgeschreven verkiezingen dacht te kunnen annuleren.

Op Bonaire was er eveneens gedoe over de controlerende taak van de volksvertegenwoordiging. Oppositieleider Clark Abraham, die zijn rol als *pain in the ass* van de coalitie gepassioneerd vertolkt,

raakte het Bestuurscollege midscheeps met het verwijt dat de Eilandsraad belangrijke documenten wordt onthouden. Ook had hij ontdekt dat er dit jaar op de website van het openbaar lichaam nog geen enkel besluit is gepubliceerd waardoor het publiek geen flauw benul heeft wat het eilandbestuur uitvreet. Even kwam de gedachte op dat er misschien wel niets valt te communiceren omdat de gedeputeerden een voorbeeld nemen aan ministers als Schouten (sociaal minimum) en Harbers (betaalbare vliegverbindingen) dat regeren *vooruitschuiven* is.

Ophef was er deze week over de veroordeling van het land Sint Maarten tot betaling van 1 miljoen aan het bedrijf BearingPoint als voorschot op een schadeloosstelling van ruim 10 miljoen omdat het kabinet Jacobs de reeds (door voorgangers) gegunde opdracht de belastingdienst te automatiseren introk. De huidige *machthebbers* voelden er kennelijk niet voor het opleggen van aanslagen transparant en dus controleerbaar te maken. Dan valt er immers door de politiek niet meer te sturen wie wel en niet hoeft bij te dragen aan 's lands inkomsten.

Inmiddels heeft de regering in Philipsburg onder zware druk van Den Haag (in ruil voor liquiditeitssteun) besloten de professionalisering van de belastingdienst alsnog ter hand te nemen. Daarmee vervalt de schadeclaim van BearingPoint, zou je denken. Maar het land heeft een nieuwe aanbesteding uitgeschreven die zo is geformuleerd dat het op voorhand zeker lijkt dat de opdracht naar een automatiseringsbedrijfje aan de Franse kant van het eiland gaat. Conclusie: het kabinet Jacobs kiest er aan het staartje van zijn regeertermijn welbewust voor twee keer te betalen voor het één keer automatiseren van de belastingdienst. Overigens draaien de overzeese rijksgenoten er voor op: Nederland draagt 9 miljoen dollar bij aan een eerlijk functionerend belastingstelsel.

Nu we het toch over geldzaken hebben. De spanning rond de herfinanciering van de coronaleningen loopt op. Curaçao, Aruba en Sint Maarten staan er financieel beroerd voor. Dat was al ver voor de Covid-crisis het geval, die heeft hooguit aan het licht gebracht hoe onverantwoord er door achtereenvolgende regeringen met de centen van de belastingbetalers (plus de donaties uit Den Haag) is omgesprongen. De zogenaamd autonome landen zouden zonder de geldtiet van het *stiefmoederland* al lang en breed bankroet zijn verklaard en voor een prikkie zijn ingepikt door China.

Je zou denken dat de Caribische bestuurders een keer hun lesje hebben geleerd. Niets is minder waar: alle drie de landen staan op het punt tientallen miljoenen over de balk te smijten. Door een optelsom van de drie O's (Onvermogen, Onkunde en Onwil) dreigen zij over de coronaleningen (1,1 miljard euro) veel meer rente te moeten ophoesten dan nodig is. Nederland is bereid de rente te beperken tot rond de 3 procent als Curaçao en Sint Maarten urgentie toekennen aan de lege pensioenkas van Ennia en het kabinet Wever-Croes zijn verzet staakt tegen de Rijkswet Aruba financieel toezicht. Anders moet er een marktconforme rente worden betaald, ergens tussen de 6 en 8%.

In de wetenschap dat ze tot nu toe in de onderhandelingen met Nederland telkens hun zin hebben gekregen, spelen de landen hoog spel. Hoewel er nog maar een paar weken resten voor een akkoord, maken ze zich totaal niet sappel. De staatssecretaris daarentegen begint steeds nerveuzer te worden. Zodanig zelfs dat het anders zo opgeruimde oogappeltje van minister Cooper een *Wiersmaatje* deed. In een brief schoot ze uit haar pumps door premier Jacobs in kapitalen (wat in de digitale wereld gelijk staat aan SCHREEUWEN) in te peperen dat Ennia-gate een GROOT risico is.

Veel indruk zal het niet maken. Demissionair of niet, de *stas* zal ook dit keer weer door de knikkende knietjes gaan. Van een hogere rente liggen ze op de eilanden echt niet wakker, want dat betekent dat er minder budget overblijft voor door Nederland voorgeschreven hervormingen die zij toch al niet willen. En het in acuut gevaar verkerende pensioen van zo'n 30.000 polishouders? Daarvoor ligt de cheque van minimaal 500 miljoen euro vast al klaar in Den Haag.

29 juli 2023

30 | Zedenpolitie

De Grand Parade van het Zomercarnaval die vandaag door het centrum van Rotterdam trekt, is het jongste slachtoffer van de *vertrutting* die als een virus om zich heen grijpt in het Europese deel van het Koninkrijk. De organisatie heeft de regels aangescherpt: het is de deelnemers niet langer toegestaan “vulgair” te dansen en zich “ordinair” te kleden, want het moet een “familiefeest” blijven. Aanleiding zijn “klachten uit het publiek”. Dansers die het verbod aan *hun string lappen*, lopen het risico uit de stoet te worden geplukt en voor enkele jaren te worden verbannen. En dat in het land waar het bijna genormaliseerd is politici verbaal op de brandstapel te zetten omdat ze vrouw zijn, in de voetbalstadions anti-homokoren het *You'll never walk alone* hebben doen verstommen en slavernijmonumenten worden beklad. Nog even en de zedenpolitie doet haar intrede om het (na de Amsterdam Pride) vrolijkste evenement van een overwegend chagrijnig Holland de nek om te draaien. Met alleen de *Huffelshuffle* krijg je echt geen honderdduizenden op de been.

Het verbod geldt specifiek voor bubbelen, een weinig aan de verbeelding overlatende dansvorm waarbij de lichamen op niet toevallig gekozen delen tegen elkaar schuren. De naam is afgeleid van de muziekstijl *bubbling*. De organisatie acht het zogenaamde *droogneuken* “provocerend”. Aan het reglement is daarom toegevoegd dat „het ten strengste verboden is op enige wijze aanstootgevend gedrag te vertonen”. Omdat er zich, zegt de organisatie, naast kinderen ook “mensen van verschillende nationaliteiten en religies” onder de toeschouwers bevinden.

De stap terug naar de koloniale tijd (tot 1952 gold er op Curaçao een door Nederland uitgevaardigd verbod op de Tambú, meldt oud-correspondent van de Volkskrant in Willemstad Kees Broere), is dus tevens een nieuwe knieval voor fanatici onder nieuwkomers uit onvrije landen. Reactionaire types die anderen ontzeggen te zijn wie en wat ze zijn, maar er geen moeite mee hebben hun dochters op 12- of 13-jarige leeftijd uit te huwelijken aan een veel oudere oom.

De ingreep van de organisatie stuit terecht bij zwart en wit op veel onbegrip. De *Actiegroep Nederland Wordt Beter*, bekend van *Zwarte Piet is Racisme*, noemt het “belachelijk, koloniaal en racistisch” om een onderdeel van de Caribische cultuur het etiket vulgair op te plakken en dat uitgerekend “in het herdenkingsjaar van het slavernijverleden.” Het Rotterdamse gemeenteraadslid Joan Nunnely twitterde “ongelooflijk teleurgesteld” te zijn. En: “Dansen is een belangrijk aspect van plezier en cultuur. Verbieden is een grote inperking van vrijheid en diversiteit.”

In 2006 had de organisatie nog wel de moed niet te buigen voor onverdraagzaamheid. De toen tot Koningin van het Zomercarnaval gekroonde Marokkaanse werd bedreigd vanuit de Marokkaanse gemeenschap. Die vond dat ze de eer van volk en vaderland te schande maakte door zich in een niet

volledig lichaamsbedekkend kostuum aan het publiek te tonen. In plaats van door de knieën te gaan voor de bedreigingen werden maatregelen genomen om de Queen te beveiligen.

De zelf uit de Antillen afkomstige Karel Willems, die na 40 jaar afzwaait als voorzitter van het Zomercarnaval, had zichzelf een beter afscheid kunnen bezorgen. In plaats van de zedenprediker uit te hangen, had hij er beter aan gedaan de klagers geheel op z'n Caribisch naar hun moer te sturen. Niemand wordt immers gedwongen getuige te zijn van het uitbundigste, kleurrijkste en spectaculairste immaterieel cultureel erfgoed dat het land aan zijn voor het overige gitzwarte koloniale verleden heeft overgehouden.

En als we het dan toch over *aanstoot* moeten hebben: waarom doet niemand iets tegen die morsige mannetjes van middelbare leeftijd die, zich wanend in een snoepwinkel voor pedofielen, voor de start van de parade kwijlend rondstruinen bij de opstelplaats om jonge deelnemertjes te fotograferen bij het omkleden.

De Curaçaose overheid kwam in 1993 in het geweer tegen bubbling. De muziek werd nog wel toegestaan, maar het bijbehorende dansen mocht niet op televisie worden vertoond. Veel lokale discotheken sloten zich bij dat verbod aan, berichtte dagblad Trouw op 6 november 1993.

5 augustus 2023

31 | Harteloos

Het zal je maar gebeuren dat je in één adem wordt genoemd met onder meer Afghanistan, Iran en

Venezuela. Landen waar de rechteloosheid regeert en gewetenloze regimes burgerrechten vertrapten. Het overkwam Curaçao: het ministerie van Buitenlandse Zaken van de Verenigde Staten heeft het eiland in de rangschikking van naties die te weinig ondernemen tegen mensenhandel gedegradeerd naar de allerlaagste categorie. *Overkomen* is misschien niet het juiste woord. Curaçao heeft de terechtwijzing ten overstaan van de wereld over zichzelf afgeroepen. En dat met medewerking van politiek Den Haag dat de bizarre gewoonte heeft weg te kijken als elders in het Koninkrijk een loopje wordt genomen met mensenrechten.

De kritiek van de Amerikanen richt zich mede op de wijze waarop Curaçao omgaat met Venezolanen die op zoek naar een menswaardig bestaan huis en airco achter zich laten. De opvang, bescherming en (medische) verzorging schiet op alle fronten tekort. Ook worden de migranten/vluchtelingen onvoldoende op hun rechten gewezen. *Ongedocumenteerden* die door de politie van straat of door de Kustwacht (de koninkrijksvariant van Frontex) uit een wankel bootje worden geplukt, worden in afwachting van hun *deportatie* achter de tralies gezet. Degenen die aan dat lot ontsnappen, worden door werkgevers grof uitgebuit. Vrouwen verdwijnen in de seksindustrie of in de *huishoudelijke slavernij*. Voor hulp zijn de Venezolanen volledig aangewezen op particuliere initiatieven.

Het treurige is dat dit alles al veel langer bekend is. Human Rights Defense Curaçao was de eerste die jaren geleden alarm sloeg. Vervolgens trokken Stichting Vluchteling en Amnesty International zowel bij de Curaçaose als de Nederlandse regering aan de bel. Afgelopen weken gaven de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten bij de Verenigde Naties en het Comité tegen foltering van de Europese Unie eveneens uiting aan hun diepe zorgen.

Niet dat het ook maar enige indruk maakt op de verantwoordelijken. De Curaçaose regering werpt bij monde van minister van Justitie Hato de verwijten verre van zich. Hij beschuldigt Amnesty ervan het land Curaçao ten onrechte publiekelijk aan de schandpaal te nagelen. Het kabinet Pisas heeft juist veel respect voor de mensenrechten, beweert de bewindsman met droge ogen. Dat er in de praktijk niks van blijkt, komt door een gebrek aan geld, aldus zelfverklaard *mensenrechtenhoeder* Hato. Of Nederland dus maar even bijpast, hoor je hem denken.

Kadushi kan er met zijn verstand niet bij dat een land waarvan de bevolking tot nog maar een paar generaties geleden zelf slachtoffer was van ontmenselijking zo hardvochtig omgaat met naaste burens die, gevlucht voor het Maduro-regime, wanhopig op zoek zijn naar een veilig bestaan. Of zou het gebrek aan mededogen misschien een van de doorwerkingen van het slavernijverleden zijn?

Minstens zo beschamend is de houding van Nederland.

Lid 1 van artikel 43 van het Statuut voor het Koninkrijk zegt weliswaar dat “elk der landen zorg draagt voor de verwezenlijking van de fundamentele menselijke rechten en vrijheden, de rechtszekerheid en de deugdelijkheid van het bestuur”, maar voor het geval een land in gebreke blijft, is er nog lid 2: “Het waarborgen van deze rechten, vrijheden, rechtszekerheid en deugdelijkheid van bestuur is aangelegenheid van het Koninkrijk.”

Desondanks doet Nederland waar het mensenrechten betreft al jaren alsof het tweede deel van artikel 43 niet bestaat. Elke keer als een Kamerlid ernaar vraagt (en dat is het afgelopen decennium tientallen keren gebeurd) klinkt hetzelfde valse liedje: mensenrechten zijn een aangelegenheid van de autonome landen, dus gaat Den Haag er niet over. Hallo: Den Haag gaat er – via de Rijksministerraad - wel over, maar de wil

ontbreekt. De betrokkenheid van Nederland blijft daardoor beperkt tot een beetje twinnen met IND'ers en een tonnetje om de schimmel in de cellen waar Venezolanen worden opgesloten met een lik verf aan het zicht te onttrekken.

Misschien is die onverschilligheid niet vreemd als je bedenkt dat de uitgeregeerde (danki Dios) Rutte trots is op de deal die hij met dictator Saied van Tunesië heeft gesloten. Door hem een miljard toe te stoppen gaat die voor oorlog en terreur verdrevenen tegenhouden zodat wij gespaard blijven voor hartverscheurende beelden van aan Europese toeristenstranden aanspoelende drenkelingen. Die creperen voortaan door hongersnood en uitdroging in de woestijn, uit het zicht van de camera's.

12 augustus 2023

32 | Mediastormpje

Als media zelf onderwerp van het nieuws worden, is dat doorgaans geen goed teken. Op Aruba bijvoorbeeld voelt het Openbaar Ministerie zich naar aanleiding van het zoveelste opstootje geroepen publiekelijk een spoedcursus journalistieke ethiek te geven. Minister van o.a. Integriteit Ursell Arends mengde zich in het debat met de opmerking dat “aanzet tot haat in de politieke pers van Aruba aan de orde van de dag is.” Hij kreeg veel bijval. Druppel die de emmer bagger deed overlopen, is het programma *Enfoke* van Patrick Paskel en Nelson Andrade, de iets jongere, maar lang niet zo grappige versie van Statler en Waldorf uit de Muppetshow.

In een van de uitzendingen verweet het illustere duo de procureur-generaal ervan zijn werk niet goed te hebben

gedaan bij de screening van de leden van het kabinet Wever-Croes II. Het zijn echter de programmamakers die hun huiswerk niet hebben gemaakt. Om hun beschuldigingen te onderbouwen, verwezen ze naar de ‘Landsverordening integriteit van ministers’. Alleen was die nog niet van kracht toen de nieuwe regeringsploeg in 2021 door de molen werd gehaald. Dat gebeurde op basis van het ‘Landsbesluit screening ministers’ uit 2013, overigens een schoolvoorbeeld van het verschijnsel *mazen in de wet*. Het is niet zomaar dat half Aruba denkt dat er bij de screening iets hopeloos is misgegaan.

Voor het OM was de flater van de Knabbel en Babbel van Aruba reden voor een *requisitoir-by-facebook*. “De Arubaanse samenleving is helaas verkeerd geïnformeerd. Een betrouwbare journalistiek is van het grootste belang voor de democratische samenleving, die immers niet goed kan functioneren zonder geïnformeerde burgers en een vrije uitwisseling van ideeën. In die open samenleving komt de journalist het recht op vrije nieuwsgaring toe, maar ook de verantwoordelijkheid het nieuws waarheidsgetrouw, onafhankelijk, fair en met open vizier te brengen.” Zo hoort het inderdaad te zijn. Maar in het Caribisch deel van het Koninkrijk zijn nieuwsbrengrers die aan deze criteria voldoen even dun gezaaid als politici die het algemeen belang dienen. Journalisten met een vakopleiding zijn op de vingers van de hand van een visueel gehandicapte houthakker te tellen, zoals ook uitgevers die uit nobele motieven een zender, krant of nieuwssite exploiteren tot een bijna uitgestorven ras behoren. Verreweg de meeste media behartigen niet het belang van hun lezers, maar dat van een louche donateur of een politieke partij en vroeger het bisdom. “De vrijheid van meningsuiting is niet onbeperkt”, benadrukte het OM in een andere post op Facebook. Anders dan onwaarheden verkondigen, zijn opruiing

en laster bijvoorbeeld wel strafbaar. Maar klop als slachtoffer liever niet aan bij het OM, zegt het zelf: “Op grond van het civielrecht kan veel effectiever tegen dit soort uitwassen worden opgetreden, waarbij door de rechter bijvoorbeeld schadevergoeding kan worden opgelegd. Of een verbod tot publiceren.” Minister Arends – zelf geregeld mikpunt van door wat hij noemt *quasi-journalisten* afgeschoten gifpijlen - opperde in een gisteren op de DossierKoninkrijksrelaties.nl gepubliceerde opiniebijdrage (Van nepnieuws tot haat) nog een andere optie: kijkers, luisteraars en lezers kunnen adverteerders/sponsors van stemmingbedervende media aanspreken op hun medeplichtigheid, want zij zijn immers de financiers van als journalistiek verpakte vitriool.

Overigens maakt Nederland zich al langer zorgen over het gebrek aan professionele journalistiek op de eilanden. In 2012 was dat reden een onderdeel van de door de tijd ingehaalde Radio Wereldomroep onder de naam Caribisch Netwerk voort te zetten. Het was de bedoeling door het aangaan van *partnerships* met lokale media vakkennis over te dragen. Een mooie missie, maar ruim tien jaar later kan worden vastgesteld dat het omgekeerde is gebeurd. Caribisch Netwerk is afgedaald naar het niveau van de media waarvoor het juist een voorbeeld had moeten zijn. De nieuwskeuze is volstrekt willekeurig en kennelijk vooral afhankelijk van de privé-interesse van individuele medewerkers. Van de aanwezigheid van een hoofdredacteur die de redactionele lijnen uitzet, blijkt niets: relevante onderwerpen blijven onderbelicht, terwijl dorpsgeleuter wel breed wordt uitgemeten. Iedereen doet maar wat. Behalve dan aan eindredactie, gezien de onbeholpen schrijfstijl en vele taalfouten. Eén onderscheid met eilandelijke media is wel in stand gebleven: er hoeven geen adverteerders en politieke partijen te worden behaagd, want Caribisch Netwerk

wordt als zijtakje van de Publieke Omroep door de Nederlandse overheid gefinancierd.

19 augustus 2023

33 | Onbezonnen of berekend?

Belasting betalen is voor de dommen, hoor je patserige types wel eens snoeven. Ze steken hun omgeving de ogen uit met een bolide ter waarde van een riante villa, een verzameling dure *klokkies* en een grondig verbouwde echtgenote met een pluizig *handtasje-op-pootjes*. Gelukkig snapt de overgrote meerderheid wel dat van belastingen nuttigheden worden betaald als onderwijs, zorg, wegen, politie en brandweer. Des te bizarder is het ‘beleid’ van Curaçaos minister van Financiën Javier Sylvania. Hoewel de regering geld tekort komt om basisvoorzieningen overeind te houden, heeft de bewindsman het land honderden miljoenen door de neus geboord. In februari maakte Sylvania op de hem gebruikelijke wijze – via Facebook – bekend alle openstaande belastingaanslagen van voor 2018 te verscheuren. Bij elkaar opgeteld ging het om een bedrag van 5,7 miljard gulden. Ja, je hoeft de *minfin* niet te vertellen hoe je veel *likes* oogst. Al snel werd duidelijk dat het een *onemanshow* betrof. De collega’s in het kabinet, inclusief de premier, wisten nergens van. En als ze vooraf wel zouden zijn ingelicht, hadden ze waarschijnlijk geen benul gehad waar het over ging. Van geen van hen zal immers ooit worden vermoed het buskruit te hebben uitgevonden.

Bij de Belastingdienst zagen ze de schade wel onmiddellijk in. Een deel van de openstaande 5,7 miljard was na zo veel jaren weliswaar oninbaar (als gevolg van overlijden, faillissement of – een veelvoorkomend verschijnsel - vertrek met de noorderzon), maar om zomaar alles kwijt te schelden... Dus werd er onder het motto *redden wat er nog te redden valt* in alle haast een persbericht uitgestuurd om met terugwerkende kracht enkele uitzonderingen van toepassing te verklaren, onmiddellijk gevolgd door de eerste aanmaningen. Een aantal ontvangers stapte naar de rechter, met succes bleek vorige week. Het Hof gooide er een persbericht tegen aan om uit te leggen dat het facebookdecreet van Sylvania niet achteraf kan worden herroepen. Simpel uitgelegd (dan begrijpt ons aller *Pik* het misschien ook): Sinterklaas kan niet in februari terugkomen om de op 5 december uitgedeelde cadeautjes terug te vragen. En daarom veegde het Hof de later afgekondigde uitzonderingen van tafel. Kennelijk heeft de *minfin* zijn eigen *deep throat* in het gerechtsgebouw, want verdacht snel gaf hij – uiteraard op Facebook – zijn eigen van de realiteit losgezongen draai aan het vonnis. De rechters hebben zijn besluit alle vorderingen van voor 2018 te schrappen onherroepelijk verklaard, dus riep hij zichzelf uit tot de grote winnaar. Dat het land door zijn onbezonnenheid honderden miljoenen minder kan investeren in bijvoorbeeld onderwijs en gezondheidszorg is kennelijk ondergeschikt aan het ego van dit bestuurlijke dwaallicht. Opmerkelijk genoeg namen lokale media diens *trumpiaanse* ontkenning van de werkelijkheid klakkeloos over. Je zou bijna denken dat uitgevers tot de groep behoren, die profiteert van de ministeriële flater, zich niet realiserend dat het hun eerlijk belasting betalende lezers zijn die de rekening betalen. Minstens zo opmerkelijk is het dat de staatssecretaris

van Koninkrijksrelaties zich kan vinden in het frame van Sylvania dat het kwijtschelden van oudere belastingschulden de kans op het innen van nieuwere aanslagen vergroot. Lariekoek: de voorlaatste *opschoning* van 2015 heeft niet kunnen voorkomen dat in de drie jaar erna de openstaande vorderingen alweer waren opgelopen tot 5,7 miljard. “De wijziging van het invorderingsbeleid (de *stas* vindt de term *kwijtschelding* misplaatst; red) zal een positief effect hebben op de belastingcompliance”, papegaaide ze de minfin na in haar antwoord op schriftelijke vragen van het zich zorgen makende Tweede Kamerlid Roelien Kamminga (VVD).

Bijvangst van het salomonsoordeel van het Hof is de conclusie dat de staatssecretaris de Kamer een rad voor ogen heeft gedraaid. Ze deed het immers voorkomen dat Sylvania’s aankondiging op Facebook miljarden aan vorderingen door de versnipperaar te halen geen betekenis had: “De bevoegdheid hiervoor ligt bij de Ontvanger der Belastingen, niet bij de Minister van Financiën of de belastinginspecteur”, stelde ze Kamminga – naar nu blijkt niet naar waarheid - gerust. Om er ook nog aan toe te voegen dat niet alle vorderingen bij het afval zouden zijn gezet, want er gelden uitzonderingen...

Niet dus. De uitspraak van het Hof versterkt de verdenking dat de staatssecretaris zich wel erg gewillig voor het karretje van onbetrouwbare Caribische bestuurders (of is dat een pleonasme?) laat spannen. Zo werd het in de COHO-wet geregelde toezicht op het uitvoeren van noodzakelijke hervormingen (o.a. van de belastingdiensten) ingeruild voor *we geloven u op uw blauwe ogen* en smolt de Rijkswet Aruba financieel toezicht als sneeuw voor de zon. En daar komt nu dan bij dat – nota bene onder de neus van BZK-ambtenaren - de Curaçaose regering burgers en ondernemers met een slechte belastingmoraal met zeker honderden miljoenen beloont.

Tot nu toe heeft de Kamer, weliswaar zuchtend en steunend, keer op keer de smoezen van de staatssecretaris geslikt dat haar overzeese vrienden het voordeel van de twijfel verdienen. Misschien dat de staatssecretaris erop speculeert dat de leeglopende Kamer het te druk heeft met de koffers pakken, maar er komt nog een moment dat het parlement een grens kan trekken: meteen na het reces moet het parlement zich uitspreken over het herfinancieren van 1,1 miljard euro aan leningen die ten tijde van de coronacrisis aan Curaçao, Aruba en Sint Maarten zijn verstrekt.

Na acht maanden kissebissen zijn de landen het nog altijd niet eens kunnen worden over de voorwaarden. Terwijl de tijd dringt: zonder akkoord moeten de huidige leningen op 10 oktober worden afgelost. Toch maken Pisas, Wever-Croes en Jacobs een uitermate relaxte indruk. Ze hebben al zó vaak hun zin gekregen, dat ze er blind op vertrouwen dat Den Haag ook nu weer door de slappe knieën zal gaan. Daarom is niet uitgesloten dat Nederland nog een half miljard extra gaat bijpassen om de leeggeroofde pensioenkas van Ennia aan te vullen.

Kastechnisch is het geen probleem, want in het moederland krijgen ministers van Financiën geen kans de Belastingdienst tot hun persoonlijke speeltje te maken. Dat verklaart waarom de staat van onderwijs, zorg, sociale voorzieningen, infrastructuur en veiligheid er zo veel beter is dan op Curaçao. Dat zou voor het Openbaar Ministerie in Willemstad toch voldoende moeten zijn uit te vlooien of er in de *kennissenkring* van Sylvania c.q. regeringspartij MFK zijn die na het vonnis van het Hof de vlag hebben uitgestoken.

34 | **Transformatief traject**

Voor zo ver er al sprake was van komkommertijd loopt deze langzamerhand ten einde. Zo “lanceerden” een naar eigen zeggen in staat van “opwinding” verkerend toeristenbureau van Bonaire (TCB) en de plaatselijke Kamer van Koophandel woensdag een wat zij zelf vinden “baanbrekend initiatief”. Dat deden zij tijdens een “exclusieve persconferentie” wat de vraag oproept of bijvoorbeeld vrouwen en transgenders welkom waren. Qua inclusie leeft het Caribisch deel van het Koninkrijk immers nog in het *jaar kruik*. “Uw aanwezigheid als gewaardeerde leden van de media is essentieel”, vleemde de uitnodiging voort. Het ging tenslotte om “een mijlpaal in onze reis die de manier waarop bezoekers ons eiland ervaren zal transformeren.”

Het is onbekend hoe massaal het journaal zich door deze gebakken lucht heeft laten verleiden de luie stoel te verlaten. Persconferenties op de eilanden worden meestal door niet meer dan anderhalve man/vrouw/hen en een burikukop bijgewoond. En waarom zou je ook als je met wat digitaal knip- en plakwerk het verslag van een wel op de drank en hapjes afgekomen collega kan jatten? Gelukkig beschikt de TCB over een nijvere pr-afdeling, want de *exclusieve persconferentie* was nog niet afgelopen of er lag al een persbericht te ronken op de digitale deurmat van de *gewaardeerde leden van de media*:

“Het Tourism Innovation Project zal een nieuw tijdperk van toeristische ervaringen inluiden. Alle visionairs, innovators, bedrijven en organisaties worden uitgenodigd deel uit te maken van dit transformatieve traject. Het Tourism Innovation Project is een

uitnodiging om het toerisme op ons geliefde Bonaire opnieuw te bedenken, opnieuw uit te vinden en te herdefiniëren”. Wie “de hun rechtens toekomstige plaats in deze transformatieve onderneming wil veiligstellen” moet zich snel aanmelden: “Gezien de exclusiviteit van de beschikbare ruimtes is de urgentie van deze kans cruciaal.” Niet vergeten “essentiële documenten, zoals een *sedula*” mee te sturen, want anders kom je niet in aanmerking voor “een opmerkelijke investering van \$ 10.000 om het visionaire toeristische concept tot leven te helpen brengen.”

Als Kadushi het goed begrijpt – wat niet eenvoudig is gezien de holheid van de aaneengeregen retoriek – is het toeristenbureau op zoek naar ideeën om meer kapitaalkrachtige toeristen te trekken. Wordt de TCB niet betaald om die zelf te bedenken? En liggen er niet al een dik betaald *Strategic Tourism Master Plan* en dito *Tourism Recovery Plan* waaraan door internationaal gelauwerde experts is gewerkt die de weg wijzen naar een beheerste, voor Bonaire gunstige ontwikkeling van het toerisme?

Het *baanbrekende initiatief* roept herinneringen op aan een ander *baanbrekend initiatief*: het Masterplan Bonaire 2030. Burgers, ondernemers en organisaties namen deel aan tientallen sessies om te brainstormen over hoe het eiland er idealiter in 2030 zou moeten uitzien. Het leverde zoveel suggesties in zoveel uiteenlopende richtingen op dat het onbegonnen werk was in die warboel een patroon te ontdekken. We hebben er dan ook nooit meer over gehoord. Je hebt geen glazen bol nodig om te voorspellen dat het Tourism Innovation Project even grandioos op een zelf georganiseerde mislukking uitloopt.

Bijzonder is dat de KvK zich voor het karretje van de zich kennelijk vervelende TCB laat spannen. Als er één sector is die geen impuls nodig heeft, is dat het

toerisme wel. Dat draait beter dan voor de pandemie. Sterker nog, Bonaire is er misschien meer bij gebaat als op de rem wordt getrapt. Het eiland is voor zijn inkomen veel té afhankelijk van het toerisme: de les van de coronacrisis was en is dat de economie dringend *gediversifieerd* moet worden. Dat maakt niet alleen de gemeenschap schokbestendiger, maar kan tevens helpen de armoede te bestrijden door het scheppen van wel fatsoenlijk betaalde banen, die je niet vindt in hotels en restaurants.

Het beste nieuws van deze week was het bericht dat Corendon op haar vluchten naar de Cariben een *adults-only zone* introduceert. Om tijdens de lange overtocht gespaard te blijven van krijsende, door het gangpad rennende onopgevoede, tot op het bot verwende kinderen hebben ongetwijfeld veel reizigers graag de toeslag van 45 euro over. Wellicht is het een *transformatieve* vondst ook het toerisme op Bonaire adults-only te maken.

2 september 2023

35 | Tot in de dood tweederangs

Een wranger voorbeeld van de tweederangsstatus van Caribisch Nederland is niet te bedenken: zelfs wie in het overzeese landsdeel tijdens zijn werk ten dienste van de samenleving door bruut geweld om het leven komt, telt voor de Nederlandse overheid niet mee. In 2016 werd politieagent Ferry Bakx op Bonaire door een roofovervaller doodgeschoten. Anderhalve week later volgde in Tilburg een indrukwekkende uitvaartdienst.

Met korpseer en in aanwezigheid van o.a. minister van Justitie Ard van der Steur en politiebaas Erik Akerboom. Bij de politiebureaus in het hele land hing die dag de vlag halfstok. Maar een plekje in de *Tuin van Bezinning* is Ferry Bakx als gevolg van typisch Hollandse – van elke menselijkheid gespeend - regelfetisjisme niet gegund.

Diender in hart en nieren Bakx verhuisde in 2012 met echtgenote Anita naar Bonaire, sinds 10-10-10 een bijzondere gemeente van Nederland. Hij ontpopte zich al snel tot een gewaardeerd lid van het Politiekorps Caribisch Nederland en werd door collega's geroemd om zijn humor en hulpvaardigheid. Op de avond van 17 augustus 2016 werd hij door de meldkamer op een gewapende roofoverval op een woning afgestuurd. Een van de overvallers opende vrijwel onmiddellijk het vuur. Ferry Bakx was kansloos; getroffen door twee kogels bezweek hij nog diezelfde avond aan zijn verwondingen.

Omgekomen uit plichtsbesef. Net als zijn 165 collega's die in het nationaal monument Tuin van Bezinning in het Gelderse dorp Warnsveld worden herdacht en geëerd omdat zij het leven hebben gelaten tijdens de uitoefening van hun wettelijke politietaak. Sinds de opening in 2006 door mr. Pieter van Vollenhoven houdt de politie er jaarlijks een herdenkingsceremonie voor nabestaanden en politieagenten. Dit jaar gaf minister van Justitie en Veiligheid Dilan Yeşilgöz een toespraak. De speechschrijver van de bewindsvrouw heeft zijn/haar best gedaan:

“Ze zeggen wel dat je er echt niet meer bent, als er niemand meer aan je denkt. Daarom herdenken we met elkaar de dappere politiemensen van wie de namen op dit monument staan. We zullen hen niet vergeten. We zullen niet vergeten wie ze waren en hoe ze zich inzetten voor de veiligheid van anderen. Daar hebben ze met hun leven de hoogste prijs voor betaald.”

De moeder van Ferry Bakx is er elk jaar bij, maar het “we zullen niet vergeten” van de minister geldt niet voor haar zoon. Zo kan zij niet, zoals andere nabestaanden, als onderdeel van de ceremonie een witte roos plaatsen. En ontbreekt de naam van Ferry op het monument: opstaande roestvaststalen banden langs de paden in de tuin waarop de namen van de omgekomen agenten gegraveerd staan. Ruimte is er genoeg: er is plaats voor 500 namen, dus daar ligt het niet aan. Het zijn de statuten van de Tuin van Bezinning die een gepast eerbetoon aan Ferry Bakx in de weg staan.

De Nederlandse politiemann Theo Zomer spant zich al jaren in om het bestuur ervan te overtuigen dat Caribisch Nederland volwaardig deel is van het land Nederland en dat de naam van Ferry Bakx dus thuishoort in de Tuin van Bezinning. Maar hij krijgt geen gehoor. Hoe harteloos moet je zijn je achter een aantoonbaar onjuiste regel te verschuilen dat met één simpele penningstreek te corrigeren is? “Ik schaam me voor deze koloniale opstelling en ga door met het vragen om dit onrecht te stoppen”, belooft Zomer die in 2016 teamleider was van het strafrechtelijk onderzoek naar de fatale roofoverval.

Alsof de kwestie al niet schrijnend genoeg is: als stil protest is een zogeheten *thin blue line-steen* met de naam van Ferry Bakx neergelegd in de Tuin van Bezinning. De thin blue line staat binnen de politie symbool voor de verbondenheid met tijdens de dienst overleden collega's. De steen is door de beheerder van het monument verwijderd. Toen de moeder van Ferry Bakx vroeg waar de steen was gebleven, is deze aan haar overhandigd. Bij de herdenking dit jaar sprak zij minister Yeşilgöz aan op de gang van zaken. Die antwoordde zelf ook niet te begrijpen waarom overleden politiemensen uit Caribisch Nederland worden uitgesloten van het nationale eerbetoon. Maar daar liet ze het bij.

Het bestuur van de Tuin van Bezinning onder voorzitterschap van oud-hoofdcommissaris Stoffel Heijnsman, korpschef van de Nationale Politie Henk van Essen en de minister moeten zich – wetend of onwetend – de ogen uit de kop schamen dat onder hun snufferd zelfs voor een held die zijn leven heeft gegeven om burgers te beschermen het grondrecht dat in Nederland gelijke gevallen gelijk worden behandeld aan de laars wordt gelapt. Tweederangs, zelfs tot in de dood. Het is om razend van te worden.

Het is sowieso de hoogste tijd dat Den Haag een einde maakt aan het stelselmatig discrimineren van landgenoten in de zogeheten *bijzondere* gemeenten. Het *bijzondere* zit hem vooral in het ontzeggen van grondwettelijke rechten, zoals gelijkebehandelingswetgeving, een sociaal minimum, bescherming tegen huiselijk geweld etc.etc.

De respectloze uitsluiting van Ferry Bakx is illustratief voor de onwil van regering en Kamer om Caribisch Nederland fair te behandelen.

Nb: Enkele weken na publicatie van het bovenstaande maakte korpschef Van Essen bekend dat “bij hoge uitzondering” de naam van Ferry Bakx aan het monument zal worden toegevoegd en dat diens moeder bij de volgende herdenking een witte roos mag plaatsen.

36 | Bodemloze put

Gevoel voor humor kan de onbekende ambtenaar van het ministerie van BZK niet worden ontzegd met zijn opmerking dat het bij de verlenging van de coronaleningen een jaar geleden de bedoeling was dat Curaçao, Aruba en Sint Maarten deze op 10 oktober a.s. zouden aflossen, maar dat dit bij nader inzien toch niet mogelijk blijkt. Daarom is het spek- en bonenkabinet (immers demissionair) Rutte IV bereid de schulden te *herfinancieren*, voor langere duur en tegen een gunstige rente. Alleen zijn de zogenaamd *autonome* landen het niet eens met de voorwaarden en dus is er – na acht maanden geruzie – nog altijd geen akkoord.

Alleen al aan liquiditeitssteun om de coronacrisis te overleven, staan Curaçao, Aruba en Sint Maarten voor ruim 1,1 miljard euro in het krijt bij Nederland. Dat is exclusief de paar miljard aan leningen die Den Haag na 10-10-10 tegen een lage rente heeft verstrekt om overzeese gaten te dichten zoals de aan list en bedrog ten onder gegane Girobank op Curaçao. En daar komt, zo weten we sinds kort, 600 miljoen euro bij om de leeggeroofde pensioenpot van Ennia aan te vullen. Het College financieel toezicht noemt die nieuwe, als lening vermomde schenking “zeer onwenselijk”, maar daar heeft de verantwoordelijke staatssecretaris geen boodschap aan.

Weet u nog: na de staatkundige hervorming van 2010 zou het afgelopen zijn met de subsidiestroom van Den Haag naar de Caribische landen. Die zouden – nadat Nederland nog wel gauw even 2,5 miljard euro aan Antilliaanse schuld had kwijtgescholden – voortaan hun eigen broek ophouden. Het geld is sindsdien alleen

maar harder die kant op gaan stromen. Met dank aan het ministerie van Goedgelovigheid en een D66-staatssecretaris die met blanco cheques strooit. Was die in haar vorige functie maar zo gul geweest voor de slachtoffers van het kindertoeslagenschandaal...

Als haar ambtstermijn erop zit, kan de dame in kwestie vast nog als sprookjesvertelster aan de slag. Want beweerde zij gisteren na de ministerraad: die geleende miljarden moeten worden terugbetaald. Natuurlijk gaat er never nooit een cent worden afgelost. Ook al zal het door de bestuurders aan beide zijden van de oceaan worden ontkend, zo zal het gaan en niet anders. De zogenaamde leningen zullen ooit door Nederland als oninbaar worden afgeschreven, waarna het maken van nieuwe schulden door de landen – met net zo'n *schone lei* als in 2010 – van voren af aan begint.

Tenzij de Tweede Kamercommissie voor Koninkrijksrelaties woensdag in het debat met de staatssecretaris over de herfinanciering van de leningen en het *extraatje* vanwege Ennia eindelijk eens niet slechts gromt, maar een keertje doorbijt. De druk is groot nu ook de Nederlandse media hebben herontdekt dat het Koninkrijk een bodemloze put heeft die door Den Haag eindeloos wordt bijgevuld en hun lezers/luisteraars met de Kamerverkiezing voor de deur zich realiseren dat zij het zijn die de rekening daarvoor betalen.

Een meerderheid in de Kamer stelde zich tot nu welwillend op. De kritiek mocht soms scherp zijn, er werd altijd weer met de hand over het hart gestreken. De vraag is of de stemming niet aan het omslaan is. Die herfinanciering gaan de partijen niet blokkeren, maar of ze nog genoeg nemen met de *kwakzalvende* praatjes van de staatssecretaris valt te betwijfelen. Zeker nadat Curaçao voor 5,7 miljard gulden aan openstaande belastingvorderingen heeft verscheurd en Aruba Nederland verwijt zich te willen verrijken door rente te heffen over de leningen.

Waardoor het in alle drie de Caribische landen financieel zo mis heeft kunnen gaan, is te herleiden tot het gebrek aan ontzag voor het College financieel toezicht. Het Cft praat voortdurend tegen West-Indisch dove oren. Aanbevelingen om hun huishoudboekjes op orde te krijgen, worden door de Caribische bestuurders categorisch in de passaatwind geslagen. En ze kunnen zich dat veroorloven, want het Cft heeft geen enkele stok achter de deur.

Het enige *instrument* dat de rekenmeesters hebben is *klikken*: de staatssecretaris adviseren een aanwijzing te geven die het betrokken land dwingt de genegeerde aanbevelingen uit te voeren. Maar ook dat wapen is het Cft uit handen geslagen nadat de staatssecretaris haar in dit geval Arubaanse vriendinnen niet tegen de haren in durfde te strijken en die dus geen aanwijzing, maar een vrijbrief gaf vrolijk voort te gaan met geld over de balk smijten. En ook nu weer met de redding van Ennia heeft de staatssecretaris lak aan het deskundige oordeel van het Cft.

Het financieel toezicht is failliet, eigenlijk net als de overheden van Curaçao, Aruba en Sint Maarten. Alleen konden die altijd terugvallen op een naïeve suikeroom die de verwende neefjes en nichtjes keer op keer hun zin gaf. In elk geval tot nu.

16 september 2023

37 | Un coup de rouge

Bonaire is op het nippertje aan een heuse coup ontsnapt. De aanslag op de rechtstaat die deze week in de raadszaal van het in ere herstelde Pasangrahan werd vrijdeld, kan niet worden afgedaan als

een onbezonnen *schelmenstreek* van een paar doorgesnoven drinkebroers. Het was niets minder dan een binnen het Koninkrijk voor onmogelijk gehouden *putsch* met het oogmerk gezaghebber en gedeputeerden te degraderen tot *puppets on a string*. En de eilandgriffier - naast een riante salarisverhoging plus credit card van de zaak - tot ongekroonde koning van Bonaire te promoveren en te voorzien van bevoegdheden die de grenzen van de wet ver overschrijden. De gealarmeerde minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties stond al paraat om in te grijpen. Een poging tot reconstructie: Natuurlijk zit het PDB-leider Clark Abraham niet lekker dat hij als winnaar van de verkiezingen opnieuw voor vier jaar naar het oppositiebankje is verbannen. Het lijkt erop dat hij zich niet zonder slag of stoot neerlegt bij een sneu bestaan in de politieke schaduw en daarom een - door het ministerie van BZK "buitenwettelijk" genoemde - greep naar de macht heeft willen doen. Hij kon daarbij op de steun rekenen van zijn kompaan in goede en slechte tijden Arjen de Wolff. Die was na de verkiezingen vorig jaar door de rode leider te prematuur tot formateur uitgeroepen. Als pleister op de wonde – na eerder te zijn afgewezen als eilandsecretaris – werd hij op schimmige wijze aan het baantje van interim-eilandgriffier geholpen. "Verzin een list" moet de voorheen talentvolle telg uit de roemruchte *Abraham Dynastie* tegen De Wolff hebben geroepen. Die bedacht de 'Verordening Informatie en Besluitvorming Eilandsraad 2023' waarmee hij behendig inspeelde op de breed levende kritiek dat het Bestuurscollege de Eilandsraad onvoldoende informeert over wat het allemaal uitspookt. Zo werd onlangs ontdekt dat er op de website van het openbaar lichaam over 2023 nog geen enkel BC-besluit was gepubliceerd. Nu staan Caribische bestuurders niet bijster hoog aangeschreven om hun

daadkracht, maar zó erg kon het natuurlijk ook weer niet zijn.

Volkomen terecht dus dat de Eilandsraad unaniem transparantie eist van het BC en daarmee bedoelt men niet nóg meer inhoudsloze, in persberichten verpakte pr-praatjes. Het BC beloofde terstond beterschap, maar de Grote Oppositiebaas rook zijn kans zelf een verordening in elkaar te timmeren. Niet om ervoor te zorgen dat het *openbaar* lichaam echt openbaar wordt, maar als dekmantel om zijn gram te halen en de BC-leden te knechten.

In het licht van transparantie is het wel opmerkelijk dat Abraham het zo stuurde dat het plan voor meer openheid in een achterkamertje werd bedisseld, in uitgerekend de enige commissie (Werkwijze) die achter hermetisch gesloten deuren vergadert. Een beetje als de pot die de ketel verwijt dat hij zwart ziet...

Door dat stiekeme gedoe kwam de gewraakte verordening uit de lucht vallen. De Eilandsraad werd geacht in te stemmen met een voorstel dat niet alleen op meerdere onderdelen in strijd is met allerlei wetten, maar tevens de intentie heeft een groot democratisch goed als de scheiding der machten – dualisme – de nek om te draaien. Weliswaar zonder bloedvergieten, maar daarom niet minder een coup naar de meest zuivere definitie. De verordening bepaalt immers dat gezaghebber en gedeputeerden geen stap meer mogen zetten zonder voorafgaande goedkeuring van de Eilandsraad; met alle respect toch niet anders dan een clubje amateur-politici. Ook de regering mag geen wetten meer afkondigen als de Eilandsraad niet eerst toestemming heeft gegeven.

Het opzetje van de coupleggers strandde in het zicht van de haven, mede dankzij een niet mis te verstane schriftelijke waarschuwing van het ministerie. Dat wees er - minder dan een etmaal voordat zou worden gestemd - op dat de verordening bol staat van de

illegale artikelen. Dat schudde de coalitiefracties UPB en MPB nog net op tijd wakker. Omdat Abraham alleen de steun kreeg van zijn eigen fractie en PDB's *bijwagentje* M21 werd het voorstel terugverwezen naar de commissie om zo goed als zeker in de vergetelheid te verdwijnen.

De kwestie is daarmee vast niet afgedaan. Niet dat het Openbaar Ministerie onmiddellijk zal overgaan tot een onderzoek naar ondermijning van het openbaar bestuur... alhoewel? In de lokale media is al wel de positie van De Wolff ter discussie komen te staan. Want die had in een andere (eveneens afgeserveerde) verordening ook nog eens zichzelf tot hoogste ambtenaar willen aanstellen met een mandaat naar Noord-Koreaans model, uiteraard salarisverhoging en de sleutel van de overheidskas.

“De Eilandgriffier is verantwoordelijk voor het leveren van kundig staatsrechtelijk, staatkundig en procedureel advies. De Eilandgriffier is verantwoordelijk voor het entameren van ideeën en ontwikkelingen die een bijdrage leveren aan de kwaliteitsverbetering van het lokaal bestuur van Bonaire”, heeft De Wolff in zijn eigen taakomschrijving opgetekend. Van een goed functionerende griffier mag worden verwacht dat hij zijn broodheer behoedt voor juridische uitglijders en die daar niet juist toe aanzet. Het is nu aan de Eilandsraad over zijn toekomst te beslissen. Dat is overigens niet de eerste keer dat hem dat overkomt, want de niet zo brave borst is een grootverzamelaar van mislukte dienstverbanden.

Abraham en zijn maatje hebben hun hand overspeeld. Mogelijk dat ze gedacht hebben de leden van de andere fracties te paaien met het voorstel dat Eilandsraadsleden voortaan bij vluchten langer dan zes uur businessclass mogen vliegen en bovenop de vergoeding van logies met ontbijt 295 dollar aan daggeld toebedeeld krijgen... Dat riekt naar

omkoping, maar het is bovenal volstrekt gevoelloos richting de vier van de tien Bonairianen die onder de armoedegrens moeten zien te overleven. Die kunnen van de meerkosten van een bussticket zeker twee maanden rondkomen.

23 september 2023

38 | Uit de troonrede

Met enige afgunst werd deze week vanuit Curaçao, Aruba en Sint Maarten gereageerd op het nieuws dat de Nederlandse regering volgend jaar 30 (en daarna jaarlijks 32) miljoen euro extra uittrekt voor het verbeteren van de koopkracht en het terugdringen van de armoede op de *zustereilanden* Bonaire, Sint Eustatius en Saba. “En wij dan? Ook hier zijn mensen die niet rondkomen. Waarom kan er van die twee miljard die voor de koopkracht in Europees Nederland beschikbaar is niet iets naar de CAS-landen?” klonk het.

Die laatste vraag is simpel te beantwoorden: de bevolkingen van Curaçao en Sint Maarten hebben zich in de aanloop naar 10-10-10 – en die van Aruba al in 1986 – door hun volksvertegenwoordigers laten misleiden en voor autonomie gekozen. Dat burgers de rekening zouden betalen, zoals inmiddels klip en klaar is, is er toen niet bij verteld. De enigen die beter zijn geworden van de staatkundige hervorming zijn politici, hun family & friends en hun (vaak angstvallig geheim gehouden) *sponsors*.

De harde werkelijkheid is dat de Caribische delen van het Koninkrijk boven hun stand leven. Ze hebben een voorzieningenniveau – van onderwijs tot zorg –

dat boven de rest van de regio uitsteekt. Ook dat is een erfenis uit het koloniale verleden. Kolonisator Nederland zorgde er uiteraard goed voor dat de eigen op de eilanden gestationeerde mensen niets tekort kwamen. Dat gold ook voor het niet minder koloniale Shell dat investeerde in onderwijs, sportvoorzieningen en uitgaansmogelijkheden voor zijn lokale personeel. Na de introductie in 1954 van zelfbestuur zijn die voorzieningen dankzij ruimhartige begrotingssteun uit Nederland in stand gehouden. Tot 10-10-10, het moment waarop Curaçao en Sint Maarten beloofden de broek voortaan zelf op te houden en Bonaire, Sint Eustatius en Saba onder de rechtstreekse hoede van ‘Den Haag’ kwamen. Sindsdien zijn de voorzieningen in de bijzondere gemeenten flink verbeterd en die in de CAS behoorlijk verslechterd. Armoede is er op alle zes eilanden, maar op de BES-eilanden neemt die af en in de autonome landen toe.

Het is de consequentie van de keuze die kiezers zelf hebben gemaakt. Maar wel op grond van een bewust verkeerde voorstelling van zaken door de toenmalige bestuurders en politici, inclusief die in Nederland. Het leven op de eilanden zou er op vooruitgaan, luidde de belofte. Op Bonaire, Statia en Saba lukt dat, zij het in een veel te laag tempo, maar er is inmiddels zicht op de invoering van een leefbaar sociaal minimum. In de landen is het leven er van velen er in de afgelopen dertien jaar niet beter op geworden.

De neergang tekende zich al af voor orkaan Irma en de coronacrisis. Doordat Nederland niet langer de gaten in de landsbegrotingen dicht zoals decennia – tot 2010 – wel is gedaan, maar misschien nog meer door het niet eerlijk delen van de revenuen van de economie. De verdiensten komen immers vooral terecht bij toch al rijke familieconglomeraten die weinig tot geen belasting betalen, maar wel regeringen aan een touwtje hebben. Gevolg: de ongelijkheid in inkomensverdeling

(de zogeheten gini-coëfficiënt) in de CAS-landen is aanzienlijk groter dan in Nederland en dat verschil is na Irma en tijdens Covid alleen maar verder toegenomen.

In plaats van dat aan te pakken, maken de Caribische ministers-presidenten Nederland het verwijt het Statuut te schenden door hun landen financieel te benadelen door (te veel) rente in rekening te brengen over uitstaande leningen. Premier Wever-Croes beschuldigde Den Haag er deze week ten overstaan van de lokale media zelfs van zich over de rug van de Arubanen te willen *verrijken*. Ze sloeg (verbaal) haar nagels ook uit naar Tweede Kamerleden die niet willen dat er een blanco cheque naar Oranjestad wordt gestuurd. Haar ambtgenoot Pisas vindt (vermoedelijk ingefluisterd door zijn vaste souffleur *Sil de MinFin*) dat Nederland maar moet opdraaien voor het falen van de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten die heeft toegekeken hoe de pensioenkas van Ennia voor ruim een miljard werd geplunderd.

In de troonrede lepelde koning Willem-Alexander op dat het kabinet “samen met de autonome landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten bouwt aan een toekomstbestendige economie en kwalitatief hoogwaardig bestuur”. Niet dat Rutte I tot en met IV voorbeeld zijn van goed bestuur, maar als het moederland echt het beste voor heeft met de burgers van de Caribische landen, is het bereid serieus te investeren in het tot stand brengen van *kwalitatief hoogwaardig bestuur* op de eilanden. Alleen dat biedt inwoners van Curaçao, Aruba en Sint Maarten hoop op betere tijden.

39 | Staatsbordeel

Fronsende wenkbrauwen alom dat Curaçaos minister-president Gilmar Pisas geen deel uitmaakte van de Koninkrijksdelegatie bij de jongste Algemene Vergadering van de Verenigde Naties. Op het wereldtoneel presenteert het Koninkrijk zich graag als *One Kingdom, four countries*, maar bij het traditionele fotomoment werd de gastheer, secretaris-generaal António Guterres, afgescheept met slechts drie premiers. Onbekend is hoe die het gênante ontbreken van hun spijbelende ambtgenoot hebben verklaard. Ze konden moeilijk liegen dat die druk doende was het pensioen van 30.000 Ennia-klanten te redden, want dat laat de *minpres* aan Nederland over.

De kwisvraag Waar was *Pisas* dan wel? is inmiddels beantwoord. Hij had belangrijker zaken aan zijn al gauw overbelaste hoofd. Namelijk het kopen van een bordeel. Met 8 miljoen gulden belastingcenten in de broekzakken gepropt, sloeg de gewezen veldwachter zijn slag bij de veiling van het grootste openluchtbordeel van de Cariben, Campo Alegre. Met één klap-van-de-veilinghamer rekende hij af met de kritiek van vriend en vijand dat hij niet de snuggerste zou zijn. Hij overtroefde immers mooi een gehaaide Nederlandse projectontwikkelaar en een mysterieuze Chinese ‘investeerder’.

Ja, onze *Pik* kun je gerust om een boodschap sturen! Welke regeringsleider kan hem nazeggen in het rijke bezit te zijn van 150 peeskamertjes en een twintig meter hoog vijgenblad? Glimmend van trots nam Pisas de eigendoms papieren uit handen van de notaris in ontvangst. Des te kouder moet de douche hebben gevoeld waarop de gemeenschap hem trakteerde. Geen

loftrompetgeschal, maar een digitale tsunami van verontwaardiging was zijn deel.

Waarom moest hij ook zo nodig zelf naar de veiling gaan? Geen zichzelf respecterende bestuurder zou, hoe ijdel ook, het in zijn bolle kop halen in het bijzijn van camera's de portemonnee te trekken voor een hoerenkast. Daar heb je gemachtigden voor die heel discreet namens een *onbekende opdrachtgever* handelen. Het aankopen van Campo Alegre was bovendien niet eens zijn eigen idee. Stel je voor: Pisas die een idee heeft, dat zou nog eens *breaking* zijn. Uiteraard kwam het plannetje uit het brein van *minfin* Javier Sylvania, de hofnar van *Forti* en sinds kort onbezoldigd (?) ambassadeur van de gokmaffia. Hoewel die zijn baas wel vaker voor de bus gooit, haastte hij zich dit keer – natuurlijk via Facebook – het voor het geplaagde opperhoofd op te nemen. De aankoopsom wordt teruggestort in het criminaliteitsfonds zodat de minister van Justitie de strijd tegen de criminaliteit kan opvoeren, probeerde *Silly Sil* het publiek op de mouw te spelden.

Waarom zo'n rare omweg als dat ook op een reguliere manier had gekund via de landsbegroting. In dat geval hadden de Staten nog de keuze gehad die 8 miljoen gemeenschapsgeld aan misschien nog wel veel urgenter zaken te besteden. Bijvoorbeeld het (door de overheid) zwaar verwaarloosde onderwijs of het financieel op sterven na dode ziekenhuis. De grote vraag is wat de overheid met het 'resort' wil. Een van de opties is het in erfpacht te geven, mogelijk aan een investeerder die Campo Alegre in *oude luister* herstelt. Daarmee lost regeringspartij MFK een belofte in waaraan zij haar klinkende verkiezingsoverwinning mede heeft te danken. Op voorhand heeft het kabinet al duidelijk gemaakt prostitutie te blijven gedogen. De grond heeft tenslotte een *recreatieve* bestemming... Maar Campo was, anders dan de naam

doet vermoeden, niet alleen een kamp van (eenzijdig) plezier. Het verdienmodel bestond uit het uitbuiten van meisjes en vrouwen uit arme landen in de regio. Het was tevens dekmantel voor drugs- en mensenhandel en God weet wat nog meer aan duistere zaken. Bizar dat de regering van een land dat nog dagelijks de pijn voelt van koloniale overheersing de rode loper uitrolt voor georganiseerde slavernij.

Toch kan Pisas ook op bijval rekenen. Bijvoorbeeld van Sint Maartens voormalig minister van Justitie Roland Duncan. Die complimenteerde Curaçao met een *very good and lucrative investment*. Hij kan het weten als exploitant van een hoerenkot in Philipsburg die in 2016 bovendien urenlang is verhoord (maar nooit is vervolgd) voor zijn vermeende rol bij de handel in werkvergunningen voor illegaal het land binnengesmokkelde prostituees.

7 oktober 2023

40 | Vrijstaat Bonaire

Bonaire wil meer geld en minder bemoeienis van Den Haag. Dat leest Kadushi in een geheim gehouden “concept-memorandum” dat is gefabriceerd ten behoeve van een discussie in de Eilandsraad over een herziening van de bestuurlijke verhoudingen met het Rijk. Het openbaar lichaam Bonaire wil niet langer openbaar lichaam zijn en al helemaal geen bijzondere gemeente, maar *eilandgebied* waar de regering niets meer te vertellen heeft. En o wee als je zakt voor het examen *Bonairiaans Burgerschap*, dan kun je maar beter je biezen pakken.

Trigger voor het maken van het ‘memorandum’ is

het voornemen van staatssecretaris Van Huffelen de WolBES en FinBES gelijkwaardiger te maken aan de voor het vasteland geldende Gemeentewet en ze meteen te ontdoen van de weeffouten die zich sinds 2010 hebben gemanifesteerd. De Eilandsraad ziet het in al zijn vermeende wijsheid anders: de bewindsvrouw vertrappt als een spreekwoordelijk *olifantje op stilettohakken* het zelfbeschikkingsrecht van Bonaire, zo weten we dankzij het eerder van de week uitlekken van een klaagbrief die stiekem naar Kamervoorzitter Bergkamp is gestuurd.

In het ‘memorandum’ – gebaseerd op een ook al zo angstvallig geheim gehouden advies van professor/bijzonder hoogleraar Arjen van Rijn - staat dat de Eilandsraad “het moment gekomen acht voor hoog (!) politiek overleg en onderhandeling met de regering” om de spelregels tussen Kralendijk en de residentie op de schop te nemen. Zo mogen kabinet en parlement alleen nog nationale wet- en regelgeving afkondigen nadat daarvoor vanuit *Pasangrahan* groen licht is gegeven. Dat recht komt Bonaire, zo is de redenering, toe omdat het een voormalige kolonie is.

Onderscheid in wet- en regelgeving mag uitsluitend als dat in het voordeel van Bonaire is. Het nog maar twee jaar geleden door de eilanden afgedwongen principe van *comply or explain* – bedoeld om een einde te maken aan de systematische achterstelling - wordt als “in flagrante strijd” met de in het kader van 10-10-10 gemaakte afspraken afgeserveerd. En passant wordt gesteld dat “cruciale afspraken” op weg naar 2010 niet zijn nagekomen door Den Haag, dat bovendien heeft nagelaten zelfbestuur te bevorderen.

Het Rijk mag alleen taken op Bonaire uitvoeren als de Eilandsraad daarvoor toestemming verleent. Om geschillen te beslechten wordt een “Bestuurlijk Comité” ingesteld bestaande uit drie staatsraden en drie door de Eilandsraad aan te wijzen leden. Staken de stemmen,

dan beslist de president van de Hoge Raad. Het College financieel toezicht wordt met pek en veren van het eiland gejaagd en de rijksvertegenwoordiger wordt een papieren kopje kleiner gemaakt.

Fundamentele rechten (zoals sociale voorzieningen) zijn slechts toegankelijk voor bezitters van het “Bonairiaanse Burgerschap”. Die status wordt tijdelijk en onder strenge voorwaarden (o.a. “vloeiende” beheersing van het Papiaments, maar ook kennis van “maatschappelijke omgangsvormen”) toegekend. Papiaments wordt instructie- en bestuurstaal en het Rijk moet alle wetten en andere officiële documenten naar het Papiaments vertalen.

Het ‘memorandum’ heeft ook een financiële paragraaf. Wettelijk wordt vastgelegd dat het Rijk jaarlijks anderhalf promille van de totale rijksuitgaven – vanzelfsprekend ter vrije besteding - naar Bonaire overmaakt. Op basis van de begroting 2024 komt dat neer op ruim 604 miljoen euro. Mocht dat niet genoeg zijn: de Eilandsraad eist de vrije hand lokale belastingen te verzinnen.

Tenslotte moet de armoede onder de leden van de Eilandsraad – het hemd is nu eenmaal nader dan de rok - worden bestreden. Als het aan de opstellers van het ‘memorandum’ ligt beuren de amateurpolitici voortaan een fulltime honorarium voor een parttime job. Want zoals de *Konseho Insular* op de eigen website meldt: “Als Eilandraadslid hoef je je baan niet op te zeggen, want het is geen voltijdfunctie.”

De vraag is wie al deze dagdromerij c.q. dronkenmanspraat heeft opgeschreven. Oppositieleider Clark Abraham ontkent dat hij en zijn makker interim-eilandgriffier De Wolff er de hand in hebben: „Wederom politieke intrige.” Dat de verdenking naar de *Bassie en Adriaan van Bonaire* uitgaat, is begrijpelijk. Zij waren immers eerder het brein achter de mislukte poging gezaghebber en gedeputeerden tot puppets on a string te degraderen.

Het ‘memorandum’ zou donderdag besproken worden in bijzijn van Van Huffelen, maar die rook kennelijk onraad. Ze zegde op het laatste moment haar bezoek aan Bonaire af. Als reden werd door de voorlichter van de Eilandsraad bedacht dat de staatssecretaris “urgente werkzaamheden in Den Haag” te verrichten had. De woordvoerder van Van Huffelen voerde aan dat “de Eilandsraad niet klaar was voor het gesprek.” Dat de verklaringen niet zijn afgestemd, duidt erop dat de partijen even niet op *speaking terms* zijn.

Het zou zomaar kunnen dat de stas via haar zegslieden het signaal heeft afgegeven dat er binnen het Nederlandse staatsbestel geen plek is voor een Vrijstaat Bonaire. De bewindsvrouw heeft Bonaire tot 1 januari de gelegenheid gegeven tot bezinning te komen.

Voorzitter van de commissie Intereilandelijke- en Koninkrijksrelaties Abraham (in het land der blinden is een kortzichtige al gauw koning) heeft de bespreking – achter gesloten deuren - van het ‘memorandum’ opgeschort. Misschien dat het als verlanglijstje naar Madrid kan worden gestuurd.

14 oktober 2023

41 | **Faites vos jeux**

De AOV – de Caribische variant van de AOW – op Curaçao, Aruba en Sint Maarten is net genoeg om niet meteen na je pensionering de hongerdood te sterven. Je kunt het aardse bestaan er nog een paar jaar mee rekken alvorens je, omdat je geen geld hebt voor gezond eten, alsnog voor het bereiken van de gemiddelde levensduur het loodje legt. Vandaar dat veel werkenden een deel van hun vaak schamele

loon besteden aan een aanvullend pensioen om zich te *verzekeren* van een waardige oude dag. *Dachten* 30.000 polishouders van Ennia Leven.

Eerst moesten ze lijdzaam toezien hoe de roofzuchtige zakenboef Ansary - onder de *twee oogjes toeknijpende* toezichthoudende Centrale Bank en prominente Curaçaoënaars in het management en de Raad van Commissarissen - er met hun maandelijks jaar in, jaar uit afgedragen premie vandoor ging. En nu, met de reddende 660 miljoen euro van Nederland voor het grijpen, stort de regering van Curaçao ze voor de rest van hun leven in de martelende onzekerheid wat er straks nog over is van hun appeltje voor de dorst. Geen moment heeft het kabinet Pisas er blijk van gegeven zich het lot van de door het Ennia-schandaal gedupeerden aan te trekken. De druk om een maatschappelijke ramp te voorkomen, moest uit Den Haag komen. Maandenlang onderhandelde de Curaçaoese delegatie met tegenzin over mogelijke oplossingen. De regering voelt zich immers niet verantwoordelijk voor het welzijn van de klanten van een private onderneming.

Niettemin sorteerde Pisas voor op de volgens experts beste uitweg: met een forse kapitaalinjectie kan een solide doorstart worden gemaakt waardoor het doemscenario van het drastisch korten op pensioenen wordt afgewend. Tot het één na laatste moment gokte Forti erop dat Nederland de kastanjes uit het vuur zou halen. Op het helemaal laatste moment haalde Pisas de deal onderuit. Staatssecretaris Van Huffelen – op dat moment logerend op loopafstand van de ‘werkkamer’ van de premier – moest het uit de krant vernemen. Geen nieuw leven voor Ennia, maar een sterfhuis. Daarmee neemt het kabinet Pisas een enorme gok. De vraag is waarom het kiest voor een optie die de belastingbetaler meer geld kost en (toekomstige) gepensioneerden tot levenslange onzekerheid

veroordeelt. Het past natuurlijk wel bij de als minister van Financiën vermomde slippendrager van de gokmafia Javier Sylvania om het pensioen van de gewone man/vrouw aan de roulettetafel in te zetten. Maar het zou ook nog kunnen dat de MFK/PNP-coalitie haar oren naar andere belangen laat hangen. Wie profiteert ervan dat Ennia als grootste aanbieder in het Caribisch gebied van levensverzekeringen van de markt verdwijnt? Zonder meteen met een beschuldigende vinger te wijzen, kun je bedenken dat in elk geval de concurrentie er niet om zal treuren. Het afwijzen van de redding van Ennia Leven is bovendien een aanslag op de levensvatbaarheid van andere nu nog wel gezonde Ennia-takken. Wie dit een vergezocht scenario vindt: waren het op weg naar 10-10-10 niet uitgerekend financiële instellingen die zich verzetten tegen de schuldsanering?

Intussen zijn de relaties in het Koninkrijk tot ver onder het vriespunt gedaald. Directe aanleiding is de herfinanciering van de aan Curaçao, Aruba en Sint Maarten verstrekte coronaleningen, in totaal bijna 1,2 miljard euro. De landen konden kiezen uit een lage rente (door hun zaakjes op orde hebben), een gemiddelde rente (als ze hun best doen hun zaakjes op orde te krijgen) of een marktconforme rente (als ze de boel de boel laten). Dat was – uiteraard - tegen het zere been. Het werd al als onrechtvaardig gevonden dat de leningen niet worden kwijtgescholden, maar nu Curaçao en Aruba vooralsnog niet in aanmerking komen voor de laagste rente is het Koninkrijk te klein. De ministers-presidenten Pisas en Wever-Croes vinden dat Nederland over de rug van hun toch al arme burgers nog veel rijker probeert te worden dan het al is. En zich schuldig maakt aan machtsmisbruik, onbehoorlijk bestuur, discriminatie, liegen en nog veel meer lelijks. De lust nog eens een zinnenprikkelend dansje met Pik te doen, zal Van Huffelen na de - voor

bevriende naties ongekende tirades uit Willemstad en Oranjestad - wel zijn vergaan.

Kadushi heeft met haar te doen. Geen van haar voorgangers heeft zo gepassioneerd zijn/haar best gedaan de verhoudingen in het Koninkrijk te verbeteren. Maar dat was wel naïef. Ze was voor haar Caribische rotbrutale gesprekspartners een erg makkelijke prooi. Dat de stas deze week door hen voor rotte vis wordt uitgemaakt, is de rekening die zij betaalt voor haar toegeeflijkheid. Reik het topje van je vinger en je bent voor je het weet minimaal beide armen kwijt. Begin volgend jaar, zo is aangekondigd, wordt de (destijds bij gebrek aan succes gesneuvelde) Koninkrijksconferentie in ere hersteld. Gezien de actuele stemming belooft het geen gezellige toestand worden. Hoewel, we moeten er ook weer niet raar van opkijken als het dan opeens allemaal weer pais en vree is. En zo blijft het Koninkrijk een tragikomedie, waarbij het publiek – met name op de eilanden – voortdurend op het verkeerde been wordt gezet.

PS. Intussen is er ook nog goed nieuws: per 1 juli wordt in Caribisch Nederland een leefbaar sociaal minimum ingevoerd. Weliswaar ruim 13 jaar te laat, maar niettemin een vet compliment waard aan de Commissie Thodé die er in is geslaagd de Tweede Kamer wakker te schudden.

21 oktober 2023

42 | Rebellen

Aruba heeft zijn eigen Extinction Rebellion. De jonge kunstenaar Nigel Maduro is in opstand gekomen omdat hij niet lijdzaam wil toezien hoe zijn land

ten onder gaat aan toeristische obesitas. Hij begon zijn strijd gewapend met een spuitbus waarmee hij de hartenkreet ‘No more hotels’ op een afzichtelijk muurtje kalkte en daar open en bloot over postte op zijn Facebookpagina. De locatie was niet toevallig gekozen: *Driekiel*, het meer dan levensgroot uitgevallen beeld van een schildpad waarmee hordes uitgelaten vakantiegangers uit de nabijgelegen horizonvervuilende *high rise-bunkers* massaal op de foto gaan.

Opgejut door een hysterisch “vandalisme” krijsende minister uit het kabinet Wever-Croes ging de politie over tot de arrestatie van de pleger van het in de ogen van de autoriteiten ernstige *misdrijf*. Maar liefst vier dagen zat de activist achter de tralies. Want kom niet aan het toerisme, de *schildpad met de gouden eieren* die Aruba tot een van de rijkste naties in het Caribisch gebied heeft gemaakt. Rijk qua inkomen per hoofd van de bevolking, wel te verstaan. Helaas merkt het overgrote deel van de bevolking er niets van. Terwijl de inkomsten uit het toerisme record na record breken, zijn sinds de in 1986 verkregen autonomie niet zo veel Arubanen aangewezen op de voedselbank als nu. Laat je niet misleiden door het imago *One Happy Island*, een door een duurbetaald Amerikaans marketing agency bedacht bedrog om de duistere keerzijde van het luid bezongen succes van de *hospitality* sector te maskeren. De winsten verdwijnen vooral in de goedgevulde zakken van buitenlandse investeerders. Slechts een selectieve kring van lokale, toch al bevoorrechte profiteurs graait mee. Het restant dat naar de landskas vloeit, weegt niet op tegen de extra kosten om de stroom van jaarlijks een miljoen bezoekers in goede banen te leiden. Dat het toerisme veel werkgelegenheid oplevert, is waar. Maar 99% van de veelal uit arme landen geïmporteerde werknemers wordt te weinig betaald voor te lange dagen.

Toch rolt regering na regering (geel of groen) de rode loper uit voor projectontwikkelaars, ook als die zich niks aantrekken van de bouwregels. Maar nu is Nigel Maduro opgestaan. Staatsvijand in de ogen van de bezittende klasse, maar voor Kadushi een held die probeert te redden wat er nog van het al zo zwaar verminkte Aruba te redden valt. Hij laat zich niet ontmoedigen door *staatsintimidatie*. Meteen na zijn vrijlating klom hij demonstratief op de rug van Driekiel, zoals veel toeristen – voor zo ver hun buikomvang dat toelaat – doen. Rebel Nigel Maduro verdient bijval van iedereen die Aruba een warm hart toedraagt.

Over rebellen gesproken: Clark Abraham, de leider van Bonaire's populairste partij *Demokrat* die in maart de verkiezingen glorieus won, maar de formatie verloor door hoogmoed. Met een dankzij een overloper aangenomen motie van wantrouwen tegen de UPB/MPB-coalitie is het nu aan de telg van de roemruchte Abraham-dynastie het eiland te besturen. Als in Europees Nederland een veroordeelde IS-terroriste een verklaring van (goed) gedrag kan krijgen om in dossiers te pluizen van asielzoekers die uitgerekend voor de terreur van het kalifaat zijn gevlucht, hoeft Abraham met zijn daarbij in het niet vallende strafblad (een veroordeling tot celstraf wegens te *losse handjes*) niet te vrezen dat hem het vereiste *vog-vodje* zal worden geweigerd.

Het is goed dat de *grote rode leider* een herkansing krijgt de wereld te tonen wat daadkrachtig, integer en transparant bestuur inhoudt. De twee keer die hij eerder gedeputeerde was, heeft hij er als gevolg van jeugdige overmoed weinig van gebakken. Steeds meer Haagse deuren gingen voor hem dicht, omdat men zijn *gepreek* over staatsinrichting zat was. Maar inmiddels een paar jaar ouder is hij wellicht ook wijzer. Dat hij wat in zijn mars heeft, kan niet worden ontkend: als

bedreven liefhebber van *procedurele haarkloverij* heeft hij de Eilandsraad en daarmee de besluitvorming jarenlang vakkundig lamgelegd.

Het is ook goed dat het eiland na de mastodonten-met-vergezichten zoals Ramonsito Booi en Jopie Abraham weer een leider krijgt met een sterke eigen wil. Door het onlangs uitlekken van een vertrouwelijk *memorandum* weten we dat Clark Abraham de missie heeft Bonaire binnen het Nederlandse bestel te hervormen tot een vrijstaat, waar ministeries niks meer te vertellen hebben, uitsluitend wetten gelden die de zegen van Kralendijk krijgen en de regering alleen nog goed is voor het jaarlijks overmaken van anderhalf promille van de rijksbegroting, ruim 600 miljoen euro die geheel naar eigen inzicht kan worden besteed, om te beginnen aan een forse verhoging van de beloning van politici en hun reiskostenvergoeding.

Het smeden van een nieuw Bestuurscollege was voor Abraham een *appeltje-eitje*. De twee verweesd ronddolende MPB-afvalligen die hem aan de meerderheid in de Eilandsraad moesten helpen, lopen immers gedwee aan zijn handje. Dus werd gistermiddag, nog geen drie etmalen na de putsch, de nieuwe coalitie gepresenteerd. Maar voordat hij daadwerkelijk de spreekwoordelijke *lakens* gaat uitdelen, doet Abraham er verstandig aan de brokken van zijn mislukte avontuur als ondernemer op te ruimen. Een regeringsleider bij wie thuis elk moment de deurwaarder kan aanbellen om enkele tienduizenden dollars op te eisen voor wél gefactureerde, maar nooit geleverde goederen zou een slecht begin zijn van een nieuw era.

43 | Oliedom

Het allerbeste wat het jonge land Curaçao is overkomen, is de sluiting van de Isla raffinaderij. In 2019 nam het Venezolaanse staatsolieconcern PdVSA de benen als exploitant van de ooit door Shell op zwaar vervuilde grond achtergelaten bak roest. Natuurlijk, pijnlijk voor de nog slechts paar honderd werknemers die eerdere saneringen hadden overleefd, maar goed voor de gezondheid van de omwonenden. PdVSA trok zich immers – met stille medewerking van achtereenvolgende regeringen – niets aan van gerechtelijke vonnissen zich aan milieuregels te houden. De timing kon niet beter: wereldwijd was het besef doorgebroken dat fossiele brandstoffen zo snel mogelijk in de ban moeten om de aarde nog een beetje leefbaar te houden voor komende generaties. Vooruitziende geesten – geen politici dus, maar *gewone burgers* – hadden al ver voor de roemloze aftocht van PdVSA een baanbrekend plan ontwikkeld voor het gebied aan het Schottegat. Na het ontmantelen van de installaties uit het jaar kruik en het opruimen van de in de bodem doorgedrongen smeerbeel zou in het hart van het eiland Green Town verrijzen. Een stad gebouwd volgens de jongste innovatieve duurzame inzichten. U raadt het al: bestuurders en de meeste volksvertegenwoordigers zagen er geen heil (of eigen voordeel, want Curaçao blijft Curaçao) in. Terwijl fraaie *artist impressions* die investeerders hadden moeten verleiden, liggen te verstoffen, opende de regering de zoektocht naar een onderneming die bereid is vijf tot tien miljard dollar te steken in het weer aan de praat krijgen van de museumrijpe raffinaderij, maar dit keer dan wel zonder de halve bevolking te

vergiftigen. In de afgelopen jaren is een bonte stoet van soms ronduit louche *olieboeren* de revue (want daar had het veel van weg) gepasseerd. Intussen is al zes of zeven keer het predicaat *preferred partner* verleend en weer even vaak afgenomen.

Telkenmale werd plechtig een heel gewichtig *Memorandum of Understanding* getekend en was het nog een kwestie van de puntjes op de i. Herinnert u zich het Chinese Guandong Zhenrong Energy nog? Achter de imposante façade ging een lege huls schuil, maar toen dat werd ontdekt had het Curaçaose onderhandelingsteam al een paar miljoen gemeenschapsgeld aan 'onkosten' verstookt. Serieus was de belangstelling van het Amerikaans/Saudische Motiva/Amraco. Dat haakte echter af nadat het hoofd van de Curaçaose delegatie had gepolst hoeveel steekpenningen er voor hem klaarlagen.

Dan was er nog de Duitse Klesch-groep die er, na de kansen op succes *gründlich* te hebben onderzocht, als een door een meute windhonden opgejaagde haas vandoor ging. Niet getreurd: de volgende kandidaat diende zich alweer aan: Caribbean Petroleum Refinery oftewel – daarover moet zijn nagedacht – CPR.

Hoewel alles erop wees dat het een hol, met gebakken lucht gevuld vat was, werd de rode loper uitgerold. Nadat overlegde bankgaranties waren doorgeprikt als geknutselde vervalsingen was het ook met dit stelletje laaielichters over en uit.

Dus begon de speurtocht van voren af aan. Dat het winnende *bid* van de Oryx Petroleum Group uit Hong Kong is, zegt alles over het allooi van de achttien afvallers. Is er nu werkelijk niemand in *Forti* die met voldoende gezond verstand is gezegend om te begrijpen dat geen enkele te vertrouwen investeerder zo gestoord is ook maar een cent te steken in een verzameling oud ijzer dat - net als destijds de vloot van Inselair – hooguit schrootwaarde heeft?

Oordelen op grond van herkomst hoort niet, maar die van Oryx moet alle alarmbellen doen rinkelen. Hoeveel tot schade en schande wijs geworden landen doen er niet juist alles aan hun afhankelijkheid van handelsrelaties met Chinese bedrijven af te bouwen? Niet alleen vanwege voortdurende mensenrechtenschendingen of het risico van intellectuele diefstal, maar zeker ook om de sluwe wijze waarop China zijn invloed in de wereld probeert te vergroten.

Veiligheidsdiensten hebben er herhaaldelijk voor gewaarschuwd dat de Volksrepubliek tegenwoordig ook naar het Caribisch gebied lonkt. Onlangs, bij het debat over de begroting Koninkrijksrelaties, sprak Tweede Kamerlid Roelien Kamminga (VVD) nog haar zorgen uit over de toenemende invloed van China op de eilanden. Staatssecretaris Alexandra van Huffelen beaamde dat *waakzaamheid* geboden is, maar moest ook erkennen dat de rol van 'Den Haag' richting de autonome landen slechts signalerend en adviserend is. Wat de achterdocht alleen maar versterkt, is het antwoord op de vraag: wie of wat is Oryx werkelijk? Van de website word je niet wijzer. Een rondje surfen over het worldwide web levert evenmin informatie om de *uitverkorene* beter te leren kennen. Misschien doen het Curaçaose onderhandelingsteam, het kabinet Pisas en de Staten er verstandig aan de documentaireserie 'De wereld van de Chinezen' van China-kenner Ruben Terlouw eens te bekijken. Dan zien en horen ze dat zakendoen met door Peking aangestuurde bedrijven de snelste weg is om je autonomie te verliezen. Beter is het de plannen voor Green Town af te stoffen en een beroep te doen op het potje met tweehonderd miljoen euro uit het Nationaal Groeifonds die Nederland heeft gereserveerd voor projecten die de economie van de CAS-landen een impuls geven.

NB. Deze column heeft uiteraard geen betrekking op de Chinese gemeenschap die al decennia harmonieus deel uit maakt van de Curaçaose samenleving.

4 november 2023

44 | Big five

Als 75% van de kiezers in Europees Nederland op dit moment nog geen idee heeft op welke partij ze op 22 november gaan stemmen, zal het voor kiesgerechtigden in het Caribisch deel van het Koninkrijk helemaal puzzelen zijn. Met websites als de Stemwijzer schieten ze niet veel op, want geen enkele vraag heeft betrekking op de koninkrijksrelaties. Hetgeen nog maar eens bevestigt dat de eilanden – zelfs de bijzondere gemeenten – niet voor vol worden aangezien. Dat gevoel wordt versterkt doordat niet één op een verkiesbare plek staande kandidaat de moeite neemt zich aan de Caribische kiezers te presenteren, zoals Jorien Wuite in 2021 wel deed.

Niet raar dus dat de animo onder de kiezers in de Cariben gering is om de gang naar het stemhokje te maken. Maar zeker voor de inwoners van Bonaire, Sint Eustatius en Saba kan het zinvol zijn dat toch te doen. Het is een beetje het kip-en-ei verhaal: waarom zouden Kamerleden hun best doen voor de eilanden als de kiezers daar nauwelijks gebruikmaken van een democratisch goed als het stemrecht?

Wat zou helpen is dat de BESjes - naar voorbeeld van Groenland en de Faeröer-eilanden in het Deense parlement - een zetel in de Tweede Kamer krijgen. Dat zal bij stemmingen niet de doorslag geven, maar het kunnen laten horen van een Caribische stem kan

andere Kamerleden er van weerhouden bij gebrek aan kennis of vooringenomenheid onzin uit te kramen. Zolang die zetel er niet is, zit er niks anders op dan op de 22ste toch maar naar het stembureau te gaan. Om de stemmer te helpen loopt Kadushi langs de partijen en hun lijsttrekkers, de programma's negerend, want dat zijn meer lijstjes van onvervulde wensen die dat zullen blijven omdat ze te duur zijn, niet uitvoerbaar of verwateren in een compromis. Een waarheidsgetrouwer beeld geeft het stemgedrag in de afgelopen jaren.

Afgaande op de jongste peilingen wordt Nationaal Sociaal Contract van Pieter Omtzigt de grootste, op de hielen gezeten door de VVD en de combinatie GroenLinks/PvdA. Op gepaste afstand volgt de Partij voor de Vrijheid. Waar BoerBurgerBeweging een paar maanden geleden afgetekend winnaar leek te worden, mag de partij hooguit nog hopen op een bijrol. De resterende circa 50 zetels worden verkruid over zo'n tien partijen. Eerst maar eens de *big five*.

De winnaar van de peilingen (tot nu toe) Pieter Omtzigt van NSC weet haarfijn te vertellen wat er allemaal mis is in Nederland. Logisch, want hij stond er als Kamerlid twintig jaar bij, keek ernaar en kwam pas in actie toen tienduizenden toeslagenslachtoffers al diep in de ellende waren gejaagd. Hoewel hij minder helder is over oplossingen, wordt hij in de provincie blindelings als een nieuwe Messias aanbeden. De *Heilige Pieter* stemde vorige week tegen het voorstel om de belasting over inkomen in Caribisch Nederland te verlagen.

Oogappel van rechtsrijke ondernemers Dilan Yeşilgöz wil niet herinnerd worden aan dertien jaar afbraakbeleid van het kwartet VVD-kabinetten. Ze kijkt liever vooruit, wellicht om ook het laatste restje solidariteit in de samenleving dat kennelijk door Rutte over het hoofd is gezien, te slopen. Hoewel Wilders haar herhaaldelijk heeft verketterd om haar Turkse

herkomst, ziet zij een coalitie met de PVV wel zitten. Dat verraadt een sadomasochistische inslag, wat haar dan wel weer zeer geschikt maakt voor de post Koninkrijksrelaties in het nieuwe kabinet.

De vanuit een Brusselse ivoren toren afgedaalde Frans Timmermans (GL/PvdA) is de hoop van kiezers die voor een socialer en duurzaam Nederland zijn. Hoewel hij kan doorgaan voor de opa van Paulus de Boskabouter is hij de enige lijsttrekker met de statuur van een minpres. Minpuntje is dat hij bijna alle talen van Europa vloeiend spreekt, maar niet van het Koninkrijk. Mocht de combi gaan meeregeren, wordt Attje Kuiken vast en zeker staatssecretaris van Koninkrijksrelaties.

Geert Wilders (PVV) viert dit jaar dat hij in een kwart eeuw als Kamerlid niets heeft bereikt voor zijn achterban, maar zelf wel zo'n 2,5 miljoen euro heeft opgestreken. Als onverholen vreemdelingenhater wil hij Nederlanders weer op 1. Behalve als ze in het Caribisch deel van het land wonen. Ook al is Bonaire zijn favoriete vakantiebestemming, ze zouden daar niet zo moeten klagen over armoede, vindt hij. De CAS-landen mogen van hem helemaal ophoepelen. Niet zo sweet Caroline van der Plas (BBB) vertolkt de rol van sluwe vos in schaapskleren ten dienste van de boeren uitknijpende agromaffia met verve. De *Ma Flodder* van Den Haag spreekt de taal van de voetbalkleedkamer: een debat vindt ze "gelul" en van inhoud heeft ze geen boerenkaas gegeten ("Weet ik veel"). Dus: boer en burger, pas op je kippen! Maar wie schijt heeft aan natuur en dierenwelzijn zit bij de niet in haar eerste duizend leugens gestikte @lientje1967 goed.

De kans is groot dat tenminste drie van deze partijen deel gaan uitmaken van het nieuwe kabinet. Het kan twee kanten op: rechts of centrumrechts met een links en groen smaldeel. Voor een meerderheid is wellicht

nog een bijwagentje uit de achterhoede nodig. Die bestaat uit partijen die in de lift omlaag zitten, niet willen doorbreken of zichzelf vakkundig te gronde richten. Daarover morgen meer.

5 november 2023

45 | De kruimels

In Europees Nederland gloeit de verkiezingskoorts, maar het Caribisch deel van het Koninkrijk loopt niet echt warm voor de Tweede Kamerverkiezing van 22 november. Niettemin moedigt Kadushi met name de kiesgerechtigden in de bijzondere gemeenten Bonaire, Sint Eustatius en Saba aan toch maar te gaan stemmen. Daarom: na gisteren de *big five* in de peilingen onder loep te hebben genomen vandaag de achterhoede. Vlak de rol van de kruimels niet uit: eentje kan zomaar een coalitie aan een meerderheid helpen. Het zijn vooral de (extreem) rechtse splinters die al kwijlen bij de gedachte zich aan regeringsmacht te kunnen laven. Rob Jetten heeft de ondankbare taak D66 naar een historische nederlaag te leiden. De partij maakte via staatssecretaris Van Huffelen de reputatie van Antillenvriend helemaal waar. Een niet te stuiten stroom beledigingen van Caribische bestuurders beloonde ze met de ene cheque na de andere. Pas met de eindstreep in zicht werd ze streng door Curaçao en Aruba geen rentekorting te geven. De partij verliest niet alleen heel veel kiezers, maar ook Jorien Wuite die ervoor heeft gezorgd dat er de afgelopen periode nog een beetje positieve Haagse aandacht was voor de Cariben. De Partij voor de Dieren kan niet worden verweten geen oog te hebben voor de Cariben. De honderden

Kamervragen over *ecocide* plegende eilandbestuurders wekken wel de indruk dat de partij meer van de natuur in Caribisch Nederland houdt dan de mensen die er wonen. De SP is het vertrek van luis-in-de-pels-van-Caribische-politici Ronald van Raak nooit meer te boven gekomen. Onder aanvoering van Lilian Marijnissen koerst de door de tijd ingehaalde partij af op de 7e verkiezingsnederlaag op rij.

Het CDA is al lang niet meer zo Cariben-minded. De enige landelijke partij met een overzeese afdeling (Statia) is op sterven na dood nu de achterban massaal is overgerend naar Omtzigt. Ook de andere C in de Kamer (die van de ChristenUnie) verliest terrein.

Jammer, want dat Caribisch Nederland eindelijk een leefbaar sociaal minimum krijgt, is mede te danken aan Don Ceder die daarvoor samenspande met Jorien Wuite.

Het beschaafde Volt is een beetje het D66 voor jongeren, maar profiteert nauwelijks van de vrije val van de democraten. De pro-Europabeweging maakt zich zorgen over de mensonterende behandeling van Venezolaanse vluchtelingen door de overheden op Curaçao en Aruba. Ook vindt de partij de voorwaarden die Nederland stelt aan de herfinanciering van de coronaleningen ongehoord.

De steeds verder naar rechts schuifelende SGP is tegen abortus en euthanasie, want alleen God beslist over het leven, maar is dan wel weer voor de doodstraf.

De partij is een relikwie van een onbarmhartig en gelukkig voorbij verleden. De zelfbenoemde antiracismebestrijders van Denk hebben in Steven van Baarle een nieuwe leider. Hoewel dat vertrouwd Nederlands klinkt, lijkt de partij toch vooral de lange arm van de Turkse dictator Erdogan.

We zakken af naar de opportunisten, sfeerbedervers, parvenu's, charlatans en waanzinnigen. Thierry Baudet die van Forum voor *Fascisme* de grootste partij maakte

om die ook weer hoogstpersoonlijk op te blazen, heeft de werkelijkheid ingeruild voor zijn eigen knettergekke hersenkronkels. Gelooft niet in de maanlanding, noemt 9/11 een hoax, aanbidt oorlogsmisdadiger Poetin en wil van Aruba *one happy Cape Canaveral* maken. De haatzaaier pur sang heeft in ene F.M. in elk geval één fan op Bonaire.

Vreemdelingenhaat is kampioen partijhopper Joost Eerdmans van JA21 evenmin vreemd. Zijn running mate Annabel Nanninga is bekend om uitspraken als “Je leest zes bladzijden in Mein Kampf en je hebt meteen zin Joden te vergassen.” Bootvluchtelingen noemt ze “dobbernegers”. Wybren van Haga van BVNL zit alleen in de Kamer om eigen zakelijke belangen als zijn huurders intimiderende huisjesmelker te behartigen. Heeft tenminste één aanhanger op Bonaire die eerder dit jaar nog even overwoog aan de eilandsraadverkiezing mee te doen.

Ondanks het door de vergrijzing groeiende kiezerspotentieel staat 50PLUS in de peilingen op nul-komma-nul zetels. De rollatorbrigade is een slagveld voor strontewijze bejaarden die elkaar voortdurend naar het (nog korte) leven staan. Wie ruzie zegt, zegt ook BIJ1. De partij van de *verbinding* heeft zichzelf met het nodige fanatisme te gronde gericht door uitgerekend interne verdeeldheid, discriminatie en pestgedrag. Aan de afzwaaiende Sylvana Simons komen alle *credits* toe dat zij Rutte het laatste duwtje gaf excuses te maken voor het Nederlandse slavernijverleden.

46 | Roze bril

In de zonnige kijk van staatssecretaris Van Huffelen op de Caribische delen van het Koninkrijk is geen plek voor ook maar het kleinste wolkje. Dat bleek deze week maar weer eens toen zij de Tweede Kamer informeerde over de “voortgang” van de zogeheten Landspakketten. Daarin hebben de regeringen van Curaçao, Aruba en Sint Maarten zich verbonden aan ingrijpende hervormingen die hun landen weerbaarder moeten maken dan ze bij het uitbreken van de coronacrisis bleken te zijn. De voortgangsrapportages – vooral die van Curaçao – wemelen van de rode en gele vlaggen die staan voor stilstand of verontrustende vertraging. De *stas* beziet het slagveld niettemin met een knalroze bril. Het gebrek aan voortgang was, zo schreef ze, “noodzakelijk voor een zorgvuldig, participatief en duurzaam proces, afgestemd op de capaciteit en context van de Landen”. Daaraan is dus – ondanks de hulp van een legertje Nederlandse ambtenaren en ingehuurd experts - de helft van de voor de Landspakketten uitgetrokken tijd al in rook opgegaan. Bijzonder, want de daarin opgenomen hervormingen komen niet uit de lucht vallen. Achtereenvolgende regeringen hebben vaker – al ver voor corona – plechtig beloofd het disfunctioneren van hun belastingdienst, rigide arbeidsmarkt, falende onderwijssysteem, inefficiënte en daardoor te dure zorg en gebrek aan transparantie van het openbaar bestuur aan te pakken. De landen hebben het welbewust voor zich uitgeschoven. Maar nu “de basis grotendeels (dus nog niet helemaal?) is gelegd” kijkt mevrouw de staatssecretaris naar eigen zeggen “met vertrouwen uit naar de fase waarin de

hervormingen daadwerkelijk geïmplementeerd zullen worden.” Toch lijkt ze niet helemaal zeker van haar zaak: “Dit zal niet altijd gemakkelijk zijn. Ik houd dan ook nauw contact over de voortgang, effectiviteit en uitdagingen van de hervormingen met de ministers-presidenten van de Landen.”

Wie wat verder kijkt dan zijn/haar/hen neus lang is, verbaast zich niet over de stroperige gang van zaken. Een sprekend voorbeeld van de eilandelijke bestuurscultuur (een optelsom van – in willekeurige volgorde - onwil, onkunde, onvermogen en onmacht) werd deze week aan het licht gebracht door de Rekenkamer van Curaçao. Die heeft het ‘Project Publiek Cameratoezicht’, een initiatief uit 2015 van toenmalig minister van Justitie Nelson Navarro, onder de loep genomen.

Het nobele doel was het veiliger maken van de samenleving. Geen overbodige luxe, want het aantal gewelddadige berovingen (ook van toeristen en stagiaires) en drugsgerelateerde afrekeningen dreigden Jamaicaanse proporties aan te nemen. Voor het cameraproject werd 21,6 miljoen gulden uitgetrokken. Hoewel het budget inmiddels met 1,8 miljoen is overschreden, is de uitvoering in fase 2 van 4 blijven steken.

Van de 580 bestelde camera’s zijn er slechts 212 geïnstalleerd. De rest ligt ergens in opslag, maar vanwege gebrekkig toezicht is dat niet helemaal zeker. Van de 187 die daadwerkelijk in gebruik zijn genomen, staat niet vast dat ze nog werken. In elk geval zijn alle 16 in politieauto’s geïnstalleerde camera’s buiten dienst omdat de wagens defect (6) of total loss (5) zijn of om andere vage redenen.

Door een tekort aan personeel is er ook al niks terechtgekomen van 24/7 live monitoring van de beelden. Bovendien is de wetgeving niet aangepast, waardoor bij geregistreerde verkeersovertredingen

geen boete kan worden opgelegd. Met een Guinness Book of Records-waardig gevoel voor eufemisme komt de Rekenkamer tot de conclusie dat de doelstellingen “niet optimaal” zijn gerealiseerd.

Toch heeft het cameratoezicht, hoe rammelend ook, zijn waarde bewezen. Enkele tientallen misdrijven zijn dankzij camerabeelden opgelost, waaronder een in 2016 bij het carnaval gepleegde moord. De Rekenkamer vindt daarom niet dat de overheid het project bij het afval moet zetten en reikt een groot aantal aanbevelingen aan om het voort te zetten.

Overigens wel met de kanttekening dat de huidige voorraad camera's technisch verouderd is. En van Chinese makelij zodat Peking kan meekijken.

De onderzoekers vellen geen politiek oordeel over het fiasco. Daartoe is wel alle aanleiding, want het project zou heel goed “van binnenuit” ondermijnd kunnen zijn. Criminelen hebben immers een lange arm die tot diep in het openbaar bestuur strekt. Dat heeft ook bedenker van het cameraproject Navarro letterlijk aan den lijve ondervonden.

Nadat al eens twee Venezolaanse huurmoordenaars op weg om de minister om te leggen waren onderschept, overleefde de crimefighter eind 2015 op het nippertje een bijna wel gelukke aanslag. Na het drinken van een hem in het Bestuurskantoor geserveerd kopje koffie werd hij onwel. Politieonderzoek wees uit dat er rattengif in zijn koffie was gedaan. Korte tijd later keerde Navarro de politiek de rug toe.

Het uitroeien van misstanden in de Cariben is niet zonder gevaar. Misschien verklaart dat waarom lokale bestuurders niet staan te trappelen over te gaan tot uitvoering van noodzakelijke hervormingen. Sommige *geledingen* in de maatschappij zijn daar immers niet bij gebaat.

47 | Dieven, helers en medeplichtigen

Stelen mag niet. Dieven denken daar uiteraard anders over. Tenzij ze zelf bestolen worden. Kadushi was er deze week getuige van hoe zijn gastheer, de onbezoldigd *CEO* van deze site, uit zijn vel sprong bij de ontdekking dat een journalist op Curaçao weer eens een bericht had *gecopypastet* zonder het fatsoen op te brengen te vermelden dat DossierKoninkrijksrelaties de bron is. Het jatten van *andermens* werk - inclusief eventuele spelfouten - is schering en inslag onder Caribische media. Sterker nog, geen dure redactie en toch volop kopij is voor een aantal juist een welbewust gekozen verdienmodel.

We hebben het niet over de Knipselkrant Curaçao. Die komt er – de naam zegt het al - rond voor uit artikelen van anderen van a tot en met z over te nemen. Helemaal zuiver is het niet, maar de *Knipsel* is tenminste nog zo flink de bron te noemen. Kom daar eens om bij – bijvoorbeeld – de Curaçao Chronicle. Die getroost zich nog wel enige inspanning door de buit langs *Koekol Trensleet* te halen wat dan wel weer soms tot komische verhaspelingen leidt.

Ook de ‘redactie’ van de ‘nieuwssites’ van ABC Onlinemedia maakt zich er makkelijk vanaf. Bonaire.nu, Curaçao.nu en Aruba.nu shoppen *proletarisch* tassen vol bij concullega’s. Zoals ook elk persbericht – zelfs als het commerciële kletsboek van een niet zo succesvolle ondernemer betreft – klakkeloos op het worldwide web wordt gekwakt. Tijd voor een journalistieke beoordeling is er niet, want te druk met argeloze middenstanders advertenties af te troggelen.

Maar ere wie ere toekomt: de *nuutjes* zijn voor de op een Uruguayaanse hacienda residerende bedenker een waar goudmijntje.

“Als je niks kunt, word je journalist”, heeft hoofdredacteur Herman Sandberg van het toen nog in aanzien staande Parool ooit gezegd. Dus wat moet je met een onderbezette, van onderbetaalde stagiaires afhankelijke redactie als je elke dag opnieuw twintig lege pagina’s van linksboven tot rechtsonder of een website te vullen hebt? Dan kan de verleiding *leentjebuurt* te spelen wel eens onweerstaanbaar groot zijn, zelfs voor de naar Caribische begrippen serieuze media.

Het zonder bronvermelding dupliceren van nieuwsberichten is een overtreding van de op de eilanden van toepassing zijnde auteursrechtenwetgeving. Daarin staat immers het volgende te lezen: “Als inbreuk op het auteursrecht op een nieuwsblad of tijdschrift wordt niet beschouwd het overnemen van daarin verschenen artikelen, berichten of andere stukken door een ander nieuwsblad of tijdschrift, mits daarbij het nieuwsblad of tijdschrift, waaruit zij overgenomen zijn, op duidelijke wijze genoemd wordt.”

Dus jatten mag van de wet, mits de dief er maar eerlijk bij vertelt van wie hij heeft gestolen. Hoe moeilijk kan het zijn? Maar het wordt natuurlijk pijnlijk als je ten overstaan van je (betalende) abonnees keer op keer moet bekennen dat copy-pasten je enige talent is. Dat hoeft overigens niet als het papegaaienvolk de gemiste primeurs in eigen woorden zou na vertellen, want dan mag het zonder bronvermelding. Maar kennelijk liever lui dan moe.

Vanwege het gebrek aan toezicht hoeft het dievengilde niet te vrezen voor bestraffing. Dus zal DossierKoninkrijksrelaties de meest bestolen bron van koninkrijksnieuws blijven, al zullen de kopijrovers

vermoedelijk niet hun grijpgrage vingers aan deze column branden. Aangezien journalisten het (terecht) als hun dure plicht beschouwen misstanden aan het licht te brengen, doet het nogal hypocriet aan dat zij er zelf niet voor terugschrikken in het geniep collega's te bestelen. En daarmee hun lezers tot helers en adverteerders tot medeplichtigen maken.

25 november 2023

48 | The return of Hero

Zonder te reizen wakker worden in een land waar je helemaal niet wil wonen. Zo voelde het *the day after*. Een werkelijkheid geworden nachtmerrie. Geen jetlag, maar wel een joekel van een kater. De kans of beter gezegd het risico dat het Koninkrijk geleid gaat worden door een man wiens missie haat zaaien is en die de Caribische delen van het Koninkrijk het liefst op *Markplaats* zet, bestaat nu de PVV met overmacht de Tweede Kamerverkiezing heeft gewonnen. Kadushi kreeg van overzeese vrienden het aanbod om voor hem op zoek te gaan naar een huis. Een terugkeer is verleidelijk, maar de vraag is of de eilanden niet veel meer zullen lijden onder een Nederlandse regering waarin extreemrechts het voor het *schreeuwen* heeft. Het 'verkiezingsprogramma' van de PVV wemelt van weezinwekkende, met de grondwet vloekende grofheden, maar eerlijk is eerlijk: je leest in het *schimpschrift* niet één onaardig woord over de koninkrijksrelaties. Simpelweg omdat daar in het geheel geen letter aan vuil wordt gemaakt. Dat kan maar beter niet als geruststellend worden begrepen. Van alle keuzes die de PVV in de zeventien jaar van

haar bestaan in Kamerdebatten heeft gemaakt, waren er 99 van de 100 in het nadeel van de burgers in de Cariben. Zelfs die van de bijzondere gemeenten, volbloed landgenoten dus, konden op geen greintje barmhartigheid rekenen.

Zo stemde de PVV tegen maatregelen om de schrijnende armoede op Bonaire, Sint Eustatius en Saba te verlichten. En hoewel Bonaire de favoriete vakantiebestemming van Geert Wilders is en hij zich maar al te graag in de watten laat leggen door hotel- en restaurantpersoneel, gunt hij hen geen leefbaar loon. Zijn fractie stemde ook al tegen de invoering van een sociaal minimum. Zoals hij er geen cent voor over heeft om te voorkomen dat de eilanden als gevolg van zeespiegelstijging verzuipen dan wel door orkanen uit elkaar waaien. Regels om seksueel geweld de kop in te drukken, konden evenmin op zijn sympathie rekenen. Net als wetgeving tegen mensenhandel.

Curaçao, Aruba en Sint Maarten moeten zich helemaal schrap zetten. Een paar wapenfeiten: PVV's *pitbull* Martin Bosma noemt Nederland een "ziek land" vanwege het besluit de Curaçaose verzetsheld Tula te rehabiliteren. De excuses die zijn gemaakt voor de door de Nederlandse Staat in de slavernijtijd begane misdrijven moeten worden ingetrokken. Voorts stemde de PVV tegen de herfinanciering van de coronaleningen en vindt het Nederland "gekke Henkie" door het leeuwendeel van de kosten van de Kustwacht voor zijn rekening te nemen.

Het zal zo'n vaart niet lopen, hoor je. Wilders – tot aan de Hoge Raad veroordeeld voor "onnodig grievende" uitspraken – heet plotsklaps 'milder' te zijn. Meteen na zijn spectaculaire zege leverde hij inderdaad op voorhand zijn meest verwerpelijke verkiezingsbeloften in, wetend dat die voor mogelijke coalitiegenoten onverteerbaar zijn. Ook de CAS-landen het Koninkrijk uitknikkeren waartoe de PVV jaarlijks oproept, zal niet

overnight gebeuren. Maar het initiatiefwetsvoorstel dat de Staten het recht geeft *quick and dirty* – namelijk zonder de bevolking te raadplegen - te besluiten het Koninkrijk te verlaten, kan wel eens heel snel worden afgestoft.

Zelfs als Wilders geen minister-president wordt of de PVV niet gaat meeregeren, ziet het er somber uit voor de eilanden. In de nieuwe Tweede Kamer die op 6 december aantreedt, zijn de partijen die de afgelopen jaren tegen de *mainstream* in nog enige compassie toonden met het Caribisch deel van het Koninkrijk gedegradeerd tot een marginale minderheid. Om het gevolg van de gewijzigde verhoudingen te illustreren: het nog maar een maand oude besluit de belastingvrije voet op de BES-eilanden te verhogen tot het minimumloon (goed voor iedereen), zou nu geen schijn van kans meer maken. De tegenstemmers van toen – PVV, VVD en Pieter Omtzigt (ja, ook die!) – hebben sinds woensdag de meerderheid.

De bijzondere gemeenten doen er goed aan zich voor te bereiden op de gure wind die uit Den Haag opsteekt. Het komt dus mooi uit dat de eilandsraden al een afspraak hebben volgende week bijeen te komen om het te hebben over een gezamenlijke strategie richting de rijksoverheid. En als de regeringen van Curaçao en Aruba voor de verandering een keer hun verstand aanspreken, voldoen ze vliegensvlug aan de voorwaarden om in aanmerking te komen voor een lage rente over hun coronaleningen. Want met de opvolger van staatssecretaris Alexandra van Huffelen zal het kwaad kersen eten zijn. Naar verluidt staat oud-PVV-Kamerlid en *Cariben-basher* Hero Brinkman al te trappelen.

Niet alleen de sfeer in het Koninkrijk zal verkillen, ook in Europees Nederland wordt het er niet gezelliger op met een partij aan de knoppen waarvan de bijdrage aan zowel het politieke als maatschappelijke debat vooral

bestaat uit schelden, schofferen, jennen, polariseren en uitsluiten. Wilders kan – opgejaagd door regeerhonger - nog zo hard roepen minister-president van *alle* Nederlanders te willen zijn, zijn van racisme doordrenkt DNA valt niet te ontkennen. Onder het uit opportunisme aangetrokken lamsvelletje zit nog steeds dezelfde hyena die lachend de tanden in zijn prooi zet: de in zijn ogen *niet-echte* Nederlander.

Zoals ook de naam Partij voor de Vrijheid boerenbedrog is. De PVV is geen democratische partij, maar een vereniging waarvan Wilders enig lid en bestuurder is. De fractie bestaat uit met harde hand afgerichte meeblaffers, die *en plein public* worden afgestraft als zij een order niet helemaal naar de zin van hun baas uitvoeren. Wat dat betreft gaat controlefreak Wilders het nog benauwd krijgen om een fractie van 37 plus een ministersploeg onder de duim te houden en gelijktijdig het land (Koninkrijk zal te veel gevraagd zijn) op een premierwaardige manier te vertegenwoordigen.

Toch is er hoop. Wilders heeft al die jaren weinig meer voor elkaar gekregen dan ophef. Het gros van zijn verkiezingsbeloften is eenvoudigweg onuitvoerbaar omdat ze strijdig zijn met de (grond)wet en anders zelfs gewone rechtse partijen te gortig zijn. Bovendien zal het schier onmogelijk zijn uit de PVV-achterban ministers te recrutereren die, als ze al door de screening komen, niet binnen de kortste keren uit de bocht vliegen. Het kan zomaar gebeuren dat we al snel weer naar de stembus worden geroepen. Dus een terugkeer naar een plek onder de Caribische zon stelt Kadushi nog even uit.

49 | Hypocriet

Hoe anders zou het Koninkrijk er voor hebben gestaan als de stemgerechtigden in Europees Nederland even wijs hadden gestemd als hun landgenoten in Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Dan had er al voor de Kerst een kabinet Jetten van D66, GroenLinks-PvdA en ChristenUnie op het bordes gestaan, steunend op een comfortabele meerderheid van 83 zetels. In de nationale uitslag is dit trio echter op een schamele 37 zetels blijven steken. De kiezers in de bijzondere gemeenten wezen de VVD nipt aan als grootste oppositiepartij (18 zetels), op 1 zetel gevolgd door de PVV. Nog enkele opmerkelijke verschillen met de landelijke uitslag: BIJ1 en BVNL/Van Haga hebben in Caribisch Nederland wel de kiesdrempel gehaald, maar de SP, SGP, Denk en JA21 weer niet. Alleen de BBB is op de eilanden nagenoeg even (im)populair als in continentaal Nederland.

De kiezers op de BES-eilanden liepen ook dit keer niet warm (opkomst ca. 22%) om hun stempel op de samenstelling van de Tweede Kamer te drukken. Stempel drukken? Ja, met zo weinigen als ze zijn, hebben ze wel degelijk de macht over een zetel meer of minder. Zo bleek gisteren bij de bekendmaking door de Kiesraad van de officiële uitslag dat D66 slechts 160 stemmen tekort komt voor een 10e zetel. Sterker nog: als de stemmers in Caribisch Nederland de rijen hadden gesloten, had er volgende week een 'eigen' Kamerlid kunnen worden beëdigd. De eilanden tellen 17.568 stemgerechtigden. 17.388 voorkeursstemmen waren genoeg geweest om een eilandgenoot het parlement binnen te loodsen. De kiezers met Caribische roots die in Europees Nederland wonen meegerekend geen *mission impossible*.

De eilandelijke uitslag is overigens pijnlijk voor uw stukjesschrijver. Vanaf deze plek heeft Kadushi regelmatig zijn stekels uitgestoken naar staatssecretaris Van Huffelen omdat ze volgens hem niet genoeg doet voor de bestaanszekerheid (het nieuwste multi-interpretabele modewoord in politiek Den Haag) op de eilanden. De inwoners zijn het daarmee volstrekt oneens. Maar liefst 724 van hen beloonden haar, ondanks dat ze als lijstduwer (ver weggestopt op het toch al zo onhandelbaar grote stembiljet) lastig was te vinden. Dat is een aantal waar menig lokale lijsttrekker bij eilandsraadverkiezingen alleen maar van kan dromen.

Wat meer verbaast of beter gezegd verbijstert is dat de op een na populairste landelijke Haagse politicus PVV-leider Geert Wilders is. Wie zijn die 425 aanhangers, van wie 407 (!) alleen al op Bonaire? Zijn dat kiezers die hun eiland werkelijk waar toewensen op Marktplaats.nl te worden gedumpt? Zijn het op een niet zo nette wijze stinkend rijk geworden Hollanders die naar Bonaire zijn verhuisd in de hoop aan de *grijpgrage* vingers van de Nederlandse belastingdienst te ontsnappen? Onwaarschijnlijk lijkt het dat zij, net als Wilders, racisten zijn. Want dan ga je toch niet tussen volgens de PVV-definitie “niet-echte Nederlanders” wonen...

Mede door hun toedoen krijgt het land in plaats van een *Cariben-vriendelijke* regering een door een onaangenaam rechts gedomineerd landsbestuur dat de Caribische delen van het Koninkrijk nóg stiefmoederlijker gaat behandelen dan Rutte 1 t/m 3 al deden. Het geeft te denken dat beroepsaazelaar Omtzigt niet van Wilders heeft geëist dat die zijn *ongrondwettelijke* wens laat varen de eilanden het Koninkrijk uit te schoppen.

Als het in een beschaafd land voor godsonmogelijk gehouden werkelijkheid wordt – een minister-

president voor wie polariseren een verdienmodel is – is dat mede te danken c.q. te wijten aan Bonaire. Zonder Bonaire zou oud-minister Ronald Plasterk (PvdA) immers nooit door Wilders zijn voorgedragen als *verkenner*. De twee liepen elkaar afgelopen zomer tijdens hun vakantie in Kralendijk tegen het zongebrende lijf. Het gezamenlijke diner, in gezelschap van beider echtgenotes, is kennelijk in de smaak gevallen. Zo goed zelfs dat het ‘ome Roon’ wordt toevertrouwd de weg te plaveien voor een ultrarechts kabinet van PVV, VVD, NSC en BBB.

Velen op de eilanden zullen zich Plasterk nog wel herinneren. Het *pedante manneke* heeft een onuitwisbare indruk achtergelaten als de meest mislukte portefeuillehouder van Koninkrijksrelaties ooit. Iconisch is de foto van de minister die het Bestuurskantoor via de achterdeur ontvluchtte om, alsof de duivel hem op de hielen zat, het Wilhelminaplein over te sprinten naar zijn met draaiende motor gereedstaande dienstauto. Alleen maar om een handjevol luidruchtig, maar vreedzaam tegen armoede protesterende Bonairianen te ontlopen. In de Tweede Kamer kwam hij geregeld met partijen in botsing omdat hij ten aanzien van de schrijnende armoede op de eilanden geen enkele ambitie toonde. De Eerste Kamer moest er aan te pas komen om zijn verzet tegen de invoering van kinderbijslag te breken en af te dwingen dat er een onderzoek kwam naar een sociaal minimum. Het deed toenmalig D66-voorman Alexander Pechtold een keer hardop verzuchten of Plasterk misschien niet minister *van*, maar *tegen* Koninkrijksrelaties was.

Wel hypocriet dat heren die hun afkeer van de in hun ogen *corrupte boevennesten* delen, er wel hun vakantie willen doorbrengen.

50 | Dikke middelvinger

Het zal nog een hele hijs worden een nieuwe Tweede Kamercommissie voor Koninkrijksrelaties op te tuigen. Het is in de Haagse *slangenkuil* immers niet de meest gewilde portefeuille. Als Kamerlid *scoor* je er nauwelijks mee. Met een motie voor een eerlijke behandeling van de koninkrijksburgers op de eilanden haal je de Nederlandse media niet. Zelfs een pleidooi landgenoten in Bonaire, Sint Eustatius en Saba gelijke rechten en voorzieningen toe te kennen, levert geen *punten* op. En de verjaardagsvisite boeit het Caribisch deel van het Koninkrijk alleen als zonzekere vakantiebestemming.

Op de dag dat de nieuwe Tweede Kamer wordt beëdigd verdelen de fracties de woordvoerderschappen. Met een record-uittocht van 80 parlementariërs zijn er dit keer heel wat gaten te stoppen die, waar het de commissie Koninkrijksrelaties betreft, zijn achtergelaten door Jorien Wuite, Joba van den Berg, Attje Kuiken, Sylvana Simons (Kadushi zegt: *Masha danki* voor jullie strijd voor een rechtvaardiger Koninkrijk) en Machiel de Graaf. De wel herkozen Roelien Kamminga haakt ook al af; zij ambieert ander Kamerwerk. Dus zijn er veel vacatures te vervullen in de commissie die zich met de eilanden bezighoudt. Bij de na elke verkiezing terugkerende stoelendans steken maar weinigen spontaan hun vinger op bij de meestal als laatst gestelde vraag wie Koninkrijksrelaties wil *doen*. Die portefeuille wordt nogal eens de laagste in de politieke pikorde in de maag gesplitst. Het Koninkrijk wordt in de residentie nu eenmaal ervaren als *strafcorvee*...

D66'er Jan Paternotte is de uitzondering die

deze treurige regel bevestigt. In 2017/2018 heeft hij als voorzitter van de Kamercommissie voor Koninkrijksrelaties bewezen het juiste gevoel te bezitten die onontbeerlijk is om te *dealen* met de ingewikkelde politiek/culturele (over)gevoeligheden tussen het koude en het warme deel van het Koninkrijk. Of hij net zo veel kan bereiken als Jorien Wuite is de vraag nu D66 met nog maar 9 Kamerleden aanzienlijk minder in de melk te brokken heeft. Datzelfde geldt na de bijna halvering van de ChristenUnie evenzeer voor Don Ceder.

Daarmee zijn meteen de enige twee commissieleden genoemd die bewezen affiniteit met Caribische aangelegenheden hebben en die – belangrijker nog – hun Caribische collega's snappen. De nieuwe *vakcommissie* Koninkrijksrelaties zal dus niet bezwijken onder kennis van de eilanden. Behalve met onwetendheid zullen Paternotte en Ceder ook de strijd moeten aanbinden met vooroordelen nu de Kamer een ruk naar (eng) rechts heeft gemaakt.

Zal Wilders met zijn *vreemdelinglegioen* (voor veel van zijn *onderhorigen* is politiek Den Haag onbekend terrein) de kans schoon zien de autonome landen Curaçao, Aruba en Sint Maarten het Koninkrijk uit te pesten? En landgenoten in de bijzondere gemeenten Bonaire, Sint Eustatius en Saba van tweederangs- naar derderangs burgers degraderen? Op 20 december komt de commissie Koninkrijksrelaties voor het eerst in nieuwe samenstelling bijeen. Dan wordt misschien al wat duidelijker hoe de vlag er de komende jaren bijhangt.

Het zal nog wel even duren voordat er een opvolger voor staatssecretaris Van Huffelen in beeld komt. Gezien de kansrijkst geachte coalitie, kan die niet lang genoeg op zich laten wachten. Het is sowieso geen post waar om gevochten wordt. Ronald Plasterk werd in 2012 minister van BZK (dat in Den Haag bekend staat als het ministerie van *lege dozen*) omdat beter

gekwalficeerde partijgenoten voor de vermeende eer bedankten. Raymond Knops maakte er in 2017 geen geheim van dat Koninkrijksrelaties niet zijn eerste – en vermoedelijk ook niet tweede en derde - keus was. Eén ding staat vast: de inkomend bewindspersoon voor (of wellicht tegen) Koninkrijksrelaties zal qua inzet, optimisme en incasseringsvermogen niet kunnen tippen aan Van Huffelen. Wat de *usual suspects* overzee haar ook in de schoenen schuiven (zoals Aruba: “Koloniaal gedrag” en Bonaire: “Eenzijdig handelen”), onder het kabinet Rutte IV brak een tijdperk van detente aan. Gevreesd moet worden dat de nog maar net ontdooiende verhoudingen binnen de kortste keren na het aantreden van een regeringsploeg waarvan de PVV deel uitmaakt tot ver onder het nulpunt dalen. En een welwillend oor plaatsmaakt voor een *dikke middelvinger*.

16 december 2023

51 | **Hellend vlak**

“Gezamenlijk voelen wij ons verantwoordelijk voor de toekomst van het Koninkrijk der Nederlanden.” Wat een pracht van een *beginselverklaring*! Vooral als je bedenkt in welk belangrijk proces deze zin een rol speelt en wie met ‘wij’ worden bedoeld. De stelling is afkomstig uit het *‘fractievoorzittersmanifest’* dat ter ondertekening is voorgelegd aan de leiders van PVV, VVD, NSC en BBB die gaan pogen een nieuw, hoogst onaangenaam rechts kabinet in elkaar te flansen. Of Geert Wilders daadwerkelijk zijn handtekening eronder gaat zetten - en dus bereid is zijn wens Aruba, Bonaire, Curaçao, Saba, Sint Eustatius en Sint

Maarten het Koninkrijk uit te schoppen, in zijn met ander onrechtstatelijk gedachtegoed gevulde *ijskast* te parkeren - moet nog blijken.

Als de *Orbán van de Lage Landen* het manifest al tekent, is de vraag wat zijn handtekening waard is. Geen twijfel dat hij blijft willen wat hij al bijna 20 jaar predikt, maar dat nu even niet meer hardop zegt om zijn kans minister-president te worden niet te verknallen. Spijt van zijn haat zaaiende, discriminerende, racistische en de rechtstaat ondermijnende uitspraken heeft hij niet, zo onderstreepte hij woensdag in het Kamerdebat over de verkiezingsuitslag.

Op het gevaar af een *Calimero-syndroom* aangemeten te krijgen: jammer dat geen Kamerlid zich geroepen voelde te vragen of premier Wilders van plan is het Koninkrijk te splijten, is het niet in daad dan toch zeker wel in woord. Het is dus afwachten of hij het manifest gaat tekenen. Het is overigens wel vreemd dat de beoogde coalitiegenoten het nodig achten vast te leggen zich “verantwoordelijk te voelen voor de toekomst van het Koninkrijk”. Kennelijk nemen zij de eed die zij bij hun aantreden als Kamerlid afleggen trouw te zijn aan het Statuut voor het Koninkrijk en – in die volgorde! – de Grondwet niet heel erg serieus.

Maar ook de Grondwet lijkt niet veilig bij het *dreamteam* van het op hol geslagen electoraat.

Want waarom anders zag verkenner Plasterk zich genoodzaakt te adviseren dat PVV, VVD, NSC en BBB - voordat zij over de inhoud gaan onderhandelen – het erover eens moeten zien te worden de Grondwet, de grondrechten en de democratische rechtsstaat te respecteren. Als dat al niet vanzelfsprekend is, hoeveel zekerheid bieden dan nog internationale verdragen zoals die voor de rechten van de mens? Of – om een ander niet willekeurig voorbeeld te noemen – het VN Handvest over dekolonisatie.

Hoe ver Nederland is afgedwaald van het land dat ooit door de rest van de beschaafde wereld als een

lichtend voorbeeld van fatsoenlijk bestuur werd gezien, bleek nog maar eens in het debat woensdag over de verkiezingsuitslag. Nadat Wilders, Omtzigt en Yeşilgöz (u weet wel, de mevrouw die van mening is dat het plegen van integriteitsschendingen politici en ambtenaren op de BES-eilanden in het DNA zit) urenlang de rechtstaat heilig hadden verklaard, diende die laatste mede namens *boerenbijpaard-en-wagen* BBB een motie in die door neutrale waarnemers als *staatsrechtelijk vandalisme* werd bestempeld. De boodschap werd niet gehoord: een dag later volgde een tweede aanslag op het *democratisch ethos*. Hoewel de helft van de Kamerleden niet voor hem stemden, werd Martin Bosma, de PVV-ideoloog voor wie kwetsen een tweede natuur is, tot Kamervoorzitter gekozen. De man die collega-volksvertegenwoordigers, die zijn onzindelijke denkbeelden (bijvoorbeeld over de Curaçaose verzetsheld Tula en het slavernijverleden) niet delen, met sardonisch genoegen verbaal *vierendeelt*. Vraag maar aan oud-Kamerlid Jorien Wuite. Bosma's verkiezing bevestigt dat de rot zich sluipenderwijs tot in de haarvaten van het bestuur van het grootste land van het Koninkrijk naar binnen heeft gevreten. Daarom: een statement als "Gezamenlijk voelen wij ons verantwoordelijk voor de toekomst van het Koninkrijk der Nederlanden" kan nog zo hoopgevend klinken, trap er niet in! De beoogde coalitie heeft er in zijn eerste week geen misverstand over laten bestaan wat haar vertrekpunt is: het begin van een hellend vlak. Misschien hoeft Wilders straks niet eens zijn handen vuil te maken om de banden met de Caribische landen te verbreken omdat deze – geef ze eens ongelijk – zelf besluiten geen Koninkrijk te willen delen met een *moederland* waarvan het morele kompas is dolgedraaid. Als Curaçao, Aruba en Sint Maarten kun je een betere partner voorstellen...

52 | Corrupte rechters

In het geweld van sociale media waar iedereen dankzij gebrek aan toezicht ongehinderd de onderbuik kan laten leeglopen, is de aloude *ingezonden brief* een beetje uit de gratie geraakt. Ook al omdat redacties van respectabele media wél enkele basale fatsoensregels hanteren: geen niet onderbouwde beschuldigingen, geen beledigingen, al helemaal geen laster en altijd met vermelding van de naam van de inzender, tenzij er bij hoge uitzondering (voor iedereen begrijpelijke) redenen zijn de identiteit van de brieftschrijver te beschermen. Media in de Caribische delen van het Koninkrijk gaan daar, zoals met wel meer journalistieke grondbeginselen, wat losjes mee om. Dat is een understatement, bewees de Curaçaose krant Amigoe met de publicatie van een opmerkelijke ingezonden brief met de titel “Corruptie in de rechtspraak”.

“Het is bij velen bekend, inclusief premiers en parlementsleden in de Nederlandse Antillen dat bepaalde rechters afhankelijk zijn van achterdeurbetalingen. Corrupte rechters die naar de eilanden worden gestuurd vanuit Nederland om de inwoners te misbruiken”, stelt de brieftschrijver zonder zich met naam bekend te maken. Hij bevindt zich in illuster gezelschap: voor corruptie, fraude en witwassen veroordeelde of verdachte politici als Benny Sevinger, Otmar Oduber en Gerrit Schotte delen zijn mening dat “Nederlandse aanklagers en rechters corrupt zijn”, zo stelt hij.

Twee bij het Gemeenschappelijk Hof werkzame rechters worden zelfs bij naam genoemd. “Rechter Van de Leur verklaarde tijdens een rechtszitting dat hij een

zwarte man geen rechten zal geven.” En vicepresident van het Hof Keltjens is ook al “aangetast”, lezen we. De misstanden beperken zich kennelijk niet tot de “Nederlandse Antillen”, getuige de constatering dat Geert Wilders en Dési Bouterse eveneens “wreed zijn behandeld door het corrupte systeem.”

De briefschrijver kondigt aan op 27 januari een persconferentie te geven “om licht te werpen op alle corruptie en misstanden.” Je zou denken dat de bovenstaande ‘onthullingen’ voor de lokale media aanleiding zijn hun beste onderzoeksjournalisten aan het werk te zetten. Want dat het naast een legertje graaiende politici op de eilanden ook nog wemelt van de corrupte rechters, is weer eens wat anders dan de pagina’s klakkeloos vol te kwakken met persberichten van de afdeling Propaganda van de regering.

Ook al is de Amigoe al langer niet meer serieus te nemen, de bewuste brief had natuurlijk nooit geplaatst mogen worden, maar het aanbod van goedkope vulling was te verleidelijk. Hoofdredacteur Norman E. Serphos doet er – wat journalisten vaak anderen kwalijk nemen – het zwijgen toe als hem gevraagd wordt naar de overwegingen het smaadschrift te publiceren. De kwestie kan overigens voor de betrokkenen nog een dik verdiend staartje krijgen: het verspreiden van laster is immers strafbaar. Dat geldt zowel voor de schrijver als degene die tegen beter weten in gretig meewerkt aan de vermenigvuldiging ervan. Navraag bij persrechter Sigmar Carmelia leert dat het Hof zich erover beraadt “wat de juiste stappen zijn.”

Dat de schrijver zijn identiteit verborgen probeert te houden, hoeft geen beletsel te zijn hem op te sporen. Een aanwijzing zou het begin van de ingezonden brief kunnen zijn dat “Massimo Consultant & Financial Services NV een adviesbureau is dat mensen vertegenwoordigt die onrechtvaardigheid ervaren op Aruba, Curaçao en Sint Maarten.” Het bureau is

gevestigd aan de J.G. Emanstraat 29 in Oranjestad. De website is uit de lucht en op de facebookpagina zijn alleen modefoto's gepost. Het handelsregister van de Kamer van Koophandel vermeldt twee bestuurders: Shirley Ann Hazel en Edwardo Alexandro Antonio Mathew.

Verder speuren op het internet lijkt te bevestigen dat die laatste de briefschrijver is, want zelfbenoemd slachtoffer van de rechtspraak. In 2017/2018 zat hij op Aruba in de gevangenis, of zoals hij het destijds zelf omschreef: "Mijn lichaam wordt tegen mijn wil bewaard." Vanachter de tralies voerde hij rechtszaken tegen het Openbaar Ministerie waarbij hij de onmiddellijke vrijlating van zijn *lichaam* eiste. Kennelijk is hem opnieuw groot onrecht aangedaan om vijf jaar later zijn strijd tegen de magistratuur te hervatten.

Wie weet kan hij rekenen op hulp uit Nederland. Daar is *lotgenoot* Wilders immers op weg minister-president te worden en die heeft de Hoge Raad al eens voor "een corrupte bende" uitgemaakt.

Ps. Uiteraard heeft Kadushi de heer Mathew benaderd, maar die heeft niet gereageerd.

30 december 2023

53 | Goede voornemens

2023 was een lekker prikkelrijk jaar. En het is nog niet eens voorbij. Over minder dan twee etmalen stromen de eerstehulpdiensten vol verminkten met oog- of ander ernstig letsel, staan huisdieren bibberend doodsangsten uit, vliegen zwermen door het geknal opgeschrikte vogels zich gedesoriënteerd

te pletter, wordt astmapatiënten de adem benomen omdat de concentratie stikstof in de lucht tijdelijk verdertigvoudigt, worden hulpverleners gemolesteerd en wensen we elkaar klapzouend een gezond en veilig nieuwjaar. Want tradities, ook de domme, blijven we hardnekkig koesteren zo lang overheden te laf zijn een vuurwerkverbod af te kondigen.

Een traditie die geen slachtoffers maakt, is het hebben van goede voornemens. Zijn zonden overdenkend, werd Kadushi onder de denkbeeldige kerstboom overvallen door wat op een vleugje wroeging leek. Waren zijn stekels het afgelopen jaar niet te scherp? En werden ze niet te diep in de ongewild lijdend voorwerpen van zijn columns gestoken? De 52 bijdragen van dit jaar teruglezend, voelt het kennelijk toch aanwezig mededogen zich aangesproken: Was het in alle gevallen wel terecht? En zijn sommige mikpunten niet te genadeloos aangepakt?

Voor columnisten is het makkelijk veilig vanaf de zijlijn anderen op de korrel te nemen, bijvoorbeeld bestuurders en politici. Alsof die het al niet zwaar genoeg te verduren hebben van types die maar net voldoende hersencellen hebben om het toetsenbord te bedienen en, uiteraard anoniem, hun vitriool via sociale media te spuien. Het is een mirakel dat er nog mensen te porren zijn voor de politiek, laat staan bereid zijn minister of gedeputeerde te worden in de wetenschap dat de digitale guillotine al vóór je beëdiging wordt opgetuigd.

Op de spreekwoordelijke uitzonderingen na (hun namen kunt u zelf invullen) kiest niemand voor een functie in het openbaar bestuur om in de staatskas te graaien of - om een willekeurig voorbeeld te noemen - burgers welbewust in armoede te laten leven. Integendeel, de meesten steken in ruil voor een allesbehalve overdreven beloning heel wat overuren in hun roeping de wereld beter te maken. Dat ze daarin

niet allemaal altijd even goed slagen, is geen vrijbrief hun inzet en goede bedoelingen in twijfel te trekken. Dat weerhoudt Kadushi er niet van op de drempel van oud naar nieuw de stekels nog wat bij te punten. Niet om extra venijnig te kunnen uithalen, maar vanwege de gehoopte preventieve werking. Wie het niet te gek maakt, heeft immers niks te vrezen; voor zover je überhaupt iets te duchten hebt van een zich achter een alias verschuilende stukjesschrijver met een bereik van amper 30.000 mede-koninkrijksgelovigen. Columnisten zijn toch vooral de narren van de democratie: het hoogste doel is het publiek met hun verbale capriolen te vermaken en al doende bestuurders te waarschuwen beter op het rechte pad te blijven.

Kadushi's voornemen is daarom zijn prikkeldrift ook in 2024 ongeremd de vrije loop te laten, zonder aanzien des persoons uiteraard. Tevens wenst hij u vanzelfsprekend het allerbeste voor het nieuwe jaar. Om het wat concreter te maken: Dat premier Wever-Croes tot het besef komt dat ze haar Arubaanse onderdanen niet omwille van haar ego kan opzadelen met 350 miljoen aan extra rentelast, haar Curaçaose ambtgenoot Pisas van het door hem aangekochte bordeel Campo Alegre een safe resort maakt voor de vele slachtoffers van huiselijk geweld en seksueel misbruik, de Sint Maartenaren voor de verandering eens een regering en parlement kiezen waarin geen plek is voor wegens corruptie veroordeelden, op Bonaire rivaliserende politici leren dat je door elkaar een *kontje* te geven meer voor de bevolking bereikt dan met elkaar omlaag te halen, de Statianen van het opperbestuur in Den Haag de kans krijgen hun niet overgereguleerde *way of living* te leven en het Bestuurscollege van Saba de moed weet te verzamelen zich minder serviel richting ministeries op te stellen. Voor het zwalkende moederland is de wens dat

de verkiezingsdruiven niet te zuur smaken. Maar mocht dat toch zo zijn, dan is dat *eigen schuld, dikke bult*. Want je moet je als kiezersvolk levend in een qua voorzieningen ongelooflijk bevoorrecht land, kapot schamen door met zijn 2,3 miljoenen (van wie godbetert 407 op Bonaire) te stemmen op een neppoliticus die er met de stekels van duizend Kadushi's niet van te weerhouden is aan de democratische rechtstaat te morrelen zodra hij minister-president is.

DEEL 2

Bericht uit...

De zondagse estafetterubriek 'Bericht uit...' op DossierKoninkrijksrelaties.nl kent een trouw lezerspubliek. Columnisten uit de Caribische delen van het Koninkrijk belichten bij toerbeurt de kanten van hun eiland waarvan zij vinden dat die de aandacht van alle koninkrijksburgers verdienen. In deel II van deze bundel vindt u de bijdragen die zij in 2023 hebben geleverd.

Terrance Rey

is uitgever/eigenaar van StMaartenNews.com en een aantal e-commerce websites in verschillende marktniches, zoals StMaartenFlowers.com en StMaartenCakes.com. Terrance is tevens luchtvaartmakelaar, reisadviseur, bestemmingsmarketeer, internetondernemer, overheidsbeleidsadviseur en allround-go-to-person-to-get-things-done-on-St. Maarten.

Raquel Weisz

is leiderschapontwikkelingsspecialist. Ze woont en werkt 18 jaar op Curaçao. Met haar bedrijf Creating Milestones (www.creatingmilestones.today) richt ze zich als trainer, coach en consultant op leiderschapontwikkeling van leidinggevend en ambitieuze professionals. Daarnaast adviseert Raquel politiek-gevoelige organisaties in de private, publieke en non-gouvernementele sector.

Burney el Hage

was gedurende 3 regeerperioden gedeputeerde op Bonaire en is oud-minister van Economische en Arbeidszaken/vicepremier van de Nederlandse Antillen. Hij was namens het eiland nauw betrokken bij de staatkundige hervorming van 2010. Sinds 2015 is Burney manager operations en lid van het directieteam van de zorginstelling Fundashon Mariadal.

Anton Hermans

is na zijn studie aan het werk gegaan in het Rotterdamse onderwijs, eerst als docent en later als coördinator en locatieleider op VMBO-scholen. In 2014 is hij met zijn gezin verhuisd naar Saba, om directeur te worden van de enige VO/MBO school van het eiland. In zijn vrije tijd schrijft Anton gedichten en bewandelt hij een van de vele trails die de unspoiled queen of the Caribbean rijk is.

Nicola Jaeger

volgde de naar Europees Nederland terugverhuisde Mia van Deelen op. Voordat zij op Sint Eustatius neerstreek, studeerde Nicola aardrijkskunde, milieubeheer en politiek. Daarna werkte ze een aantal jaren voor niet-gouvernementele organisaties. Als freelance regisseur, redacteur, fotograaf, vertaler, videograaf en schrijver reisde ze met partner Yoeri Bulk, met wie zij de liefde voor oceanen deelt, de wereld over.

Larissa Oduber-De Cuba

leverde als opvolger van Mireille Laclé op 4 juni haar eerste bijdrage. Kind van een Nederlandse moeder en Arubaanse vader, getrouwd, moeder van 3 dochters en van beroep jurist. Rondde haar master Arubaans Recht af aan de Universiteit van Aruba en is meer dan 25 jaar werkzaam in de verzekeringswereld, momenteel als Manager Risk & Compliance. Naast de verzekeringswereld gaat haar interesse uit naar Corporate Governance, ethiek en integriteit. Larissa ziet zichzelf als een life long learner, is positief ingesteld en denkt dan ook altijd in oplossingen.

1 januari 2023

Het moet anders

Door Mia van Deelen

Wat overpeinzingen aan het eind en het begin van een jaar. Veel van hetzelfde, maar dat krijg je als er weinig verandert. Een bevinding van de Commissie van Wijzen, leidend tot de interventie van februari 2018, was dat Den Haag het aan visie ontbreekt ten aanzien van Caribisch Nederland. En daar is nog helemaal niets in veranderd. Als men mij zou vragen wat een dergelijke visie dan zou moeten bevatten, dan - zo geef ik toe - weet ik het ook niet precies.

Maar het besef daartoe zou mij wel aan het overleg met de Statianen brengen onder leiding van een neutraal iemand zonder dubbele agenda en die er geen carrièresprong aan over hoeft te houden. Wat is de visie van de Statiaan op de toekomst van het eiland en wat verwacht de Statiaan van Den Haag? En wellicht ook omgekeerd: wat verwacht Den Haag van Caribisch Nederland in het algemeen, en van Sint Eustatius in het bijzonder. Die dialoog ontbreekt ten enenmale! Er zijn beleidsgebieden waarin het mijns inziens fundamenteel anders moet. Neem nu bijvoorbeeld het intereilandelijk vliegverkeer. De momenteel veel te dure verbindingen moeten aanzienlijk goedkoper beschikbaar komen als openbaar vervoer. Dat geluid is bij het ministerie van IenW wel bekend, maar de animo - of zo u wilt: de publieke druk van de Tweede Kamer - is te gering om er op korte termijn iets aan te doen. Men verschuilt zich achter nadere studies en andere verdragende 'wapens' om het zo lang mogelijk voor zich uit te schuiven. En de regeringscommissaris? Tja, die heeft er zelf geen last van en van heel veel zorg om de

bewoners geeft ze geen blijk. Van druk van haar kant is nog weinig te merken.

Het lijkt me overigens vanzelfsprekend dat de drie BES-eilanden veel beter onderling verbonden moeten zijn. Dus een periodieke verbinding - als ware het een busverbinding in Europees Nederland - tussen Bonaire, Sint Eustatius en Saba zou naar mijn idee een vanzelfsprekendheid moeten zijn.

Dat brengt me op een natuurlijke wijze tot een volgend beleidsterrein waarop het fundamenteel anders zou moeten: de zorg. Met een goed geoutilleerd ziekenhuis op Bonaire is er goede specialistische zorg voorhanden in het BES-gebied (voor zover mij bekend onderhoudt het ziekenhuis ook goede contacten met academische ziekenhuizen in Europees Nederland). Als het ziekentransport dan ook langs eerder genoemde luchtwegen tussen Bonaire, Sint Eustatius en Saba plaatsvindt, dan is de zorg minder afhankelijk van Sint Maarten.

Het ziekenhuis in Sint Maarten is - gezien vanuit Saba en Sint Eustatius - in dat scenario alleen maar interessant voor acute specialistische hulp (Sint Maarten is ongeveer twintig minuten vliegen van Sint Eustatius, waar Bonaire vier à vijf kwartier ver weg is). In het scenario dat Bonaire de centrale ziekenhuisvoorziening voor het BES-gebied wordt (met academische ziekenhuizen in het 'achterland' i.c. Europees Nederland) is de zorgfunctie in Colombia overbodig. Zonder berekening veronderstel ik dat alleen al deze stap voor Den Haag een aantrekkelijke overweging zou moeten zijn om de zorg voor de BES te 'reorganiseren'. Maar Den Haag kennende zal daar wel eerst een nadere, verkennende studie voor nodig zijn... Ten slotte het sociale domein. Al heel lang vraag ik mij af waarom het verschil tussen de eersterangs- en tweederangs Nederlanders in stand wordt gehouden. In Nederland is er geen regionaal verschil ten aanzien

van het sociaal minimum, dus dat zou er ook niet moeten zijn voor Caribisch Nederland. Je zou kunnen aanvoeren dat het de werkgevers zijn die moeten opdraaien voor de daardoor verhoogde lonen. Dat lijkt me fiscaal op te lossen. Als er al sprake is van een probleem. Het is tamelijk onverteerbaar om iets NIET te doen omdat slechts weinigen er (enige) last van ondervinden.

8 januari 2023

Happy New Fear

Door Raquel Weisz

Schokkend vond ik het. Met tranen in m'n ogen keek ik naar de video waarin een kind met de dood wordt bedreigd en vervolgens wordt afgetakeld met een stok door zijn overgrootmoeder. Drie generaties staan erbij en kijken ernaar. Ze schelden samen het jongetje uit. Een trieste kijk in het leven van kinderen die worden mishandeld.

Deze eerste week is er veel politiek gedoe op Curaçao. Maar deze video is hetgeen dat is blijven hangen. De zin om jullie een *Happy New Year* te wensen en te verwijzen naar de feestelijke decembermaand is er niet meer. Deze video is een realiteit voor veel kinderen. Ook op Curaçao. Kinderen die verkeren in zeer onveilige situaties, die opgroeien in continue angst en die dit geweld meekrijgen als referentiekader in hun vorming. Met alle gevolgen van dien. Mentale weerbaarheid wordt als één van de belangrijkste vaardigheden gezien in de 21e eeuw. Het feit dat artificiële intelligentie (AI) wereldwijd in rap

tempo haar intrede doet, maakt dat de arbeidsmarkt nog sneller verandert. En AI klopt op de achterdeur op Curaçao. Het betekent niet dat er direct minder banen zullen zijn, maar door de volatiliteit wel steeds andere banen. Je moet dus mentaal in staat zijn om de knop om te zetten en keer op keer bij- en/of om te scholen. En laat dit nou net niet het sterke punt van het politieke klimaat zijn om de vernieuwing en het stimuleren van de mentale weerbaarheid van de bevolking te bevorderen. Regeren is vooruitzien. Als je er logisch over nadenkt is deze mentale weerbaarheid op dit moment nu reeds relevant voor Curaçao. Want de *rollercoaster* van economische tegenslagen zou moeten maken dat om- en bijscholing aan de orde van de dag is.

Een paar weken geleden zag ik een klein groepje mannen bidden voor de poort van de Isla raffinaderij om deze te heropenen. Het tafereel raakte mij. De angst en de pijn was te zien in hun ogen. De wanhoop was voelbaar. Zonder perspectief. Ze hebben al hun hoop gevestigd op de politiek om dit wonder te bewerkstelligen. Dit legt natuurlijk een enorme druk. En de politiek blijft dit voeden met de belofte dat de heropening 100 procent zal lukken en voert hierin één beleid. Kortetermijndenken, gericht op de winst van de volgende verkiezingen. Een meersporenbeleid, waarbij je eventueel jouw politieke belofte probeert waar te maken, maar met name focust op andere toekomstgerichte oplossingen en tevens de mentale weerbaarheid van de bevolking stimuleert, zou logischer zijn.

Zoals we Uber tot de dag van vandaag buiten Curaçao hebben weten te houden, om de lokale taximarkt te beschermen, zal deze strategie niet werken in de toekomst wanneer de robotisering onvermijdelijk grootschalig haar intrede doet op Curaçao.

Onontkoombaar omdat je als land relevant wil zijn in de mondiale ontwikkelingen.

Angst is een heel slechte raadgever. We zullen het moeten adresseren en daarnaast de mentale weerbaarheid van de gehele bevolking vergroten. Want de impact is niet alleen mentaal, maar dus ook economisch. Hoe zou het over 15 jaar met de mentale weerbaarheid gesteld zijn van het jongetje uit de video, wanneer hij de arbeidsmarkt betreedt?

15 januari 2023

Ervaringsreizen

Door Terrance Rey

Met zo'n titel vrees ik dat deze column als een soort reisbrochure gaat lezen. Ik was geneigd dit verhaal overboord te gooien en over de laatste schandalen op het eiland te schrijven. Met een titel zoals 'Gulle gevers in rep en roer'. Of 'COHO is DOOD, lang leve de geheime bankrekeningen bij overheidsbedrijven.' Ik wou zelfs wat schrijven over een nieuw schandaal in het land: Het Kadaster. Het lijkt net nutsbedrijf GEBE. Ruzie tussen directie en Raad van Commissarissen en zelfs een gerucht over een mogelijke hack als verklaring voor verdwenen banktegoeden. Enfin, we moeten wachten tot het nieuws volgende week uitbreekt. Er is een nieuwe trend in reizen: Ervaringsreizen, waarbij reizigers zich willen onderdompelen in een bestemming door de lokale buurten in stadsdelen en buitenwijken in te gaan en tussen de lokale bevolking te verblijven. Zulke reizigers vermijden de all-inclusive resorts en de typische toeristische gebieden en zoeken naar authentieke ervaringen door onder lokalen te vertoeven: belevingsreizen.

AirBnb is een enorme stimulans geweest voor deze ontwikkeling. Op dit moment is AirBnb de grootste kameraanbieder op het eiland. Je kunt niet fout gaan met AirBnb als jouw accommodatie in het hart van de meest levendige lokale wijken van Sint Maarten ligt. Ik zie bijvoorbeeld veel 'blanke mensen' in de St. Peters en South Reward gebieden rondlopen. Het zijn geen verdwaalde met R-nummerplaten rondrijdende toeristen. De mensen dwalen rond met backpacks, in korte broek en T-shirt. Toevallig zijn het buurten dicht bij bekende wandelpaden en landbouwstations. Denk maar aan de wandelroute van Boer Joslyn Richardson met zijn Sint Maarten Hillside Adventures.

"Ik ben bezig met een artikel over ervaringsreizen," appte ik naar Boer Denicio Wyatte. "En hoe Sint Maarten van die nieuwe ontwikkeling kan profiteren." Wyatte is de bekendste, meest vasthoudende en productiefste boer die ik in St. Peters ken. Hij geeft ook rondleidingen en workshops aan toeristen die zijn landbouwstation bezoeken. Natuurlijk moest ik mijn huiswerk doen voor met hem over zijn vorm van ervaringsreizen te chatten. Mensen kunnen zelfs vers gekookt eten met groenten uit zijn tuinen nuttigen tijdens de lunch.

Ervaringsreizen zijn een vorm van toerisme waarbij mensen zich richten op het ervaren van een land, stad of een bepaalde plaats door zich actief en zinvol bezig te houden met de geschiedenis, mensen, cultuur, eten en omgeving. Onderdompelingsreizen geven je de kans een gebied als een 'local' te ervaren door jezelf in te bedden in de cultuur, in plaats van deze simpelweg vanaf een comfortabele afstand te bekijken.

De term *ervaringsreizen* wordt al genoemd in boeken en publicaties uit 1985, maar is pas de laatste jaren echt populair geworden. In 2017 gaf 65% van de Amerikaanse reizigers de voorkeur aan 'iets nieuws ervaren' boven 'zich uitgerust en opgeladen voelen'.

Activiteiten zoals wandelen, hiken en landbouwstations bezoeken zijn sommige van de trends die deze nieuwe generatie reizigers willen meemaken wanneer ze zich in een bestemming als Sint Maarten onderdompelen.

“Wat doet de regering van Sint Maarten in het licht van deze ontwikkeling om land aan boeren toe te wijzen zodat ze met landbouwstations kunnen starten die ook ten goede van ons toeristisch product kunnen komen?” vroeg ik aan Wyatte, die al jaren in gevecht is met een familie die claimt dat het land waarop hij werkt van haar is. De overheid, met name de ministerie van VROMI - Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening, Milieu en Infrastructuur – poogt een bemiddelende rol te spelen, maar is zonder resultaat al jaren bezig de papieren in orde te maken.

In het kader van deze ontwikkeling wil ik meer weten over de laatste stand van zaken. Ik had vragen over de plannen voor het uitbreiden van zijn landbouwstation en wat de status is van de grondkwestie. “Is er een oplossing bereikt met de regering en de familie Richardson over het gebruik van de grond voor uw landbouwproject?” vroeg ik.

Wyatte legde uit dat er nog niets is opgelost. Er werd hem beloofd dat het benodigde papierwerk bij het Kadaster in orde zou worden gemaakt. Telkens als hij dit bij het Kadaster nagaat, is er nog steeds niets gedaan. Laatst kreeg hij een telefoontje om naar het kantoor van de minister van VROMI te komen om een document te ondertekenen. Toen hij bij het kantoor aankwam, vertelde de minister hem dat de minister degene is die het document moet ondertekenen en naar het Kadaster sturen. Toen Wyatte vroeg waar het document betrekking op had, bleef de minister ontwijkend over de aard van het document en de inhoud ervan. Wyatte vertelde dat hij het kantoor verliet met de opmerking: „When a’you figure it out, a’you leave me know.”

Wyatte legde uit dat je geen andere houding kan aannemen wanneer je met zulke ‘pure talk’ en inderdaad ‘no action’ geconfronteerd wordt. Ik vind het jammer dit allemaal te horen. Voedselproductie heeft zijn eigen Sustainable Development Goal. Nummer 2 om exact te zijn. Die roept op “een einde te maken aan honger, voedselzekerheid en verbeterde voeding te bereiken en duurzame landbouw te bevorderen. Landbouw is het kernwoord. Ik lees en hoor de Sint Maartense overheid vaak preken dat ze zich gecommitteerd heeft aan de SDGs zoals die zijn ontwikkeld tijdens de Conferentie van de Verenigde Naties over duurzame ontwikkeling, gehouden in 2012 in Rio de Janeiro. Het doel was een reeks wereldwijde doelen te creëren, gerelateerd aan de ecologische, politieke en economische uitdagingen waar we als mensheid mee te maken hebben. Sint Maarten blijft de SDG 2030 Development Agenda omarmen en zal zich inzetten voor het bereiken van de doelstellingen tijdens het zogenaamde Decennium van Actie. Zo te horen blijft dit op Sint Maarten als het om landbouw gaat bij een ‘Decade of Inaction’.

Mijn column over ervaringsreizen kan ik eindigen met het rare woord ‘ervaringswijzer’. Door alles wat hij tot nu toe heeft meegemaakt is Wyatte een heleboel ervaringen wijzer. Letterlijk alles kan je online opzoeken. Zo ook ervaringswijzer: “Ervaringswijzer is wanneer mensen die met tegenslag te maken hebben gehad, hier sterker uit komen.” Klinkt exact als dat van Wyatte. Toch blijft hij positief en ik ook, want wij geloven allebei in de enorme voordelen die ervaringsreizen kunnen hebben voor een klein eiland als Sint Maarten dat duurzame vormen van toerisme moet ontwikkelen. Dit kan heel goed via het ontwikkelen van duurzame vormen van landbouw en zodoende ook voedselzekerheid garanderen, voor zowel de lokale bevolking als voor de toeristen die zich

bijvoorbeeld in onze cultuur van eten en drinken en manier van leven willen onderdompelen.

22 januari 2023

Vliegtuig

Door Anton Hermans

Een vliegticket kan je kopen direct bij WINAIR Saba. Je mailt WinAir Saba, geeft je reisdata door en na wat heen en weer gmail, kun je of online betalen of je gaat langs bij de balie op het vliegveld en betaalt de tickets cash. Met slechts twee vluchten per dag moet je wel ruim op tijd boeken. Doe je dat niet, dan heb je grote kans dat je een nacht in een hotel op Sint Maarten moet boeken of je andere vluchten moet aanpassen aan de beschikbaarheid van de WinAir vluchten. Online kun je ook vliegtickets boeken en betalen, maar daar maken we eigenlijk geen gebruik van.

Zo moest ik eerder deze week naar Curaçao en ondanks het op tijd boeken van de tickets, was ik genoodzaakt een nacht op Sint Maarten te verblijven, omdat gisteren de jaarlijkse Triathlon van Saba plaatsvond. De vluchten naar Saba zaten vol.

Op de heenweg moest ik trouwens ook een extra nacht boeken op Sint Maarten omdat de eerste vlucht van Saba naar Sint Maarten vol zat en de laatste vlucht naar Sint Maarten te laat vanuit Saba vertrok om de aansluitende vlucht van Sint Maarten naar Curaçao nog te kunnen halen. Een extra vlucht naar Saba midden op de dag zou mij wel hebben geholpen en zou Saba ook minder geïsoleerd maken.

Soms - vanwege het weer - wordt er niet gevlogen.

Dan heb je geen andere keuze dan te overnachten op Sint Maarten en de volgende dag te vliegen. Dit wordt dan netjes geregeld door WinAir. Wat maakt de vlucht bijzonder? De 'bloedstollende landing' en landen op de kortste commerciële landingsbaan in de wereld.

Met de boot kan ook. Er zijn diverse afvaarten in de week van Saba naar Sint Eustatius of Sint Maarten. Een dagtrip naar Sint Maarten ('s ochtends heen en 's avonds terug) kan gelukkig weer en is redelijk betaalbaar. Mocht je de boot willen nemen en heb je een aansluitende vlucht van Sint Maarten naar elders, dan moet je op Sint Maarten een taxi van de haven naar de airport regelen. Met name het passeren van douane/immigratie op Sint Maarten neemt een hoop tijd in beslag en je moet dus wel geduld hebben. Op Sint Maarten zelf is het dan ook nog even geduld hebben in het verkeer omdat het soms erg druk is en de reis van de haven naar het vliegveld wel een uurtje kan duren (als je kan doorrijden is het minder dan een half uur).

Wat maakt de boottocht bijzonder? De boottocht kan spectaculair zijn, soms met hoge golven en met wat rustiger weer zie je zelfs dolfijnen.

Voor iedereen die naar Saba reist, adviseer ik zeker om het aansluitende ticket Sint Maarten – Saba direct bij de vlucht te boeken en niet apart. Mocht je namelijk door het weer niet naar Saba kunnen doorvliegen of je vlucht heeft vertraging, dan lost WinAir dit voor je op. Dan ben je niet nog eens ruim 150+ USD kwijt voor een reisje van minder dan een kwartier.

29 januari 2023

Politiek Bonaire, quo vadis?

Door Burney el Hage

Op 15 maart zijn er verkiezingen op Bonaire. Bij deze verkiezingen worden negen leden gekozen voor de Eilandsraad van het openbaar lichaam Bonaire. Een politiek orgaan dus. De eilandsraadsleden kiezen vervolgens de leden van het Bestuurscollege, een ander politiek orgaan, met de intentie deze te steunen voor de komende vier jaar.

Een voorwaarde is dan eigenlijk ook dat de kandidaat-politici bruisen van visie en beleidsvoornemens, bijvoorbeeld over hoe zij onze bijzondere gemeente beter tot haar recht laten komen. Zodanig dat de inwoners van Bonaire, een 'fair share and equitable outcome' hebben uit het Nederlandse burgerschap. Politici met visie en daadkracht. Politici die, met name als ze eenmaal gekozen zijn, politiek bedrijven met het oog op de toekomst en het algemeen belang van het eiland en zijn inwoners. Het liefst ook jongere krachten met nieuwe inzichten, met langetermijnvisie, goede communicatieve eigenschappen en die bereid zijn zich in te zetten voor een betere toekomst van het eiland. Te beginnen bij de tekortschietende sociale voorzieningen. De afgelopen vier jaar zijn zowel politici als bestuurders op de achtergrond gebleven. Politiek leiderschap en politieke invloed op cruciale onderwerpen zoals bijvoorbeeld sociale voorzieningen, infrastructuur, ruimtelijke ordening en economische ontwikkelingen zijn niet bepaald zichtbaar geweest. Het zijn met name ambtenaren en vertegenwoordigers van overheidsorganisaties die van zich hebben laten horen en al dan geen richting hebben gegeven aan het

beleid. In de afgelopen jaren heb ik verschillende keren moeten denken aan een artikel van dr. M.E. Beck dat in 1990 gepubliceerd is onder de titel 'Nederland Quo Vadis'. Hierin werd onder meer het volgende gesteld: *“Er is in Nederland iets grondig mis met de werking van de democratische besluitvorming.*

De beleidsvoorbereiders hebben vrij spel om aan de politieke weg te timmeren. De volksvertegenwoordigers hebben het nakijken.”

Misschien niet een op een te vergelijken met de situatie op Bonaire. Maar het doet mij er wel aan denken. Er lijkt een nieuwe politieke houding te zijn ontstaan. Een houding van afwachten, risicomijden en volgzzaamheid. Met name op het gebied van de relatie met de Rijksoverheid, economische ontwikkeling en ruimtelijke ordening is dit te zien. De gekozen politici lijken de ambtenaren vooral niet in de weg te willen lopen. In plaats van een duidelijke koers aan te geven, lijken ze de koers van de ambtenaren te volgen. Een soort omgekeerde delegatie. Als het ware voert het ambtelijk apparaat zijn eigen beleid en de politici mogen dit beleid naar het volk toe verdedigen. Op zichzelf een te overwegen model, maar dan moeten we wel eerlijk zijn en het democratisch bestel overboord gooien. Voor alle duidelijkheid, ik ben daar geen voorstander van. Ik wil alleen aangeven dat het democratisch bestel op eilandsniveau niet optimaal functioneert. En de bottleneck is voornamelijk de mens.

De vijver van geschikte kandidaten is zo goed als leeg en vrijwel niet aan te vullen. De condities zijn simpelweg te onaantrekkelijk. In tegenstelling tot andere met name kleine gemeenten in Nederland, kan je in Bonaire politiek niet als vrijetijdsbesteding doen, want het is gewoon een fulltime job. De kleinschaligheid en de enorme geografische afstand van Den Haag brengt met zich mee dat lokale politici hier,

naast reguliere kwesties van gemeentelijke aard, ook te doen hebben met onderwerpen die in Nederland door de Provincie of de Rijksoverheid worden afgehandeld. Het speelveld is ook anders. Dit feit was ingecalculeerd bij de keuze in 2010 deel van Nederland te worden.

Van het plan een gezond en veilig klimaat te ontwikkelen om sterke en integere politici te creëren is nog niet veel terecht gekomen. Het is bijvoorbeeld nog steeds lastig na een politieke carrière elders een fatsoenlijke baan te vinden. Je staat nog steeds bloot aan genadeloze aanvallen met karaktermoord tot gevolg en dat in een kleine gemeenschap. Eenmaal actief in het politieke systeem, ben je hier op het eiland negatief getekend voor het leven.

Hierdoor is de animo voor kandidaatstelling laag. Natuurlijk is dit op weg naar komende eilandsraadverkiezingen een somber beeld. Maar het zijn de feiten en ik kan van de huidige feiten geen mooier, optimistisch verhaal maken. De negatieve gevolgen van het gebrek aan sterke politieke vertegenwoordiging van de belangen van Bonaire worden ook in de wandelgangen van het Rijksbestuur in Den Haag gevoeld. Acties om een effectieve en positieve ontwikkeling op gang te brengen blijven door dit alles uit.

Hopelijk staan er toch geschikte lokale kandidaten op die hun eiland willen dienen. En hopelijk zal hun latere carrière niet door hun politieke activiteiten worden verstoord. Financieel onafhankelijke kandidaten hebben helaas een stapje voor, maar het is wat het is.

5 februari 2023

Het ga u allen goed!

Door Mia van Deelen

Een onbeschreven blad: zo zal de volgende column ‘Bericht uit Sint Eustatius’ er uit zien. Omdat ik *off island* ben en dus mijn observaties niet meer vanaf St. Eustatius doe, is dit mijn laatste column in deze reeks. Een opvolger is nog niet gevonden: is er werkelijk niemand die de pen kan, wil of durft over te nemen? Ik realiseer mij dat veel van mijn stukjes een kritische toon kennen, maar mooiweerverhalen van de lokale overheid zijn er al genoeg.

Ik bedacht mij dat ik ook onder de kop ‘Bericht over Sint Eustatius’ zou kunnen schrijven vanaf de positie waarin ik nu zit (met input van vrienden uit St. Eustatius), maar ook dat dekt de lading niet. Mijn stukjes gaan eigenlijk niet over het eiland of de mensen die er wonen, maar over de situatie aldaar en met name over de houding van politiek Den Haag tegenover St. Eustatius.

In 2014 kwamen we op Statia aan voor een verblijf van drie jaar; het werden er acht. Om de eilandelijke omstandigheden te doorgronden en mij zelf de taal wat eigen te maken leek het me zinvol de bijeenkomsten van de Eilandsraad bij te wonen. Stukje bij beetje leek ik de dynamiek van het eilandsleven te doorgronden. Met recht ‘leek’. Er was immers veel onduidelijkheid, er was weinig echte transparantie en de informatie over achtergronden van besluitvorming was niet altijd helder. Het bevolkingsregister was onduidelijk of niet up to date. Er hing een geur van bevoordeling van ‘family and friends’. Dat waren enkele factoren waarom de landelijke overheid in februari 2018 besloot in te

grijpen en Statia onder toezicht te stellen. Mijn aanvankelijk 'berustend toekijken' veranderde al snel in verbazing. De aangestelde regeringscommissarissen gingen met Hollandse oplossingsgerichtheid en voortvarendheid aan de slag. Mijn verbazing en verontwaardiging namen toe, zeker toen ik als lid van de Social Advisory Board meer inzicht kreeg in de manier van handelen.

Ik las mijn eerste column voor DossierKoninkrijksrelaties.nl van 28 maart 2021 er nog eens op na en ik constateer dat er weinig is veranderd. Helemaal niets. Dat wat mij indertijd verwonderde, is er nog steeds, en in verdiepende mate. Punten waar ik in de loop van de tijd over schreef:

Het gebrek aan goede en betaalbare luchtverbindingen; er is een nieuwe verkeersstoren, nieuw airportgebouw, er wordt een airportboulevard aangelegd. En dat terwijl er maar twee reguliere vluchten per dag zijn met toestellen waar negentien personen in gaan. Er zijn nog steeds weinig toeristen. Haperende gezondheidszorg met tekortschietende artsen en een zorgorganisatie die financiële doelmatigheid meer belang toekent dan de feitelijke gezondheidszorg (en een Nederlands ministerie dat hier willens en wetens voor wegkijkt). Consequent listen verzinnen om het sociaal minimum niet gelijk te hoeven trekken met Europees Nederland terwijl de drie BES-eilanden deel uitmaken van het land Nederland. Niet zorgvuldig omgaan door overheid met erosie en gedogen dat er onzorgvuldig wordt omgegaan met natuur en kustlijn. Het zonder overleg implementeren van centrale wetgeving. 'Comply or explain' is het nieuwe toverwoord. Helaas gaat men er in Den Haag nog steeds van uit dat de Caribisch Nederlandse (!) eilanden geen eigen inbreng kunnen hebben.

Het vereist van beide kanten aan de oceaan geduld en aanvulling van elkaar op gebieden waar de ander wat

minder behendig is. En waar Statia al decennialang op de tweede (of lagere) plaats komt in het Koninkrijk der Nederlanden, overheerst de Europees Nederlandse ONWIL om de Statianen werkelijk te helpen. Het eiland en de mensen zijn geleidelijk, maar diep in mij geworteld. Ik zal het niet kwijtraken. Zolang ik verschillen constateer in behandeling van Europese en Caribische Nederlanders, sociale omstandigheden en de gezondheidszorg, en andere zaken die mij opvallen, zal ik blijven schrijven en dat publiceren. Ook zal ik contact blijven zoeken met leden van de Tweede en Eerste Kamer, de Nationale ombudsman en de Nationaal Coördinator tegen Discriminatie en Racisme. Het ga u allen goed!

12 februari 2023

Slakkengang

Door Raquel Weisz

Overdag kun je ze soms al zien. Maar in de avond verschijnen ze in sommige wijken uit het niets, als een invasie in horrorfilms. In grote drommen bewegen ze zich voort en nemen ze tuinen en bossen over. Heel langzaam, zoals het een slak betaamt. Duizenden enorm grote slakken. Zonder enige natuurlijke vijand. Deze *Giant African Snail* (GAS), een invasieve soort, zorgt al maanden voor grote overlast. Er zijn zelfs al mensen om verhuisd.

De overheid begon maanden geleden met een bewustwordingscampagne, waarin werd aangekondigd dat zij op zeer korte termijn een plan van aanpak zou aankondigen en uitvoeren. Burgers werden opgeroepen

te melden waar de slakken werden gespot. Al snel werd duidelijk dat het gehele eiland last heeft van deze plaag. Waarbij er ondertussen echt probleemwijken zijn ontstaan. Nog steeds wachten we op het plan van aanpak.

In 2023 is het 'Jaar van de schoonmaak' verlengd, aangezien het in 2022 niet zoals gepland van de grond is gekomen. Van belang, want straatvervuiling is rond het eiland een probleem. Vrijwilligers ruimen wekelijks honderden kilo's rotzooi op, die mensen op straat gooien. Belangrijke symptoombestrijding. Veel van deze rotzooi is plastic voor eenmalig gebruik: bakjes, bestek, plastic tasjes, bekertjes, rietjes etc. Aruba heeft reeds sinds 2020 *single use plastics* verbannen bij wet en Bonaire sinds 2022. Onbegrijpelijk dat Curaçao nog steeds geen wetgeving hierover heeft aangenomen. Wereldwijd is men op allerlei fronten zeer actief bezig zaken te bestrijden, die een negatieve impact hebben op het milieu. Zoals *single use plastics*. Dit kan uiteindelijk ook leiden tot een negatieve impact op onze economie. Want het valt eveneens toeristen op, die uit landen komen waar het milieu hoog op de politieke agenda staat, dat Curaçao hierin achterloopt. Milieu en welzijn zijn een groot ding geworden. Op termijn zouden deze factoren tevens hun keuze voor toeristische bestemmingen kunnen beïnvloeden. Dus er is ook zeker een economisch belang om hier nu snel werk van te maken. Maar we wachten nog steeds. Afgelopen week kwam ik terug van een heerlijke vakantie. M'n hart sloeg over toen ik een Dwangschrift in naam des Konings ontving van een deurwaarder namens de belastingdienst. Onterecht, maar desondanks direct een grote stressfactor. Enfin, e-mails erop nageslagen en doorgestuurd om mijn gelijk te bewijzen. Mijn ergernis veranderde in boosheid. Vanaf juli vorig jaar liggen de bezwaarschriften digitaal bij de belastingdienst. Desondanks eerder een aanmaning

ontvangen. Hier moest uiteraard weer correspondentie aan worden gewijd. Dus vraag ik mij oprecht af hoe deze werkprocessen intern verlopen, aangezien de belastingdienst ondertussen vrolijk blijft verrekenen. De manier hoe de verantwoordelijke minister zich vaker in het openbaar heeft geuit of in het openbaar bepaalde zaken aanpakt, vind ik zeker niet altijd netjes. Maar aan de andere kant, kon ik mij plotseling levendig zijn irritatie voorstellen. En ondertussen wachten met mij nog steeds vele burgers op de afhandeling van onze bezwaarschriften. En zo wachten we. En wachten we. En wachten we... De GAS is er niks bij.

19 februari 2023

Het WOW-effect

Door Bianca Peters

Tjilp Tjiiillp Tjilp Tjiiilp Tjiiilp! Terwijl ik de auto uitstap, word ik verwelkomd door een prachtig concert van een paar Chuchubi's; Arubaanse zangvogels. De eerste zonnestralen piepen over de horizon en verlichten de vallei bij de Balashi goudmolen, het decor voor een bijzondere dag. Vandaag presenteren we de ontwikkeling van de natuurfilm WOW! aan de koninklijke familie. In m'n hoofd speel ik de presentatie nog een keer af. WOW! wordt een bioscoopfilm en 360-benadering over de diversiteit, schoonheid, kwetsbaarheid en veerkracht van de zes Caribische eilanden van het Koninkrijk. De film wordt de basis van inspiratie en verwondering, trots en verbinding tussen de eilanden

en Nederland en vice versa. We hebben het allemaal wel eens meegemaakt dat aan beide kanten van de oceaan op niet de meest positieve manier naar de andere kant van het Koninkrijk gekeken wordt. Daar brengt deze film verandering in. Want wat raakt ons hart en verbindt ons uiteindelijk meer dan de natuur? Het WOW-effect alleen is echter niet genoeg, daarom hebben we rondom de film nog diverse programma's ontwikkeld; de 360-benadering. We maken naast de bioscoopfilm zes documentaires die dieper ingaan op de relatie mens en natuur. Deze zullen te zien zijn op TV en online streamingsdiensten zoals Netflix en Amazon. We zetten rondom de ontwikkeling van WOW! een talentenprogramma op voor onder andere videografen, fotografen, artiesten en muzikanten. Hun talenten zullen ingezet worden om met de film structureel bij te dragen aan de creativiteit op de eilanden. Daarbij worden ze professioneel begeleid door het team dat de film maakt. We maken deze film samen met EMS FILMS uit Nederland. Zij hebben onder andere De Nieuwe Wildernis gemaakt, in 2013 de best bezochte bioscoopfilm van Nederland. Ze hebben er ook een Gouden Kalf voor gekregen en maken sindsdien films over de Nederlandse natuur voor een breed publiek.

Via educatieve programma's proberen we op allerlei lagen in de samenleving op de eilanden en in Nederland meer bewustwording te brengen over (de natuur van) de eilanden, onder andere door een mascotte-programma voor alle eilanden. Zo hebben we voor Aruba Coco de shoko (Arubaans uiltje), voor Curaçao Didi het hertje, voor Bonaire Rosi de flamingo, voor Saba Tuti de schildpad, voor Sint Eustatius Iggy de leguaan en voor Sint Maarten Peli de pelikaan. Deze mascottes vertellen het verhaal van hun soort en eiland, voor jong en oud.

We zetten een wetenschappelijke database op van al

het beeldmateriaal dat we voor de film draaien op de eilanden. Zo hebben we bijvoorbeeld tijdens de scouting op Saba al twee diersoorten ontdekt die nooit eerder op het eiland geregistreerd zijn. De film creëert dus een schatkist aan kennis waar andere organisaties weer gebruik van kunnen maken, zoals onze partners van DCNA en alle zes de natuurparken op de eilanden. We maken een podcast over de achterliggende verhalen. Tijdens onze scouting op de eilanden afgelopen jaar hebben we zulke gave en impactvolle verhalen gehoord van mensen. Verhalen die het verdienen om gehoord te worden, op de eilanden, in Nederland en zelfs daarbuiten.

We staan nog aan het begin van de productie van de film. We hebben de teasers per eiland af en werken as we speak aan het script. De planning is om in het najaar te beginnen met filmen. Dat zullen we twee jaar doen en hopen de film in 2025 op het witte doek te tonen in Nederland en op de eilanden. In de tussentijd gaan alle programma's al wel van start en kan iedereen ons volgen via de website en de social mediakanalen Facebook, Instagram en LinkedIn.

Terwijl ik de laatste paar zinnen door m'n hoofd laat gaan, waait Coco de Shoko naast me om. Hij is als prototype van upcycled materialen gemaakt door lokaal artiest Desiree Arends van Kind Human. Vandaag krijgt Coco hopelijk een nieuw huis en mag hij mee met de koninklijke familie. Maar voor die tijd maak ik nog een paar mooie foto's van Coco met de opkomende zon. Ik hoor wat geluiden achter me en zie hoe het team bezig is alles klaar te zetten voor de presentatie aan de koninklijke familie. Ik draai me nog een keer terug, neem het adembenemende beeld van de vallei nog een keer in me op, pak Coco op en loop naar het team om te helpen met het klaarzetten.

Twee uur later sta ik nog steeds te stuiteren van energie. Ik loop terug naar de plek waar de dag begon,

kijk uit over de vallei en probeer de eerste indrukken te verwerken. De ontzettend positieve reactie van de koninklijke familie waarbij ze aangegeven hebben hoe mooi en belangrijk ze dit project vinden en dat ze willen helpen, heeft me nog meer gesterkt dat deze film er moet en gaat komen. En Coco heeft een nieuw huis gekregen...

Bianca Peters is mede-oprichter van 360° of Innovation, een stichting op Aruba die de Caribische delen van het Koninkrijk helpt te verduurzamen.

26 februari 2023

Jumbie in het Kadaster

Door Terrance Rey

Er spookt een jumbie in het Kadaster. Jaren geleden was er een verhaal over een *ghost in the courthouse*. Maar dat was een verhaal ontsproten aan het brein van marketeer en salesman extraordinair Lenny Schultz die destijds faam op Sint Maarten maakte in time shares sales en als radio DJ met zijn goede vriend James Morris, bekend als Jimbo van Jimbo's Restaurant. Lenny deed ook de sales en marketing voor Zebrabot.com, de eerste zoekmachine op Sint Maarten in de jaren na 2000. Voor één van hun online marketingcampagnes schreef Lenny het verhaal The Ghost in the Courthouse. Het was een verzinsel uit de geest van Lenny, die helaas in 2009 onze aarde verliet na een avondje heerlijk genieten van pizza en een ijsje. Zijn lichaam gaf het op na een jarenlang gevecht met kanker. Enfin, The Ghost in the Courthouse was zeer

populair in de zoekresultaten van Zebrabot. Of het echt spookte in het courthouse, weet ik niet. Waar het wel spookt is het parlamentsgebouw ernaast. Maar dat is voor een andere keer.

Het spook in het Kadaster is een verhaal dat al lange tijd rondwaart: oude afbrokkelende onleesbare, slecht bewaarde akten die tientallen jaren teruggaan en die, als ze de weg van Zebrabot zouden gaan, het einde zouden betekenen van een nationaal en cultureel archief dat dient als een schat aan historische informatie over Sint Maarten. In deze archieven bevinden zich interessante familieverhalen die een kleurrijk beeld geven van de geschiedenis vanuit een ander perspectief dan dat van de gangbare historici en die zeker zullen bijdragen aan de verdere vorming van de Sint Maartense identiteit.

De Stichting Kadaster en Hypotheekwezen St. Maarten is in april 1999 opgericht nadat de uitvoering van de bestuurstaken Kadaster en Openbare Registers in 1998 verzelfstandigd werden. Het was op zichzelf al opmerkelijk dat de overheid toestond dat dergelijke vitale diensten uitsluitend worden beheerd door een particuliere entiteit – at arm's length, maar niettemin zonder de vereiste dat winsten aan de overheid worden afgedragen.

Nu wil het ministerie van Financiën n.a.v. het debacle in Curaçao, waar de overheid met lege handen achter bleef toen zij via deurwaarder en rechtbank een greep in de kas van het Kadaster probeerde te doen. Nu wil de *MinFIN* deze wettelijke beperking oplossen door een concessieovereenkomst met de kadasterstichting aan te gaan waarbij die verplicht wordt surplusbedragen aan de overheid af te dragen. Maar een concessie betekent dat meerdere partijen de kans moeten krijgen een bod uit te brengen om deze taken te verrichten. De overheid moet voor het beste bod kiezen. Ik stop hier, want er zijn nog meer haken en ogen aan deze kwestie.

Hoe dan ook, ik vind dat een private partij niet kan worden belast met de verantwoordelijkheid voor de rechtszekerheid van kadastrale registratie en eigendomsrechten, waaronder de verschillende grondrechten, appartementen, grens(her)constructie (landmeetkunde) en hypotheeken. Het Kadaster is van nationaal belang en moet daarom goed toegerust zijn om te functioneren. Dat betekent kennis (gekwalificeerd en goed opgeleid personeel) en tools (hardware en software). Niet alleen voor economische doeleinden is het Kadaster van belang, maar ook voor cultuurhistorische.

Daarom moeten politici hun politieke ideologieën opzij zetten - als ze die überhaupt hebben - en in plaats daarvan het Kadaster benaderen met betrekking tot het bredere nationale belang. Het economisch belang van het Kadaster is algemeen bekend en moet verder worden onderzocht. Het is het cultuurhistorische belang waar de meeste mensen zich niet bewust van zijn. Door onwetendheid en verwaarlozing verkeerden sommige registers in zo'n verslechterde staat dat ze onleesbaar zijn geworden. Er moet een trend in gang gezet worden om familieverhalen vast te leggen en met toestemming foto's van familieleden te maken om met de registers te bewaren voor komende generaties. Het idee hierachter is dat wanneer mensen overlijden ze een stukje geschiedenis meenemen en als er een akte wordt voorgelezen, duiken er namen op, maar is er geen beeld van de betrokkenen.

Door vast te leggen en te fotograferen bewaren we de geschiedenis zodat na verloop van tijd allerlei onderzoekers gebruik kunnen maken van deze gegevens. Destijds is hiermee een begin gemaakt in het kader van het 'memory of the world' project. Er kan zelfs bij het Rijksarchief in Den Haag om assistentie gevraagd worden. Het is van wezenlijk belang dat ingezien wordt hoe belangrijk de archieven van het

Kadaster zijn voor de cultuurgeschiedenis van het eiland. Het is de wens dat de politici het belang van de geschiedenis van Sint Maarten erkennen en inzien dat wie er ook in het Kadasterbestuur wordt benoemd, het behoud van dat deel van de Sint Maartense geschiedenis tot een speerpunt wordt maakt naast de reguliere taken die het Kadaster eigen is.

Waar deze schrijver zich druk om maakt, is het feit hoe men met 'the memory' van Sint Maarten omgaat. Intern is de organisatie een total mess. En dat moet verbeterd worden. Van een insider heb ik begrepen dat op het moment dat hij aantrad er stapels ongetekende akten in de archiefkasten lagen, sommige dateerden van tientallen jaren geleden. „Het is voor mij totaal onbegrijpelijk dat notarissen dit hebben toegestaan. Dit is een serieuze zaak, want het is niet bevorderlijk voor de rechtszekerheid als eigenaren hun Kadasterakte niet laten ondertekenen en dit behoeft uitleg voor het grote publiek”, vertelde hij mij.

Als een notaris een akte bij het Kadaster indient, moet deze aan bepaalde eisen voldoen en als dat niet het geval is, kan de akte niet in behandeling worden genomen. Vervolgens gaat het ter correctie terug naar de notaris en kan het worden verwerkt en opgenomen in de openbare registers van het Kadaster. Dit betekent dat de rechthebbende, zijnde huiseigenaar, appartementseigenaar, erfpachter of wat dan ook, slechts een bewijs heeft dat het recht, de eigendom is gevestigd met een akte die de stempels van het Kadaster bevat met vermelding van de datum van het ontvangstbewijs met daarin onder andere de tijdstempel, de aanvangsdatum met het volume en het nummer. Dit geeft de rechthebbende rechtszekerheid en biedt grond om vorderingen in te stellen tegen andere partijen. Een akte zonder deze specificaties heeft geen rechtskracht omdat het enkel de overdracht aangeeft, maar niet de registratie van

de titel wat de rechtszekerheid geeft tegenover derden (“derdenwerking”).

Met name één notaris had de gewoonte dergelijke akten op te sturen en verwachtte dat het Kadaster zijn akten zou aanvaarden omdat hij notaris was en zijn akten altijd werden aanvaard. De wanpraktijken van deze notaris, die zich op een onbeschofte manier uitsprak tegen het Kadaster, was de oorzaak dat tegen een politicus een rechtszaak werd aangespannen die uitmondde in een veroordeling. Had deze notaris volgens de wet gehandeld, dan had hij de betrokken akte niet overgelegd en had de overdracht geen publiciteit gekregen, met alle gevolgen van dien. Er gebeuren ontzettend veel vreemde dingen binnen het Kadaster. Zo was er ook het geval van een gezaghebber die zich een stuk grond toe-eigende door het van government long lease land tot privé eigendom om te toveren. Zo zijn er veel akkefietjes te noemen. Je zou inderdaad denken dat het Kadaster een jumbie heeft die in het kantoor rondwaart. De geesten van onze voorouders zullen schreeuwen om rechtvaardiging en het rechte trekken van zoveel onrechtvaardigheden. Waarom denkt u dat er zoveel onenigheid binnen families over land op Sint Maarten bestaat? Binnen het Kadasterbestuur dus moeten er maatregelen worden genomen om van deze jumbie af te komen. De politieke leiders moeten hun meningsverschillen opzij zetten en het land boven zichzelf stellen, want het Kadaster is een onopvallende hoeksteen van de economie en het is belangrijk dat dit geheel zonder veel gedoe kan opereren. Dat betekent dat ze moeten afstappen van het standpunt dat het aanstellen van lokale professionals voorrang heeft op anderen. In plaats daarvan zouden ze moeten beginnen met het aanstellen van gekwalificeerde en bekwame mensen en van daaruit beginnen met het revitaliseren van het kantoor. Dit vereist inzet en inzet voor het

goede doel, maar daarmee kunnen de politici de
gemeenschap laten zien dat het hen menens is om een
blijvende oplossing voor dit probleem te zoeken. Tot
die tijd waart die jumbie in het Kadaster rond en houdt
hij zich bezig met zijn joegoe-joegoe.

5 maart 2023

Zomaar een dag

Door Anton Hermans

Het is vrijdagochtend vroeg. Mijn schoonouders gaan na ruim zes weken verblijf op Saba terug naar huis. Op het vliegveld Juancho Yrausquin Airport is het superdruk in vergelijking met andere dagen. Drie vliegtuigen proberen een plekje te vinden op het smalle vliegveld. Een vliegtuigje landt en levert wat pakketten af en gaat zonder passagiers weer weg.

Eén toestel staat trouwens al een tijdje op het vliegveld vanwege een klein ongelukje. Bij het landen namelijk raakte het de landingsbaan te ruw en beschadigde daarmee het landingsgestel. Dit vliegtuigje werd voornamelijk gebruikt om inwoners van Saba naar Sint Maarten te brengen voor een medische reden. Aangezien dit toestel dus even niet beschikbaar is, moeten die dus nu ook gebruikmaken van de reguliere WinAir-vluchten. De twee overige vliegtuigen zitten bomvol (elk zestien passagiers) met toeristen, forenzen en dus ook nu inwoners van Saba die om medische redenen het eiland af moeten.

Afgelopen woensdag moest ik ook het eiland af voor medische redenen en zat ik dus op de reguliere vlucht van WinAir naar Sint Maarten. Bij de balie vroeg ik of

er nog plek was voor een dagtocht naar Sint Maarten later deze week, maar daar kreeg ik nul op rekest. Alle stoelen waren bezet, met name door personen met een medische reden, omdat het Zorgverzekeringskantoor de stoelen geclaimd had. Er zouden dus wel wat vluchten bij kunnen om reizen tussen Saba en Sint Maarten mogelijk te maken.

Volgens het nieuws heeft de Sabaanse lokale overheid afgesproken met WinAir dat er 96 stoelen bijkomen voor vluchten van Saba naar Sint Maarten. Dat is fijn, dit zijn dus zes vluchten per week. Of zijn het er drie per week? Een vlucht van Saba naar Sint Maarten aan het begin van de dag en een vlucht terug naar Saba aan het einde van de dag? Of zijn het alleen zes vluchten aan het begin van de dag? Is dit tijdelijk of structureel. Zo rond de verkiezingen gebeurt er van alles.

Trouwens, over verkiezingen gesproken, deze zijn ook in volle gang op Saba. Ik heb het dan over de verkiezingen voor de eilandsraad en het kiescollege. Voor de eilandsraad hebben we keuze uit diverse partijen die pas sinds enkele weken weer actief zijn na jaren van stille oppositie: Groen en Blauw. Er is een nieuwe partij met de kleur Wit. De kleur Oranje is er ook en doet weer vrolijk mee met de verkiezingen van 15 maart. De straten worden versierd met verkiezingsbanners en -borden, de vlaggetjes wapperen op de auto's en de rally's zijn te volgen via livestreams. Voor het kiescollege (ten behoeve van de Eerste Kamer) doet er maar één partij mee, oranje.

Komend weekend mag ik met een paar leerlingen van de middelbare school naar een schaaktoernooi op Bonaire. Het toernooi is vrijdag en zaterdag, maar wegens het beperkt aantal beschikbare vluchten terug zullen we een aantal dagen extra moeten blijven. Zo heeft elk nadeel (weinig vluchten) toch ook zijn voordeel (paar dagen extra off island).

12 maart 2023

Het perspectief van een repeat visitor uit Aruba

Door Burney el Hage

Deze week een perspectief van een Arubaanse jongeman die Bonaire sinds de jaren 90 regelmatig bezoekt.

Van kinds af aan heb ik vele vakanties op Bonaire doorgebracht. De mooie herinneringen draag ik altijd met mij mee. Van wandelingen langs Malekon, genieten van het eten en de cultuur, het samenzijn met familie in Rincon, of het ervaren van de ongelooflijk mooie zonsondergangen bij Thousand Steps, de ene herinnering nog mooier dan de ander.

Voor mij is Bonaire een eiland als geen ander en daar krijg ik soms wel commentaar over te horen van mijn Arubaanse vrienden. Ik vermoed dat ze stiekem jaloers zijn dat er een nog prachtiger eiland is dan ons 'one happy island'. Het Bonaire van nu is zo ongeveer het Aruba van vroeger, zoals wij Aruba nog hebben gekend. Nog niet zo overbebouwd, nog niet zo geïnternationaliseerd en ondanks de ontwikkeling van de afgelopen jaren, toch nog met een behoorlijke mate van ongereptheid. Het unieke karakter van Bonaire en zijn bevolking is nog steeds aanwezig. Maar voor hoe lang nog?

Net als met veel andere zaken in het leven is alles aan verandering onderhevig. In mijn bezoeken in de jaren na 10-10-2010 - het moment waarop het bestaan van het land Nederlandse Antillen eindigde en Bonaire direct onder Nederland te vallen kwam - merk ik dat de ontwikkelingen op Bonaire in een stroomversnelling zijn beland.

De bevolking is, vooral door immigratie, behoorlijk toegenomen en de bouwsector draait overuren. Overall wordt gebouwd, de grond en huizenprijzen zijn dermate gestegen dat het eiland voor de lokale bevolking onbetaalbaar dreigt te worden. Het eiland verandert zichtbaar en in een rap tempo. Dit roept bij mij flashbacks op. Want ook ik heb, ondanks het feit dat ik nog een twintiger ben, mijn eigen geboorteeiland Aruba, in een hoog tempo zien veranderen tot een eiland waarin ik mij soms niet helemaal meer thuis voel. En daar zou Bonaire voor moeten waken. Ik ben benieuwd hoe Bonaire zich de komende jaren verder zal ontwikkelen. Het is zichtbaar en alom bekend, dat er enorm geïnvesteerd is in bijvoorbeeld onderwijs en medische zorg op Bonaire. Dat is superpositief en daar kijken wij met jaloerse ogen naar. Ik heb begrepen dat de armoedeproblematiek en infrastructuur ook hoog op de politieke agenda staan. Allemaal veelbelovend. Maar desondanks is het mij niet geheel duidelijk op welke wijze de inwoners en de identiteit van het eiland beschermd worden. Ontwikkeling en vooruitgang zijn goed, zolang je jezelf niet verliest.

De inwoners en de cultuur bepalen de identiteit van het eiland. Net zoals er aandacht wordt besteed aan de bescherming van de natuur, is het van belang dat dezelfde aandacht ook wordt besteed aan de mensen en de cultuur. Doe je dit niet dan zul je het unieke van je eiland verliezen. Voor Bonaire zou dat heel jammer zijn, vooral ook omdat het nog niet te laat is. Daarom vind ik het belangrijk dat met name de jongere generatie Bonairianen actief betrokken zou moeten zijn bij wat er allemaal op Bonaire gebeurt en gaat gebeuren.

Hopelijk blijft Bonaire het eiland waar de lokale bevolking zich thuis zal blijven voelen en waar mijn vrienden en ik op Aruba, met nostalgische

bewondering naar kunnen kijken. De positie waar jullie nu in verkeren, waarin jullie de toekomst van het eiland nog naar jullie hand kunnen zetten, is iets waar in ieder geval ik als Arubaan alleen maar over kan dromen.

19 maart 2023

Magic

Door Raquel Weisz

Het waren Michael Jackson-achtige taferelen. Zijn populariteit groeit met de dag en zijn roem heeft ondertussen de sterrenstatus bereikt. *The King of Finance*. En hij speelt hier gretig op in. Onze minister van Financiën, die de portefeuille heeft overgenomen van de onlangs afgetreden minister van Gezondheid, Milieu en Natuur, bezocht het Curaçao Medical Center om de serieuze uitdagingen waar het ziekenhuis mee kampt, te bespreken. Hij werd onthaald als een ware popster. En hij loste het acute financiële probleem binnen drie dagen op. Op magische wijze, aangezien er al langere tijd wordt geworsteld met dit dossier. Ondertussen rommelt het in de coalitie. De verworden one-man show lijkt niet door iedere minister te worden gewaardeerd. Wellicht een idee om met z'n allen bij het bekende restaurant in de wijk Saliña te gaan zitten. Per slot van rekening worden hier al jarenlang de deals gesloten, zaken opgelost en uitgepraat. *It's where the magic happens*.

In ieder geval niet bij het binnenkort te openen Café Magic, waar alles draait om inclusiviteit en duurzaamheid. Een inspirerend initiatief van

een gepassioneerde groep, die een inclusieve ontmoetingsplaats creëert. Een plaats waar mensen met een verstandelijke beperking de kans krijgen hun talenten verder te ontwikkelen en een vak te leren. Waar deze groep aan het werk gaat en mag schitteren. En wij, als toekomstige bezoekers, kunnen genieten van een heerlijk ontbijt/lunch of een lekker kopje koffie. In een groene omgeving, waar je ook met je laptop welkom bent. Een locatie waar ze zelf groenten en kruiden verbouwen, die wij als klanten weer op ons bordje terugzien. Uiteindelijk wordt deze groep klaargestoomd om bij andere cafés/restaurants aan de slag te gaan.

Samenwerking is belangrijk. Café Magic werkt dan ook nauw samen met Fundashon Kontakto. Deze stichting begeleidt mensen met een verstandelijke beperking tijdens de dagbesteding, bij het ontwikkelen van hun talenten en (sociale) vaardigheden. Alsook cliënten die werkzaam zijn in het bedrijfsleven. Dit met als doel hun cliënten weerbaarder en zo onafhankelijk mogelijk te maken. Ook begeleiden ze de ouders. Niet alleen bij de acceptatie, maar bijvoorbeeld ook in de omgang met hun kinderen.

Kontakto besteedt veel aandacht aan de eigen medewerkers. Bewust, want deze medewerkers moeten veel geven in hun functie. En je kunt niet geven wat je zelf niet hebt. Dat wordt namelijk haarfijn aanvoeld door hun sensitieve cliënten.

Gelukkig zien we op Curaçao dat het taboe van het hebben van kinderen met een verstandelijke beperking grotendeels doorbroken is. Echter, voor wat betreft de informatievoorziening en de acceptatie door de bevolking is nog wel een weg te bewandelen. Daarin speelt Oudervereniging Totolika een grote rol. Die komt op voor de rechten van mensen met een beperking en probeert ervoor te zorgen dat die krijgen waar ze recht op hebben. Onderwijs, werk, huisvesting

etc. Dit door middel van verschillende projecten, die dan vaker ingebed worden bij andere organisaties. Komende dinsdag is het Wereld Down Syndroom Dag. Op Curaçao worden de welbekende kleurrijke sokken, om bewustwording te creëren, op deze dag steeds meer gedragen. Dit jaar voor het eerst ontworpen door verschillende Curaçaose scholieren. Ik heb m'n sokken al klaarliggen. U ook? Mogelijk een idee voor *The King of Finance*. In plaats van witte sokken.

26 maart 2023

Interconnectedness

Door Terrance Rey

Als ik uitleg waar mijn Cusha Columns-boek 'The Enigma that is Sint Maarten' over gaat, gebruik ik vaak de term '*the interconnectedness of things*' om de onderlinge verbondenheid van dingen op Sint Maarten te verklaren. Simpelweg omdat alles met elkaar samenhangt en alles met elkaar verbonden is.

Alles gebeurt met een reden. Ook als je geen idee hebt waarom. Sint Maarten is zo'n verbonden en kleine gemeenschap dat als iemand in Point Blanche niest, een kerel in St. Peter's keelpijn krijgt, een vrouw in Simpson Bay een regelrechte griep oploopt en de schoonvader van haar zus in Marigot opeens Covid blijkt te hebben. Het zou je verbazen hoe snel dingen zich verspreiden op Sint Maarten, zoals nieuws en vooral meele. Sint Maarten heeft zoveel interconnecties, je zou haast denken dat het net de 'internet of things' is.

Met de komst van social media en apps zoals

Messenger, Whatsapp en wat niet, kun je een stukje meele als een lopend vuurtje laten verspreiden. Vanwege de meele-verspreiders op Sint Maarten heeft Whatsapp de doorstuurbeperking van één bericht per persoon ingesteld. Ik lieg niet! De onderlinge verbondenheid van dingen op Sint Maarten heeft zelfs zulke wangedochten voortgebracht als de Pointe Blanche Prison, de Elephant With The Green Hat en Mount Dump. Jarenlang hebben mensen hun afval buiten gezet om te worden opgehaald en afgevoerd door bedrijven die geen gecertificeerde vuilnisophalers zijn, en tegenwoordig krijgen mensen duizenden dollars betaald om van Pond Island weg te gaan. Hoe is dat allemaal connected?

Om je nog een voorbeeld te laten zien van de onderlinge verbondenheid van dingen op Sint Maarten. Een vrouw uit Anguilla kan een voicenote naar haar *doo-doo-darling* verderop in Dutch Quarter sturen. Tegen de tijd dat die voicenote heel Sint Maarten heeft bereikt, is de communicatiemedewerker op Princess Juliana International Airport op non-actief gezet wegens het verspreiden van valse geruchten over het management.

Het kan raar lopen. Door de onderlinge verwevenheid van zaken op Sint Maarten durven mensen hun mond niet open te doen. Vandaag kan een Richardson een rapport bij de regering indienen waarin hij adviseert een manager van een overheidsbedrijf te ontslaan en morgen kan een andere Richardson voor de rechtbank worden gedaagd wegens het schrijven van een vernietigend rapport over een hack. Je zou me kunnen vragen wat het een met het ander te maken heeft, maar op Sint Maarten werkt de onderlinge verbondenheid der dingen zo.

Een Indiase zakenman vertelde me dat hij ooit een klacht had ingediend bij Economische Zaken over een probleem dat hij had met zijn buurman. De volgende

dag verschijnt er een inspecteur bij zijn bedrijf en eist zijn bedrijfs- en werkvergunningen te tonen. Dat gebeurde steevast iedere keer als hij zich beklaagde bij EZ. Tot het kwartje bij hem viel wat het een met het ander te maken had. Omdat alles met elkaar samenhangt en met elkaar verbonden is, kun je niet zomaar iemand voor het hoofd stoten. Je zou zelfs bang zijn om te klagen dat je buurman strontwater in je achtertuin laat lopen, omdat dan het laatste kind van je oom zou kunnen worden afgewezen voor een stuk erfpachtgrond van de overheid.

Het is zo erg op Sint Maarten dat je vandaag iemand vreemd kan aankijken en tien jaar later wordt je zoon zonder aanwijsbare reden afgewezen voor een baan. De onderlinge verwevenheid is zo erg dat een politicus opgepakt kan worden op verdenking van omkoping en machtsmisbruik en zijn verklaring is dat jij moet oppassen voor identiteitsdiefstal op Instagram. Je kunt zo een angst voor agorafobie ontwikkelen als je te hard nadenkt over de onderlinge verbondenheid van de dingen op Sint Maarten. Je zou haast niet meer de straat op durven. Laat staan om over de rare rekeningen van prutsbedrijf GEBE te klagen. Je wordt vast en zeker de volgende dag afgesloten.

Geloof je me nog steeds niet? Probeer deze verbluffende realiteit eens te vatten. Een vlinder slaat met zijn vleugels in Mumbai en een categorie 5 orkaan, Irma genaamd, treft Sint Maarten met verwoestende en catastrofale gevolgen. In de rest van de wereld noemen ze dat *global warming*, maar hier op Sint Maarten noem ik dat de *interconnectedness of things*.

2 april 2023

Een ei hoort er bij

Door Anton Hermans

Sinds mijn laatste blog hebben we een nieuwe eilandsraad. De verkiezingen zijn dus weer achter de rug, in de straten hangt nog een verdwaalde campagnevlag, de 'wethouders' hebben de portefeuilles verdeeld en zijn we voorlopig weer gevrijwaard van verkiezingen. De rust is wedergekeerd.

En nu? Nu staat het Paasfeest voor de deur. Wellicht ook wel beter bekend als het chocoladefeest voor kinderen, want paaseieren verstoppert en zoeken is natuurlijk het hoogtepunt van dit feest.

Tijdens het Paasweekend was het bij mij thuis vroeger traditie om - na het bezoek aan de kerk - veel eieren te eten en de eieren die de Paashaas had verstopt, te zoeken. Op Saba hebben wij als familie ook een poging gedaan om met name het zoeken van de paaseieren in ere te houden. Paaseieren zoeken is toch een traditie die je niet kunt overslaan met kleine kinderen.

Het eerste jaar dat wij op Saba woonden, hadden wij traditiegetrouw chocolade paaseitjes verstopt tussen de palmbomen, onder en in de aloë vera en tussen de varens. Na het ontbijt en het startsein stoven de kinderen alle kanten op om op zoek te gaan naar de eitjes. Helaas veranderden hun gezichtjes al snel van excited naar teleurgesteld omdat de chocolade door de zon gesmolten was en er niet veel meer over was van de paaseitjes.

Het jaar erop hebben we het iets anders aangepakt. Toen hadden we plastic eieren gekocht en deze gevuld met snoepjes. Na het ontbijt mochten de kinderen weer op zoek gaan naar de plastic eieren die we

hadden verstopt onder de beschikbare planten, zoals de orchideeën en tussen de bananenbomen in de tuin. We hadden er zelfs een paar opgehangen aan de takken van een avocadoboom. Ook het tweede jaar kwamen de kinderen teleurgesteld terug met hun vondst. De mieren hadden de inhoud ook gevonden en dus had de Paashaas opnieuw gefaald. Interessant detail was dat er ook nog een overblijfsel van het jaar ervoor geoogst was door de kinderen.

Een ezels steen stoot zich niet driemaal aan dezelfde steen, dus hebben we de zoektocht een ander karakter gegeven. Wederom hadden we de plastic eieren verstopt en kregen de kinderen een mandje om er zo veel mogelijk (lege) plastic eieren te vinden. In de koelkast stond de beloning te wachten die afhing van het aantal gevonden eieren. Ondanks het feit dat we precies wisten hoeveel eieren de Paashaas er verstopt had, moesten we genoeg nemen met een mindere vondst. Paas Missie geslaagd.

Omdat de kinderen inmiddels groter zijn, hebben we het eieren verstoppertje laten varen. Nu kregen we bezoek uit Nederland en wat had zij bij zich? Felgekleurde plastic eieren... die hing haar moeder altijd in de Paastakken. Ja. Een ei hoort er toch bij. We zullen ze ophangen aan onze olijfbomen. Eens kijken of we dit jaar ook digitaal eieren kunnen zoeken bij Google met onze tieners.

9 april 2023

#BESCHAAFD

Door Burney el Hage

Bonaire heeft op woensdag 15 maart jongstleden verkiezingen voor de Eilandsraad gehouden en de uitslag is bekend. De verkiezingen draaiden op de verkiezingsdag uit op een spannende race tussen de ‘groenen’ (UPB) en de ‘roden’(DP). In voetbaltermen gesproken zou je kunnen zeggen dat de roden “wel veel balbezit hadden”, maar de wedstrijd eindigde in een gelijkspel. Drie zetels voor de roden en drie zetels voor de groenen.

De verkiezingsdag was het hoogtepunt van deze periode. De campagneperiode zelf was nogal saai, niet echt Caribisch en de enige uitschieters waren de toespraken van Ramonsito Booi, die de kunst echt nog niet verleerd is, en de opmerkelijke oproep van de voormalige nr. 2 en vote-getter van de blauwe partij (MPB) *niet* op haar oude partij te stemmen. Deze actie “#desente”, vrij vertaald “#beschaafd”, was in feite een stemadvies om op de rode partij te stemmen.

Terugkijkend op de uitslag lijken de 1.000 stemmen die in 2019 waren uitgebracht op die toenmalige nummer 2 van de blauwe partij, overgegaan te zijn naar de rode partij. De wijziging van kleur was overigens ook zichtbaar onder de achterban van deze gewezen MPB-politica. Het verkiezingsresultaat lijkt dus sterk beïnvloed door emoties, geen inhoudelijk issue, geen verkiezingsbelofte of aantoonbare prestatie, maar een simpele emotionele kreet.

Toch heel bijzonder voor een volk dat redenen genoeg had goed te volgen wat de verschillende campagnes inhielden om zodoende een bewuste(re) keuze te

maken. Denk aan de ongekend schrijnende armoede, het gebrek aan betaalbare woningen, de hoge kosten van levensonderhoud (waaronder voeding), het ontbreken van een sociaal minimum, de onveilige (en in slechte staat verkerende) wegen, etc.

Of had men stiekem toch deze onderwerpen in het achterhoofd en was er uitsluitend nog een emotionele prikkel nodig om het stemgedrag te beïnvloeden?

Toch niet logisch, want de voormalige nummer 2 van de blauwe partij was op enkele maanden na de hele periode 2019-2023 gedeputeerde en dus, samen met haar partij, medeverantwoordelijk voor het resultaat van het Bestuurscollege. Het stemadvies was wellicht uit rancune ingegeven, helaas.

Koesteren wij met ons stemgedrag enige verwachting ten aanzien van een (ver)beter(d) bestuur en betere resultaten op de onderwerpen van meest nijpende zorg? Het zou best kunnen zijn dat mensen veelal emotioneel stemmen. Het stemgedrag van de afgelopen verkiezingen deed mij even denken aan de Bijbelse passage waar het volk ervoor koos om Barabbas vrij te laten en Jezus te kruisigen. Ook toen ging het niet om de feiten, maar om de emoties. Helaas want, waar en bewezen is ook dat het volk keer op keer spijt krijgt na emotioneel stemgedrag.

Hoe dan ook, de kaarten zijn nu geschud. De groene en de blauwe partij gaan door met regeren. Zij het zonder 'beschaafde mensen'. Die zijn opnieuw in de oppositie beland. Deze verkiezing heeft in de gemeenschap in ieder geval een breuk gecreëerd tussen zogeheten 'beschaafde mensen' en 'onbeschaafde mensen'. Een onnodige polarisering die bovendien de aandacht afleidt van echt belangrijke zaken.

Onze hoop is dat er lering is getrokken uit de afgelopen bestuursperiode waarin vooral een duidelijke rol en betekenis van lokaal bestuur ontbrak. In de relatie lokaal bestuur en Rijksbestuur werd steeds het lokale

bestuur afgerekend op het continue falen van het Rijksbestuur. Belangrijke basale voorzieningen zoals telecommunicatie, fysieke infrastructuur, water, elektra, afvalbeheer en luchthaven waren ‘politiek visionair stuurloos’.

De minister-president van Nederland kan door afstand en belevingswereld geen politiek leiderschap uitoefenen op Bonaire. Dus zijn er sterke lokale politiek leiders nodig. Hopelijk zullen wij daar niet al te lang meer van verstoken blijven.

16 april 2023

In de ban van de blauwe kralen

Door Nicola Jaeger

Toen ik rond de vijftientig was, zou ik gezworen hebben dat ik nooit ergens anders dan in Berlijn zou willen wonen. Vijf jaar later wist ik het niet meer zo zeker. Begin 2020 was ik nog overtuigd dat ergens permanent wonen niets voor ons was, dat Yoeri en ik gewoon nomaden waren, vooral omdat er nog zo veel hoeken van deze wereld zijn die we graag willen ontdekken, filmen, fotograferen en beschrijven - ook onder water.

Maar toen kwam corona en ineens was het idee van een permanente plek, in ieder geval als basis, heel aantrekkelijk. Sint Eustatius was onze eerste keuze. Als we ons dan toch ergens moeten gaan settelen, is de tropische kant van Nederland een heel goede optie. Statia is een van de beste duiklocaties in het

Caribisch gebied, met betrekking tot onderwaterleven en biodiversiteit. En dat is lang niet het enige voordeel van de relatief onbekende 'Golden Rock'. Sporen van de glorieuze geschiedenis kunnen zowel op het land als onder water worden aangetroffen.

We raden mensen het eiland aan sinds we het voorrecht hadden om in 2014-2015 een van de duikcentra te runnen. Strikt genomen *probeerden* we het duikcentrum te managen. En hoewel de eigenaren ons daarvoor hadden ingehuurd, wilden ze de touwtjes absoluut niet loslaten. Met groeiend afgrijzen moesten ze toekijken hoe we onze gasten niet alleen naar hun wensen vroegen, maar daar ook nog flexibel op inspeelden. Ze vonden het helemaal niet prettig dat we er alles aan deden onze gasten de best mogelijke ervaring te bieden.

Statia heeft ons sindsdien niet meer losgelaten. Dat kan zijn omdat we allebei een blauwe kraal hebben, een donkerblauwe, vijfhoekige, bijna twee centimeter lang. Dergelijke kralen werden in de 17de en 18de eeuw in Nederland gemaakt, enerzijds om slaven in Afrika te kopen en anderzijds om slaven te 'betalen'. Er waren andere kleuren en vormen, maar de vijfhoekige blauwe zijn speciaal voor Statia gemaakt.

Nadat het Koninkrijk der Nederlanden op 1 juli 1863 de slavernij had afgeschaft, verzamelden de voormalige slaven zich op de kliffen en gooiden ze de blauwe kralen in de zee als teken van hun emancipatie. Zo gaat de legende. Een alternatieve verklaring, alhoewel lang niet zo'n mooie, voor het feit dat er tegenwoordig nog veel blauwe kralen in de baai te vinden zijn, is dat een schip vol kralen in een storm is gezonken.

Voor degenen die niet duiken is er na stormen de grootste kans om een blauwe kraal te vinden langs de kust. Hoewel, volgens de moderne legende vindt de kraal jou en niet andersom. Wie door een Blauwe Kraal wordt vertrouwd, is voorbestemd terug te keren naar Statia.

Zo werkte het in ieder geval voor ons. Toen we op Bali ‘vastzaten’ in het begin van de pandemie, droomden we ervan wederom naar Statia gaan. Pas in augustus 2021 konden we eindelijk de roep van de kralen volgen. Want ook Nederlanders kunnen niet zomaar naar het eiland verhuizen, laat staan hun Duitse echtgenotes. Dus kwamen we terug naar Statia als duikinstructeurs. Tussendoor heeft Yoeri nog, om ons hoofd boven water te houden, meegewerkt aan een project om loslopend vee (geiten, schapen, koeien en varkens) te verwijderen. Sint Eustatius is tenslotte geen Bali wanneer het aankomt op kosten van levensonderhoud. Inmiddels doen we nu eindelijk precies wat de blauwe kralen ons op Bali influisterden: filmen, fotograferen en schrijven als Devocean Pictures, om de bijzondere schoonheid van het eiland met de wereld te delen. Ik kijk er naar uit omdat ook in mijn volgende columns te kunnen doen.

22 april 2023

Wegensmet

Door Raquel Weisz

In augustus 2022 werd Curaçao opgeschrikt door – wederom - een verschrikkelijk auto-ongeluk met fatale gevolgen. Een 21-jarige bestuurder schepte twee mannen die een berm schoonmaakten. Hierdoor vlogen zij over een muur en belandden in een tuin. Beiden dood. De chauffeur reed met veel te hoge snelheid door een bocht, waar met grote regelmaat ongelukken plaatsvinden.

Los van de rijstijl, die vaak te wensen overlaat,

verkeert ons wegennet in erbarmelijke staat. Sinds de opbrengsten van de motorrijtuigenbelasting (MRB) niet meer worden gealloceerd aan het Wegenfonds, maar aan de algemene middelen, gaat het wegennet in rap tempo achteruit. Er wordt niet of nauwelijks onderhoud gepleegd. Auto's hebben te lijden door de slechte wegen. Lekke banden, kapotte schokbrekers. Onnodige extra kosten. Hierdoor lijdt de portemonnee van de bevolking. Gaten worden gevuld met asfalt, soms in de stromende regen. Bij voorbaat weten wij allen dat het niet goed gehechte asfalt binnen de kortste keren weer weggespoeld is. Achterstallig onderhoud, wat niet meer bij te benen is, eist z'n tol. Er is door de huidige coalitie meerdere malen gewezen op het feit, dat een vorige coalitie ervoor gekozen heeft de opbrengsten van de MRB te laten vloeien naar de algemene middelen. Tegelijkertijd wordt op geen enkele wijze moeite gedaan deze verkeerde beslissing terug te draaien. Dus het wegennet zal alleen maar verder verslechteren. En als er dan eindelijk een weg geheel opnieuw wordt geasfalteerd, dan wordt deze letterlijk opgeleverd met alleen maar asfalt. Een aantal maanden geleden heb ik met verbazing gekeken naar een belangrijke verkeersader, die werd opgeleverd zonder enige belijning. In de regentijd bleef er kort na oplevering reeds water liggen op bepaalde delen van het wegdek. Gebrekkige afwatering? Je kunt dus op je vingers natellen dat het een kwestie van (korte) tijd is, voordat ook in dit nieuwe wegdek gaten ontstaan. Dit prutswerk wordt uit ons gemeenschapsgeld betaald. En ook nog eens onafgemaakt opgeleverd. Nu, maanden later, rijden we nog steeds over deze ongelijnde weg en komen er alleen maar meer ongelijnde wegen bij. Wanneer gaan de politici eisen stellen aan de kwaliteit van de werkzaamheden die worden uitgevoerd van óns gemeenschapsgeld?

Terug naar de rijstijl. Er wordt vaker gesteld dat het ligt aan de rijmentaliteit. Dat speelt zeker een rol, aangezien mensen structureel te hard en door rood rijden. Zonder enige gêne dronken achter het stuur zitten. Ook nuchter geen voorrang verlenen. Rijden zonder gordel. Verkeersborden, als die er al zijn, negeren. Knipperlichten lijken eerder een sierelement van een auto, dan noodzaak; ze worden niet of willekeurig gebruikt. Het is bij gebruik van een knipperlicht altijd gissen of de auto voor je zal afslaan in de aangegeven richting, in de tegenovergestelde richting óf misschien juist gewoon rechtdoor blijft rijden, terwijl het sierelement door blijft knipperen. Soms vraag ik me af of sommige mensen hun rijbewijs op straat hebben gevonden. De autorijscholen zijn hierin ook niet bepaald inspirerend. Want in het verkeer gedragen deze leswagens zich, met of zonder leerlingen in de auto, zeker niet altijd voorbeeldig. En je zou toch zeggen dat deze groep weggebruikers zich extra bewust is van hun verantwoordelijkheid, aangezien zij kwalitatief goede autobestuurders moeten opleveren. De bestuurders van de toekomst. Is het niet tijd voor een kwaliteitskeurmerk voor rijsschoolhouders?

Onze verkeersveiligheid is in het geding. En niet in de laatste plaats door de vele verblindende koplampen, waardoor 's avonds in de auto rijden vaker zorgt voor enge situaties. Met gevaar voor eigen leven. Nog een extra risicofactor. Hoeveel verkeersdoden moeten er nog vallen voordat de verkeersveiligheid serieus wordt genomen? Er zijn al te veel mensen onnodig gestorven.

30 april 2023

Een politiekgevoelige periode

Door Terrance Rey

Paradoxaal genoeg is de politiek op Sint Maarten een zeer belangrijke factor die bijdraagt aan het raadsel dat Sint Maarten is. Het was onvermijdelijk ooit in mijn columns het onderwerp politiek te bespreken. Onvermijdelijk omdat de politiek op Sint Maarten ook een fundamenteel onderdeel is van de enigma dat Sint Maarten zo raadselachtig en gelijktijdig hoogst frustrerend maakt.

Politiek is zo eenvoudig, maar toch buitengewoon gecompliceerd en complex op Sint Maarten. Neem bijvoorbeeld het hele debat over 'shipjumping' en het zichzelf als onafhankelijk parlementslid verklaren. Een voortdurende discussie die zo oud is als Sint Maarten land is. Voeg geschorste parlementsliden aan de mix toe en je hebt een echt constitutioneel moeras om doorheen te modderen.

Er wordt altijd gezegd dat je nooit met mensen over politiek, religie of voetbal moet praten als je ruzie wil vermijden. Dus, met een grote kans dat er mensen zijn die het sterk met mij oneens zullen zijn, wil ik in deze column over de politiek op Sint Maarten schrijven. Het is een onderwerp waar ik sterke gevoelens over heb. Ik weet zeker dat veel mensen graag willen lezen wat ik over dit onderwerp hier op Sint Maarten te zeggen heb. In een van mijn vroegste columns eindigde ik met de conclusie dat als er enige hoop is om ooit te bepalen wie of wat een Sint Maartenaar is, die gevonden zal worden in muziek, eten en drinken. Kortom,

amusement. Tot die conclusie kwam ik in mijn column Carnaval & Calypso. Het lijkt erop dat alleen muziek, eten en drinken het eiland Sint Maarten kan verenigen. Maar helaas, ik vrees dat er veel meer voor nodig is om Sint Maarten tot één nationale identiteit te verenigen. Carnaval en calypso hebben onlangs zelfs het *courthouse* gehaald. Partijen dachten zeker dat ze daar welkom waren vanwege de ananas en de nieuwe carillonspeler. Het net gerenoveerde gerechtshuis ziet er leuk uit, moet ik toegeven. Maar dat terzijde. Dat rechterlijke uitstapje gaat de carnaval foundation wel tienduizend dollar kosten.

In de meeste landen is politiek de drijvende kracht geweest achter het verenigen van een land onder een gemeenschappelijke vlag. Kijk naar Trinidad. Daar was aansluiting bij de politiek met calypso de methode die werd gebruikt om het land te verenigen en naar onafhankelijkheid te leiden. Zal de politiek er ooit in slagen Sint Maarten te verenigen?

Verkiezingen op Sint Maarten zijn altijd een gelegenheid voor mensen om samen te komen en gratis eten, drinken en entertainment te krijgen. En om hand-outs te krijgen. Het lijkt erop dat de lust voor carnaval, bacchanaal en verkiezingen werd aangewakkerd in de tijd dat er om de twee jaar eilandsraads- en landsverkiezingen werden gehouden. Mensen raakten er zo aan gewend om met gratis geschenken, goodies en - het allerbelangrijkste – geld verwend te worden. Ik ben er sterk van overtuigd dat dit het fenomeen heeft gecreëerd dat regeringen sinds 10-10-10 gemiddeld elke twee jaar vallen.

De verslaving aan verkiezingskoorts is zo erg dat halverwege de vierjarige termijn van een regering elk weekend geruchten de ronde doen dat de regering valt. Wishfull thinking natuurlijk. Maar elk excuus voor een feestje is welkom. Zo doen geruchten de ronde dat de oppositie in gesprek is met leden van de coalitie over

de vorming van een nieuwe regering. Of dat een lid van de regerende coalitie klaar is om van partij te wisselen of zich onafhankelijk te verklaren. Elk weekend zijn er altijd wel geruchten dat er iets aan de hand is. Mensen op Sint Maarten houden van *melee*, en niets is leuker dan *melee* over politici en wat ze achter de schermen doen. Sommige premiers hebben hun regering van de ene op de andere dag letterlijk zien instorten zodra ze naar het buitenland reisden. Een premier kreeg te horen dat zijn regering was gevallen, terwijl hij in het vliegtuig zat op de terugweg naar Sint Maarten. Ik ken persoonlijk een machtsmakelaar – power broker of kingmaker – die erin is geslaagd regeringen omver te werpen en nieuwe regeringen te vormen terwijl hij in het buitenland was. Wanneer deze politicus op reis gaat, houd ik altijd mijn ogen en oren open voor nieuws over een nieuwe coalitie. Het is echter verbazingwekkend dat we dit carnavalsseizoen geen nieuwe carnavalscoup hebben zien plaatsvinden. Justitie had iedereen in haar greep, zo lijkt het. Niemand durfde iets te proberen. De huidige verlamming van politici die bang zijn hun mooie comfortabele salarissen te verliezen als ze een coalitie breken, is omdat ze vrezen dat artikel 59 wordt uitgevoerd als ze dat doen. Wederzijds verzekerde vernietiging (*mutually assured destruction*) als een motie van wantrouwen tegen het kabinet geconfronteerd wordt met de ontbinding van het parlement en nieuwe verkiezingen worden uitgeschreven. Het is dit machtsevenwicht en het feit dat er geen steun is voor een nieuwe coalitie zonder de steun van een bepaalde partij – lees PFP - die deze huidige regering zo lang in functie heeft gehouden. Aangezien de verkiezingen naar verwachting in november zullen plaatsvinden, kunnen we tegen het einde van 2023 veel muziek, eten en drinken verwachten. Het zal opnieuw een politiekgevoelige

periode van nationale eenwording zijn met veel fanfare en vrolijkheid waar Sint Maartense mensen het meest van houden na melee, carnival en calypso: elections!

7 mei 2023

Dodenherdenking

Door Anton Hermans

Op 4 mei worden de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog niet alleen in Europees Nederland, maar ook op Saba, Sint Eustatius, Sint Maarten, Bonaire, Aruba en Curaçao herdacht.

Op Saba was het 4 mei om 2 uur in de middag (dit wil zeggen 8 uur Nederlandse tijd in de avond) ook twee minuten stil op de Tweede Wereldoorlog-herdenkingsplek in The Bottom. Na de twee minuten stilte werden er kransen bij het oorlogsmonument gelegd door gezaghebber Jonathan Johnson en door leerlingen van zowel de lagere school als het voortgezet onderwijs. Wat opvalt is dat het aantal mensen dat de herdenking bijwoont ieder jaar toeneemt.

Het oorlogsmonument van Saba bestaat uit een plaquette van Thelma Esther Polak naast de inscriptie van de namen van 130 personen van de voormalige Nederlandse Antillen die tijdens de oorlog 1940-1945 omkwamen of werden vermoord. Een van de personen was Thelma Esther Polak, de op Saba geboren Joodse verpleegster die in 1943 in concentratiekamp Sobibor werd vermoord. De elf overige Sabaanse slachtoffers die op The Monument staan vermeld, waren zeevarenden.

Terwijl in Nederland overal bevrijdingsfestivals

plaatsvonden en 's avonds ter afsluiting in Amsterdam in het bijzijn van de Koninklijke Familie het 5 mei-concert werd opgevoerd, bestond de viering op Saba uit slechts het Vrijheidsontbijt. Ook op Saba (en de andere eilanden in Caribisch Nederland) is het vrijheidsmaaltijd-initiatief van het Nationaal Comité een bekend fenomeen. Op Saba waren er diverse plekken waar inwoners met elkaar tijdens de vrijheidsmaaltijd het gesprek aan gingen over vrijheid en onvrijheid.

Onder de ruim 200 deelnemers aan dit jaarlijkse ontbijt waren onder meer leerlingen, personeel en ouders van het voortgezet onderwijs, vertegenwoordigers van de Saba Lions Club, het bedrijfsleven en de lokale overheid. Ook mariniers, die toevallig – vanwege een oefening - op het eiland waren, schoven aan bij het vrijheidsontbijt. Een van de meest bijzondere locaties waar een ontbijt klaar stond, was bij Saba Cares. Daar gingen de deelnemers het gesprek aan met de bewoners van het verzorgingstehuis.

Veel Nederlandse vlaggen zijn er niet en ook de Sabaanse vlaggen hingen zeker niet allemaal halfstok op de 4e mei en wapperen als gewoon op de 5e mei. Zowel de dodenherdenking als de bevrijdingsdag leeft niet echt onder de bevolking van Saba. Voor veel mensen was het een normale dag en de afzetting door de politie bij het monument tijdens de herdenking en de twee minuten stilte leverde slechts overlast op. Het Comité 4 en 5 mei heeft vanuit Nederland speciaal voor de Caribische eilanden ontwikkeld lesmateriaal gestuurd, gericht op hogere klassen van het primair onderwijs met bijzondere filmpjes van getuigen uit de oorlog erbij. Misschien draagt dit lesmateriaal eraan bij dat de jaarlijkse dodenherdenking bij The Monument en Bevrijdingsdag ook voor de rest van Saba meer gaat leven, omdat men zich meer bewust wordt van de eigen geschiedenis. Dat meer mensen zullen weten dat die

130 namen op het monument onze mensen waren die zijn gestorven tijdens de Tweede Wereldoorlog.

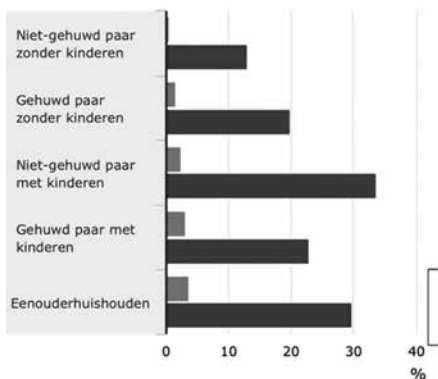
14 mei 2023

Moederdag

Door Burney el Hage

Vandaag is het moederdag. Een dag waarop de moeders in het zonnetje worden gezet. In deze traditie wil ik vandaag een korte bijdrage geven door het licht te schijnen op de realiteit van de doorsnee-moeder van Bonaire.

Elke moeder heeft in principe het beste voor met haar kind, welke kaarten zij dan ook door het leven toebedeeld heeft gekregen. Voor de kenners van onze eilanden hoeft het geen betoog dat de armoede en de eenoudergezinssituatie veelal de norm is en dat de meeste moeders zelf ook ongunstige kaarten toebedeeld hebben gehad. Hierdoor is de fundering van hun leven wankel. Het kaartenpak dat op de eilanden gebruikt wordt, lijkt vele ongunstige kaarten te bevatten. Desondanks proberen deze moeders, ongeacht hun (jonge)leeftijd, financiële- of sociale situatie er toch, op hun manier, het beste van te maken. Cijfers (bron: CBS.NL) schetsen de historische gezinssituatie als volgt:

Generatie na generatie groeien kinderen op in eenoudergezinnen waar de biologische vader afwezig is en in de regel ook niet (naar behoren) bijdraagt aan de kosten van levensonderhoud van het kind. Dit brengt een extra uitdaging met zich mee, naast de vaak al aanwezige financiële en sociale uitdagingen. De lasten van deze uitdagingen komen allemaal op het bordje van de moeder terecht. Zij moet het maar zien op te lossen of te organiseren. En dat terwijl deze moeders fulltime, of zelfs met meerdere banen, moeten werken waardoor maar weinig tijd beschikbaar blijft om zich met de verzorging en opvoeding van hun kinderen bezig te houden.

Maar als je rondkijkt, dan zie je toch vaak dat deze moeders hun uiterste best doen om hun kind gelukkig te maken. Het gebrek aan tijd en aandacht wordt vaak gecamoufleerd of overgecompenseerd, bijvoorbeeld door ervoor te zorgen dat de kinderen er altijd tot in de puntjes uitzien of door het organiseren van goedgeslaagde verjaardagsfeestjes of andere leuke activiteiten. Maar vergeet nooit dat hier op de eilanden niet alles wat blinkt ook daadwerkelijk goud is. Schijn bedriegt. Achter de mooie kleding, leuke activiteiten en de overigens oprechte vrolijkheid schuilen zorgen,

worstelingen en verdriet. En, dat vaak over de meest fundamentele zaken van het leven.

Het opvallende is dat binnen onze samenleving de moeders altijd een hele belangrijke rol hebben gehad binnen het gezin en de maatschappij. Voor de meesten is de moederfiguur een, soms ook wel de enige constante in hun leven. De moeder die er altijd en onder alle omstandigheden voor je is, je altijd zal steunen en altijd van je zal houden. Die band is er meestal niet met de vader, omdat die te ver weg staat. De moeder zorgt ervoor dat er naast een woonplek ook eten, drinken, kleding en schoolspullen zijn. De moeder zorgt voor een routine en enige stabiliteit. Het is bijna een wonder dat ze het voor elkaar krijgt.

De moeder, eenmaal oma geworden, speelt ook een belangrijke rol bij het opvoeden en verzorgen van de kleinkinderen. Bijna alle kinderen hebben een hechte band met hun oma. Het is nog steeds vrij normaal dat de oma de kleinkinderen na school en in de weekenden opvangt. Velen zijn zelf grotendeels of zelfs helemaal door oma opgevoed. Dit is de reden dat de kinderen zo gehecht zijn aan hun oma, omdat de oma de facto de rol van de moeder vervult.

De moeder/oma wordt ook niet makkelijk in een bejaardentehuis geplaatst, maar blijft zo lang mogelijk thuis wonen en zo nodig bij het gezin inwonen. De oma heeft een bijna hogere rang dan de moeder. Een voor mij onoplosbaar raadsel blijft het feit dat mannen ook veelal in een eenoudergezin zijn opgegroeid en ze dus ook het verdriet en de grote uitdaging van hun moeders om te overleven hebben ervaren. Moederdag is hierdoor ook een dag van reflectie voor de mannen die nalaten hun verantwoordelijkheid te dragen. Maar hoe dan ook, de moeder en oma zijn bij ons DE spil van het gezin, de familie en zelfs van de maatschappij. Met recht worden ze in het zonnetje gezet, alhoewel op onze eilanden de airco de voorkeur boven de tropenzon zal hebben.

21 mei 2023

Wandelen en dansen op de slapende vulkaan

Door Nicola Jaeger

Vandaag is onze grote wandelfinale. Sinds maart filmen en fotograferen we met ons bedrijf Devocean Pictures alle wandelroutes in het Quill National Park voor de St. Eustatius Tourism Development Foundation. Onze favoriet tot nu toe is *Mazinga Trail*, die naar het hoogste punt van de slapende vulkaan op 601 meter leidt, onmiddellijk gevolgd door de *Panorama Trail*. Beide paden leiden langs de rand van de krater en hebben ons betoverd met hun hoge biodiversiteit. Olifantenoren, lianen, epifyten en boombaardkorstmos en andere mossen maken er een sprookjesachtig landschap van. Roodbuik-racerslangen, hagedissen, heremietkreeften en tal van vogels kruisen je pad. Bovendien zijn er meerdere uitzichten en in ieder geval is er de mogelijkheid op een lekker briesje. Acht jaar geleden was de *Crater Trail* nog de favoriet van Yoeri en mij. Het is een bijzondere ervaring om af te dalen in een krater met een regenwoud in pocketformaat, waarin de hoogste boom van het Koninkrijk der Nederlanden staat. Volledig afgesloten van het omliggende eiland, voelt wandelen op het *Crater Trail* nog steeds als een reis terug in de tijd. Helaas ziet het er naar uit dat kippen en geiten zich vandaag de dag definitief in de vulkaankrater hebben gevestigd. Die veroorzaken aardig wat schade aan de biodiversiteit van dit kleine stukje regenwoud. Deze zondag wandelen we rond de slapende vulkaan. Hoewel we het zuidelijke deel van *Around the*

Mountain al hebben gefilmd, is het zinvol de berg in zijn geheel rond te gaan. Omdat het noordelijke deel langer en inspannender is. Deze beoordeling wordt bevestigd door de *Hiker's Guide* van STENAPA, waarin zowel het noorden als het zuiden als *moderate* worden aangegeven.

Wellicht verdubbelt zich twee keer *moderate* tot eenmaal *moeilijk*? Zo hebben wij tenminste de gehele route van Around the Mountain ervaren. Acht jaar geleden heb ik Yoeri kunnen overhalen om samen met mij het pad te bewandelen, waarschijnlijk alleen vanwege het label 'moderate'. Omdat de Quill Trail naar de rand van de krater, die we goed kenden, ook als moderate werd beschouwd, besloot Yoeri op slippers rond de vulkaan te lopen.

Dat ging redelijk goed totdat het pad in het noordelijke gedeelte van deze route steeds slechter te zien werd, en we een aantal keren verdwaalden in het bos. De losse bladeren maakten het niet alleen moeilijk het pad te blijven volgen, maar bedekten ook nog eens de boomwortels en rotsen, waardoor uiteindelijk een van zijn slipperzolen afbrak. Ik weet niet meer hoeveel uren de weg terug ons destijds heeft gekost, maar ik hoor hem nog vloeken.

Dat weerhield me er echter niet van om in februari tezamen met mijn 75-jarige moeder deze route weer te lopen. Helaas nam ik op een moment een verkeerde afslag omdat ik afging op mijn geheugen van acht jaar geleden, in plaats van op een kaart te kijken. Daarbij zijn de paden nu veel beter gemarkeerd. St. Eustatius National Parks (STENAPA) heeft de afgelopen maanden veel materiaal en energie in deze taak gestoken. Uiteindelijk waren we zeven uur onderweg. Vandaag hadden we bezoek van een vriendin, die claimde in slechts twee en een half uur om de vulkaan heen gelopen te zijn. Het handelde zich hierbij waarschijnlijk om een sportieve uitdaging.

In zo'n tempo vallen uitzichten en natuurimpressies onvermijdelijk buiten de boot. Maar goed, iedereen heeft andere prioriteiten en moet doen waar hij/zij zelf het meeste plezier aan beleeft. Een lokale wandelgroep, die we onlangs mochten filmen op de zuidelijke route, zette tijdens het wandelen gewoon lekker de muziek aan om vrolijk te dansen op de vulkaan. Wel droegen ze allemaal stevige schoenen. Yoeri vandaag de dag ook! Op welke manier je de Quill ook ervaart, het zal altijd een speciale magie uitstralen, die ons allen zal helpen onze batterijen weer op te laden. Dat is het geschenk van de natuur. Wij zullen langzaam, heel langzaam lopen, want het vinden van interessante onderwerpen en filmen van mensen kost veel tijd. Omdat de wandeling met mijn moeder zo lang duurde destijds, hebben we het Koninklijke bezoek aan Statia helaas gemist. Ook al waren wij beiden vanaf het begin niet zo geïnteresseerd in dit event, nu hadden we een geldig excuus.

Duitse barbaren ...

PS: Met de *Bird*, *Couchar* en *Historical Trail* zijn er ook mogelijkheden voor onervaren wandelaars om de Quill te verkennen.

28 mei 2023

Homerun

Door Raquel Weisz

Een deel van onze (goud)reserves verkopen om onder andere overheidsprojecten aangaande weginfrastructuur te bekostigen??? Een luchtballon van onze minister van Verkeer, Vervoer

en Ruimtelijke Planning (VVRP). Zijn alternatief, in plaats van uitvoering te geven aan de motie die al in 2020 is aangenomen door de Staten, om het Wegenfonds weer te institutionaliseren. Ook deed hij schaamteloze uitspraken om op een goedkope manier onderbuikgevoelens en emoties te voeden. En wellicht om toekomstige stemmers te trekken. Wat een uitglijder, waarbij de minister het thuishonk meters miste. Geen homerun. Geen score. Deze doorgewinterde politicus zou toch beter moeten weten. Deze week heb ik eindelijk de prachtige documentaire Homerun Curaçao bekeken. Een fraaie serie die eerder is uitgezonden op de Nederlandse televisie. Curaçao blijkt dé hofleverancier te zijn van de Major League Baseball (MLB) in de Verenigde Staten. Wat betekent dat wij de meeste spelers per capita leveren aan deze prestigieuze competitie. En dit met de beperkte middelen die we hebben. Een fenomenale prestatie voor een eiland met minder dan 150.000 inwoners. Ook in het kader van leiderschap is deze documentaire een pareltje en doet het niet onder voor andere documentaires over topsport. Dat vele sporters talent hebben, staat buiten kijf. Wat het verschil maakt tussen 'Good' en 'Great' zit in de mentaliteit. Passie hebben voor wat je doet, discipline en kracht, doorzettingsvermogen en de juiste *mindset*. Gewoon de beste willen zijn. Elke dag weer. Maar ook een stabiele achterban, is een essentiële factor bij het behalen van succes.

De levende legende Hensley 'Bam Bam' Meulens zegt hierover in de documentaire, dat hij naast het feit dat hij altijd de beste wil zijn, in de eerste plaats een goede burger wil zijn. Leiders met deze bevlogenheid die ook staan voor hun integriteit. Die ook van toegevoegde waarde voor anderen willen zijn. Buitengewoon inspirerend. Ook de *Godfather* van het Curaçaose honkbal, Frank Curiel, doet uitspraken die tot nadenken stemmen.

Er wordt kort aandacht aan besteed, maar ook dit deel raakte mij. Het feit dat meisjes vanaf een bepaalde leeftijd alleen maar aan softbal kunnen deelnemen. Terwijl velen blijkbaar een voorkeur voor honkbal hebben. Waarom is deze genderongelijkheid anno 2023 nog steeds aan de orde?

Vandaag is het Wereld Menstruatiedag. Een dag om het bewustzijn te vergroten rond menstruatieschaamte en menstruatiearmoede. En juist deze menstruatiearmoede is ook aan de orde op Curaçao. Meisjes die niet naar school kunnen vanwege het feit dat zij zich geen menstruatieproducten kunnen veroorloven. Tel maar uit hoeveel dagen per jaar deze meisjes afwezig zijn van school en welke impact dit zal hebben op hun schoolprestaties. Dit werkt genderongelijkheid direct in de hand.

Meisjes hebben ook het recht om punten scoren. Op school. In de sport. Op elk terrein waar ze voor kiezen. Iedere dag van het jaar. Of ze nou ongesteld zijn of niet. En ook een homerun in het honkbal mag deze meisjes niet worden ontnomen.

Homeruns voor onze honkballers, meisjes en politici. Daar worden wij op Curaçao allemaal beter van.

4 juni 2023

Familiecultuur

Door Larissa de Cuba

Een eerste column, daar gaan wel wat gedachten overheen. Waar zal ik over schrijven, wat houdt mij bezig, wat vind ik belangrijk en speelt hier op Aruba een zodanige rol dat het even de aandacht verdient.

Onze familiecultuur! Vaak onderschat in waarde, maar toch zo belangrijk.

Na meer dan 25 jaar voltijd te hebben gewerkt, heb ik 6 maanden geleden afstand gedaan van de 40-urige werkweek. Tijdens de 'Corona tijd' had ik al het knagende gevoel dat er meer was, dan alleen maar werken. Ik zocht naar flexibiliteit, wilde niet meer dag in dag uit op kantoor zitten; het vanuit huis werken was mij enorm bevallen. Daarnaast had ik de sterke drang iets voor mezelf te gaan doen, mijn kennis en kracht gericht inzetten. Ik wilde meer!

De mogelijkheid kwam op mijn pad, deeltijdbaan met flexibiliteit, inclusief mogelijkheid voor thuiswerken. Hiep, hiep hoera, happy me! Een keuze met natuurlijk financiële consequenties, maar heeft Corona ons niet geleerd dat we met minder kunnen leven?

Spannend hoor, zo'n overstap. Je verwacht dat je ruim de tijd zal hebben om jezelf verder te ontwikkelen, eindelijk te doen waar je nooit tijd voor had. De werkelijkheid was echter anders. Mijn vrij gekomen tijd werd besteed aan familie: ophalen van de kinderen (lees: eigen dochter en nichtjes/neefjes) uit school en de naschoolse opvang, oppassen, koken, begeleiden met huiswerk, een kopje koffie drinken met mijn vader, en ga zo maar door. Dit zet je toch even aan het denken. Ik ben gelukkiger dan vroeger, waar wordt men dan gelukkig van? Het heeft even geduurd, maar ik ben eruit. Voor mij volgt het geluk uit de blijdschap van anderen; van mijn familie. Zo vult de glimlach van een kind een ander met puur geluk. Een intense beleving.

Natuurlijk ben ik niet naïef, ik ben bewust dat dit een fase is; kinderen worden groot en ook het leven kan abrupt tot een einde komen. Niettemin geniet ik van ieder moment en kijk ik uit naar nieuwe fases, ook op professioneel gebied.

Even teruggaand naar de familiecultuur: Helaas moet

ik zeggen dat deze steeds minder zichtbaar is in onze huidige maatschappij. Versterkt door de kleine omvang van ons eiland, waarbij iedereen makkelijk bereikbaar is, fungeerde de familie vroeger heel sterk als een vangnet voor elkaar. Er was sprake van solidariteit. Samen sta je sterk. Het gemeenschappelijke familiebelang stond centraal. Dit had zijn vorm op verschillende manieren, van simpele zaken, zoals bijvoorbeeld het gezamenlijk zorgen voor een maaltijd, opvang voor de kinderen en transport, maar ook in de gehele manier van opvoeden. Er was altijd plaats voor een woord van advies.

Tegenwoordig zie je dat het eigenbelang, het individualisme steeds meer op de voorgrond treedt. Door geleefd te worden, missen wij de kans om de kracht van eenheid te ervaren en missen wij een kans om een volgende generatie te voorzien van een gereedschapskist met normen en waarden voor de toekomst. Een toekomst die steeds meer van buitenaf aangestuurd wordt (denk bijvoorbeeld aan social media) en waar men duidelijk steeds minder invloed op heeft. Er zijn praktisch geen grenzen meer. Misschien een moment om stil te staan bij het wijze Afrikaanse gezegde: *“It takes a village to raise child”*?

11 juni 2023

Op zoek naar eenheid

Door Terrance Rey

Het leiderschapsvacuüm op Sint Maarten is een verontrustend fenomeen dat niet onopgemerkt mag blijven. Met de verkiezingen in januari 2024 in het

voorzicht, is het eiland verdeelder dan ooit. Terwijl het aantal politieke partijen blijft groeien - en het zeteltal toch op vijftien is blijven steken - lijkt geen enkele partij een leider te hebben die in staat moet worden geacht de bevolking te verenigen en het land naar een welvarende toekomst te leiden.

Sint Maarten heeft een bewogen periode achter de rug, met acht kabinetten sinds 10-10-10, orkaan Irma in 2017, de pandemie en de precaire situatie van het verzekeringsbedrijf ENNIA die een *systemic collapse* van onze financiële sector kan veroorzaken. Het eiland heeft behoefte aan een sterke leider die de bevolking kan verenigen in tijden van crisis en onzekerheid.

Echter, met een recordaantal van zes onafhankelijke Statenleden en een interne machtsstrijd binnen verschillende politieke partijen, zoals de National Alliance (NA) en de UP Party, is het onwaarschijnlijk dat er een leider op staat om het land als één natie te leiden. De Democratic Party (DP) die een terugkeer probeert te maken, is evenmin als een baken van leiderschap te beschouwen.

Politieke leiders zijn schaars op Sint Maarten.

Sommigen zijn al uit de politieke arena verdwenen, één moet nog de gevangenis in, een andere wil lid worden van de stuurgroep van een trustfund mits hij een hoger salaris kan krijgen en weer een ander zal zeker ook in het nieuw te bouwen gevang belanden voor alle *shenanigans* met aanbestedingsprocedures op het eiland.

Dit leiderschapsvacuüm is een gevaar voor de toekomst van Sint Maarten. Het land staat op een cruciaal punt in zijn ontwikkeling. Zonder een daadkrachtige leider die de koers bepaalt, kan het eiland verder wegzakken in een spiraal van torenhoge schulden, afnemende belastinginkomsten en toenemende armoede onder de bevolking.

Wat kan hier tegen gedaan worden? Allereerst is

het belangrijk dat politieke partijen hun interne strubbelingen oplossen en zich achter één sterke leider scharen. Dit zal niet alleen de partijen versterken, maar ook de bevolking vertrouwen geven. Ten tweede: in plaats van elkaar te bestrijden, is het belangrijk dat partijen gezamenlijk werken aan oplossingen voor de problemen waarmee Sint Maarten kampt. Alleen door samenwerking kan het eiland zich herstellen van de recente crises en aan een betere toekomst bouwen voor zijn inmiddels vastgestelde 58.477 inwoners. Tot slot is het essentieel dat de bevolking betrokken wordt bij het politieke proces. Door middel van educatie, open debatten en een transparante overheid kunnen burgers zich beter informeren over de politiek en een actieve rol spelen in het kiezen van hun leiders. Het leiderschapsvacuüm op Sint Maarten is zorgwekkend, maar niet onoplosbaar. Met de juiste aanpak en een gezamenlijke inspanning van politieke partijen, leiders en de bevolking kan het eiland de eenheid herstellen en een welvarende toekomst tegemoet gaan. Laten we hopen dat de komende verkiezingen een keerpunt zijn en het begin van een nieuw hoofdstuk als land binnen het Koninkrijk der Nederlanden.

18 juni 2023

Zomaar een dag : Zondag

Door Anton Hermans

Vandaag is het zondag ... oh ja en Vaderdag, ook op Saba. Ook dit jaar hebben mijn kinderen weer iets fantastisch gemaakt en ook dit jaar heb ik het

uitgangspunt dat het niet uitmaakt dat het cadeautje lelijk, onpraktisch of onbeholpen is.

Niet veel mensen weten trouwens dat de gedachte achter Vaderdag is geïntroduceerd door Sonora Smart Dodd in 1909. Ze wilde haar vader, een veteraan uit de Amerikaanse Burgeroorlog, eren die bij de geboorte van zijn zesde kind weduwnaar was geworden. Zij wilde zijn kracht en doorzettingsvermogen onder de aandacht brengen. Ze was hiervoor geïnspireerd door de Moederdag die een jaar daarvoor was ingesteld. Ter info: Moederdag vindt haar oorsprong in de Mother' Day Work Club die opgezet was om voedsel en medicijnen voor hulpbehoevende moeders te verzamelen. Maar genoeg over Moederdag. Vandaag staan de vaders in het zonnetje.

Over zonnetje gesproken, we zullen na het ontbijt lekker naar het strand gaan. Aangezien Well's Bay weer eens natuurlijk strand heeft is de keuze naar welke zwemplek we zullen gaan, snel gemaakt. Normaal gesproken heeft Well's Bay geen strand en bestaat de waterlijn uit rotsen, zowel op het 'strand' als in het water. Of het zand er is (of niet) hangt af van de *northerly swell*.

Boven het strand is er een gigantische rotswand. Mocht je verkoeling willen en dan van de schaduw van deze rotswand gebruik willen maken, is dat niet aan te raden. Regelmatig vallen kleine steentjes en zo af en toe een grotere steen naar beneden. Die wil je niet op je hoofd krijgen.

Als we naar het strand gaan dan worden heel simpel de handdoeken in een big shopper gegooid, waterflessen gevuld, iedereen slippers aan en klaar. Geen goed gevulde picknick mand nodig om tijdens het verblijf op het strand 'in leven blijven'. Hooguit wat fruit. De weg naar het strand van Well's Bay is steil en op de weg liggen diverse stukken rots die naar beneden zijn gevallen. Ondanks het pompend remmen ruiken we de

remschijven als vanouds en zijn we blij als we weer de tocht naar beneden veilig hebben afgelegd. We rijden het laatste stukje achteruit om straks makkelijker weg te kunnen rijden. In de achteruitkijkspiegel doemt de enorme steile rotswand van Well's Bay op, maar ook het donkere (bruine) zand. De kinderen vliegen de auto uit en verdwijnen in de - nu- rustige zee. Well's Bay is een baai waar ook heftige en grote golven kunnen voorkomen. Terwijl mijn kinderen genieten van de ochtendzon, geniet ik van het niets doen. Het is mooi op het strand. Mijn telefoon ligt nog in de auto, er is immers toch geen bereik. Ik zit eenzaam op het zand en denk aan vroeger, toen we met de familie ook wel eens dagje strand deden, zoals bijvoorbeeld naar Zandvoort, Bloemendaal of Scheveningen. File, parkeren, en voor een half uur gaan we niet zo lang in de auto zitten. Na ruim 45 minuten geven de kinderen aan weer klaar te zijn en gaan we op huis aan.

25 juni 2023

Het gras is altijd groener bij de buren

Door Burney el Hage

Hoe groen het gras ook is, bij de buren lijkt het altijd net even groener. Twee weken geleden bezocht een delegatie van de Eilandsraad van Bonaire de eilandengroep Åland. Åland is een autonome regio van Finland. Finland is een republiek met in principe twee bestuurslagen: landsbestuur en lokaal bestuur

om het simpel te houden. In Finland heeft het lokaal bestuur van Åland een bijzondere positie in de vorm van een grotere mate van autonomie over eigen aangelegenheden. Doel van het bezoek was onder meer om informatie te krijgen over de afzonderlijke grondwettelijke positie en de staatkundige structuur van Åland binnen het Finse staatsbestel.

In dezelfde periode dat de delegatie van de Eilandsraad Åland aandeed, bezochten de Bestuurscolleges van Bonaire, Saba en Statia Schiermonnikoog. Het doel van dit bezoek was onder meer om informatie uit te wisselen, kennis te delen en samenwerkingsverbanden te creëren. Net als Bonaire zijn ook de Waddeneilanden eilanden met een gemeentelijk bestuur. Eilanden hebben vaak gelijksoortige uitdagingen en kennisdeling en samenwerking is in principe een goede zaak. Sommige Bonairiaanse politici zijn inmiddels al meerdere keren naar Åland afgereisd en kennelijk ligt daar een politieke bedoeling achter. Op zichzelf is daar niks mis mee, maar enig (historisch) perspectief is wel op zijn plaats.

Bonaire heeft jaren deel uitgemaakt van de toenmalige Nederlandse Antillen. De Nederlandse Antillen was een autonoom land in het Koninkrijk. Het was niet alleen een belastingparadijs, maar had ook een bloeiende financiële sector, een bruisende vrije zone, een grote scheepswerf en een droogdok, olieraffinaderijen van wereldformaat en een sterk opkomende toeristische sector. Dezelfde Nederlandse Antillen heeft echter bitter weinig geïnvesteerd in de ontwikkeling van Bonaire en zijn bevolking. Geen investeringen in de kritische infrastructuur en geen weg geasfalteerd of school gebouwd. Om maar niet te spreken over investeringen in de zorg, het onderwijs en sociale huisvesting.

Bonaire telde verschillende ministers en staatssecretarissen en had ook Statenleden, maar die

kregen bitter weinig gedaan voor het eiland. Het is te danken aan ontwikkelingshulp uit Nederland en Europa dat Bonaire niet helemaal een kale rots is. De andere eilanden, behalve Curaçao, verkeerden in hetzelfde schuitje, reden waarom Aruba al in 1986 uit de Antillen gestapt is.

Andere staatkundige systemen bekijken en ervaren kan een toegevoegde waarde hebben. Het bezoek aan Åland is zeker geen weggegooid tijd. Maar dat staatkundige structuren niet zaligmakend zijn, is ondertussen overduidelijk. Zeker niet de structuren waar autonomie en macht worden gecreëerd voor politici waardoor deze zich vervolgens staatshoofd kunnen wanen.

Bonaire maakt sinds deel te zijn van het Nederlandse staatsbestel een ongekende ontwikkeling door.

De economie is bruisender dan ooit tevoren. Alle sectoren zitten in de lift. Er wordt meer gefeest dan ooit. Maar, elke medaille heeft een keerzijde en in dit geval noem ik het de prijs van deze onbeheerste en ongecontroleerde economische groei. Het lijstje is lang, maar ter illustratie: extreem hoge kosten van levensonderhoud, ernstig woningtekort, druk op de infrastructuur en spanningen en teleurstelling onder de bevolking.

Het lijkt erop dat Bonaire een ‘managementprobleem’ heeft en niet een staatkundig probleem. Bestuurlijk zijn we niet effectief genoeg om de uitdagingen te bestrijden, laat staan voorkomen terwijl er toch echt wel met het oog op de toekomst zou moeten worden bestuurd. De ontwikkeling heeft zich gericht op het creëren van veel meer regels, bureaucratie en onduidelijkheid naar de burgers toe. Er is vrijwel niet geïnvesteerd in de ontwikkeling van de bestuurlijke verhouding tussen het Rijk en Bonaire. In dertien jaar geen enkel akkoord ter verbetering van bestuurlijke effectiviteit van de twee bestuurslagen naar de burgers toe. Aan optimisme ontbreekt het mij niet. Maar

er moet nu wel snel een doorbraak komen. Welke politicus heeft het lef de vicieuze cirkel te doorbreken en met oog voor de toekomst te regeren/besturen. Het lijstje is inmiddels wel bekend: structuurplan Bonaire en omgevingsvergunning, anders ‘verstikken’ wij met zijn allen in Kralendijk, invoering van een menswaardig sociaal minimum en maatregelen tot effectieve koopkrachtverbetering van met name de ‘minder bedeeden’ om maar enkele te noemen. Wij kijken naar ons gras, staren ons blind en trekken vervolgens de conclusie dat het gras toch groener is bij de bureu. In plaats van het gras te maaien en te besproeien, willen we de grasmat vervangen. Het probleem zit niet in de grasmat, maar in de verzorging en het onderhoud ervan. Er is werk aan de winkel in Bonaire. Geen tijd om te filosoferen en te dromen.

2 juli 2023

Geen schijn, maar gewoon zijn

Door Nicola Jaeger

„Al je wandelvideo’s zijn enorm mooi, maar hoe zit het met de stranden?” vroeg een van mijn Duitse vrienden onlangs. Tja, stranden zijn een ding hier op Statia. Wind en golven blijven aan de Caribische kant het zand verschuiven. De Atlantische Oceaan wordt over het algemeen als te wild beschouwd om te zwemmen. En dan zijn er rotsachtige baaien die af en toe met wat zand bedekt zijn.

Ook al houden we van strandwandelingen, dieren observeren en simpelweg genieten van de rust en ruimte, de stranden op Sint Eustatius lijken niet op de typische witte Caribische stranden die de meesten in gedachten hebben. Donker zand van vulkanische oorsprong dat met wat helder koraalzand krachtig door elkaar gemixt is. Tinten en patronen variëren het hele jaar door, net als de breedte van de stranden. We houden van deze constante verandering. Maar het mooiste is dat we Zeelandia en de aangrenzende baaien grotendeels voor onszelf hebben.

We genieten van de natuur. Als we door het ondiepe water langs de kustlijn waden, vergezelt een reiger ons af en toe. Pelikanen glijden rustig over ons heen, maar duiken pijlsnel de zee in om vis te vangen. Fregatvogels proberen de vangst te stelen van kleinere zeevogels. Caribische sterns en roodsnavelkeerkringvogels broeden in kleine holen langs de kliffen.

Maar ons natuurparadijs is in gevaar. Studies hebben aangetoond dat deze vogels steeds verder de zee op moeten om voedsel te vinden. Hierdoor blijven hun eieren en kuikens langer onbeheerd en neemt de sterfte toe. Mocht het primaire voedsel schaars worden, dan vallen veel vogelouders in andere delen van de wereld terug op wat er op het strand en de waterlijn te vinden is. Helaas is dit veelal vuilnis. Als het plastic hun organen niet meteen kapot maakt, zullen deze vogels uiteindelijk sterven van de honger met magen vol afval. Daarom wil ik alle lezers en strandbezoekers vragen om in ieder geval hun eigen afval mee terug te nemen. Beter nog, pak gewoon een paar extra flessen, tassen of verpakkingen. Ik neem altijd een tas mee om op de terugweg het strand een beetje schoon te maken. Het afval dat met de zee aanspoelt, is immers ook door de mens gemaakt. Strand en verlaten eilanden zijn volledig overladen met plastic. Afhankelijk van het materiaal duurt het tientallen jaren tot meerdere

eeuwen om in microscopisch kleine stukjes af te breken. In de tussentijd zullen de kleine stukjes plastic het zand op het strand opwarmen.

Dit is wellicht wat onbehagelijk voor onze blote voeten, maar het vormt een reële bedreiging voor zeeschildpadden. Tot nu toe komen er, afhankelijk van het seizoen, twee tot drie verschillende soorten zeeschildpadden naar Statia om hun eieren te leggen. De temperatuur van de nesten bepaalt het geslacht van de dieren. Naarmate de temperatuur stijgt, worden er steeds meer vrouwelijke schildpadden geboren, wat de toch al bedreigde diersoort extra onder druk zet. Microplastic warmt niet alleen de stranden op, ze komen ook in de voedselkringloop terecht. Plastic wordt deze dagen gevonden in allerlei soorten zeedieren en ook in ons mensen, diep in longweefsel, bloed en moedermelk. Op Sint Eustatius ligt helaas niet alleen afval op het strand, het wordt óveral gedumpt en/of achtergelaten. De loslopende koeien, schapen en geiten knabbelen steevast van het plastic buffet. Maar dit is een ander verhaal.

Terugkomend op de oorspronkelijke vraag: nee, Statia heeft geen ansichtkaartwaardig Caribisch strand. Toch betovert Zeelandia ons altijd met zijn wildheid en dieren. Aan de Caribische kant gaan we zwemmen, snorkelen, duiken of gewoon de dag laten eindigen terwijl de zon in zee zakt. Hoewel ik haar hiervan veel video- en fotomateriaal heb gestuurd, zal mijn vriendin ons niet gaan bezoeken. En dat is okay. Ik wil haar tenslotte niet met valse beloftes naar het eiland lokken.

9 juli 2023

De harde realiteit

Door Raquel Weisz

De minister van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn (SOAW) heeft recent een presentatie gegeven in de Staten, waarin zij door middel van cijfers de huidige situatie beschreef. Curaçao, ooit het meest veelbelovende eiland van de voormalige Nederlandse Antillen, is nu het armste land in het Koninkrijk. Per 1 januari 2023 heeft Curaçao ruim 148.000 inwoners (komend van ruim 160.000 inwoners). Vorig jaar hebben weer ruim 2.000 inwoners het eiland verlaten. Ook gaf de minister aan dat 60% van de werkende bevolking onder de vastgestelde armoedegrens verdient en 42% van de werkende bevolking zelfs het minimumloon of minder verdient. Dit alles bij een inflatie van 7,4%.

Hoe vertalen deze cijfers zich nu naar het dagelijkse leven? Graaiende volwassenen in vuilnisbakken op zoek naar eten. Steeds meer daklozen. Vrouwen die zichzelf prostitueren om hun kinderen te kunnen onderhouden. Kinderen die op de vuilnisbelt op zoek gaan naar eten. Huishoudens zonder water en stroom. En nog veel meer schrijnende situaties.

Onlangs vertelde een dame mij dat ze werd aangehouden in een middenstandswijk door een jongetje van tien jaar op een fiets, met de vraag of ze iets te eten voor hem had. Want, zo vertelde hij, als z'n moeder de maandelijkse lasten heeft betaald, is er geen geld meer om eten te kopen voor hem en zijn zusje. Deze dame is boodschappen met hem gaan doen en ging nog geregeld langs om eten voor dit gezin te brengen. Ook heeft zij aangeklopt bij verschillende

instanties om te proberen ervoor te zorgen dat dit gezin hulp krijgt. Nul op het rekest. Geen onwil, maar blijkbaar lopen de instanties over en zijn er wachtlijsten.

Het gezin moet wat. Daarom is dit jongetje van tien jaar in het weekend aan het werk om extra inkomen te genereren, zodat ze kunnen eten. En hij zal zeker geen uitzondering zijn. Curaçao kent dus ondertussen ook kinderarbeid.

De dame in kwestie verlaat binnenkort voorgoed het eiland met haar gezin. Ze heeft een baan gevonden in het buitenland. En zo trekt de middenstand snel en zeker weg. Voor deze groep zijn mogelijkheden genoeg in het buitenland.

De middenstand, die voor een belangrijk deel de economie draaiende moet houden, de belastingen moet ophoesten voor onder andere de verschillende sociale premies en de premies voor de pensioenen. De minister gaf aan dat de beroepsbevolking op dit moment 39,7% is. Dit percentage zal alleen maar blijven dalen als we het tij niet keren. Een steeds kleinere groep die alles moet bekostigen. Een onhoudbare situatie.

Waarom verruilt deze stroom mensen Curaçao voor een land binnen of buiten het Koninkrijk? Beter en moderner onderwijs voor de kinderen speelt vaak een belangrijke rol. In de openbaarheid uiten mensen zich veelal niet als zodanig. Maar tijdens gesprekken tonen zij hun emoties, frustraties en boosheid. Curaçao is afgegleden. Ze zien geen oplossingen en kiezen voor een betere toekomst voor zichzelf en hun kinderen. Naar landen waar niet elk uur *'breaking news'* is, omdat er weer een rel is ontstaan. Rust, stabiliteit en vertrouwen. Het is er niet. Een essentieel gemis, want niets is zo explosief als een onrustige bevolking, die als een kat in het nauw is gedreven door nijpende sociaaleconomische omstandigheden.

Laat u vooral niet in de luren leggen door alle

populistische politieke praatjes en social media-uitingen. Het vertrouwen in de politiek is laag. Zijn we in staat onszelf uit deze algehele malaise halen? Velen geloven er niet meer in en verlaten hun geliefde eiland. Terwijl een groot deel van de bevolking, die niet in staat is Curaçao te verlaten, wegwijnt. Met alle gevolgen van dien. Dít is de harde realiteit van het dagelijkse leven op Curaçao. En het lijkt erop dat het dieptepunt nog niet is bereikt.

16 juli 2023

Toekomstperspectief

Door Larissa de Cuba

Het is weer zo ver! Grote vakantie; alweer een schooljaar achter de rug. Voor sommigen blijdschap en voor anderen verdriet. Een stap vooruit of een jaartje overdoen; in beide gevallen een moment om te reflecteren en plannen te maken voor het komende jaar.

Voor ouders kan deze vakantie een uitdaging zijn, er moet immers voor zes wekenlang opvang en activiteiten voor de kinderen geregeld worden. Waar het vroeger normaal was dat de kinderen bij opa en oma bleven tijdens de vakantie is men tegenwoordig meer afhankelijk van (gedeeltelijke) externe opvang. Daarnaast splitsen de ouders waar mogelijk de vakantie om elk een gedeelte te overbruggen. Voor wie dat financieel haalbaar is, staat er een vakantie in het buitenland op de agenda, anderen kiezen ervoor om even toerist te zijn op ons eigen Aruba Dushi Tera.

Ook bij ons stond afgelopen week in het kader van vakantie op eigen eiland. Even een weekje vrij om samen met de kinderen te genieten. Lekker uit eten, naar het strand en natuurlijk een tour over het eiland. En dit laatste was voor mij een eyeopener...

Lange tijd hebben wij dit niet gedaan, een Jeep gehuurd om een dag het eiland te verkennen. Wat hebben wij genoten! Vanaf het begin bij nationaal park Arikok tot aan het einde van de dag bij Eagle Beach. Wij staan er niet bij stil hoe gezegend wij zijn om op Aruba te wonen en te kunnen ervaren wat de natuur ons biedt. Het effect van het kleine beetje regen de afgelopen dagen is direct te zien. Tussen de rotsen heen zie je weer wat groen. Het fijne en relaxte geluid van de zee geeft meteen een enorm gevoel van rust. Als je goed oplet zie je dat er een grote variatie is aan landschap, hoewel je dit niet verwacht.

Maar naast al het positieve is mij ook iets anders opgevallen. Enorme drukte overal en de vervuiling van onze kusten. De aantallen tours met toeristen zijn ongekend. Begrijp mij niet verkeerd, ik ben geen tegenstander van ons toerisme, maar ik ben me wel bewust dat we moeten oppassen onszelf niet te verliezen. De impact is groot en hier zal er naar mijn mening een afweging moeten komen tussen kwantiteit en kwaliteit.

De vraag blijft hoe wij kunnen waarborgen dat ook komende generaties vrij kunnen genieten van onze natuur. Dat deze beschermd blijft tegen toenemende commerciële machten. Er ligt een taak voor ons allen om allereerst bewustzijn te creëren. En hier heeft deze vakantie mij weer een wijze les geleerd. Wij moeten kritisch zijn en leren ons eiland te waarderen en te beschermen.

En hier kunnen wij deze grote vakantie goed voor gebruiken. Neem de tijd om de kinderen te laten genieten van onze natuur en geef hun ook mee hoe

belangrijk het is om deze te beschermen. Laat hun bijvoorbeeld deelnemen aan vakantiecampen die zich richten op de natuur. Geef zelf ook het goede voorbeeld en toon interesse. Het streven is om in de toekomst een natuurbewuste generatie te hebben, zodat wij terug kunnen kijken met een glimlach en de voldoening dat verandering mogelijk is.

23 juli 2023

Cashloze samenleving

Door Terrance Rey

Alaaf, lezers! Deze keer de groeten uit het Europese deel van het Koninkrijk met een column die naar u toe komt uit het hart van Nederland, een land dat vaak liefkozend ‘Nederland Regelland’ wordt genoemd. Ik was er amper of het kabinet Rutte 4 viel en dan over – u raadt het – regeltjes rondom het asielbeleid.

Terwijl ik ook net als een asielzoeker met de tram, trein en bus door de straten van dit ordentelijke land dwaal, kan ik niet anders dan nadenken over het grote contrast tussen de elektronische systemen hier en die thuis op Sint Maarten.

In Nederland is alles gereguleerd. En hoewel dit voor sommigen misschien overweldigend lijkt, biedt het een niveau van efficiëntie waar we in Sint Maarten zeker van kunnen leren. Zo heeft de Nederlandse Spoorwegen een naadloos chipkaartsysteem voor het openbaar vervoer, waardoor burgers in trams, bussen en treinen gemakkelijk kunnen in- en uitchecken. Dit staat ver af van ons openbaar vervoerssysteem op Sint Maarten. Ik kan niet anders dan wensen dat we konden

profiteren van zo'n niveau van technische innovatie en implementatie.

Wat me echter het meest is opgevallen tijdens mijn korte vakantie hier na bijna 16 jaar afwezigheid, is de beweging naar een 'geldloze samenleving' ('cashless society'). Ik heb sinds mijn aankomst geen enkele euro hoeven opnemen. Van het afrekenen van een kop koffie – dubbele espresso graag - tot het betalen van een treinrit, alles gaat via kaart, chip en pincode. Het gemak is verbluffend en het is een systeem dat het risico op overvallen aanzienlijk verkleint. Maar wat betekent dit voor Sint Maarten? Kunnen ook wij baat hebben bij zo'n systeem? Het antwoord is een volmondig ja.

De verschuiving naar een geldloze samenleving op Sint Maarten zou de grijze economie kunnen doen instorten, wat kan leiden tot hogere inkomsten voor de belastingdienst. Dit vereist echter de implementatie van een goed werkend systeem, iets waar we in het verleden mee hebben geworsteld. De rampzalige mislukking van een nieuwe belastingsysteem door BearingPoint is een pijnlijke herinnering aan onze tekortkomingen op dit gebied waarvoor we nu flink moeten boeten.

Maar we mogen ons niet laten afschrikken door mislukkingen uit het verleden voor toekomstige vooruitgang. Als Nederland het kan, waarom wij als mede-koninkrijkland dan niet? Het is tijd voor ons een bladzijde uit hun boek te halen en te streven naar een efficiëntere, geldloze samenleving.

De reis naar een geldloze samenleving op Sint Maarten zal ongetwijfeld een uitdaging zijn. De potentiële voordelen wegen echter ruimschoots op tegen de risico's. Een geldloos systeem zou niet alleen de efficiëntie verhogen, maar ook de transparantie en verantwoording, wat zou leiden tot hogere belastinginkomsten en een robuustere economie.

Dus terwijl ik me blijf verbazen over de efficiëntie van de Nederlandse systemen, kan ik niet anders dan me een toekomst voorstellen waarin Sint Maarten dit voorbeeld volgt. Het wordt tijd dat we leren van onze Nederlandse tegenhangers en stappen zetten naar een efficiëntere, cashless society.

Tot slot dient Nederland, met zijn goed gereguleerde systemen en op weg naar een cashloze samenleving, als inspiratiebron voor ons in Sint Maarten. Laten we deze kans aangrijpen om te leren, te groeien en op weg te gaan naar een efficiëntere toekomst. De weg is misschien lang, maar de beloningen zullen het ongetwijfeld waard zijn.

30 juli 2023

Studenten

Door Anton Hermans

De columns voor DossierKoninkrijksrelaties.nl gaan over met name het leven op een eiland en het leven van alle dag. Afgelopen vrijdag is mijn oudste zoon vertrokken naar Nederland. Hij is de oceaan overgestoken om verder te studeren in Nederland. Dit is voor veel Sabaanse jongeren (maar ook aankomende studenten van de andere eilanden, Aruba, Sint Maarten, Curaçao, Bonaire en Sint Eustatius) vanzelfsprekend. Vertrekken om verder te studeren. Ieder jaar reist een handjevol Sabaanse studenten naar Nederland om aan een vervolgstudie te beginnen. Een ‘ander’ handjevol vertrekt naar Amerika en de rest gaat werken en blijft op Saba en/of vertrekt later in het jaar om elders hun heil en geluk te zoeken. Saba

is wel mooi en zonnig, maar ook klein: hogescholen en universiteiten (op de Saba University School of Medicine na) zijn er niet. Ondanks het feit dat we als Saba onderdeel zijn van Nederland is het niet vanzelfsprekend dat de studenten vloeiend zijn in de Nederlandse taal. Engels is hier immers de voertaal alsook de instructietaal in het onderwijs, Nederlands wordt onderwezen als vreemde taal.

In het voorbereidingsproces heeft onze zoon eerst een zomer doorgebracht in Nederland. Op vakantie, om te kijken hoe het aan die kant van de oceaan is. Mijn oudste zoon is als eerste uit onze familie naar Nederland gegaan sinds wij ruim 9 jaar geleden vertrokken uit Nederland om op Saba te gaan werken en wonen. Een bezoekje aan een van de vele open dagen in Nederland zat er in het afgelopen schooljaar voor hem niet in. Gelukkig was er wel een beroepenmarkt op Sint Maarten en diverse online opendagen-sessies. Zowaar kwam een enkele voorlichter naar Saba om leerlingen te ondersteunen bij hun keuze en vragen te beantwoorden.

Voor aankomend studenten die extra begeleiding nodig hebben, is er TuranGoeloe. Op het moment dat de student de keuze maakt in Nederland verder te studeren, steunt deze organisatie de student (en de ouders/verzorgers) door hem of haar te begeleiden in het eigen proces: van het vertrek van een van de eilanden tot het behalen van het diploma. Zij weten als geen ander hoe het is om op bijna 8.000 km afstand van huis een nieuwe fase van het leven door te maken. Met het plan van minister Dijkgraaf tegen 'verengelsing' van het onderwijs moeten internationale studenten Nederlands leren. Met dat plan tegen de verengelsing van het onderwijs krijgen afgestudeerde studenten meer kansen op de arbeidsmarkt door de betere beheersing van het Nederlands. De minister wil dat studenten na hun studie niet allemaal vertrekken,

maar in Europees Nederland aan de slag gaan. Volgens hem zijn er takken in de Nederlandse industrie waar vakmensen en ingenieurs hard nodig zijn.

Op Saba willen we graag dat de afgestudeerde student juist terugkomt naar het eiland. De Caribische studenten die in Nederland gaan studeren, worden aangemerkt als internationaal student en hierdoor creëert het voorstel van de minister kansenongelijkheid voor de Caribische studenten en worden zij, net als andere internationale studenten, verdrongen.

De paradox van inclusie en de baan als wondermiddel voor integratie. Ik zie mijn zoon ook graag terugkomen na zijn studie om hier te werken en te wonen, of in ieder geval voor een bezoek aan zijn ‘Sabaanse’ familie in de nabije toekomst.

6 augustus 2023

Integraal en toch geïsoleerd

Door Burney el Hage

Er zijn al verschillende redenen genoemd waarom Bonaire deel wilde gaan uitmaken van Nederland. Maar uitsluitend één reden is de juiste. De initiatiefnemers van de beweging die Bonaire uiteindelijk onderdeel heeft gemaakt van het Nederlands staatsbestel wilden de mensen van Bonaire een reële kans bieden op een “acceptabel welvaarts/welzijnsniveau”. Zij wilden dat Bonaire deel ging uitmaken van een groter geheel dan de Nederlandse Antillen om zo de kans vergroten op een “acceptabel welvaarts/welzijnsniveau”. Natuurlijk was dat groter geheel vanwege de historische banden

Nederland. In theorie had het echter ook Canada kunnen zijn. Bonaire moest onderdeel worden van een “economie/gemeenschap van schaal”.

De termen *economie van schaal en welvaartsniveau* zijn vrij gebruikelijk in economische kring. Politici die de kans krijgen om mensen van een acceptabel welvaartsniveau te voorzien, denken echter zelden in termen als schaalvoordelen of beperkingen. Basale voorzieningen die uiteindelijk het verschil maken voor een acceptabel niveau, zoals vrij toegankelijk, betaalbaar en kwaliteitsonderwijs, zorg, water, energie, telecommunicatie, vervoer, ouderdomsvoorzieningen, kinderopvang, huisvesting etc. zijn kostbaar en niet te realiseren voor de *niet-rijken* anders dan uit schaalvoordelen. Ondanks deze rationele en realistische benadering denkt menig eilandelijke politicus dat welvaart/welzijn met een toverstok te realiseren is.

Ook het vaste land van Nederland ziet vooralsnog niet in dat duurzame ontwikkeling van welvaart/welzijn op Bonaire onlosmakelijk verbonden is met het bereiken van schaalvoordelen. Het is een kwestie van tijd en dan realiseren beleidsmakers in Nederland zich dat schaalvoordelen creëren voor Bonaire de oplossing is voor structurele armoedebestrijding en verhoging van welvaart/welzijn. Andere positieve maatregelen, zoals versterking van de internationale economische positie van Bonaire door en via Nederland, zijn tot nu toe niet eens in beeld gekomen. Denk bijvoorbeeld aan handelsrelaties in de regio voor mogelijkheden van betaalbare en kwalitatieve voeding. Zelfs het halen van meer voordelen voor Bonaire uit de Europese Unie, sinds Bonaire onderdeel is van Nederland, is niet op het vizier van Den Haag.

Het tot nu toe toegepaste alternatief, namelijk *subsidiebeleid*, heeft niet geleid tot de gewenste resultaten. Bovendien ben ik bang dat langzamerhand

een *achterovergeleunde gemeenschap* gecreëerd wordt als gevolg van de subsidiegelden. Goede inkomens en sterke koopkracht in de overheids- en gemengde sector, maar armoede versterkende voorwaarden in de productieve sector. Ook omdat het subsidiebeleid zeker nog niet gericht is op het creëren van instrumenten die duurzaamheid en kostenvoordelen kunnen opleveren. Bijvoorbeeld openbaar vervoer, betaalbare lucht- en zeeverbindingen tussen Bonaire en Nederland en Bonaire en regio, betaalbare woningen, haven, luchthaven, betaalbare en betrouwbare telecommunicatie, duurzame economische activiteiten, etc. Het geld van subsidie zit voornamelijk in lonen en arbeidsvoorwaarden van personeel/expertise uit Nederland en op het eiland (ook broodnodig trouwens, begrijp mij niet verkeerd).

Er is natuurlijk ook een gezonde angst bij lokale organisaties op het eiland tegenover maatregelen die schaalvoordelen opleveren. “We worden dan overgenomen”, vindt men. Of dat huidige marges (soms zelfs woekermarges) veel minder zullen worden. Maar uitsluitend marktregulering ter realisatie van schaalvoordelen gaat duurzame oplossingen brengen voor Bonaire. Het beste voorbeeld van integratie in Nederland en het toch geïsoleerd zijn met alle gevolgen van dien, onder andere schaalnadelen, is het Pensioenfonds Caribisch Nederland. Een fonds dat opgezet is na 10-10-10 en elke vorm van schaalvoordeel wordt onthouden.

Peperduur voor de deelnemers, pensioenen zijn in 13 jaar drastisch versoberd, pensioen wordt uitsluitend opgebouwd bij een salaris tussen US\$ 20.000 en 50.000, hoge franchise en dus bouwen lagere salarissen weinig op, hogere salarissen zijn zwaar benadeeld, etc. Naast dit voorbeeld zijn ook alle andere belangrijke voorzieningen in een kleine markt van om en nabij 25.000 mensen volledig op zichzelf aangewezen.

Binnenkort, althans dat is de wens van eenieder op het eiland, wordt een nieuw realistisch sociaal minimum vastgesteld voor Caribisch Nederland. Een en ander heeft natuurlijk positieve consequenties aan de inkomstzijde, maar zal ook de nodige impact hebben aan de prijszijde. Als wij per saldo duurzaam positieve effecten willen ten aanzien van armoedebestrijding en welvaarts-/welzijnsverbetering dan moeten er flankerende maatregelen genomen worden met verregaande positieve impact op de *economie van schaal*.

Door een Nederlandse bril werden in het verleden vaak achterstanden en armoede op de eilanden gezien als logisch gevolg van falende lokale politiek. Langzamerhand wordt ingezien dat een acceptabel welvaarts- en welzijnsniveau voor de meerderheid van de eilandbewoners een zeer ingewikkelde exercitie is. Niet onmogelijk, maar wel zeer complex.

13 augustus 2023

And then along comes Smokey

Door Nicola Jaeger

Triggerwaarschuwing: dit is een liefdesverhaal. Dus voor iedereen die op zoek is naar droevig nieuws, drama of wanhoop: blijf lezen. Want zo is het allemaal begonnen. „Life is what happens when you are busy making other plans“, zong John Lennon in *Beautiful Boy (Darling Boy)* in 1980. Hij had zelf vast ook andere plannen dan later datzelfde jaar vermoord te worden.

Begin 2021 zocht ik naar een uitweg. Nee, niet uit het leven, zelfs niet uit Statia, maar uit een zeer vervelende werkomgeving. Waar algemene negativiteit de toon zette om de dag mee te beginnen. Hetgeen dan gedurende de dag uitgroeide naar meer gericht bitching, om vervolgens te culmineren in onbetaalde overuren die bijna iedere aanwezige werknemer verdrong in alcohol.

Ik had wanhopig behoefte aan wat positieve vibes en een ander doel in mijn leven – hoe klein dan ook – om al die dagelijkse drama's tegen te gaan. Maar wat? Na enige reflectie kwam ik tot de conclusie dat ik rust vind in de natuur; ik krijg energie van betekenisvolle relaties; ik verspreid graag vreugde. Vanzelfsprekend ben ik toen naar het plaatselijke dierenasiel gegaan voor mijn eigen redding.

Daar was ze, in de zon zittend kijkt ze direct in mijn ziel: Smokey. Ik liep met haar, ik knuffelde haar en was blij te zien dat ze als enige van een groep van acht honden, geduldig wachtte tot de bak met haar eten op de grond stond. Nadien vernam ik dat ze een pitbullmix was. Ik verliet het asiel om Yoeri alles over haar te vertellen.

Vanaf dat moment kwamen we om de andere vrije dag helpen in het asiel. Nadat mijn blue bead ons uit de miserabele werksituatie had geholpen, braken turbulente, interessante en ook uitdagende tijden aan. Maar ongeacht de ups en downs, één namiddag per week zouden we er zijn om te genieten van de liefde en het geluk die onze viervoeters zo vrijelijk geven. Onlangs las ik over onderzoek waarin werd gesteld dat het aaien van honden gezondheidsvoordelen voor mensen heeft. Nancy Gee, een professor in de psychiatrie en directeur van het Center for Human-Animal Interaction aan de Virginia Commonwealth University, verzamelde bewijsmateriaal dat aantoont hoe de niveaus van het stresshormoon cortisol bij

mensen dalen na slechts 5 tot 20 minuten interactie met honden, zelfs in het geval dat het niet hun eigen huisdier is. Bovendien konden ze een toename van oxytocine zien, een bindingshormoon waardoor we ons goed voelen. Graag hadden we Smokey meteen meegenomen, maar we wisten dat dit niet het juiste moment voor ons was om een hond te adopteren. Op een dag kwamen we vier honden van een kennel ophalen voor een dagje uit bij ons thuis. Hier kunnen ze naar hartenlust spelen, rennen en met alle zintuigen de enorme tuin verkennen. Vreemd genoeg was Smokey niet in de kennel met de anderen honden. Ze bleek de nacht ervoor meerdere diepe wonden te hebben opgelopen. Niemand snapte er iets van, aangezien alle andere honden in orde waren. En hoewel Smokey een vredig karakter heeft, zou geen andere hond in deze kennel het in zijn kop halen haar aan te vallen.

Meestal “riep” ze ons naar haar kennel toe om geaaid te worden. Die dag slaagde ze er niet eens in haar hoofd op te tillen in de eenzame nachtkennel waar ze voor herstel zat ingesloten. Toen we aan het einde van de dag de andere honden afzetten, stond ze bij de hek. Ze maakte geen enkel geluid. Ze bewoog niet eens. Ze keek ons gewoon smekend diep in de ogen.

We namen haar mee naar huis met het plan haar te verzorgen en te koesteren tot ze genezen zou zijn. Maar toen die tijd kwam, had ze zich al volledig in ons hart geworsteld. Nadat ik een mentaal moeilijke periode had doorgemaakt, zei ik tegen een vriendin en mede-Smokey-liefhebber: „Ik weet niet meer wie nou wie heeft gered.”

Nu maakt ze deel uit van onze familie en hoeft ze zich geen zorgen meer te maken. Uiteindelijk is er nooit het “juiste” moment om een gezin te starten. „Het leven is wat er gebeurt als je bezig bent met het maken van andere plannen.“ Geniet ervan!

20 augustus 2023

Hand op de knip

Door Larissa de Cuba

Misschien had u anders verwacht, maar het leven aan deze kant van de oceaan is niet alleen maar het perfecte plaatje. Zo lijkt het iedere dag warmer te worden op Aruba. Zo warm dat het bijna niet uit te houden is, zelfs niet met koele wateren binnen bereik.

We worden gewaarschuwd voor de hitte en geadviseerd de zon te mijden tijdens de piekuren en vooral de ouderen te beschermen. De huisdieren mogen ook niet vergeten worden. En het is nog maar augustus. De maanden september en oktober – naar mijn beleving de warmste van het jaar – komen er ook nog aan. De drang naar een koele omgeving laat zich niet onderdrukken. Het kunnen beschikken over een airco is dan ook naar mijn mening geen overbodige luxe op Aruba. Deze behoefte heeft echter helaas een prijskaartje waardoor het bijna niet meer te veroorloven is. Een beetje extra gebruik en je moet je hart vasthouden als de elektriciteitsrekening aan het eind van de maand binnenkomt...

Je zou kunnen denken: neem even een frisse douche. Zelfs dat is niet zo maar te doen. Ten eerste omdat het water direct uit de kraan ook heet is en dus niet voor de nodige verkoeling zorgt en ten tweede omdat ook hier het effect onmiddellijk te zien is in de waterrekening. Je ontkomt er niet aan.

En het houdt hier niet mee op. Ook de benzineprijs is weer omhoog gegaan. Je ziet overal om je heen stijgende kosten en dan heb ik nog geen rekening gehouden met het effect van de recent aangepaste belastingwetgeving. De verwachting is tot nu toe

niet echt positief; ook hierdoor zullen de prijzen zeer waarschijnlijk verder doorstijgen.

Om toch te proberen een positieve draai te geven aan dit gebeuren zou het een geschikt moment kunnen zijn bewustzijn te creëren, zowel bij klein als groot. Het vinden van een balans tussen comfort en kosten is niet gemakkelijk. Er is immers maar één potje waaruit alles betaald moet worden. Maar het moet mogelijk zijn. Daarom is het echt noodzakelijk bewust om te gaan met water en elektriciteit. Kraan dicht als het water even niet meteen nodig is, lichten uit zodra dit kan en de airco kan een graadje hoger gezet worden. Daarnaast is het belangrijk kritisch te zijn bij het doen van boodschappen. Koop enkel het noodzakelijke en beperk overconsumptie. Vergelijk de prijzen en kies gericht.

We mogen niet te veel klagen, Aruba blijft een klein paradijs. Maar wees ervan bewust dat we financieel nog spannende tijden voor de boeg hebben. De hand op de knip houden is dan ook helemaal geen onverstandig advies.

27 augustus 2023

Verborgene schatten

Door Raquel Weisz

Vandaag gaat het gebeuren. Het zindert op Curaçao. Niet alleen vanwege de extreme hitte, maar ook omdat de Curaçaose Little league honkballers gisteren wederom internationaal kampioen zijn geworden in de USA. Vanmiddag spelen ze om de wereldtitel. De Senior league honkballers ging deze groep begin deze

maand al voor en veroverde overtuigend de wereldtitel. De Curaçaose talenten staan tegenwoordig wereldwijd op de honkbalkaart. Geen verborgen talent. Nee, gewoon vol in de schijnwerpers. En meer dan terecht. Deze ervaring zorgt voor hoop en kansen. Honkbal, volkssport nummer één, brengt de spelers én de bevolking euforie, blijdschap en ontspanning. Helaas is de euforie, blijdschap en ontspanning niet voor alle kinderen weggelegd. Er zijn vele kinderen (en volwassenen), die met verborgen littekens rondlopen. En ook dit is Curaçao. Het was voor het eerst dat ik tijdens een gesprek het gevoel had dat ik moest overgeven. Op bezoek bij een dame in een marginale wijk op Curaçao moest ik mijn tranen bedwingen, terwijl ik luisterde naar de verhalen over de gruwelen die achter gesloten deuren met kinderen plaatsvinden. Vaders, moeders, die zowel hun zonen als dochters op de meest vreselijke manieren mishandelen. Vaker een generationele, vicieuze cirkel. Het gebeurt ook dat naaste familieleden zich jarenlang vergrijpen aan deze jonge, onschuldige wezens. Een onderwerp waar nog steeds een taboe op rust.

Jeanny vangt al jarenlang mishandelde kinderen op en voedt ze op als haar eigen kinderen. Haar *verborgen schatten*. Ze geeft ze liefde, veiligheid en stabiliteit. Een aantal jaren geleden is haar man overleden, dus nu zorgt ze alleen voor de kinderen. Ook heeft ze tijdelijk de kinderen van ongedocumenteerden die in barakken zijn opgevangen, in afwachting van hun uitzetting. In de afgelopen 46 jaar hebben meer dan honderd kinderen bij Jeanny gewoond. Kinderen met talenten en aspiraties, die opnieuw hoop kregen. Die weer een kans in dit leven werd geboden om er wat van te maken op latere leeftijd. Ondanks alle trauma's. Ze neemt alleen slachtoffers in huis. Geen daders. Het gebeurt namelijk vaker dat de mishandelde kinderen op jonge leeftijd zelf daders worden en andere kinderen mishandelen.

Subsidie van de overheid van 10 gulden per kind per dag is uiteraard bij lange na niet genoeg om de kinderen naar behoren te kunnen onderhouden. Daarnaast is het geen uitzondering dat er maanden geen subsidie - ook niet met terugwerkende kracht - wordt uitgekeerd. Een jaarwisseling zonder geld is Jeanny dan ook niet vreemd.

Deze maand is het precies tien jaar geleden dat zij een stichting oprichtte, *Tesoronan skondí* (Verborgenen schatten). Door deze stichting is het makkelijker om donaties te ontvangen en zo rond te komen. Want met zoveel kinderen werd het onmogelijk haar werk als leidster te blijven doen. Jeanny kent de nodige uitdagingen, maar haar rotsvast geloof, de liefde voor haar kinderen en haar positiviteit houden haar op de been. Ze maakt het verschil in het leven van getraumatiseerde kinderen, die op jonge leeftijd voor het leven zijn getekend, door de zieke beesten die deze kinderen vertrouwen en veiligheid hadden moeten bieden.

Gelukkig wordt nu iets vaker aangifte gedaan en worden daders veroordeeld. En dat is maar goed ook. Maar bij lange na nog niet in alle gevallen. Dus dit taboe moet echt volledig worden doorbroken, zodat deze kinderen alsnog een eerlijke kans krijgen in dit leven. Die kans en hun onschuld is ze op veel te jonge leeftijd ontnomen. Laten we dan ook op deze kinderen het licht schijnen. Niet meer verborgen. Zodat ook zij later krachtig in hun schijnwerpers kunnen gaan staan.

3 september 2023

Een emotioneel volk

Door Terrance Rey

De relatie tussen Nederland en de Caribische delen van het Koninkrijk wordt bepaald door emoties. Frustratie, irritatie en ongeduld zijn immers ook emoties en die zijn aan de orde van de dag.

Er wordt vaak gezegd dat Nederlanders rationeel zijn en Antillianen emotioneel. Maar vergis je niet, als het op emoties aankomt, kunnen Nederlanders er ook wat van. Men denkt alleen dat de emoties van de Caribische Nederlanders irrationeel zijn en die van de Europese Nederlanders rationeel.

Een voorbeeld van hoe sterk emoties de relaties tussen de eilanden en Den Haag bepalen werd deze week door minister-president Silveria Jacobs tijdens een radio-interview onthuld. Zij vertelde hoe de voorganger van staatssecretaris Alexandra van Huffelen, Raymond Knops, zijn emoties niet in bedwang kon houden en tijdens een videovergadering schreeuwend tegen haar te keer ging.

Dat was in juni 2020. Jacobs stuurde destijds een klachtbrief naar haar counterpart, minister-president Mark Rutte, over het in haar ogen respectloze gedrag van Knops. Tevergeefs. Knops zei later in een bijeenkomst van de vaste Kamercommissie voor Koninkrijksrelaties dat hij de beweringen van Jacobs over zijn gedrag niet herkende. In Den Haag maakte niemand er een punt van. Ontkenning is ook een emotie en die negeren leidt op lange termijn tot problemen in het leven. Zo ook in de omgangsvormen binnen het Koninkrijk.

Persoonlijk denk ik dat politiek Den Haag de

Caribische eilanden wat hun emoties betreft anders zou bejegenen als de overzeese gebieden een bestuurlijke samenwerking met de Zeeuwse eilanden, de Waddeneilanden en buitenprovincies zoals Groningen, Friesland en Zeeland, zouden aangaan. Wedden dat Nederlandse politici zich opeens heel anders zullen opstellen als ze tegenover zo'n formidabel bondgenootschap binnen de Koninkrijk komen te staan. De issues die al deze (overzeese) gebieden, eilanden en provincies met Den Haag hebben zijn allemaal hetzelfde. Zij allen voelen zich niet serieus genomen.

De irritaties die daaruit voortvloeien zijn ook emoties. Dan maakt het niet uit of die emoties in Flevoland, Bonaire of Sint Maarten plaatsvinden. Het zijn en blijven emoties. En dat maakt dat we met z'n allen binnen het Koninkrijk een heel erg emotioneel volk zijn.

10 september 2023

Orkaan Lee

Door Anton Hermans

Het was weer een spannende week in de aanloop naar het weekeinde. Zou storm (en inmiddels orkaan) *Lee* over het Caribisch gebied trekken of toch niet? Vrijdagmiddag werd het steeds duidelijker dat de orkaan noordelijker langs Saba zou passeren. Dit werd bevestigd door de gezaghebber/burgemeester via de WhatsApp-info dienst.

Het disasterteam gaf wel aan dat we op onze hoede moesten blijven. Dit houdt in dat we in de

gaten moeten houden of de orkaan toch niet plotseling van koers verandert en dat losliggende materialen opgeborgen moeten worden. Wat vast stond was dat we te maken zouden krijgen met veel wind en regen. Ook de haven en vliegveld zouden hinder kunnen ondervinden.

Op het moment van schrijven van dit *Bericht uit Saba* is het zaterdagochtend en Lee is in de buurt en dan stopt mijn droger ermee. Het aangename klimaat is prima om de was lekker buiten op te hangen en te laten drogen door de wind en de zon. Juist op het moment dat er een storm langskomt, stopt de droger ermee. Het gevolg is een berg was, die wel gewassen kan worden, maar drogen lukt niet. Het stormachtige en regenachtige weer brengt vochtige lucht mee en daar droogt de was niet zo lekker in.

De aandrijfriem is gebroken. In Europees Nederland liggen die altijd wel ergens in een winkel klaar voor je, maar niet op Saba. Het bestellen duurt een week of twee en de elektricien heeft geen tijd (en ook geen zin denk ik) om de machine uit elkaar te halen voor een klein klusje. Hopelijk gaat Lee snel ergens anders heen, zodat ik de was buiten kan hangen terwijl ik wacht tot de dryer belt.

Wat ook het gevolg is van het orkaanseizoen is dat mijn avocado's besluiten naar beneden te vallen. Dat is een soort overlevingstechniek van de boom tijdens stormen. De takken zouden anders kunnen knappen door de wind versus gewicht. We hebben dus genoeg *guacamole* en de vriezer ligt vol met veganistisch advocado-chocolade-ijs.

Eerder deze week was het trouwens 6 jaar geleden dat Irma over het Caribisch gebied trok. We hebben geleerd dat een orkaan met veel geweld aan land komt en er weinig tegen te doen is, behalve het te ondergaan, de kracht te respecteren en proberen veiligheid te zoeken. En daarna is het puinruimen en de boel herstellen.

Het herstel op Saba is goed gelukt. We hebben ook geleerd dat voorbereiding essentieel is om een orkaan te doorstaan.

Ook al is het buiten extreem warm en vochtig in de aanloop naar Lee, we moeten ons hoofd koel houden dit seizoen. Lee is nu akelig dichtbij. Het stormt en tolt ook in mijn hoofd met de kracht van een orkaan. Is dit de nieuwe werkelijkheid van de klimaatverandering? Wanneer gaat die wind liggen en zijn we dan weer veilig en voor hoe lang?

17 september 2023

Wie met pek omgaat

Door Burney el Hage

Bonaire staat bekend om zijn rijke onderwaterwereld, flora, fauna en immaterieel cultureel erfgoed.

Maar naast deze natuurlijke en culturele schatten heeft Bonaire een industriële erfenis: de Bonaire Petroleum Corporation (BOPEC), waarvan de Venezolaanse oliegigant PDVSA eigenaar was. Deze olieopslagfaciliteit heeft decennialang een belangrijke rol gespeeld in de economie van het eiland.

Hoewel BOPEC niet een grote inkomensgenerator was voor het eiland, was het wel een belangrijke speler in de regionale en wereld olie-industrie. De sluiting van BOPEC in 2021 heeft desondanks voor Bonaire als geheel geen economische schok veroorzaakt. Dit heeft geleid tot een zekere onverschilligheid onder de lokale bevolking over de toekomst van het voormalige BOPEC-terrein.

Direct na het faillissement wist een Tweede Kamerlid

nog vragen te stellen over BOPEC. Vorig jaar januari opperde een gedeputeerde het bedrijfsterrein te herbestemmen, maar dan wel voor milieuvriendelijkere activiteiten en niet voor olieopslag. Buiten deze twee geluiden is het muisstil rondom de toekomst van de failliete BOPEC of het voormalige BOPEC-terrein.

De eens zo glorieuze gebouwen, pieren en installaties staan nu te verroesten en te vervallen. En, er zijn grote zorgen over mogelijke vervuiling van het terrein. Het is ironisch dat op een eiland dat zo trots is op zijn natuurlijke schoonheid en milieubewustzijn, een dergelijke faciliteit in verval is geraakt zonder noemenswaardige publieke verontwaardiging. Zelfs natuurorganisaties, die normaal gesproken als eerste alarm slaan over mogelijke milieurisico's, hebben tot nu toe weinig interesse getoond.

Bonaire's maritiem ecosysteem is uiterst kwetsbaar, met name de koralen. Elke vorm van vervuiling, vooral olie en chemicaliën, kan catastrofale gevolgen hebben voor deze fragiele ecosystemen. Het is dan ook onbetwistbaar dat het opschonen van het voormalige BOPEC-terrein een topprioriteit moet zijn. Niet alleen om ons milieu van vandaag te beschermen, maar ook om toekomstige generaties - onder meer - een gezonde en bloeiende oceaan na te laten.

Het opknappen van de installaties en hergebruik voor olieopslag of soortgelijke activiteit is *wishful thinking*. Zie ook wat er op de eilanden om ons heen gebeurt met soortgelijke installaties. De toekomst van het voormalige BOPEC-terrein is eigenlijk al bepaald: opschonen. We kunnen proberen het onderwerp dood te zwijgen, maar saneren is onontkoombaar. Het ligt allemaal voor de hand, maar tegelijkertijd blijken rationele beslissingen de moeilijkste te zijn. In principe heeft Bonaire het zelf in de hand om de juiste stappen te ondernemen. In een tijdperk waarin duurzaamheid en milieubewustzijn centraal staan in wereldwijde

discussies, hebben Nederland en Bonaire een unieke kans een voorbeeld te stellen.

De herbesteding van het BOPEC-terrein biedt economische kansen. Door te investeren in groene technologieën en duurzame energieoplossingen kan Bonaire een pionier worden in de regio. Dit zou niet alleen nieuwe investeringen aantrekken, maar ook de lokale werkgelegenheid stimuleren en het eiland positioneren als een leider in duurzame innovatie. Door de wegroestende olieterminal te transformeren in een duurzaam en milieuvriendelijk project, kan Bonaire zijn reputatie als een ecologisch verantwoorde bestemming versterken. Toerisme, de levensader van het eiland, zou er enorm van profiteren. Bezoekers worden immers steeds bewuster van hun ecologische voetafdruk en kiezen vaker voor bestemmingen die duurzaamheid hoog in het vaandel hebben.

Voor het Bonaire van weleer zou deze optie een luchtkasteel zijn geweest. Als bijzondere gemeente is het eiland nu echter onderdeel van het Nederlands staatsbestel. Wij moeten erop kunnen rekenen dat Nederland en Bonaire de juiste keuze maken. In conclusie: de toekomst van het voormalige BOPEC-terrein is niet alleen een kwestie van ecologische verantwoordelijkheid, maar ook een vraagstuk van visie en leiderschap.

Bonaire staat op een kruispunt: het kan kiezen voor een pad van vernieuwing en duurzaamheid, of vasthouden aan oude gewoontes, besluiteloosheid en gemiste kansen. Door vooruit te denken en samen te werken, kan Bonaire een inspirerend voorbeeld worden voor andere eilanden en regio's die streven naar een duurzamere toekomst. Het is tijd om actie te ondernemen en een nieuw hoofdstuk te beginnen in het duurzaamheidsverhaal van Bonaire. Laat het geen zwarte bladzijde worden.

24 september 2023

Waar gaan ze heen?

Door Nicola Jaeger

Wanneer we niet de tijd hebben om met Smokey naar het strand te gaan, verkennen we de buurt tijdens onze wandelingen. Een van onze routes leidt via een nieuwbouwgebied naar een wat meer verwilderde omgeving, met jonge bomen, acacia's en ander prikkelig struikgewas. Vandaaruit volgen we koeien/geitenpaden door de dichte begroeiing naar een grote open plek. Waarom dit gebied in het verleden ontruimd is, is mij een raadsel, maar in ieder geval hebben een paar grote tamarindebomen de kaalslag overleefd. De rest is met een deken van Coralita bedekt. Van hier leidt Smokey ons met haar goede neus feilloos via diverse (klein)veepadten door de wildernis weer terug naar huis.

De klimplant Coralita, oorspronkelijk uit Mexico, werd op Statia geïntroduceerd om schuttingen te verfraaien. Maar, *Antigonon leptopus* groeit snel, enorm snel en verdringt inheemse boom- en plantsoorten door overwoekering. Hierdoor krijgen de gewassen eronder niet genoeg zonlicht om te overleven. Volgens een onderzoek in 2021 had Coralita al 15 tot 33 procent van het eiland veroverd. Loslopende geiten eten de plant alleen als er geen ander voedsel beschikbaar is. Ook ander loslopend vee, zoals koeien en schapen, geeft de voorkeur aan wat anders.

Waar geen van deze dieren voor kiezen, maar wat toch door de enorme aanwezige hoeveelheid vaak met het voedsel wordt ingenomen, is plastic. Dit wordt overduidelijk wanneer we karkassen van koeien en geiten op onze wandelingen tegenkomen, waarbij

veel plastic zakken en andere stukjes kunststof, tezamen gedrukt tot een plastic brok, tussen de bleke ribben achterblijft. Zo'n koe-skelet ligt onder een tamarindeboom. Ik weet uiteraard niet met zekerheid of dit de doodsoorzaak geweest is. Maar ik denk dat het voor zowel het vee als de uiteindelijke consumenten niet gezond kan zijn dat deze dieren hun magen vullen met plastic afval.

Op Sint Maarten wordt Statia het *Eiland van de Geiten* genoemd. Het vlees moet voortreffelijk zijn. Helaas kan ik dit als vegetariër niet verifiëren. No worries, ik zal over vleesconsumptie geen preek beginnen. Ik vraag me alleen wel af of het niet beter zou zijn om als eigenaar je dieren omheind te houden, zodat je weet waar ze zijn, hoe het met ze gaat en wat ze eten. En misschien zou je ze dan nog gedeeltelijk met wat Coralita kunnen voeden ook. Win-win.

Naast de oprukkende Coralitavelden, lijken grote delen van Statia een stuk kaler in vergelijking met ons verblijf negen jaar geleden, hetgeen ongetwijfeld een bijdrage levert aan het huidige erosiedilemma. De orkanen Irma en Maria hebben hierin zeker een rol gespeeld. Wortels van bomen en struiken vervullen een cruciale taak in het stabiliseren van de grond, waarmee een leefgebied gecreëerd wordt voor andere plant- en diersoorten. Zonder deze ondersteuning is het land niet altijd in staat zichzelf te herstellen. Zeker niet wanneer elk plant- of boomstekje wordt opgewacht door vele hongerige ogen.

Wetenschappelijk onderzoek bevestigt onze observatie. Volgens Hannah Madden is het aantal loslopend kleinvee sinds 2013 aanzienlijk toegenomen. In 2020 liepen er volgens dit onderzoek ca. 6.000 tot 9.000 geiten en 2.200 tot 6.500 schapen los tot in alle uithoeken van het eiland. Hoewel deze aantallen op de langere termijn al funest kunnen zijn voor de natuur op Statia blijven deze dieren zich in de

tussentijd uiteraard, net als loslopende koeien, gewoon vermenigvuldigen.

Om een idee te krijgen waar dit mogelijk toe kan leiden, is het de moeite waard naar andere eilanden te kijken. Geiten en ratten hebben het eiland Redonda (Antigua) tot een dorre rots omgevormd. Op de Galapagoseilanden Pinta, Santiago en Isabella dreigden in de jaren negentig onder meer de unieke reuzenschildpadden te verliezen van geiten, ezels en varkens. Deze invasieve dieren vernietigden de bossen op de hellingen van de vulkanische eilanden, waardoor de schildpadden in het droge seizoen geen schaduw of water meer konden vinden. Ook het Hawaii Volcano National Park heeft in de jaren zeventig zwaar geleden onder ca. 15.000 geiten, die het park dermate destabiliseerden en degradeerden, dat verschillende inheemse plantensoorten volledig werden uitgeroeid en ongelukken steeds vaker voorkwamen.

Maar deze eilanden laten ook een positieve zijde zien. Allen zijn op weg naar herstel. Er werden plannen ontwikkeld en maatregelen genomen om deze dieren volledig te ruimen dan wel de aantallen drastisch te verminderen. Bij Redonda steeg hierdoor het aantal plantensoorten van 17 in 2012 naar bijna 90 slechts vijf jaar later. Dankzij het Project Isabella Plan werd in 2006 het laatste van de genoemde eilanden in Galapagos van geiten verlost. Na grote staatsluchtprogramma's mogen inwoners van Hawaï nu op de overgebleven geiten jagen voor consumptie. Hopelijk hebben deze dieren minder plastic in hun systeem.

Ik begrijp dat het uitgangspunt op Statia iets anders is. Schijnbaar is het loslopend (klein)vee van iemand. Maar geldt het principe dat eigendom met verplichtingen komt, dan ook op Statia? Of het nu gaat om afval of loslopende dieren, uiteindelijk is het een kwestie van verantwoordelijkheid, maar ook

van respect. Respect voor de dieren, de omgeving, de medemens en de toekomst van het eiland, dat komende generaties een leefbaar thuis moet gaan bieden. Of: Waar gaan ze heen?

1 oktober 2023

Een waardig einde

Door Larissa de Cuba

Een gevoelig en vaak onbesproken onderwerp. Men heeft het liever over de mooie en leuke fases van het leven. Dat er een einde komt aan de levenscyclus is onvermijdelijk en iedereen zal hiermee te maken krijgen, direct en indirect. De laatste fase van het leven kan verschillend zijn qua beleving en impact. Er zijn diverse factoren die daarbij een rol spelen. Zo kun je onder andere denken aan de fysieke en mentale gesteldheid, de leefomstandigheden en andere sociale aspecten, zoals het wel of niet hebben van naaste familie. Ongeacht de omstandigheden waarin men zich bevindt, iedereen heeft recht op een waardig einde. Wat mooi is het de laatste fase van het leven liefdevol door te brengen.

Op Aruba is men (nog) erg afhankelijk van de steun en begeleiding van naaste familie tijdens deze fase. Als eiland staan wij in de kinderschoenen om een goed verzorgingsstelsel voor ouderen op te zetten. Recent zijn enkele vergunningen afgegeven aan verzorgingstehuizen. Dit is inmiddels een vereiste voordat deze diensten aangeboden mogen worden. Een zeer nodige en positieve stap. Gezegd moet worden dat het aanbod op het eiland voor de huidige populatie

onvoldoende is. Verzorgingstehuizen zijn tot nu toe een 'last resource'. Men neemt niet snel de stap een naaste te laten opnemen in een verzorgingstehuis; pas als het echt niet meer kan, is dat een optie en dan moet men nog rekening houden met enorme wachtlijsten.

Verzorging geven als familie is zeker niet makkelijk. Het is een stressvolle periode waarin je een gedeelte van je persoonlijke tijd opoffert. Je krijgt te maken met dilemma's en soms sta je voor situaties waarvoor jij geen specifieke kennis hebt. Keiharde (familie) discussies kunnen ook aanwezig zijn. Het is op z'n zachts gezegd een harde leerweg, maar eentje met levenslange voldoening.

Wees bewust dat er een moment in het leven komt dat er keuzes gemaakt moeten worden. Maak deze fase van het leven (tijdig) bespreekbaar en probeer te voorkomen dat er opeens een situatie ontstaat waarbij keuzes voor jou gemaakt worden. Natuurlijk moeten de keuzes wel realistisch zijn.

En mocht je voor de situatie staan om een keuze voor een ander te moeten maken: blijf menselijk. Stel de vraag hoe jij de laatste fase van je leven zou willen doorbrengen. Niettemin blijft het belangrijk dat wij op Aruba komen tot een goed geregeld en voor een ieder beschikbaar verzorgingsstelsel. Als ondersteuning, met voldoende capaciteit en met de noodzakelijke waarborgen en zekerheden.

De laatste fase van het leven. Op welke wijze dan ook, rond het af met liefde en kijk met een vol hart terug, wetende dat alles is gedaan voor een waardig afscheid.

8 oktober 2023

Zwaard van Damocles

Door Raquel Weisz

Het laatste trimester van het jaar is aangebroken en aanstaande dinsdag is het alweer 10 oktober. Een nationale feestdag (10-10), omdat Curaçao op deze dag dertien jaar geleden een autonoom land werd binnen het Koninkrijk. Een dag vol festiviteiten en gezelligheid. Maar tegelijkertijd ook een dag van bezinning.

De afgelopen periode was ik niet op Curaçao. Dat maakte dat ik even afstand kon nemen, de emoties en vibraties van het eiland niet letterlijk voelde en vanuit het buitenland de gebeurtenissen volgde en beschouwde. Curaçao ervoer ik dus via de (sociale) media. Op de een of andere manier voelt dat toch nét even anders. Ook voor mij is 10-10 elk jaar weer een reflectiemoment. Want waar staan we nu als land? En waar gaan we naartoe?

Onder andere de explosief toegenomen armoede, de exodus van mensen die het eiland hebben verlaten, de gezondheidszorg, het Curaçao Medical Center (CMC), ENNIA, het onhoudbare zorgstelsel, en de kwaliteit van het onderwijs maken dat ik dit jaar zeker niet vrolijk werd van mijn reflectie.

Naast bovengenoemde zaken vindt er volgend jaar een *Mutual Evaluation* plaats, door de Caribbean Financial Action Task Force (CFATF). Tijdens deze evaluatie moeten we als land, naast vele andere zaken, onder andere kunnen aantonen dat onze wetten gerelateerd aan het tegengaan van witwassen, terrorismefinanciering en proliferatie van kracht zijn. Maar ook dat overige instrumenten in dit kader zijn

geïmplementeerd en effectief zijn gebleken. Daarnaast moeten al deze wetten nog in 2023 door de Staten zijn goedgekeurd. En dan is een trimester wel heel kort. Deze evaluatie is van cruciaal belang voor Curaçao. Want een negatieve evaluatie kan verstreckende gevolgen hebben voor ons jonge land en al zijn burgers. Dit zou Curaçao plaatsen op de grijze lijst van de FATF en in het ergste geval zelfs op de zwarte lijst, met alle gevolgen van dien voor onze economie. Tevens zouden onze reputatie en integriteit ernstig worden geschaad, wat ook het investeringsklimaat niet ten goede komt. Internationale geldtransacties, dus internationaal handel drijven, kunnen dan ernstig worden bemoeilijkt of zelfs onmogelijk worden. Niet alleen de grote bedrijven, maar óók kleine ondernemers doen heel vaak zaken met het buitenland. Dit gaat ons allen aan. Ook de gewone burger kan er last van krijgen, doordat simpele dingen als online bestellingen doen met een creditcard of geld overmaken naar familieleden in het buitenland, dan niet meer mogelijk zouden kunnen zijn. Sinds ik dit heb gehoord, slaap ik op momenten door dit zwaard van Damocles echt wel een nacht minder. Want dit zou voor Curaçao natuurlijk desastreus zijn.

Het positieve nieuws is wel dat de overheid, de private sector en overige stakeholders samen hun schouders eronder zetten om dit doemscenario te voorkomen. Dus ik wil op dit moment vooral optimistisch blijven en geloof houden, dat deze evaluatie een positief eindresultaat oplevert. Dat we oplossingen vinden voor alle overige uitdagingen waar we als land voor staan. Wat mij betreft moet 10-10 synoniem blijven staan voor hoop. Net zoals in 2010. Het MOET goedkomen met ons prachtige land. Dus ik zeg: geen paardenhaar, maar een onbreekbaar koord.

15 oktober 2023

Een dubbelzijdig zwaard

Door Terrance Rey

Er broeit een storm over ons zonnige eiland Sint Maarten. Deze storm is er niet een van wind en regen, maar van corruptie, nepotisme en vriendjespolitiek. Dit zijn problemen die een lange en onwelkome schaduw over de reputatie van ons eiland hebben geworpen. Maar terwijl velen van ons deze diepgewortelde problemen niet onder ogen willen zien, rijst er een stem op uit de diepten van onze samenleving, een stem die wordt versterkt door de kracht van social media. Corruptie, een verraderlijke ziekte, heeft zich in het weefsel van onze samenleving genesteld. Het vreet aan het vertrouwen dat we stellen in onze instellingen en belemmert de groei van onze economie. De impact wordt gevoeld door elke burger, van de straatventer tot de hotelier. Maar in het aangezicht van deze tegenspoed vinden velen een lichtpuntje. Het fenomeen *social media* is naar voren gekomen als een baken van hoop, een hulpmiddel dat elke burger de macht geeft een waakhond te worden, om de misstanden die al te lang achter gesloten deuren verborgen zijn gebleven, aan het licht te brengen. Door licht te werpen op deze donkere hoeken bevorderen we een cultuur van transparantie en verantwoording, essentiële pijlers voor een gezonde democratie.

Nauw verbonden met corruptie is het tweelingkwaad van nepotisme en vriendjespolitiek. Deze praktijken, het bevoordelen van familie en vrienden bij de verdeling van banen, contracten en andere voordelen, ondermijnen de principes van eerlijkheid en meritocratie. Ze kweken wrok, verstikken talent en

compromitteren de kwaliteit van onze openbare diensten. Maar social media versterken de stemmen van de getroffen en. Ze verenigen mensen in hun gedeelde ervaringen, bevorderen solidariteit en dienen als een strijdkreet voor verandering.

Hoewel social media mensen een platform bieden hun frustraties te uiten en hun zorgen te benadrukken, is het cruciaal dat we dit hulpmiddel verantwoord gebruiken. De snelle verspreiding van informatie kan een tweesnijdend zwaard zijn, en we moeten ervoor zorgen dat we niet het slachtoffer worden van desinformatie. Het is onze plicht als verantwoordelijke burgers de informatie die we delen te controleren op feiten, om beschaafde discussies aan te moedigen en legale en vreedzame middelen te ondersteunen om deze problemen aan te pakken.

De voortdurende strijd van Sint Maarten met corruptie, nepotisme en vriendjespolitiek heeft een aanzienlijke movement op social media teweeggebracht.

Maar terwijl we de kracht van dit hulpmiddel benutten, moeten we ook rekening houden met de verantwoordelijkheden die ermee gepaard gaan. Door social media op een verantwoorde manier te gebruiken, kunnen we positieve verandering bevorderen, verantwoordelijkheid van onze leiders eisen en Sint Maarten helpen zijn uitdagingen te boven te komen. We kunnen ervoor zorgen dat de stem van het volk, versterkt door social media, weerklinkt in de wandelgangen van onze machthebbers, waardoor de verandering tot stand komt die we zo hard nodig hebben. Dit is ons eiland, ons thuis, en het is aan ons om ervoor te zorgen dat het helder schijnt, vrij van de schaduwen van corruptie, nepotisme en vriendjespolitiek, en zonder dat anderen dat voor ons hoeven te doen.

Laten we dus onze stem verheffen, onszelf laten horen en samen streven naar een beter Sint Maarten. Het

orkaanseizoen is nog niet voorbij, maar het is wel mogelijk de perfecte storm te vermijden die social media op ons kunnen loslaten.

22 oktober 2023

Eigen tempo

Door Anton Hermans

Het was weer zo ver, ik mocht een weekje het eiland af. Eerst naar Bonaire, daarna door naar Nederland, en na ongeveer 10 dagen weer van Amsterdam via Sint Maarten naar Saba. Mijn avontuur begon op een winderige dag op Saba, met mijn vlucht gepland om 5.15 uur 's middags. Een uur van tevoren aanwezig zijn was ruim voldoende, dacht ik. Maar zoals altijd, het leven op een klein eiland heeft zo zijn eigen tempo. Aangekomen op Juancho E. Yrausquin Airport werd mij verteld dat zodra iedereen er is, we meteen zouden vertrekken. Het vliegtuigje stond al een tijdje te wachten op alle passagiers. Degenen die er nog niet waren, werden gebeld met het verzoek om te komen, zodat de piloten eindelijk verder konden. Het is een typische eilandmentaliteit, waar de tijd zijn eigen regels volgt.

Eenmaal aangekomen op Schiphol viel het natuurlijk onmiddellijk op: de consumptieve maatschappij en de drang van iedereen om te vliegen. De taxfree-winkels verleiden reizigers met glinsterende producten en aanbiedingen. Na het ophalen van de huurauto kon ik eindelijk wat harder rijden dan de maximale 30 kilometer per uur op Saba. Maar tegelijkertijd was het een lastige opgave om te voldoen aan de

verkeersborden: 30-60-90-100 km of zelfs 120 km, maar dan alleen 120 km per uur tussen 7 uur 's avonds en 6 uur 's ochtends. Op Saba heb je niet veel verkeersborden en weet ik eigenlijk niet wat de maximumsnelheid is, want harder dan 30 kilometer per uur is al snel een uitdaging op de bochtige wegen. Tijdens het rijden op de cruisecontrol had ik ook de keuze uit talloze radiozenders. Op Saba? Los van de lokale radiozender heb ik niet echt veel keuze. De ether stuurt niet alle radiostations goed door van Sint Maarten of Saint Barths. Gelukkig heb ik nog een stapel CD's in de auto. Als ik dan muziek luister, heb ik ook geen last van reclame die om de 15 minuten door mijn speakers komen. Opletten geblazen was het zeker, vooral toen ik een afslag miste en bij de volgende afrit moest draaien en weer terug moest.

Op Saba is het missen van een afslag geen probleem, misschien omdat er maar één weg is. Eenmaal op mijn bestemming aangekomen, was ik verplicht om parkeergeld te betalen. Op veel plekken waar ik tijdens de 10 dagen was geweest, moest ik een bijdrage leveren aan de lokale belastingen. Op Saba hebben we slechts de parkeerschijf op een enkele plek; voor de rest is parkeren daar waar het kan.

Het eilandleven mag dan wel traag zijn, maar het brengt een kalme sereniteit met zich mee. Een wereld waar het geluid van de golven het ritme van de dag bepaalt en waar de lucht altijd fris en zuiver is. Terug op Saba beseftte ik dat ik de eilanden had gemist, met de ontspannen levensstijl en de gemeenschap die elkaar kent bij naam.

29 oktober 2023

Niemand Thuis

Door Burney el Hage

De Tweede Kamer heeft ingestemd met de invoering van een systematiek en een bedrag voor een sociaal minimum op Bonaire, Saba en Statia per juli 2024. Met dit besluit komt een einde aan een 14 jaar durend sociaal akkoord tussen de drie Caribische eilanden en Nederland. Dit akkoord werd vastgesteld tijdens het bestuurlijk overleg van 3 november 2009 in Curaçao en bekrachtigd op 18 april 2010 in Sint Maarten. Het had voornamelijk als doel Nederland financieel te ontzien bij de integratie van de eilanden. Er was geen toezegging voor onderzoek naar een sociaal minimum of armoede, geen kinderbijslag, geen werkloosheidsuitkering, etc. Het gevolg was een ongekende toename van armoede op de drie Caribische eilanden.

Zonder te diep in het verleden te willen graven, moet wel vermeld worden dat de eilandbestuurders destijds overtuigd waren van de voordelen van het akkoord. Kranten op Bonaire prezen de politicus die het akkoord ondertekende. In de eerste overweging van het akkoord (Besluitenlijst Sociaal Akkoord 18 april 2010) staat: *“Dat in het bestuurlijk overleg van 3 november 2009 te Curaçao is vastgesteld dat er een homogeen systeem komt voor minimumloon en uitkeringen, dat wil zeggen dat niet de hoogte van minimumloon en uitkeringen van Nederland richtinggevend is, maar dat de ontwikkeling van uitkeringen op de eilanden wordt gekoppeld aan de ontwikkeling van het minimumloon op de eilanden. Er is een gezamenlijk streven om minimumloon, AOV*

en onderstand in de toekomst verder te verbeteren binnen de randvoorwaarden van economische draagkracht, evenwichtige sociale verhoudingen, specifieke omstandigheden per eiland en budgettaire mogelijkheden binnen Nederland.” Nogmaals, we zien nu het resultaat: een enorme groei van armoede. Het verleden wordt aangehaald omdat we vaak geen lessen trekken uit gemaakte fouten. Onze eilandbesturen blijven vaak ondervertegenwoordigd bij kwesties van groot belang voor de bevolking. In mei van dit jaar werd er nog grootschalig geprotesteerd op Bonaire voor een adequaat sociaal minimum. Minister Schouten voor o.a. Armoedebeleid bezocht Bonaire en slechts vijf maanden later komt de Tweede Kamer met een datum voor de invoering van een systematiek en bedrag voor een sociaal minimum. In de media verscheen o.a. het volgende bericht: *“Met een ruime meerderheid heeft de Tweede Kamer besloten dat per 1 juli 2024 een sociaal minimum ingevoerd wordt in Caribisch Nederland. Per die datum zullen het minimumloon en de uitkeringen worden verhoogd naar een bedrag waarvan men de maand kan rondkomen.”* Men zou een uitbundige reactie verwachten, maar er is vooralsnog weinig euforie op Bonaire te bespeuren.

Minister Schouten heeft ook nu, nadat de Tweede Kamer het besluit genomen heeft, Bonaire bezocht. Tijdens haar presentatie van het besluit, de inhoud en strekking ervan, was er ook weinig enthousiasme te bespeuren. Zou het kunnen zijn dat de bevolking van Bonaire en zeker diegenen die deze maatregel het meest nodig hebben, nog niet beseffen dat er voor de eerste keer in de geschiedenis van Bonaire een sociaal minimum is vastgesteld? Ook vanuit het eilandbestuur blijft het stil. Wel is er inmiddels weer een nieuwe constellatie en nieuwe gedeputeerden binnen het Bestuurscollege van Bonaire. De vorige bestuurders

kunnen we niets verwijten, aangezien zij uit functie waren gezet nadat het besluit in de Tweede Kamer werd genomen. Ze hebben niet de kans gehad om te vieren of te reageren. Er was dus letterlijk *niemand thuis*.

De private sector heeft wel van zich laten horen. Namelijk de werkgevers; die hebben zich gekeerd tegen de voorgestelde verhoging van het minimumloon in relatie tot het sociaal minimum. Hoewel de private sector zich heeft uitgesproken, wachten we nog steeds op een officiële reactie en actieplan van Bonaire. Het wachten is dan op de nieuwe samenstelling van het Bestuurscollege. Het is van belang snel te handelen. Nu er openheid is over een wettelijk minimumloon gekoppeld aan het sociaal minimum, kunnen er prijsverhogingen volgen. Als we niet tijdig ingrijpen, zal het positieve effect van een hoger inkomen verloren gaan door inflatie.

5 november 2023

Het geluk ligt van de weg af

Door Nicola Jaeger

Deze week hadden we het geluk een voor ons onbekend gebied te mogen verkennen. Na meer dan twee jaar op het eiland te hebben doorgebracht, was het bewandelen van obscure 'paden' een verfrissende ervaring. Temeer omdat Yoeri en ik mensen zijn die graag nieuwe ervaringen opdoen. En wanneer Yoeri na een tocht die eigenlijk meer bestond uit klimmen en balanceren op rotsblokken dan echt wandelen, vraagt of we nog een keer mee mogen, dan zegt dat wat.

We mochten Jobo, een van de rangers van STENAPA (St. Eustatius National Parks), en Eleanor, de Marine Park Manager, vergezellen om de nesten van de Roodsnavel Keerkringvogel (*Phaethon aethereus*) langs de Caribische kant van Pilot Hill te onderzoeken. Deze zeevogels verschijnen zelden in de buurt van land.

Maar een derde van de wereldwijde populatie broedt op de Nederlands-Caribische eilanden Sint Eustatius en Saba. Zodra de jonge vogels, die overigens met een grijze snavel geboren worden, het nest verlaten, zullen ze ongeveer vier jaar op zee doorbrengen voordat ze terugkeren naar hun eiland om te broeden. In die tijd zal hun snavel van kleur veranderen.

Naast de rode snavel worden ze gekenmerkt door twee lange witte staartveren. Een zwarte balk loopt van de snavel over het oog naar de achterkant van de kop. Op afstand lijken ze volledig met witte veren bedekt te zijn, maar dichterbij wordt het duidelijk dat een aantal zwarte veren niet alleen de toppen van hun vleugels versiert, maar ook een mooi patroon op de rug van deze vogels weet te toveren. Als ze volgroeid zijn, bereiken ze een lichaamslengte van tussen de 46-51 cm. Dit kan verdubbelen als men de staartveren meetelt. De spanwijdte van deze iconische vogels kan oplopen tot een meter.

Tot nu toe hebben we Jobo alleen in actie gezien als de *Iguana Whisperer*. Nu bezoekt hij routinematig de broedgebieden langs de rotsen van de klif. Keer op keer roept hij weer 'leeg' naar Ellie, wat zij dan onder het betreffende nestnummer op haar notitieblad zet. Terwijl we de omgeving en de zee filmen, verschijnt daar de eerste Roodsnavel Keerkringvogel. Twee fregatvogels weten hem/haar echter de weg naar de kust af te snijden om het gevangen voedsel, dat voornamelijk uit vliegende vissen en inktvissen bestaat, te stelen. Hetgeen deze keer lukt.

Maar we hebben geen tijd om medelijden te hebben

met de tropische vogel, want ineens roept Jobo dat er een 'vogel' op een nestplaats is aangetroffen. Nadat we in positie zijn gekomen, reikt hij met zijn handschoenen onder de rotsen. Onder luid protest komt er een volwassen exemplaar tevoorschijn. Beide geslachten wisselen elkaar af tijdens het broedseizoen dat ongeveer zes weken duurt.

Jobo geeft het ringnummer van de vogel door en laat vrolijk weten dat er ook een ei in het nest ligt. Nadat alle informatie is opgeschreven, kan de Keerkringvogel weer terug naar het nest in de klif. Nog tweemaal worden er vogels gevonden, maar geen ei. Op één locatie is het ei helaas uit het nest gerold en moet er nog een vogel geringd worden. Echter, het absolute hoogtepunt was de vondst van een kuiken!

Het grijze dons wappert in de wind en het kijkt enigszins verbaasd naar de extatische toeschouwers, die geen genoeg kunnen krijgen van zijn aanwezigheid. Jobo houdt het kuiken zorgvuldig in de handen voor zijn borst. Vervolgens wordt het voorzichtig in een stoffen zak gedaan, zodat het gewogen kan worden.

Hoewel deze vogels nog niet als bedreigd zijn geclassificeerd en dus niet op de Rode Lijst van de IUCN staan, neemt de populatie gestaag af. Op de website legt STENAPA uit dat alle zeevogelpopulaties de afgelopen vijftig jaar met bijna 70% zijn afgenomen. Dit is de grootste achteruitgang van alle vogelgroepen wereldwijd. Die wordt in verband gebracht met overbevissing, vernietiging van leefgebieden, invasieve soorten, toenemende stormen en algemene vermindering van de beschikbaarheid van voedsel.

Wat kunnen de jonge vogels verwachten, wanneer ze na zo'n vier jaar terugkeren naar Statia? Nadat het kuiken weer veilig terug is geplaatst in het nest, haalt Jobo de ouder uit een andere stoffen zak. Hij strekt zijn armen uit om de vogel de kans te geven zonder obstakels op te stijgen. Zodra hij zijn handen opent, vliegt de

Keerkringvogel de lucht in. Deze vogels kunnen tijdens het jagen, en ontwijken van fregatvogels, een snelheid van ongeveer 44 km/uur bereiken. Dit exemplaar wil waarschijnlijk deze 'alien abduction' zo snel mogelijk achter zich laten, maar keert terug naar het nest zodra we het pad vrijmaken. Wij zijn daarentegen enorm blij dat we dit hebben mogen meemaken.

Iedereen kent het gezegde 'De reis is de bestemming'. Uiteraard resoneerde dit met al onze eigen reizen en verkenningen. Maar onlangs werden mijn ogen geopend toen ik een langere Engelse versie hoorde. Het hele leven is zo een reis. Vaak liggen de mooiste uitzichten, de diepste inzichten, de meest intense momenten en je eigen geluk ver weg van de straat. En soms zelfs in de lucht of de zee.

12 november 2023

Reflectie

Door Larissa de Cuba

We naderen zo langzamerhand weer het einde van het jaar. Degenen die Aruba kennen, weten dat dit direct te merken is aan de enorme drukte op de wegen. Hoewel de drukte ook gedurende het jaar is toegenomen, wordt deze aan het einde van het jaar net een beetje erger. Je moet weer even wennen aan de hectiek en de drukke weekenden die voor de boeg staan. Het huis moet weer opgepoetst worden, hier en daar een likje verf, de kerstversieringen komen weer tevoorschijn en de dinertjes zullen zeker niet ontbreken. Daarnaast is het ook een periode voor bezinning, een moment van reflectie en rust. Dat hoop je in ieder geval, hoewel

de carnavalsmuziek, die ook al draait, het beeld kan verstoren.

Dit laatste is een apart onderwerp waarover de meningen zeker uiteenlopen. Persoonlijk vind ik het veel te vroeg en verwacht ik pas na Kerst de carnavalsdeuntjes te horen. De realiteit is anders en er zijn zelf al pre-finales gehouden, nog voor de 11e van de 11e – de officiële start van de carnavalsperiode. Ik laat het mijn eindejaarsperiode niet beïnvloeden; de vrolijke (kerst)muziek van onze lokale ‘Grupo di Betico’ staat bij mij alweer aan.

Maar even terugkomend op de reflectie. Het lijkt er soms op dat wij op Aruba in onze eigen wereld leven. Een soort cocon waar het kwaad van de wereld geen bereik heeft. Wij houden ons niet bezig met het leed in de wereld. De oorlogen die zich afspelen en de dreiging van buitenlandse invloeden. Je kunt zeggen dat wij ons zelfs te weinig bezighouden met het leed op Aruba zelf. De mensen die nauwelijks rond kunnen komen en afhankelijk zijn van hulp van derden, de bijna onbetaalbare huizenmarkt, en de effecten in de toekomst van de beslissingen die volksvertegenwoordigers nu nemen. En ik wil hier zeker niet generaliseren.

De voorbereidingen voor het einde van het jaar brengen ook voor velen extra uitgaven met zich mee, of je het kunt veroorloven of niet. Wij staan op Aruba bekend om dag bij dag te leven, de zorgen die zijn voor later, wij sparen nauwelijks, maar lenen snel. Je kunt je afvragen hoe lang dat houdbaar is? Er komt een moment waarop de werkelijkheid voor de deur staat en er geen ontkomen is aan de consequenties van eerder genomen of niet genomen acties.

Persoonlijk probeer ik bewuster te leven, het beste te halen uit iedere dag. Na te denken over de gevolgen van mijn acties. En toch meer aandacht te besteden aan de medemens. Het kost soms niets, een goede daad

of een vriendelijk woord van aandacht of advies kan al wonderen verrichten. Lief zijn voor elkaar is mijn motto en ik hoop op een of andere manier mijn steentje bij te dragen aan een betere samenleving. Ook bij mij is er ruimte voor verbetering, en juist daarom is een moment van reflectie geen luxe, maar noodzaak.

19 november 2023

Broken record

Door Raquel Weisz

Deze keer tijdens lunchtijd. Uitgerekend vandaag ben ik laat met het klaarmaken van mijn lunch, want m'n agenda is volgepland met meetings. Als eigen ondernemer werkzaam vanuit huis, begon ik hoopvol aan deze productieve dag. Druk in onderhandeling met een potentiële buitenlandse klant. En dan plotseling: NIETS. Wat??? Neeeeee, niet nu!!! En dan blijkt al snel dat er wéér sprake is van een black-out. De zoveelste stroomuitval dit jaar.

Vol ongeloof staar ik naar een zwart scherm. Dit kan niet waar zijn. Net nu we goed op weg waren om elkaar digitaal de hand te schudden. Vloekend en tierend pak ik m'n spullen bij elkaar. De koelkast kan nu ook niet meer open om te voorkomen dat alles bederft. Want ja, hoelang zal de black-out deze keer duren? Het kan zomaar dat we weer tien uur zonder stroom zitten. Ik rijd naar een mall waar ze een generator hebben. De tent waar ik normaliter beland tijdens een stroomstoring is donker en warm. De groep obers zit aan de bar. Ze begroeten me met een glimlach: "Nee, hier ook geen stroom mevrouw. Vandaag zijn wij het

licht.” Lachen om niet te huilen. Gelukkig vind ik een eethuisje waar de generator werkt en bestel m'n lunch. Daar zit ik dan. M'n blikveld naar buiten gericht. Ik ben niet de enige die de weg heeft gevonden naar één van de weinige openbare plekken waar een generator de boel draaiende houdt. De parkeerplaats loopt vol. Vele lokale bewoners snellen zich naar de mall. Een mensenmenigte staat ondertussen buiten, druk bezig op hun mobiele telefoon, verbonden via wifi. Steeds meer mensen in werkkleding lopen voorbij. Zoveel bedrijven die hun deuren alweer noodgedwongen moeten sluiten. Niemand weet hoelang het gaat duren, maar inmiddels is wel bekend dat deze situatie niet in een uurtje verholpen zal zijn.

Ook vele ouders met kleine kinderen. En dan realiseer ik me dat ook de kinderopvangen hun deuren hebben gesloten. Dus ouders, wier werkgever wel een generator of zonnepanelen heeft, moeten op stel en sprong hun kinderen ophalen. En zo is de mall al gauw even vol zoals in de drukke decembermaand.

Rond 17.30 uur kondigen verschillende restaurants en de bioscopen aan deze dag niet meer open te gaan. Niet in staat om de vereiste voorbereidingen uit te voeren. Kortom, niet alleen de gehele middag verloren, maar ook een verloren avond voor vele bedrijven en ondernemers. En zo valt Curaçao tijdens een black-out in korte tijd als kletterende dominostenen om. Steen voor steen.

Uiteindelijk hebben de eerste wijken rond 18.00 uur weer stroom. We weten dat het uren zal duren voordat alle wijken weer op het net aangesloten zijn. De ervaring leert dat meerdere bewoners op extra kosten worden gejaagd door kapotte apparaten in huis en bedorven levensmiddelen. Samen met de misgelopen omzet en productiviteit op deze dinsdag moet de schade voor ons eiland in de miljoenen lopen. Tel hierbij op dat de grootste internetprovider er ook met

grote regelmaat uitligt en het plaatje is compleet. De digitale snelweg, waar Curaçao tegenwoordig ook overheen raast, komt regelmatig zonder stroom of internet hardhandig tot stilstand. Hoe willen we ooit een relevante rol gaan spelen in de innovatieve digitalisering? Of het paradijs worden voor digitale nomaden. Curaçao heeft grote dromen, maar houdt zichzelf klein.

Het lijkt een *broken record*. Zo'n langspeelplaat van vinyl, waarvan de naald blijft hangen tijdens het favoriete liedje. De ultieme droom van de naald is om alle oorstrelende deuntjes van de plaat ten gehore te brengen, maar het blijft vastzitten. En als wij de naald niet verplaatsen, zal deze voor eeuwig in herhaling vallen zonder ooit zijn droom te kunnen verwezenlijken.

26 november 2023

Ik ben Voltaire niet

Door Terrance Rey

Voltaire was een prominente Franse schrijver en filosoof die in de tijd van de Verlichting leefde van 1694 tot 1778. Zijn echte naam was François-Marie Arouet. Mijn volledige naam is Atwell Terrance Rey, maar iedereen kent me als Terrance Rey. Mijn alterego is Atwell Rey. Maar deze kant van mijn persoonlijkheid is alleen bij mijn familie bekend.

Voltaire stond bekend om zijn scherpzinnigheid, kritiek op religieuze intolerantie en pleidooi voor vrijheid van denken. Hij schreef uitvoerig in verschillende genres, waaronder toneelstukken, poëzie, romans, essays en

filosofische werken. Voltaire engageerde zich vaak in sociale en politieke commentaren, waarbij hij autoriteit uitdaagde en rede promoveerde. Hij was een fervent voorstander van religieuze tolerantie en scheiding van kerk en staat.

Ik, daarentegen, heb slechts één boek gepubliceerd onder de titel *Cusha Columns* waarin ik hooguit met een zachte benadering probeerde uit te leggen wat Sint Maarten voor mij betekent middels een scala aan onderwerpen die nimmer voor beroering onder de heersende politieke klasse heeft gezorgd. Laat staan dat ik voor de rechter ben gedaagd of tot *persona non grata* verklaard, zoals onlangs de Congolese provocateur is overkomen die een hetze en een zeer grievende en smadelijke lastercampagne voert tegen onze minister-president en enkele ministers in haar kabinet. De rechter vond dat hij ver over de scheef ging met zijn persoonlijke aantijgingen. En terecht!

Over scheiding van kerk en staat gesproken, ik heb het zelfs gedurfd bij de Statenverkiezing in 2020 op de kandidatenlijst van de christelijke partij SMCP te staan. Zoals de titel van de column luidt, ik ben Voltaire niet. Ondanks zijn invloed en roem werd Voltaire af en toe verbannen vanwege zijn controversiële geschriften. Toen mij gevraagd werd mijn mening publiekelijk via een editorial te geven over een door de overheid verboden protestmars van Palestijnen die op Sint Maarten wonen en hun ongenoegen over het optreden van Israël in de Gazastrook met toespraken voor het gouvernementsgebouw kenbaar wilden maken, koos ik - door een uitspraak van Voltaire op zijn doodsbed te parafaseren - op mijn leeftijd geen nieuwe vijanden te maken. Ik heb bijna de helft van mijn leven vreedzaam en in harmonie met alle 120+ culturen hier op Sint Maarten geleefd. Zo wil ik het houden.

Zo ook mijn relatie met Nederland en Nederlanders. Ik heb 19 jaar in Nederland gewoond, gestudeerd

en gewerkt. Ik beheers de taal vloeiend in woord en schrift. Mensen geloven mij niet wanneer ik zeg dat ik in Nederland nooit discriminatie heb meegemaakt. En ik kende zelfs professor Pim Fortuyn. Hij was een boeiende man om mee te praten. Ik kwam hem wel eens in Rotterdamse cafés tegen. Antilliaanse vrienden zeiden altijd dat ik ‘makambia’ ben, meaning: ik was zo ingeburgerd in Nederland dat ik de intolerantie voor buitenlanders niet opmerkte. Ik ben iemand die altijd open staat voor dialoog, duidelijke taal spreken en zeggen waar het op staat.

Alhoewel ik voorstander ben van vrijheid van denken en spreken, mijn satirische stukken op StMaartenNews.com en in mijn Cusha-boek zullen nooit persoonlijk en onnodig grievend zijn. Die zullen ook niet het niveau van Voltaire’s bekendste werk ‘Candide’, een satirische novelle, bereiken. Ik hou wel van ‘candid’ schrijven en doe ook wel eens radicale uitspraken, maar niet tot het punt dat het me 5000 dollar per dag gaat kosten. En als de intolerantie voor buitenlanders binnen het Koninkrijk door de opkomst van Geert Wilders PVV onhoudbaar wordt, kunnen wij met z’n allen naar Congo emigreren. Maar: mij hoeven ze niet te verbannen, want ik ben geen Voltaire.

NASCHRIFT

Over verbannen gesproken: dit is voorlopig de laatste bijdrage van Terrance Rey. Hij is ingegaan op de uitnodiging van National Alliance bij de Statenverkiezing van 11 januari plek 21 op de kandidatenlijst van de regeringspartij in te nemen. Hoewel er geen enkele reden is te twijfelen aan zijn onafhankelijkheid als columnist, wil de redactie elke schijn vermijden. Het is heel goed mogelijk dat Rey na de verkiezing de columnistendraad weer oppakt, maar dat hangt uiteraard af van de uitslag.

3 december 2023

Eiland met een eigen wil

Door Anton Hermans

Beter laat dan nooit, een motto dat vandaag niet alleen van toepassing is op mijn column, maar ook op de kronkels van het dagelijks leven op het eiland Saba. Soms lijkt het alsof alles tegenzit, alsof zelfs de simpelste dingen een uitdaging worden. En zo begon mijn avontuur met wederom een kapotte droger, een gesloten winkel en een lege cistern.

Na weken van wachten en hopen was eindelijk het langverwachte onderdeel voor mijn droger op Saba gearriveerd. De blijdschap was echter van korte duur toen ik de winkel wilde binnenstappen om het onderdeel op te halen. Helaas, de deuren waren gesloten. Saba Day stond voor de deur, een weekend van festiviteiten en drinken waarop het hele eiland tot stilstand komt. Typisch geval van pech, denk je dan. Maar zoals ze hier zeggen, „Beter laat dan nooit.” Terwijl de feestvreugde zich door Saba verspreidde, met overal vlaggen, heb ik gelukkig toch nog het onderdeel kunnen krijgen, enigszins door toeval. Het eilandleven leert je geduld. Soms moeten we de controle loslaten en meedeinen op het ritme van de eilandgewoonten.

Eenmaal thuis aangekomen met het onderdeel wachtte een nieuwe uitdaging: het water was zo goed als op in onze cistern. Onze waterman was op Sint Maarten en zou pas dinsdag terugkeren. Dus daar zaten we dan, met een gerepareerde droger, maar weinig water. Tijd dus om zuinig aan te doen.

Deze maand is het feestmaand op Saba, een periode van vieringen die wordt afgesloten met vuurwerk

georganiseerd door de overheid. Maar zelfs hier geldt het principe van beter laat dan nooit. Het vuurwerk begint altijd later dan aangekondigd, een charmante eigenaardigheid die kenmerkend is voor het relaxte eilandleven. Het lijkt alsof de tijd zich op Saba een beetje anders gedraagt, langzamer en meer ontspannen.

Dus ja, mijn column is vandaag iets later dan normaal, net zoals de drogerreparatie, het water bijvullen en het vuurwerk op Saba. Maar misschien is dat wel de essentie van het eilandleven: niet alles hoeft op het strikte schema van de klok te verlopen. Soms is het beter om te genieten van het moment, zelfs als dat moment een beetje later komt dan verwacht. Beter laat dan nooit, toch?

En alsof de eilandperikelen nog niet genoeg waren, bleken de remschijven van mijn auto te piepen. Natuurlijk had ik gehoopt dat mijn automonteur deze kwestie snel kon verhelpen. Juist deze week was hij met vakantie.

En zo is mijn eilandervaring een dagelijks avontuur, een samenspel van onverwachte wendingen en uitdagingen waar je je maar beter aan kan overgeven. Soms lijkt het leven op Saba een eigen wil te hebben, een ritme dat niet altijd synchroon loopt met onze plannen en verwachtingen. Het zijn deze onverwachte momenten die kleur geven aan het dagelijks leven, zelfs als ze ons dwingen om een beetje langzamer te gaan en zaken te nemen zoals ze komen.

Dus, terwijl ik wacht op mijn automonteur en waterman, geniet ik van het warme weer en het mooie uitzicht. Een leven waarin niet alles perfect op tijd gebeurt, maar waar *beter laat dan nooit* niet alleen een gezegde is, maar een levensstijl.

10 december 2023

De taal van zelfredzaamheid

Door Burney el Hage

In 2023 is een belangrijke mijlpaal bereikt voor wat betreft armoedebestrijding op Bonaire: het instellen van een sociaal minimum. De Tweede Kamer heeft, beter laat dan nooit, besloten dat per 1 juli 2024 een sociaal minimum wordt ingevoerd op de BES-eilanden. Onderzoek heeft uitgewezen dat 11.000 van de 30.000 inwoners in armoede leven. De meesten uit deze groep hebben gewoon een baan of een pensioenuitkering. Voor armoedebestrijding bestaat geen *quick fix*, maar in ieder geval wordt er met de komst van een sociaal minimum een belangrijke stap in de goede richting gezet. Ook voor de laagbetaalden moet werk lonen en bijdragen aan zelfredzaamheid. Burgers hebben recht op bestaanszekerheid en een menswaardig bestaan. Tegelijkertijd, om zelfredzaamheid te bereiken is het geven van geld of het invoeren van een sociaal minimum, op zichzelf niet voldoende. Zonder te gaan filosoferen over verschillende relevante aspecten van zelfredzaamheid, wil ik één specifiek aspect onder de aandacht brengen, namelijk: de instructietaal in het onderwijs. Een zeer gevoelig onderwerp op de ABC-eilanden. Een meerderheid van de inwoners op Bonaire (zo ook op Aruba en Curaçao) spreekt van huis uit Papiamentu, onze moedertaal. Op school is Nederlands de instructietaal en op de arbeidsmarkt vindt de communicatie overwegend in het Engels plaats; tenzij je binnen de publieke sector werkt. Kenners van Bonaire weten hoe het gesteld is met onze beheersing van de Nederlandse taal: niet bepaald goed. En als boosdoener wijzen wij het

Nederlands als instructietaal binnen het onderwijs aan. De zwakke beheersing van het Nederlands heeft invloed op het uiteindelijke opleidingsniveau dat behaald wordt, de kansen op de arbeidsmarkt en uiteraard ook op de mate van zelfredzaamheid van de persoon in kwestie.

Onze instructietaal is dus een risico voor de structurele verbetering van de economische positie van de inwoners van Bonaire (c.q. armoedebestrijding). De Nederlandse taal is niet makkelijk, vooral als het niet je moedertaal is en je het weinig hoort en spreekt, anders dan tijdens de verplichte lessen op school.

Maar ook Papiamento is niet bepaald eenvoudig als je dat als instructietaal wil gebruiken. Bovendien zijn met Papiamento je mogelijkheden in het economisch verkeer zelfs beperkter dan zwakke beheersing van het Nederlands. Ik hou van mijn Papiamento, het is de taal die onlosmakelijk verbonden is met mijn culturele historie en identiteit. Maar de harde realiteit is dat Papiamento mij (zeker vooralsnog) *geen brood op de plank* brengt.

De instructietaal moet de taal van zelfredzaamheid zijn. Een instructietaal moet een investering zijn die zich terugverdient in de tijd. Voorop staat dat wij als inwoners van het Koninkrijk der Nederlanden fatsoenlijk Nederlands dienen te kunnen spreken. Dat is de taal die ons allen bindt. Maar op ons eiland, waar onze moedertaal Papiamento is, moeten we onze ogen niet sluiten voor de realiteit. Terwijl de voor- en tegenstanders elkaar met linguïstische en pedagogische argumenten van hun gelijk proberen te overtuigen, verandert de samenstelling van onze samenleving.

De jongere generaties, ongeacht of ze Papiamento, Nederlands, Spaans of Chinees als moedertaal hebben, communiceren onderling steeds vaker in het Engels. Engels is ook de taal waarin de jongere generaties worden ondergedompeld, de taal waarin zij zich thuis lijken te voelen.

Dit fenomeen is al lange tijd gaande en komt op alle eilanden voor. Het wordt gezien als een bedreiging voor het Papiamentu en Nederlands. Maar is dat wel zo? Deze trend biedt ook kansen. Terwijl wij ons, met onze culturele geschiedenis in het achterhoofd, blindstaren op hetzij Nederlands, hetzij Papiamentu als instructietaal, wijzen onze kinderen ons misschien wel de weg naar de instructietaal van de toekomst: Engels. Niemand is gebaat bij een *vlees-noch-vis-keuze*. De instructietaal van de toekomst moet de taal van zelfredzaamheid worden.

17 december 2023

Statia, tot ziens en bedankt voor Smokey

Door Nicola Jaeger

Het is tijd om afscheid te nemen. Dit is mijn laatste 'Bericht uit Statia'. Eigenlijk had ik de afscheidsgroet 'So long and thank you for the fish' uit het gelijknamige boek van Douglas Adams, later verfilmd in 'Hitchhiker's guide to the Galaxy', kunnen kiezen. Waarom onze hond Smokey bijzonder is, heb ik al uitgelegd in een andere column. De laatste duik in november liet ons zien waarom het goed zou zijn voor al het onderwaterleven als ze, net als de dolfijnen in het boek, hun leven gewoon ergens anders in het universum konden voortzetten.

Ik keek echt uit naar het duiken. Yoeri zou opnames maken van de diversiteit op het koraalrif, voor een filmproject 'ReforeStatia' van STENAPA (St. Eustatius

National Parks Foundation). Ik wilde kijken naar onderwaterleven dat zo'n tafereel nog interessanter zou maken, en anders mezelf gewoon aan de zee overgeven. Mijn plan was om volledig op te gaan in het gevoel van het duiken.

Duiken geeft me grenzeloze vrijheid en tegelijkertijd een diepe connectie, zowel met mijzelf als met de onderwaterwereld. Hiervoor is een goed drijfvermogen essentieel. Wanneer ik goed *uitgetrimd* in het water lig, ben ik gewichtloos. Dit maakt het mogelijk mijn diepte te bepalen door simpelweg in en uit te ademen, en is het net alsof ik vlieg. Tijdens het duiken word ik een vis. Net als zij richt ik mij op de stroming en gebruik ik de deining om moeiteloos vooruit te komen, te wenden, of beschutting te zoeken van de stroming in de luwte van koraalblokken. Duiken kalmeert en inspireert.

We zouden op een diepere locatie duiken in de hoop een intact rif te filmen. Echter op 27 meter onder aan de ankerlijn te zijn aangekomen, ontstond er een beeld van afgrijzen. Een briljant wit tafereel kwam van alle kanten op ons af. Vol ongeloof doken we dieper af langs het rif. Zelfs op meer als 40 meter diepte domineerde koraalverbleking het beeld. Hoewel sommigen een wit rif mooi lijkt, is het helaas een teken van de naderende dood. Want zonder de algen (zoöxanthellen) die het rif de karakteristieke kleuren geven, kunnen koralen niet lang overleven.

Er zijn zelfs duikers die denken dat het allemaal om vissen gaat, bij voorkeur grote, en dat het rif slechts een gekleurde achtergrond is. Maar gelukkig is het leven gecompliceerder. Het zijn de koraalriffen die aan de basis van het gehele ecosysteem staan. Koralen zijn bescheiden kleine levenswezens in de cnidariagroep. Hun leven begint als larve dat vrij in het water wordt doorgebracht, totdat ze zich als poliepen op de zeebodem nestelen. Voortplanting van deze statische levende koloniën gaat door middel van

spawning events, waarbij massaal zaad en eitjes in het water worden gelaten. Maar ook door ongeslachtelijke voortplanting, het zogenaamde budding, waarbij de poliep zich deelt en de kolonie groeit of een nieuwe kolonie kan vormen. Door calciumafzettingen aan de randen van de poliepen wordt een kolonie groter. Samen vormen deze koralen de basis van riffen. Zonder de bescherming en voeding die koralen bieden, zullen bijna alle rifbewoners als ook het leven in de open oceaan geleidelijk verdwijnen.

Zoals het bonte rifleven afhankelijk is van koralen, zijn koralen zelf afhankelijk van zoöxanthellen. Dit zijn algen die koralen niet alleen hun kleuren geven, maar ook in hun energie voorzien. Met fotosynthese zetten de algen de door de koraalpoliepen uitgescheiden kooldioxide met behulp van zonlicht om in zuurstof en suikers (glucose). Afhankelijk van de koraalsoort, voorziet deze methode tot 90 procent van het voedsel van de poliepen. In ruil daarvoor leven de zoöxanthellen relatief veilig in de mantel van de koraalpoliepen.

Deze symbiose werkt harmonieus totdat het te warm wordt. Door hoge temperaturen verliezen de zoöxanthellen niet alleen het vermogen tot fotosynthese, maar geven ze ook stoffen af die giftig zijn voor de gastgevers. Om deze reden worden de algen door de koralen verdreven en verbleken ze. Zonder deze geweldige samenwerking kunnen koralen slechts een week of acht overleven.

In 2023 warmde het zeewater in het Caribisch gebied op tot buitengewoon hoge temperaturen, die ook nog eens langer aanhielden dan in het verleden. Op 7 oktober was de oppervlaktetemperatuur rond Statia 30,2°C. Dat is maar liefst 1,9°C boven de gemiddelde watertemperatuur in deze tijd van het jaar. Op 12 december was het water afgekoeld tot een 28°C, nog steeds 0,9°C hoger dan normaal. Voor veel koralen

zal de afkoeling te laat zijn gekomen. Wanneer *warm* te *heet* wordt, hangt af van de koraalsoort en andere omgevingsinvloeden.

Om deze invloeden te minimaliseren, beschermt ook het herbebossingsproject van ReforeStatia de riffen. Zonder de wortelstructuur van bomen en struiken, wordt bij hevige regen de belangrijke toplaag van de grond weggespoeld, hetgeen leidt tot erosie. De grote hoeveelheden aan sediment die hierdoor in de zee terechtkomen, kunnen koralen bedekken, waardoor de zoöxanthellen op zijn minst tijdelijk verstoken zijn van zonlicht. Ook vergt het een hoop moeite en energie voor koraal om zichzelf schoon te maken; mocht dit al lukken. Bovendien: al het afval, bemestingsstoffen en gifstoffen die in de zee terechtkomen, zijn verdere stressfactoren voor de gehavende riffen.

Niet elk afscheid maakt een nieuw begin mogelijk. Koraalriffen zouden het eerste ecosysteem kunnen zijn dat door menselijke activiteiten van de aardbodem verdwijnt. Maar we kunnen nog steeds actie ondernemen om de schoonheid en biodiversiteit onder water – en ook op het land – te behouden en daarmee onze leefruimte op aarde als onszelf te beschermen. Alles is met elkaar verbonden, of we dat nou leuk vinden of niet.

Terwijl we ons hart verwarmen, ontvouwt zich langzaam de magie van een persoonlijk nieuw begin in Europa. Het is tenslotte winter, een tijd voor bezinning, bijeenkomst en versterking. Wij wensen iedereen veel vreugde en succes toe voor het nieuwe jaar. Uiteraard ook voor het “Bericht uit Statia” in 2024.

Statia, tot ziens en bedankt voor Smokey, die in alle rust kan wennen aan de nieuwe plekken, situaties, geuren en andere zintuiglijke indrukken, die kleur geven aan het leven.

24 december 2023

Bon Pasco

Door Larissa de Cuba

Het is alweer de dag voor kerst; het jaar zit er bijna op. Vandaag staan veel mensen op Aruba in de keuken om een kerstmaaltijd voor te bereiden. De gebruikelijke ham en ayaca's zullen morgen niet ontbreken.

Sommige families vieren vanavond al de zogenaamde 'Noche Buena', een Latijns-Amerikaanse traditie, die steeds meer aanwezig is in onze multiculturele samenleving. Het draait op Aruba met kerst om het genieten van muziek, lekker eten en drank in het samenzijn met familie en/of vrienden. Met daarbij, voor zover mogelijk, kerstcadeaus onder de kerstboom. Arubanen houden van feestvieren, hoe meer gezelligheid hoe beter. De hele maand december staat al vroeg volgepland met de nodige kerstdiners en kerstfeesten. Diverse vriendenkringen, collega's en families, iedereen wil toch nog even voor het einde van het jaar bijeenkomen om een toast uit te brengen op het nieuwe jaar.

Daarnaast kent onze gemeenschap ook veel religieuze mensen. Voor hen stonden de afgelopen dagen in het teken van de 'Misa di Aurora', waarbij 9 dagen lang om 5 uur 's ochtends een mis voorgedragen wordt als voorbereiding voor de echte kerstviering; de geboorte van Jezus.

Zo vieren wij kerst hier op Aruba. Maar al deze activiteiten hebben ook een keerzijde. Wij zien in december een toename van de drukte op de wegen, er is geen enkel moment op de dag waarop het rustig is. Daar komt ook nog bij dat mensen doodnormaal met een drankje op achter het stuur stappen. Het

lijkt toegestaan gedrag en wordt door velen gezien als onderdeel van onze cultuur. Gelukkig denkt de politie er anders over.

De politie op Aruba heeft deze maand weer een grootschalige campagne opgezet om het bewustzijn om veilig deel te nemen aan het verkeer te vergroten. Met diverse advertenties raden zij mensen aan op tijd van huis te vertrekken om roekeloos rijgedrag te voorkomen. Ook wordt er veel aandacht besteed aan het rijden onder invloed. Zij wijzen op de mogelijke (fatale) gevolgen en adviseren om een aangewezen chauffeur te hebben die niet drinkt. Men staat er helaas niet bij stil dat het veroorzaken van een auto-ongeluk onder invloed enorme gevolgen kan hebben, zowel voor zichzelf als voor de dierbare naasten. Naast lichamelijke kunnen er ook diepgaande emotionele, justitiële en financiële consequenties zijn.

Ik hoop van harte dat de campagne het gewenste succes heeft, want een strakke aanpak is echt nodig. Ik ben blij te horen dat deze samenhangt met de aangekondigde controle op het bezitten van een geldig rij- en verzekeringsbewijs, een bewijs dat de belasting betaald is en een geldige keuringskaart. Het is nu het moment om daadkracht te laten zien.

Ik hoop dat wij in de eerste dagen van januari terug kunnen kijken op een geslaagde eindejaarsperiode en met dezelfde positieve energie doorgaan in de aankomende carnavalsperiode. Rest mij nog mijn laatste column voor dit jaar af te sluiten met het toewensen van Bon Pasco en dat 2024 voor iedereen een gezegend jaar mag zijn.

31 december 2023

Tradities

Door Raquel Weisz

Oudejaarsdag 2023. Het is een drukte van jewelste op het eiland. Volgestroomd met mensen die terugkomen naar huis, met vakantiegangers die tijdens de feestdagen warmte en gezelligheid opzoeken en cruisetoeristen die ook in groten getale ons eiland bezoeken. In aanloop naar de climax van vanavond zijn er verschillende tradities, die deel uitmaken van de decembermaand, om het jaar af te sluiten en het nieuwe jaar positief en hoopvol in te luiden.

De eindejaarsborrels en -feesten van bedrijven met muziek, eten en hapjes, waarbij de alcohol rijkelijk vloeit, hebben inmiddels plaatsgevonden. Deze dagen kleuren op heel Curaçao de straten rood door pagara's, meterslange duizendklappers waarmee alle negatieve energie opgaat in rook opdat er alleen maar zegeningen overblijven voor het nieuwe jaar. Niet alleen bedrijven, maar ook vele particulieren steken daarom pagara's af. Traditioneel om twaalf uur 's avonds, waarbij familie en vrienden samen het nieuwe jaar verwelkomen.

Vanavond vindt op het Brionplein het nationale oudejaarsprogramma plaats. Met onder andere muziek, gezelligheid en om middernacht een grote vuurwerkshow. Het plein stroomt vol met duizenden toeschouwers, die samen het nieuwe jaar inluiden.

Kore ku fuku is een traditie waarbij de aanwezigen de gelegenheid krijgen zich te ontdoen van negatieve energieën, oude geesten en alles wat ze niet mee willen nemen naar het nieuwe jaar. Hierbij springen de mensen over een bepaald soort wierook heen, waarbij ze niet meer achterom kijken.

Er zijn ook minder leuke tradities, die we liever kwijt dan rijk zijn, maar die ook onderdeel zijn van de decembermaand. Nog meer auto-ongelukken. Ongeveer 28% van de bestuurders, die in 2023 betrokken waren bij een auto-ongeluk, reed onverzekerd rond. Schrikbarend veel. En een enorme toename vergeleken met 2022, toen dit percentage nog 16% was. Inwoners die hun autoschade niet vergoed krijgen (want van een kale kip kun je niet plukken) en in het ergste geval zelfs hun auto niet meer kunnen rijden. Terwijl ze wel hun autolening verder dienen af te lossen.

Ook autodiefstal is aan de orde van de dag. Auto's die volledig gestript en soms zelfs uitgebrand teruggevonden worden. Een publiek geheim dat deze georganiseerde misdaad al jarenlang wordt gevoed door een business die ongekend lucratief is. Zonder vraag geen aanbod. Er wordt ontzettend veel geld verdiend, want de gestolen onderdelen worden gretig afgenomen. Uiteraard zonder belasting af te dragen. Twee problemen met dusdanige cijfers en overlast voor zowel burgers als toeristen, dat de politiek niet langer kan wegkijken.

Zo komt er een eind aan de decembermaand op Curaçao en gaan we richting het carnavalsseizoen. Persoonlijk kijk ik met grote dankbaarheid terug op 2023 en ben ik nu reeds dankbaar voor alles wat er komen gaat in 2024. Ik kijk weer uit naar een nieuw jaar vol liefde, verbinding en inspiratie. Dit wens ik ook u én de rest van de wereld toe. Vanuit Curaçao alvast een hele fijne jaarwisseling en een gelukkig 2024. Laten we met z'n allen proberen er iets heel moois van te maken en zo bij te dragen aan een positievere wereld.

Het laatste woord

Het was wel even schrikken voor Kadushi dat staatssecretaris Van Huffelen het voorwoord voor deze bundel zou schrijven. Wie uitdeelt, moet ook kunnen incasseren, maar toch... Mevrouw Van Huffelen heeft immers alle reden met gelijke munt terug te betalen, want zij was wel erg vaak de klos. De staatssecretaris kreeg heel wat naar het (altijd goed gekapte) hoofd geslingerd. Overigens niet alleen van Kadushi, maar ook van haar gesprekspartners op de eilanden. Dat weerhield haar er niet van onverstoorbaar voort te gaan op het ingeslagen pad, dat door de voortijdige val van het kabinet flink ingekort is.

De via het voorwoord geboden kans wraak te nemen op haar plaaggeest heeft mevrouw Van Huffelen aan zich voorbij laten gaan. Dat getuigt van klasse. De bewindsvrouw is uit een heel wat sportiever hout gesneden dan sommige mede-slachtoffers. Zoals zich keurig voordoende ondernemers op Curaçao die hun zakken vullen met bloedgeld door illegale sublicenties te verkopen aan internationale criminele organisaties zodat die hun winsten uit drugs-, wapen- en mensenhandel ongehinderd via webcasino's kunnen witwassen. Op elke kritische column over de gokmaffia volgden intimiderende acties DossierKoninkrijksrelaties.nl offline te krijgen. Vermakelijker was de poging van de in Den Haag gestationeerde gevolmachtigde minister van Curaçao om uw columnist het zwijgen op te leggen. De grapjurk stapte naar de politie om aangifte te doen wegens aantasting van meneers goede naam. De dienstdoende Officier van Justitie was er snel klaar mee: 'zijne excellentie' moest zich maar een beetje vermennen. En zo is het: Als je een hoge boom wil zijn, moet je tegen een beetje wind kunnen. Dus bestuurders, politici en

ondernemers die zich in 2024 als mikpunt aanbieden:
neem een voorbeeld aan staatssecretaris Van Huffelen
en draag uw lot stoutmoedig!